

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ויצא

לקראת שובת מלכתא

Dirshu@dirshu.co.il לקבלת הגיליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 145

פנינים לפרשת ויצא

אמרה להם הרבנית אלישיב ע"ה: כל יום מגיעים לכאן אנשים עם שאלות דחופות, לכולם אני אומרת אותו הדבר. כשהוא באמצע הלימוד הוא שקוע לגמרי, הוא אינו שומע כלום ואינו רואה כלום. אולי כשיבוא משיח, יפתחו דלתות 'אוהל שרה' לראשונה באמצע סדר לימודו. עד אז, לא מסתבר שזה יקרה אי פעם

עוד מבט על שקידתו של מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א

"וַיִּשְׁכַּב בְּמִקוֹם הַהוּא" (שמות כ"ח, י"א)

בלוחו מקום שכב, אבל י"ד שנים ששמע בבית עבר לא שכב כלילה שהיה עוסק בתורה (כ"ט)

בשנים עברו, רבים עשו דרכם אל קצה שכונת "מאה שערים" כדי שרבנו יכריע בשאלות הקשות ביותר שעלו על סדר יומם של ראשי ישיבות, רבנים דיינים ופוסקי הלכה, וכך גם יחידים שניצבו בפני הלכה מסובכת הטעונה הכרעה.

באותם ימים שמעו רבים את שמעו, ידעו אודות מעמדו כגדול פוסקי ההלכה בדורנו, אך לא רבים מהם ידעו על סדריו ועל שקיעותו המוחלטת בלימוד. הם עלו אל ביתו, שם הייתה הרבנית מסבירה להם בטוב טעם שהרב שוהה עכשיו בבית המדרש "אוהל שרה".

"עתה שעת הסדר הקבועה שלו", הייתה רגילה לומר בכל יום מבלי להתעייף, "אם זו שאלה של פיקוח נפש אפשר לנסות לדפוק על דלתות בית המדרש שנעולות על מסגר ובריה, ואולי על החלון ממוול. אבל חבל על המאמץ, אפשר לדפוק כמה שרוצים, כשהוא שקוע בלימודו אינו שומע דבר, לכן כדאי לחכות לשעת הערב, לזמן שהרב ייחד לקבלת קהל". הייתה מסיימת את דבריה בתנוחת השתתפות כנה בצערו של השואל שייאלץ להמתין זמן רב.

היו שהתחכמו וניסו בכל זאת לנקוש על דלתות בית המדרש, נקשו ונקשו ולא עלתה בידם מאומה. רבנו לא שמע ולא הרגיש כלום. אחד מהם חזר אל הבית, מאוכזב, כדי לברר את זמני קבלת הקהל.

מצא עצמו שופך לבו בפני הרבנית על השאלה הדחופה שיצטרך להמתין מספר שעות עד שיקבל תשובה עליה. הרבנית הפטירה אף היא: "מה אפשר לעשות, ככה זה אתו, כל יום מגיעים לכאן אנשים עם שאלות דחופות, לכולם אני אומרת אותו הדבר. כשהוא באמצע הלימוד הוא שקוע לגמרי, הוא אינו שומע כלום ואינו רואה כלום".

כאן הוסיפה הרבנית משפט שראוי לו להחרט בתודעה לנצח: "הוא אינו פותח את הדלת לאיש, פשוט אינו שומע. אולי כשיבוא משיח, יפתחו דלתות 'אוהל שרה' לראשונה באמצע סדר לימודו.

"מתחרט אני על שלא השכלתי אז לצאת ולראות את ה'חפץ חיים'..." השיב רבי מיכל יהודה ליפקוביץ, כשדמעות צפות בעיניו: "הייתי אז בחור צעיר, ולא הבנתי שאילו הייתי זוכה לראות את ה'חפץ חיים', כל שבעים שנות הלימוד שלי אחר כך היו נראות אחרת..."

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ויצא יעקב מבאר שבע" (בראשית כ"ח, י')

שזמן שהלדיק צעיר הוא הודה הוא זיווה הוא הדרה (כ"ז)

כשמתבוננים בדברי חז"ל על הרושם שהותירה יציאת יעקב מבאר שבע, ניתן לשים לב לנקודה נפלאה:

הרי יעקב אבינו לא היה רב העיר ולא מגיד מישרים דמתא. הוא לא נתן שיחות ולא עורר על פרצות, אלא היה ישוב בפנינתו סגור בד' אמותיו, שקוד על דלתי תורה בהסתגרות ובהצנע, כפי שמכנה אותו התורה "איש תם יושב אהלים". והנה אף על פי כן, התורה מעידה עליו שהוא היה הודה זיווה והדרה של העיר באר שבע!

הרי שמסגרת השפעתו של הצדיק על סביבותיו, אינה נמדדת לפי רמת התערבותו בעניינים ציבוריים, וגם לא בהתבלטותו על פני שאר אנשי מקומו. לפעמים הצדיק יכול להיות מסוגר בד' אמותיו, אך השפעתו חורגת הרבה מעבר לגבולות מקומו ומצודתו פרוסה למרחקים, עד שהתורה מעידה בו שהוא הודה זיווה והדרה של העיר. ושמעתי מתלמיד חכם נכבד ליישב באמצעות זאת את קושית העולם, מדוע לא מוזכר לא אצל אברהם אבינו ולא אצל יצחק אבינו שיציאתם עשתה רושם?

אך אין הקושיא עומדת בעינה, לפי שאברהם ויצחק היו עשירים גדולים בעלי מקנה לרוב ומכובדים בעיני אנשי מקומם, וגם עסקו כל ימיהם בהרבצת תורה ובזיכוי הרבים ובהחדרת אור האמונה בעולם, בודאי שיציאתם עושה רושם, ואין זה חידוש כלל, שחז"ל צריכים להאיר את עינינו על כך.

אולם יעקב אבינו שהיה צפון וטמון באוהלה של תורה, היה לנו לטעות ולחשוב שלא הורגש בעיר מבואו ומצאתו, והדבר לא השפיע כלל על בני המקום. מדגישה התורה ביעקב שאף יציאתו עשתה רושם, כי השפעתו של הצדיק על סביבותיו כאמור לא נמדדת לפי התערבותו בקהל, וגם כאשר ספון בחדרי תורה השפעתו ניכרת על כל תושבי המקום, וכל כניסה ויציאה משפיעה עליהם.
פלאי פלאים!

הגאון רבי זלמן רוטברג זצ"ל, ראש ישיבת 'בית מאיר', כותב בספרו 'אמרי דעת', שהיתה לו הזכות ללון במשך כשבועיים ימים בחדר אחד בסמוך לרבו מרן הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, ראש ישיבת גרודנא ובעל ה'שערי יושר'. לדבריו, אותם הימים במחיצת רבו

נשאר "חרוטים לעד בליבי נפשתי!..."

הוא מתאר כמה נקודות שזכה להיווכח בהן באותם ימים, בהם שהה בקירבת רבו הגדול. לדבריו, אותה הדמות של רבי שמעון שזכו התלמידים ליהנות מאורה בעת אמירת השיעורים העמוקים והנפלאים. את השתפכות הנפש בתפילותיו הזכות, את מאור הפנים שהעניק בקבלת פני תלמידיו וסתם האנשים שבאו לחלות את פניו, היא אותה הדמות המאירה שהקפידה להביא מעט מנוחה למוחו העייף מרוב עיון ועמקות בעסק התורה, וקיימה בהליכתה את ה'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם'.

הוא למד אז על הסדר המופתי בו התנהל סדר יומו של רבו, הן בצרכי הרוח והן בצרכי הגוף, שכפי הגדרתו העניקו לו "שיעורים עמוקים בעבודת האדם". הוא נוכח לראות כיצד בשעת השינה וקודם לה שפתותיו של רבי שמעון מדובבות ומרחשות פרקי משניות, והגדיר זאת כך: "בזה סיפק רבי שמעון הכרח השכיבה, להעמקת והחדרת עצמיות התורה למציאות של תורה ממש".

רבי זלמן כל ימיו הזכיר בערגה זכות זאת שנפלה בחלקו, לעמוד מקרוב אחר הליכותיו של רבי שמעון. כי כל אורחותיו של צדיק ותלמיד חכם תורה הן, וההסתופפות בצילו משכילה ומאלפת, אורח חיים למעלה למשכיל!

להיות דבוק בגדולי התורה וצדיקי הדור

שמעתי מאבי מורי שליט"א, שקודם הסתלקות אביו רבי דוב הי"ד

יודע אם תעלה בידו שוב הזדמנות פז כזאת, לחזות בפניו של צדיק הדור וקדוש.

כך התחבט השקדן הצעיר בינו לבין עצמו במשך שעה ארוכה, האם אכן כדאי לנטוש את הגמרא ולצאת לכיוון בית המדרש הגדול אם לא. כמה וכמה פעמים הוא כבר סגר את הגמרא והתקדם לכיוון הדלת, אך דחף פנימי פעל בו לשוב חזרה למקומו ולתלמודו.

כך חלפו להן השעות הקרובות, אחריו התבשר רבי מיכל יהודה שמרן ה'חפץ חיים' זצ"ל סיים את דבריו, והוא מתעתד בדקות הקרובות לעזוב את העיר. ליבו עלה על גדותיו בשמחה עצומה, שאכן הצליח לעמוד בניסיון ונותר ללמוד בשקידה והתמדה.

כעבור עשרות שנים, כאשר רבי מיכל יהודה כבר היה לאחד מזקני גדולי הדור, מקברניטי עולם הישיבות, נשאל על ידי אחד ממקורביו כיצד היה נוהג היום אילו ה'חפץ חיים' היה בא לבני-ברק. האם היה סוגר את הגמרא ויוצא לראותו, או שהוא עדיין איתן בדעתו מאז והיה ממשיך ללמוד בבית מדרשו?

רבי מיכל יהודה נרגש למשמע השאלה. "ודאי, ודאי שהייתי הולך", קבע בפסקנות. והוסיף: "מתחרט אני על שלא השכלתי אז לצאת ולראותו..."

"מה השתנה?" תמה המקורב. "הרי אין הגמרא פחות חשובה חלילה מאז?"

השיב רבי מיכל יהודה כשדמעות צפות בעיניו: "הייתי אז בחור צעיר, ולא הבנתי שאילו הייתי זוכה לראות את ה'חפץ חיים', כל שבעים שנות הלימוד שלי אחר כך היו נראות אחרת..."
כך גם ידוע על הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת 'באר יעקב', שרבות התאונן על כך שבילדותו החמיץ לראות את זיו פניו של ה'חפץ חיים'.

היה זה כאשר הגיע ה'חפץ חיים' לביקור חיזוק בביאליסטוק. רבי משה שמואל היה אז ילד כבן שבע או שמונה, ואביו הגאון רבי אריה שפירא זצ"ל, אב"ד ביאליסטוק, הפציר בו שיאות להתלוות אליו לראותו. אך הוא בתפיסה ילדותית מיאן, הוא רצה להמשיך לשחק בשעשוע כל שהוא עם שאר בני גילו.

כעבור עשרות שנים, היה מזכיר רבי משה שמואל עובדה מצערת זו, היו דמעות צפות בעיניו. "הזדמנות מיוחדת נפלה בחלקי והחמצתי אותה בידיים..." - הפטיר בכאב.

(מתוך סדרת הספרים הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא')

בשנות המלחמה, הוא ציווהו על שלושה דברים. המרכזי שבהם היה להדבק תמיד בגדולי התורה ובצדיקי הדור!

ואכן, את מאמרו אביו וצוואתו שמרה רוחו, ותמיד היה מתאבק בעפר רגלי החכמים. מלבד התועלת שהיתה לו עצמו מכך, הרויח שעל ידי כך הילדים בבית תמיד חשו את גודל הערכתו לתורה ולומדיה, וכך ינקו מקטנותם את השאיפות הנכונות לגדול בתורה ובעבודת ה'.

הבית של אבי מורי יב'לחט"א, התנהל תמיד לאורם ולרוחם של גדולי התורה. בכל הזדמנות כשהתאפשר הדבר היה לוקח אותנו עימו לגדולי ישראל, ותמיד עורר וזירז לעמוד בסמיכות אליהם, להתחקות אחר הנהגותיהם וללמוד מאורחותיהם.

אחיזתי סיפרו, שבילדותו בעת שהיה עובר מרן ה'חזון-איש' זצ"ל תחת ביתנו, צועד לאיטו בהליכתו היומית הקבועה, היתה אמי הצדקנית ע"ה קוראת לכל בני הבית לבוא ולהביט בזיו פניו הקדושות. למרות היותן ילדות צעירות הרושם העצום נתן בהם את אותותיו.

ה'חזון-איש' שחש בכך שהן יוצאות במיוחד כדי להתבונן בו, היה מקדים לומר להן שלום בסבר פנים יפות. באחת הפעמים צבט בלחיה של אחת מהן ובירכה בחום, ובמקרה אחר כשהתבקש על ידה להעבירה את הכביש, תפס את ידיה בענווה ופשטות, ומילא את בקשתה.

בשנותיו האחרונות לעת זקנותו המופלגת, טרח מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל להגיע אל העיר וילנא. דבר ביקורו עורר הדים רבים והתרגשות עצומה. כל אנשי העיר למגדול ועד קטן התאספו לחזות בזיו קודשו, ולשמוע את נועם אמריו בבית המדרש הגדול והמרכזי בעיר. גם בני ישיבת 'ראמיילעס' של הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל, בעל ה'חידושי רבי שלמה', יצאו בהמוניהם להשתתף במעמד קבלת הפנים, ובית המדרש התרוקן מלומדיו.

בחור אחד בלבד נותר רכון על תלמודו בהיכל בית המדרש, כאילו דבר לא אירע. היה זה בחיר תלמידי הישיבה, הבחור מיכל יהודה ליפקוביץ!

לימים, הוא תיאר לא אחת את קרב האיתנים שהתחולל בתוכו באותה שעה. הוא הגדיר זאת כאחד הניסיונות הקשים בהם התנסה בימי חייו. מצד אחד עמדו למוול עיניו דברי המשנה: 'ותלמוד תורה כנגד כולם', שאין דבר כדאי וחשוב יותר מלימוד התורה. מאידך, מי

בשיא ההתרגשות מבצע ענק לשבועיים בלבד

כל הפרטים בעמודים 16-19

פעם כשהתאכסן במלון בחו"ל, ופנה ללון ביקש להכין לעצמו קערה וספל לנטילת ידיים, וכל החיפושים אחר כלי מתאים עלו בתוהו. ר' זלמן לא ידע את נפשו מרוב צער. ניסה שותפו למסע להשקיט את רוחו, כי הלא הכיור קרוב למיטה פחות מד' אמות, אך לא איש כר' זלמן ישנה הנהגה של מצוה, גם אם יהיו לו ק' טעמים להיתר

'עבודת השינה' של הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל

"וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשָּׁמַי" (בראשית כ"ח, י"א)

וגם בשכבו על משכבו

בזריזות יתירה היה ר' זלמן מסיים את ענייניו ופונה אל 'עבודת השינה'.

מעודו הקפיד ר' זלמן לעלות על יצועו בשעה מוקדמת מאוד כדי לאגור כוחות חדשים לעבודת בוראו, אשר תתחיל בעוד זמן קצר. את ר' זלמן לא היה ניתן לעכב משעת שנתו הקבועה בשום פנים ואופן. אירע פעם שלעת ערב בא לבקרו יהודי נכבד מאוד, על מנת לשוחח עמו בענייני חסידות ועבודת ה'. ר' זלמן קיבלו בסבר פנים יפות והמתיק עמו שיח משך זמן, אך משהתאחרה שעת השינה הקבועה, פנה ואמר לאורחו הנכבד:

"במחילה מכבודכם, הנה הגיע זמני ללכת לישון. אם תרצו יכולים אתם לשהות כאן בחדר המלא ספרים, אני הולך לנח!"

ותיכף, ללא כל התפעלות, החל לקרוא 'קריאת שמע שעל המיטה'. זמן השכיבה והקימה היו אצלו קודש קודשים, חוק ולא יעבור.

גופו אינו זקוק לשעות שינה רבות. די לו בארבע שעות ללילה בלבד, ובמנוחה קצרה ביום. כך הרגיל את גופו מצעירותו, בהדרגתו של מורו ורבו הגה"ק מפודה"צ זצ"ל. אם אירע שהקדים לעלות על יצועו יותר מידי, היה גם מקדים את השכמתו, ארבע שעות משעת השכיבה!

ירננו על משכבותם

לכל מעשיו של ר' זלמן, הגדולים והקטנים, נלוותה תמיד שמחה של מצוה פנימית, גם עתה, לעת בוא צדיק להניח ראשו על מיטתו.

היה ניגש איפוא ל'עבודת השינה' מתוך גיל ורננה בהטעימו בחינניות - "ירננו על משכבותם - א' טענצלע אין בעט אריין!"

"הולכים לנח, ולאגור כוחות מחודשים לעבודת הבורא! מה גם שבעוד מספר שעות כבר הולכים להתפלל" - היה מתרונן משמחה.

כשהוא חבוש בכובע ולבוש בקפטן, קורא הוא ק"ש שעל המיטה בכוונה מרובה, ומוסיף לומר גם את נוסח הווידוי. לא אחת היה נשמע אז קולו בבכי, כשהוא מתוודה בפרטות על עוון ביטול תורה,

ועל דברים בטלים שנכשל בהם בימי הנעורים!

למראשותיו מניח הוא לא פחות משלושה (!) שעונים מעוררים. וזאת כדי לבטח את עצמו שלא תחטפו תנומה יתירה בשום פנים ואופן. אך כל זאת היה רק ליתר בטחון, כי מקדים היה לקום לפני כל צלולי השעונים...

סמוך לשינה ממש, שוב אמר בכוונה פרשה ראשונה של קריאת שמע, ועד שנפלה עליו תנומה היה לוחש ואומר שוב ושוב - "לית אתר פנוי מיניה, מלא כל הארץ כבודו" -

פעמים שאף באמצע שינתו נשמע לפתע קולו הקורא 'אחד יחיד ומיוחד' וכדומה.

עייפות מכריעה, שינה כבידה ומעורפלת ככל שתהיה עדיין לא השפיעה מאומה על הלך רוחו של ר' זלמן - עבדא דקודשא בריך הוא. גם כאשר היתה דרכו להתעורר מספר פעמים במהלך שינתו

לפנות, היה אומר ברכת 'אשר יצר' באימה ויראה ובכוונה מרובה - היה אז משים מנעליו לרגליו! לובש את הקפטן ומשים כובע בראשו

וכך מברך 'אשר יצר' בכוונה עצומה.

כך לא הסיח ר' זלמן את דעתו ממלכות שמים אף רגע כמימרא, אלא כרע שכב כארי, וכלביא התנשא לעבודת בוראו, שעות מספר

לאחר מכן - - -

פעם אחת נדבר ר' זלמן עם בחור אחד אודות חיזוק הנצרך לו בהשכמת הבוקר, וייעצו לנקוט בתחבולות שונות. הבטיחו הבחור

נאמנה: "בעז"ה מיום המחרת אשכים קום בבוקר. איני צריך לשום תחבולה".

נענה לו ר' זלמן:

"איני מבינך יקירי, הרי אני כבן שבעים שנה, ועדיין חושש אני שמא לא אצליח לקום בבוקר בשעה מוקדמת. לכן אני מכין על יד מיטתי שלושה שעונים מעוררים... ואילו אתה, שעודך כה צעיר לימים, כל כך בטוח בעצמך, ששינתך לא תערב לך יתר על המידה???"

מעודו נזהר היה בכל גינוני קדושה המובאים בשולחן ערוך, ובעוד הנהגות הספרים הקדושים אשר סיגל לעצמו.

ארחץ בנקיון כפי

כל דבר שבקדושה זכה אצל ר' זלמן ליחס מקודש לא פחות מהמצווה הגדולה ביותר. במסירות נפש היה שומר על כל הנהגה, גם אם לפעמים היו לו היתרים למכביר לפטור עצמו מחובתו זו. ר' זלמן היה מהדר ביותר במצוות נטילת ידיים שחרית. על יד מיטתו היה מכין כמה ספלים של מים לנטילת ידיים, מאחר שבכל פעם שהקיץ משנתו לצורך מה, היה נוטל חיש מהר את ידיו, לסלק מעליו כל סרך של טומאה.

אירע פעם, כאשר התאכסן במלון כל שהוא בהיותו בחו"ל, כאשר פנה ללון ביקש להכין לעצמו קערה וספל לנטילת ידיים, ואין. כל החיפושים אחר כלי מתאים עלו בתוהו, ור' זלמן לא ידע את נפשו מרוב צער. ניסה שותפו למסע להשקיט את רוחו, כי הלא הכיור קרוב למיטה פחות מד' אמות, ועל פי הלכה אין הדבר חמור כל כך, אך לא איש כר' זלמן ישנה הנהגה של מצוה, גם אם יהיו לו ק' טעמים להיתר. מה עשה? הלך והעמיד על יד מיטתו שורה ארוכה של כוסות מים מלאים וריקנים, ועמם המשיך לקיים את הנהגתו הטובה, באופן המהודר ביותר, ללא כל סטייה מדרכו התמימה מימים ימימה.

על מסירות נפשו עבור מצוה זו מספר נכדו שיח':

היה זה לעת זקנותו, כאשר מעד ונפל ושבר את ידו. לאחר שעשינו את היום אצל כמה וכמה רופאים, ושברנו הביתה רק בשעת 10 בלילה, מיהר הסבא לעלות על יצועו, ולהינפש מעמל היום המייגע. לפנות בוקר הגעתי לביתו כדי לעזור לו, ולקחתו לבית הכנסת לתפילת שחרית. הנה, לתדהמתי, מצאתיו יושב על הכסא וממתין לי, כשכולו מלופף במכאובים ובייסורים, משהבחין בי אורו עיניו ושח לי דברים כהווייתן - - -

'כבר משעה 1:00 אני יושב כאן על יד השולחן! התעוררתי אז משנתי ונטלתי את ידיי, אך המאמץ גרם לי כאבים איזמים ביד. משראיתי שלא אהיה מסוגל אח"כ לסבול יסורים כאלה שנית, לא חזרתי לישון, שמא אצטרך ליטול ידיי שנית!...

אכן, וויתר ר' זלמן על השינה אשר כה היתה נחוצה לו, וויתר על כל הנוחיות, ורק על דבר אחד לא וויתר, על 'נעגל וואסר' בהידור רב!

עוד מסופר על עבודתו זו:

היה זה באחת מן הפעמים שנסע אל מחוץ לירושלים לחזר על פתחי נדיבים לטובת המוסד הגדול 'בית לפליטות'. בשעה מאוחרת בלילה נסתיימה פעילותו, או אז יצא חזרה לכיוון ירושלים.

עייף ויגע היה מאוד, אולם מיאן לתת תנומה לעפעפיו במשך כל הנסיעה, וזאת כדי שלא להיכנס לשאלה של נטילת ידיים...

כל אותה הדרך התאמץ לשוח עם מלוויו בדברי תורה ומוסר כדי 'להחזיק את הראש' כלשונו, למען לא תפול עליו תרדמה חלילה...

בין השאר סיפר למלוויו את הסיפור הבא:

מעשה בשני תלמידים של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק ז"ע, ואחד מהם, הרה"ק רבי גבריאל טשאק ז"ע, אשר אחר פטירת רבם הקדוש מליז'ענסק נסעו לשחר את פני אחיו הקדוש, הרבי זושא מאניפולי ז"ע, ולקבל על עצמם את מרותו. באמצע הדרך פרש הלילה את כנפיו, ונשארו השניים לבדם בלב היער הגדול ללא יכולת להמשיך בדרך המסוכנת. בלית ברירה פנו לנום את שנת הלילה בלב היער.

אך הנה נתקלו בבעיה גדולה, מים לנטילת ידיים של שחרית לא נמצאו, ואנה הם באים?

אמר אחד מהם לחבירו: 'אונס רחמנא פטריה!' וכך נשכב על הארץ ושקע בשינת ישרים. אולם חבירו לא אבה לשמוע מכל פשרות והנחות, וכל הלילה טייל אנה ואנה, כדי שלא ירדם חלילה.

עם אור הבוקר המשיכו השניים בדרכם, וילכו ויבואו אל חצרו של הצדיק. ויהי כאשר אך דרכו על מפתן חדרו, פנה הרבי ר' זושא לאותו תלמיד שישן בלילה והרעים עליו בקול:

"בכך שנתפתית לישון בלילה בלא נטילת ידיים, איבדת את כל המדרגות שקיבלת אצל אחי הקדוש, רבך הקודם!"

אולם אותו חסיד התעשת במהרה ונענה אל הרבי בתשובה ניצחת:

"אכן רבי, אולם למרות כן באתי לכאן, בכדי שהרבי יגביה אותי בחזרה, וישיב לי את כל המדרגות שהיו לי בתחילה, ואף יותר מכך!"

סיים ר' זלמן במתק לשונו:

"הם, שהיו להם מדרגות, והיה להם אז גם מי שיחזירם להם, והנה בכל זאת עדיין מיאן אחד מהם לישון בלא הכנת נטילת ידיים... ואילו אני, שאין לי עתה לא מזה ולא מזה, בודאי שאיני רשאי לישון עתה!"

כארי יתנשא

מיד עם הקיצו משנתו, היה מזנק ממיטתו לעבודת בוראו ללא כל שהיות. גם בימי זקנה ושיבה היה מתגבר כארי, בלא להתחשב בחולשת גופו כלל וכלל.

שח פעם ר' זלמן לחניכיו:

"היום לפנות בוקר בהקיצו משנתי, בא אלי היצה"ר ואמר לי - 'הרי הנך כה זקן וכל כך חלש, מדוע זה תקום מוקדם כל כך, ולא תחוס על כוחותיך הדלים? ומה עניתי לו..."

השבתי לו למלך זקן וכסיל כך:

אמת הדבר! כי זקן וחלש הנני, אולם אמור לי אתה, הרי אתה זקנת ממני בהרבה, א"כ מה לך נטפלת אלי? לך אתה לישון!!!"

(מתוך הספר 'ר' זלמן')

לא ידעתי מה להחליט. ללכת לבדי בשליחות לאמריקה, כאשר המצב השתנה בינתיים לרעה באירופה? ואולי לחזור לפוניב'ז? התקשרתי טלפונית עם בני ביתי וההכרעה נפלה - לעלות מיד ארצה

מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל מספר על היציאה מפוניב'ז לא"י

"ויצא יעקב מבאר שבע; וילך חרנה" (בראשית כ"ה, י')

... הרב מזמין אותי לצאת איתו על הגוזזטרא הנמשכת לכל אורך חזית הישיבה, ומראה לי באצבעו על הפסוק המתנוסס על פני הבנין באותיות גדולות, המזדקרות אף בלילה: "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש".

למה נבחר דוקא פסוק בסמל הישיבה? ומתי עלה בדעתו של הרב לבחור בזה הפסוק?

אגיד את האמת, מאז נפרדתי מפוניב'ז נתלווה אלי פסוק זה, והפסוק לא הרפה ממני. כל עצם יציאתי מפוניב'ז היתה בבחינת פלא, עד היום הענין לא ברור לי כל צרכו, למה עזבתי את פוניב'ז, את העיר ואת הישיבה, את המשפחה ואת מוסדות החינוך כולם, שריכזו בתוכם כאלף נפש מישראל? כיצד עזבתי הכל ויצאתי לבדי? למעשה הלכתי בשליחות של הצלה, והדבר נראה לי קצת משונה עד היום. הממשלה הליטאית הפרו-קומוניסטית של אותם הימים באה והציעה לאגודת הרבנים בליטא לשלוח משלחת מיוחדת לארצות הברית, כדי להוציא מאיזור ליטא את כל היהודים, פליטי פולין, שנתקבצו אצלנו. הממשלה הליטאית ראתה את עצמה בין הפטיש והסדן, ופחדה להחזיק בתחומיה את הפליטים היהודים, לכן ביקשה מאת הרב מקובנה, ששימש יו"ר של אגודת הרבנים וגם ממני, שהייתי חבר הנשיאות שנצא יחד לאמריקה, במטרה להשיג ויזות כניסה עבור הפליטים. נתנה הממשלה בידי "פספורט דיפלומאטי" ובהסתמך על תעודה מיוחדת כזו עברתי את שחי הכיבוש הנאצי והגעתי עד לטריאסט.

פוניב'ז, פוניב'ז - לוחש הרב בקול רווי כאב, לוחש כאילו לעצמו - לאחר שפרצה ההסתערות הנאצית נגד רוסיה וליטא נכבשה במחי יד אחד, הגיעני המכתב האחרון מפוניב'ז, וגלויה קצרה, הכתובה ברוסית והשמורה אצלי עד היום. בגלויה נאמר בקיצור נמרץ: "בית החרושת עובד במלוא הקצב. אף אחד מן הפועלים לא עזב את עבודתו. המצב אצלנו קשה". על החתום היה גיסי ראש הישיבה, הקדוש רבי אשר קלמן בארון הי"ד. זה מה שהוא כתב שבוע לפני הפליטה, אף אחד מן התלמידים לא עזב את הישיבה על אף הנגישות של הקומוניסטים. שלוש מאות תלמידים מצויינים השארתי בישיבה הגדולה... ---

מה' מצעדי גבר כוננו, באתי לטריאסט על מנת להמשיך משם בדרך הים לניו יורק. ובטריאסט נתעוררה בי התשוקה לעלות ארצה.

נשארתי לבדי, כי מחמת בריאותו הרופפת היסס הרב מקובנה לצאת לדרך, אם כי היה בידו דרכון חסות דיפלומאטי. לא ידעתי מה להחליט. ללכת לבדי בשליחות לאמריקה, כאשר המצב המדיני והצבאי השתנה בינתיים לרעה באירופה? ואולי לחזור לפוניב'ז? התקשרתי טלפונית עם בני ביתי וההכרעה נפלה - לעלות מיד ארצה. כי הסיכויים להצלחת השליחות לאמריקה פחתו בינתיים ואזלו. ימים ספורים לפני פסח של שנת ת"ש הגעתי לארצנו הקדושה. ואז נתעורר בי הפסוק. העולם כולו היה מסוער, וכאן חשתי בקרבי את הנבואה: "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש".

ובכל זאת, ארכה הדרך מן המחשבה אל המעשה, עד שהפסוק מצא את מקומו על החומה?

ארכה הדרך? לאו-דוקא. לאחר שבועיים של שהותי בארץ נודמנת לבני ברק, לשכונת זכרון מאיר. התגוררתי אז אצל אמי עליה השלום, בתל אביב. הלכתי לסדר עניין אישי. אמרו לי, שאוכל לקבל אשרת-עליה [סרטיפיקאט] עבור בני משפחתי, בתנאי שאצא לביקור קצר לביירות, אשר מעבר לגבול. נודעתי, כי בנו של ר' יעקב הלפרין מתגורר בביירות בענייני מסחר והוא יכול להיות לי לעזר בנידון זה. לשם כך בקרתי בביתו של ר' יעקב, בזכרון מאיר. ראיתי בתים קטנים אחדים, וממולנו התרוממה הגבעה, שוממה מבלי יושב. אמרתי לר' יעקב, הלוא זה מקום יפה ונהדר, וחבל על הגבעה שתשאר בלתי מיושבת. והנה שואל אותי איש, אם מוכן אני לקנותה? ואני משיב בו במקום, כי ברצוני לרכוש את הגבעה ולבנות עליה ישיבה! מסביר לי ר' יעקב, כי הגבעה מחולקת לשבעה מגרשים, הכוללים ביחד ארבעה דונם, והוא דורש עבור כך 800 לירות שטרלינג, בהתחשב

געוואלד, געוואלד.

אספר לך יידי, "עונג שבת" אמיתי היה לי השבוע. עונג שבת כזה שלא אשכחנו לעולם. זה כבר ידוע כי יש מתמידים גדולים בישיבה. הנה, למשל חיימק'ה (הכוונה להגאון ר' חיים ברמון), "צבר" הוא, מסודר ודייקן. במוצאי יום הכיפורים, עד שאני מספיק לברך את ברכת "המבדיל" ולהתכונן לסעודה שלאחר הצום, כבר שומע אני את קולו של חיימק'ה הנמצא בחזרה ליד "השטנדער" באולם הישיבה. אף רגע אינו הולך אצלו לבטלה. לכל רגע יש חשבון. חיימק'ה הוא המופלא שבין המתמידים. ויש בישיבה קבוצה שלימה של מתמידים שגמרו את הש"ס כסדרם. אלא שמתמידים אלה אני מכיר היטב ואין בכך משום חידוש, ורק החידוש היסב לי את עונג השבת. החידוש על שני סטודנטים אמריקאיים, בעלי תשובה.

כן, בעלי תשובה. מה משמע "בעלי תשובה"? אלה הם תינוקות שנשבו. אחד משני הסטודנטים התחיל אצלנו בישיבה ללמוד אלף-בית. בשבת קודש נכנסו שניהם לבקרני בחדרי. וזה שהתחיל מאלף בית נמצא בישיבה כחצי שנה והוא כבר לומד דף גמרא עם תוספות. הוא הראה לי כיצד לומד הוא הלכות שמירת שבת, ובכל יום השבת אינו מוציא מתחת ידו את הספר "זכרו תורת משה" (לבעל חיי אדם). והשני, זה שלומד אצלנו כשנה ומחצה, נחשב כבר כלמדן, וביקש להבחן במסכת בבא בתרא, גפ"ת ופוסקים. שניהם היו מאושרים כל כך, משום שהגיעו למעלת התענוג הרוחני העילאי.

(מתוך מפייהם של רבותינו - מתוך ראיון שהעניק הרב מפוניבז', והתפרסם בירחון "בית יעקב" אייר תש"ך)

שזה עבור בנין של ישיבה. תוך כדי דיבור גמרתי את הקנייה. היה זה בדיוק לפני עשרים שנה, בימים הראשונים של חודש אייר. כך החל בנין ישיבת פוניבז'.

אבל את הפסוק ציינתי על מרומי הבנין רק בגלל מעשה שהיה. וזה אחד הדברים המופלאים אשר שמעתי בשם החפץ חיים. נכדו של החפץ חיים סיפר לי, שאלה היו דבריו האחרונים ביום הסתלקותו. הנכד סיפר זאת בתור עד ראייה. החפץ חיים נסתלק ביום כ"ד אלול שנת תרצ"ג. יום אחד לפני הפטירה שתק הצדיק החולה מרוב חולשתו ולא הוציא הגה מפיו. לפתע נתעורר מתרדמתו ושאל את המקורבים: "מה נשמע?" חתנו רבי משה לונדינסקי, ראש ישיבת ראדין, שישב ליד מיטת החולה, השיב כי עם ישראל זקוק לרחמים, משום שהצורך [הכוונה הייתה להיטלר ימ"ש, שאותה שנה עלה לגדולה בגרמניה את השלטון] מאיים בגלוי להרע ליהודים. ואז נתעורר החפץ חיים והכריז את הפסוק הזה ותו לא: "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש"...

ולזאת אנו מצפים ומקווים בעזרת השם - שכל זה יקוים לעינינו ובימינו: "ובהר ציון תהיה פליטה", וכן: "והיה קודש" - -

משמע, שבפסוק זה טמון סוד ההצלחה של הישיבה?

וכי יש לנו הזכות להתפאר ולהתגאות בגלל ההצלחה? נהפוך הוא. דווקא ההצלחות הנפלאות ממלאות אותי חרדה רבה. הרי זה מוכיח מה אפשר להשיג עוד. האחריות היא כבדה עד מאוד. געוואלד, געוואלד! הלוא אפשר עולמות לבנות, אפשר להחזיר את האומה לתורה, ליהדות. רק בידינו תלוי הדבר. מדוע אנו מתעצלים?

מה היא כוונת מרן החזו"א זצ"ל כשכותב בספרו 'ואין הרשב"א תחת ידי'?

"וַיִּפְגַּע בְּמִקּוֹם וַיִּלֶן שָׁם" (בראשית כ"ח, י"א)

וישכב במקום ההוא. לשון מעוט, בלוחו מקום שכב, אבל
י"ד שנים ששמש בבית עבר, לא שכב כלילה, שהיה עוסק
בתורה (כ"ז)

היה לומד עד כלות כוחותיו.

במעשה איש (ח"ד עמ' יג) מובא מהגרמ"י לנדוי זצ"ל תלמיד מרן החזו"א זצ"ל, שאמר שיגיעתו של מרן היתה מחוץ לגדר האנושי, ופעם אמר שמה שמובא בספרי כמה פעמים "ואין הרשב"א תחת ידי" וכדו', אין הכוונה שלא היה הספר בחדרו אלא שלא היה בכוחו להוציאו מארון הספרים.

שאל הגר"ח שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר תשל"ב עמ' נה) היתכן שיעקב לא ישן י"ד שנה, הרי אמרו חז"ל האומר שבועה שלא אישן מלקים אותו וישן לאלתר, לפי שאין האדם יכול לחיות ג' ימים ללא שינה.

ואמר שוודאי שהיה מנמנם מפעם לפעם וישן שינת ארעי, אולם מחמת עמלו תורה לא פנה לישן, אלא

אמר לו הגוי: מאחר שאני צריך ללכת לישון הלילה יש לי בעיה. איני חש בנוח שאני היחיד מכל האולם המפואר הזה שלא נתן לך צדקה, ומרוב בושה אתקשה להירדם. לכן אתן לך כעת משהו. הוא הכניס את ידו לכיס מכנסיו, שלף ממנו שטר של דולר והניחו באיטיות, כאילו הוא זקן בן שלוש מאות שנה

הגה"צ רבי שלמה ברעוודה זצ"ל על מי שאינו יודע להכיר טובה

"ולא נתנו ד' להרע עמדי" (בראשית ל"א, ז')

אחד מן היסודות החשובים ביותר לכל אדם הוא ענין הכרת הטוב. זוהי אבן בסיס באישיותו של האדם ואלמלא יש לו מידה זו הרי שאינו בגדר 'אדם'.

ב"ספר החסידים", שחיבר רבי יהודה החסיד בתקופת רש"י, מובא, שאם אדם שומע מרעהו ביטוי של כפיות טובה, כמו: "עשיר זה עשה לי פעם טובה כספית קטנה, וכי חייב אני להכיר לו טובה?", יש להתרחק מאותו אדם ולא להתחבר אליו כל ימי חייו! זהו אדם שפל מבני אדם!

שיטה זו היא שיטתו של עשיו הרשע, ואבאר את הדברים:

יש לי ידיד נפש, תלמיד חכם, איש צדיק ותמים, שניהל חיידר במשך שנים רבות. אדם זה קיבל על עצמו במשך שישים שנה משימה מיוחדת - בכל פעם ששומע על חתונה בעיר שנערכת על ידי אנ"ש, הוא הולך לשם ומקבץ נדבות עבור תלמידי חכמים בארץ ישראל. מאחר שהוא אדם נכבד בעיני הבריות, נהנים בעלי השמחה מעצם נוכחותו בחתונה, ותורמים לו בעין יפה. כיום הוא כבר זקן ובקושי יכול ללכת ולראות, אך עדיין הולך ככל יכולתו.

לפני שנים אחדות ארע לו שהגיע לחתונה עשירה במיוחד בניו יורק. הוא החל לאסוף תרומות, כדרכו בקודש, אך בין רגע הופיע במקום המלצר הראשי - שלא היה יהודי, ואמר: "בעל השמחה אסר לקבץ נדבות בלילה זה, כדי לא להטריד את אורחיו הנכבדים".

מסתבר שאיסור כזה היה הסעיף הראשון בחוק שבמגילת היסוד של סדום ועמורה...

הלך ידידי לבעל השמחה עצמו. כשהבחין בו הלה, קיבל אותו בכבוד גדול, ותיכף ומיד שלף מכיסו מאה דולר ונתן לו. אמנם סכום כזה ביחס לעשרו האגדי נחשב כמו פרוטה אצלנו, אך סוף כל סוף - זוהי תרומה. "המלצר הראשי אסר עלי לקבץ נדבות" - סיפר לו הידיד. "אתה יוצא מן הכלל" - ביטל העשיר את דברי המלצר מכל וכל - "הא לך מקום מכובד, ואני אדריך את האורחים לגשת אליך לתרום". לא חלף זמן רב והמלצר הבחין בו שוב. הוא ניגש אליו בכעס: "אמרת לי לא לעשות זאת".

"בעל הבית עצמו קבע שאני יוצא מן הכלל, והפה שאסר הוא הפה

שהתיר".

הגוי שתק ונכנע, אך בכל רבע שעה בערך היה בא, עומד מן הצד, מביט בתורמים השונים שנגשו אליו - והולך לו.

כעבור שעות ספורות הסתיימה החתונה המפוארת, וכל אחד קם ויצא לביתו. גם ידידי עשה הכנות אחרונות ליציאה מן המקום, כשלפתע ניגש אליו המלצר הראשי: "אדוני, במשך כל הלילה ראיתי אנשים ניגשים ותורמים לך. אין לי שום מושג לאיזה צורך אתה אוסף את הכספים הללו, ולמעשה אין הענין נוגע לי כלל וכלל, משום שקבעתי לעצמי חוק בל יעבור - שלעולם ועד לא אתן אפילו פרוטה אחת לצדקה. אני מרגיש שהתרומות הללו נוגדות את צו המצפון שלי".

רוצה הייתי ליטול את אותו גוי, לחנוט אותו בצורה כלשהי במוזיאון הבריטי תחת הכיתוב: "חק בל יעבור - אף פרוטה לצדקה כל ימי חייו"...

והגוי המשיך: "אך מאחר שאני צריך ללכת לישון הלילה יש לי בעיה. איני חש בנוח שאני היחיד מכל האולם המפואר הזה שלא נתן לך צדקה, ומרוב בושה אתקשה להירדם. לכן אתן לך כעת משהו". הוא הכניס את ידו לכיס מכנסיו, שלף ממנו שטר של דולר והניחו באיטיות, כאילו הוא זקן בן שלוש מאות שנה, בידי ידידי. "אני מצהיר" - הוסיף - "שזו פעם ראשונה ואחרונה בחיי שאני נותן צדקה!".

הרי לנו תלמיד מובהק של עשיו הרשע! עשיו - עם דרכון אמריקני!

"הצילו! הצילו!" הוא צעק, 'מה קרה'? שאלו אותו שכנים מודאגים. 'עליתי לגג, ואני תקוע כאן, לא יכול לרדת'. "כמו שעלית, ככה תרד", אמרו לו. "לא", הוא אמר בהיסטריה, "קודם היו מדרגות ויכולתי לעלות. עכשיו אין מדרגות, כי פירקתי אותן. אני לא יכול לרדת"

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א, על הלקחים מהסולם

"וְהָיָה סֵלֶם מֵצֵב אֲרָצָה וְרֵאשׁוֹ מִגֵּיעַ הַשָּׁמַיְמָה" (בראשית כ"ח, י"ב)

ה"סולם" מלמד אותנו דרכי הנהגה חשובות בחיים. כדי להבין אותן כראוי, נקדים ונביא משל:

אדם אחד מסוכן, לא ניהן בדעת מרובה. יום אחד אמר לו בעל הבית: "בבקשה ממך, עלה לגג ותביא לי משם כמה שקים של חול".

"איך אעלה?" שאל האיש, "הלא אין מדרגות".

"נכון", אמר בעל הבית. "אין מדרגות, אבל יש סולם".

לקח האיש התם את הסולם, והלך לצד הבית. הצמיד את הסולם לקיר, ונסה לעלות, אבל לא הצליח - הסולם כל הזמן נופל.

"הקיר הזה עקום", אמר התם, והלך לצד השני. העמיד את הסולם, הוא הצמיד אותו לקיר, ושוב לא הצליח לעלות, כי הסולם נפל. הוא

המשיך עוד בניסיונותיו, עד שעבר שם אדם אחד, ואמר לו: "כדי לעלות על הסולם, צריך למשוך אותו, ולהרחיק מעט מהקיר.

מעמידים אותו בשפוע, כדי שיוכל להתיצב. ללא שיפוע, הסולם לא יוכל להיות יציב".

מסקנה לחיים: בן אדם, אתה רוצה לעלות? תן קצת רוח, אל תעמד על קוצו של יו"ד. דע לותר בעת הצורך.

עוד מעשה יש לנו, במסכן חסר דעת שני:

אמר לו בעל הבית, לאותו מסכן: "ישנן מדרגות שמובילות לגג ביתי, והגג מסכן לילדים. אני חושש שהם עלולים לעלות לשם בהחבא,

מבלי שאדע. כיון שכך, רצוני שתהרוס את המדרגות הללו!"

"אין בעיה", אמר האיש התם. מה עשה? עלה מן המדרגה הנמוכה ביותר לזו שמעליה, ושבר את המדרגה הנמוכה. לאחר מכן עלה

למדרגה השלישית, ופרק את השניה. כך התקדם, עד ששבר את כל המדרגות, ומצא את עצמו על הגג ללא מדרגות לרדת בהן...

"הצילו! הצילו!" הוא צעק, עד שנחר גרונו.

"מה קרה?" שאלו אותו שכנים מודאגים.

"עליתי לגג, ואני תקוע כאן, לא יכול לרדת".

"כמו שעלית, ככה תרד", אמרו לו.

"לא", הוא אמר בהיסטריה, "קודם היו מדרגות ויכולתי לעלות.

עכשיו אין מדרגות, כי פרקתי אותן. אני לא יכול לרדת".

אמרו לו: "תקשיב טוב! מדרגות שמפרקים - מפרקים קודם למעלה, ורק אחר כך למטה". חזר על זה התם ארבעים פעם, עד

שקלט היטב: "מדרגות שמפרקים, מפרקים קודם למעלה ואחר כך

למטה".

לימים, יצא שמעו כמפרק המדרגות המפרסם של העיר.

לבעל בית אחד היה מרתף יינות גדול, אבל חתולים התחילו להתגנב למרתף, וקלקלו את חביות היין. חשב בעל הבית לעצמו: אמנם נכון, חתולה יודעת לקפץ, אבל יש גבול ליכולת הקפיצה שלה. אם נפרק את המדרגות, נפטר ממכת החתולים.

קרא אפוא בעל הבית לאיש התם, ושכר אותו לפרק את המדרגות. התם הגיע בזריזות לעבודה. הוא שן את המטרה "מדרגות שמפרקים - מפרקים קודם למעלה, אחר כך למטה". חזר על זה

שלוש פעמים, והתחיל לפרק את המדרגה העליונה. אחר כך פרק את זו שתחתיה, וכן הלאה, עד שנתר במרתף ללא אפשרות לעלות.

"הצילו! הצילו!" הוא צעק, אבל עבר הרבה זמן עד שמישהו שמע אותו. בסוף עבר שם יהודי וכשראה אותו שאל בתימהון: "תגידי, מה

קרה לך? למה תקעת את עצמך שם, למטה?"

"ככה אמרו לי לעשות", אמר התם האומלל. "מדרגות שמפרקים - מפרקים קודם למעלה, ואחר כך למטה".

אמרו לו, "כך עושים בגג, במרתף זה בדיוק הפוך!"

כך גם האדם - מתבלבל לו גג עם מרתף...

כאשר אדם רואה שמזונותיו מצטמצמים - במה הוא מקצץ?

אם אמונתו אינה חזקה, הוא מקצץ בעבודת ה'. נותן פחות צדקה, מקמץ בשכר למוד תורה של הילדים, מקצץ בענייני עבודת ה'.

בהוצאות הגשמיות הוא דווקא משתדל לא לקצץ, לא רוצה לרדת

בשעה היעודה יצאה כל התהלוכה, זקנים עם נערים בני כל העדות והגוונים, ואף את הטף הביאו. תושבי האזור שפשפו עיניהם בתימהון מול גלי האנשים הצועדים בהמוניהם בהתרגשות "להיכן צועדים להם כל 'הדתיים'?" היחיד מבני הקהילה שלא הובא בסוד העניין, היה רבי שמשון גופו - 'חתן' השמחה

מעמד ההכתרה המפתיע של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל באופקים

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (בראשית כ"ה, י')

הצעה הכרוכה בהרבצת תורה

רבי שמשון, שימש אז כראש ישיבת סאטמר בבני ברק, ולרבי יעקב הורוביץ זצ"ל היה ברור כי הוא האיש שאותו הם מבקשים: תלמיד חכם משכמו ומעלה, חכם הרזים, שלמרות גילו הצעיר מלא בטעם הזקנים, וכאחד שכבר שימש במקום והכיר את הנפשות הפועלות, לא היה ראוי ממנו לתפקיד. מאידך גיסא, כפי שסיפר הרב הורוביץ, "לא חשבתי להציע לו את ההצעה. הוא יושב ב'רומו של עולם' בישיבת סאטמר, ואני אביא אותו לכאן?" אבל מששוחח עמו ר' שמשון עצמו והביע את דעתו על נחיצות הבאת רב לטובת שלמות הקהילה, כשאינו שולל את ההצעה של רבי יעקב על הסף, החל העניין לובש פנים מעשיות.

כדי להקל עליו את ההחלטה שכרוכה היתה בהפסד הרבצת התורה שהיתה לו בבני ברק, הציע לו הרב הורוביץ זצ"ל לשמש כמגיד שיעור בישיבת אופקים, ובכך גם הוסר החשש שלו שמא עסקי הציבור שישתרגו על צווארו יטרידוהו מתלמודו. תנאי יסודי שאותו הציב רבי שמשון זצ"ל קודם למעשה, היה, שהמינוי יהיה ברצון הקהל ושהכול יסכימו לקבלו עליהם כרב, באמרו כי איננו רוצה לבוא ולעורר מחלוקת בשעה שהמטרה העיקרית בתפקיד הרבנות היתה השכנת השלום ויחסי האחוה בין בני הקהילה.

"באופקים לא ימצאו אחר..."

בשלב זה התעוררה בעיה של "שנים אוהזין בטלית". ישיבת סאטמר לא רצו שיעזוב וטענו ל"בר מצרא". מהיכי תיתי שיעזוב אותם בשביל צורך של מקום אחר? אולם כשהם באו עם טענה זו למרן הסטייפלר זצ"ל הגיב: "אתם בסאטמר תמצאו מישהו אחר שימלא את מקומו, אבל אופקים - לא תמצאו מישהו אחר".

את דירתו קבע ר' שמשון זצ"ל בשיכון "חזון איש", וכמי שמעולם לא הטרידוהו - לא אותו ולא את רעייתו הרבנית ע"ה - תנאים גשמיים, אך טבעי היה שישתפק בדירה צנועה זו בת שניים וחצי החדרים, לו ולמשפחתו בת השבע נפשות, בעוד שחדר אחד ממנה שימש כחדר הלימוד שלו, והילדים כולם מסתפקים בחדר מגורים אחד. והנה, הגם שבואו למקום היה על מנת להביא לידי מימוש הרעיון

להתמנותו כרב "קהל עדת חרדים" של אופקים שמנו אז כמה עשרות משפחות, עדיין לא יצא הדבר אל הפועל. הסיבה העיקרית ככל הנראה, היתה התנאי היסודי שאותו הציב בתחילה שהמינוי יתקבל על דעת כל בני הקהילה. תרמה לכך גם העובדה שהתפקיד לדידו, כלל אחריות נוראה על כל המתנהל בתוככי הקהילה, וממנה חשש יותר מכול.

טובי הקהל לא אמרו נואש, ומעת לעת ניסו שוב לדבר על לבו שיאות לתפקיד, אך הוא עדיין היסס וחכך בדעתו. לימים פירש את טעמו בסירוב זה ואמר כי "כמה וכמה תלמידי חכמים בעלי הוראה כבר התגוררו במקום, ולמעשה ולא היו צריכים אותי כרב..." על כל פנים ההצעה נותרה תלויה ועומדת בחלל, ורבי שמשון שכאמור כבר עלה לכהן כר"מ הישיבה באופקים, התגורר במקום כאחד הקהל, אבל מסרב לעטות על שכמו את אדרת הרבנות באופן רשמי.

מעמד ההכתרה שנעשה בהפתעה

ניתן להניח כי מגוריו במקום רק העמיקו את ההכרה כי אין ראוי ממנו לעמוד בראש ולנהל את עדת ישראל, וביום מן הימים החליט הציבור לעשות מעשה וקבעו עובדות מוגמרות, בהפתעה מוחלטת. הידיעה עברה בחשאי, ואף נקבע מועד - יום השבת הקרובה אחר הצהרים - בו יהיו נכונים כל הקהל להתאסף למעמד הכתרת הרב החדש, בנעריהם ובזקניהם. כנקודת המפגש נקבע פתח בית הכנסת, שמשם יצעדו הכול יחדיו אל עבר ביתו של הרב ויטילו את האדרת על שכמו.

אחריות הכלל והפרט

מידת האחריות היתה אחת התכונות היותר בולטות באישיותו של הרב זצ"ל. גם כאדם פרטי, שלא היה יכול להישאר שווה נפש כל אימת שהיה בכוחות לעשות מעשה, בן במילי דשמיא והן במילי דעלמא, כאשר מסוגל הוא לחצות גבולות וימים רק עבור צורך של הזולת, וקלה היא בעיניו טיסה לארץ אחרת למען טובתו של מאן-דהוא, ועל אחת כמה וכמה כאשר השתלבו יחדיו ענייני הרבנות עם מידת האחריות. קשה להבין כיצד מסוגל היה להכיל את כל הענייני הציבור והיחיד מתוך אכפתיות ורצון עז שכל אלה יתנהלו כיאות כרצון אבנו שבשמים, בתכלית הדקדוק והשלמות.

מתקן בעצמו חוטי העירוב

חוש האחריות העז גם הביא אותו לטפל בגופו בכל העניינים הדורשים טיפול, ולא להטילם על אחר. באותם ימי בראשית של רבנותו, כאשר מצבה הרוחני של העיירה מסביב היה עגום, וכמו שלט גדול תלוי היה בשעריה: "הכניסה לחרדים אסורה", ניהל הוא את עדת היראים בעזות דקדושה והשכיל ליצור אווירה כזו שהעמידה את התורה כשלטון יחיד על כל בני הקהילה, עד שכל שיקול אישי ואחר שאינו ממין העניין נדחה לחלוטין כאינו קיים במציאות:

באחת השבתות הראשונות לכיהונו, נודע לו שעה קלה לפני כניסת השבת כי חוט העירוב המקיף את העיירה קרוע במקום מסוים. החמה העומדת כבר על צמרות העצים לאחר הצפירה המבשרת את כניסת השבת, חיבה אותו לפעול המהירות. תנאי השטח הקשים לא אפשרו גישה אל המקום ברכב, ואילו הזמן הדוחק טרם כניסת השבת לא הותיר פנאי לתקן את הטעון תיקון. אבל להשאיר פתח למכשול לא עלה לרגע על דעתו, ועד מהרה הגה במוחות רעיון. הוא נטל ממאן-דהוא אופניים, עלה עליהם כשסולם מונח על גבו, וכך דיווש ברגליו ברחובות העיירה על האופניים, מעשה סבל או סייד... והספיק לתקן את החוט הקרוע במועד.

אל בית הכנסת שב כאשר נעליו מוכתמות בבובץ, אבל השבת שכבר הספיקה לפרוס כנפיה על היקום עיטרה אותם בכבוד...

בעצם יום השבת

לא היתה זו הפעם היחידה שבה נסע באופניים ברחובות קריה. בהזדמנות אחרת השתוממו בני הקהילה למראה רבם הצעיר הרוכב על אופניים ב... עצם יום השבת, בבוקר.

התברר כי פלוני לא חש בטוב, ורבי שמשון הכריע שיש למהר ולהזמין אמבולנס, אלא שהוא אמד את מצבו הרפואי של החולה והחליט שהמקרה אינו חייב הרמת טלפון שהיא מלאכה דאורייתא על מנת למהר את בואו של הרופא, ומאידך גיסא - הליכה רגלית תארך זמן רב ותעכב את העזרה הרפואית, לפיכך ירד לחצר וביקש אופניים (שהנסיעה בהם אינה אסורה מדאורייתא), ונסע לתחנת מד"א שבעיירה כדי להזעיק רופא.

(מתוך הספר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו)

היה זה מחזה בלתי שגרתי בעליל, כאשר בשעה היעודה יצאה כל התהלכה, זקנים עם נערים בני כל העדות והגוונים, ואף את הטף הביאו, כאיש אחד בלב אחד. תושבי האזור הוותיקים שאינם מבני הקהילה שפשפו עיניהם בתימהון ועמדו משתאים מול גלי האנשים הצועדים בהמוניהם בהתרגשות, "מה זה ועל מה זה?" שחו זה לזה בפליאה, "להיכן צועדים להם כל 'הדתיים'?"

היחיד מבני הקהילה שלא הובא בסוד העניין ולא ידע מאומה מהתוכנית, היה רבי שמשון גופו - 'חתן' השמחה. אמנם הבניין שבו התגורר החל להתמלא בתושבי הקהילה. אבל הוא לא יכול היה להעלות בדעתו את הסיבה למהומה שהפרה לרגעים את שלוות השבת, גם כאשר נקשו כעשרה אנשים ונכנסו כאחד לביתו, הבית עליהם בתימהון ותהה לעומתם בקולו: "מה זה?" והנה פלוני אזר עוז הפטיר לחלל החדר: "הציבור בא עכשיו לבקש...", רבי שמשון לא נזקק ליותר מכך כדי להבין ו... להחוויר. אינסטינקטיבית נרתע לאחוריו כמי שנכווה ברותחין, ונפנה לעבר הדלת למצוא לו מפלט מן התפקיד הרם. אך היה זה מאוחר מדי... חדר המדרגות ואף כל מבואותיו והאזור הסמוך לבניין היה מלא צאן אדם שאיוו להם את רבי שמשון לרועה ומנהיג. עד מהרה מלאה הדירה ככל שיכלה להכיל את ההמון, ובראשם ראשי הישיבה הגאונים רבי חיים קמיל זצ"ל ורבי יעקב הורוביץ זצ"ל.

כתב הרבנות המפואר, החתום בידיהם של חכמי ורבני הקהילה על כל מרכיביה, הובא כבר מבעוד מועד והונח בדירה פלונית שבבניין כבר מערב השבת - מאחר שעדיין לא הוקם במקום עירוב מהודר. כעת הוא נמסר לו ברוב רגש. בשלב זה פתח אחד הנוכחים ואמר בהסכמת תלמידי החכמים: "אנחנו מבקשים מהרב שיכהן כרב הקהילה", ובתוך כך פרצה בעוז מפיות הנוכחים במעמד החגיגי שירת "ימים על ימי מלך תוסיף". רבי חיים קמיל נשא דברים קצרים, ולאחריהם פצח הציבור שנית בשירת "סימן טוב ומזל טוב יהא לנו", ובכל אותה עת רבי שמשון זצ"ל יושב על מקומו אחוז שרעפים, פניו חיוורות מאוד ומראהו כשל "אנוס על פי הדיבור".

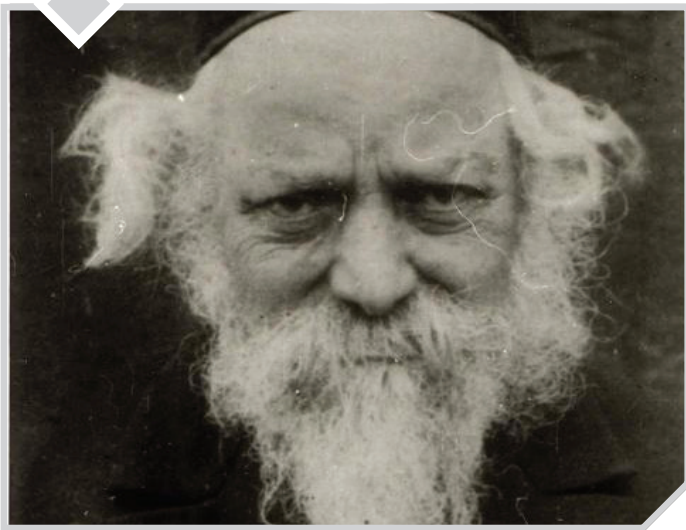
לאחר זמן מה פתח את פיו והחל לספר עובדות מגדולי ישראל, שלדידם לא היה דבר שעמד בפני רצון הציבור. "אינני יכול לסרב", חתם את דבריו הקצרים כשפניו עטויות ארשת של אחריות ורצינות, ובכך קם המינוי והפך למציאות, ותהי המשרה על שכמו. מעתה ואילך נקשר גורלו בגורל הקהילה המפוארת שהלכה והתפתחה בצעדי ענק. צמד המילים "הרב פינקוס" ו"אופקים" התמזגו מעתה יחדיו לחטיבת אחת כתרי רעין דלא מתפרשין, כשחותם ייחודיותו ניכר בכל פינה ופינה ועל פיו יישק כל דבר.

בעוז רוח ובהירות הדעת ניהל את עדתו ברמה, ופרק חדש ומזהיר נרשם בדברי ימיה של הקהילה הקדושה. פרק של השלטת דעת תורה והכניעה לה בחיי הציבור והיחיד, כאשר כל פרט ופרט במוסדות הקהילה ותואר צביונה נידון בכובד ראש בראשות המרא דאתרא, שנכנס בראשו ורובו לכל ענייני הציבור בתחושת אחריות מתמדת. עם זאת, רוחש היה כבוד רב עד כדי רגשי הכנעה כלפי התלמידי חכמים הגדולים שפיארו את המקום.

הוא פנה בקול לנואם ואמר לו: "שקר הוא, אינו אמת, אין הנואם דובר נכונה!" התלמיד לחש לו "רבי, הלא הגעתם לאמריקה כדי להתרים את הקהל לטובת הישיבה, וככל שירבו השבחים כך יתרבו הסכומים שיתרמו". זקני, הניע בידו בתנועת ביטול ומיד תפס בקצות שרווליו וחיפה בהם על שתי אוזניו כדי ששוב לא ישמע את דברי השבח והתהילה

הגאון רבי חיים שלמה ליבוביץ זצ"ל על הסבא

מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצוק"ל בעל ה"ברכת שמואל"

אריה לייב אמר לה שמדובר בפיקוח נפש, והרבנית נתנה לו להיכנס. רבי אריה לייב ראה את זקני שקוע ברשב"א וביקש ממנו לומר לו במה דברים אמורים. הגרא"ל התחיל לספר לו את המקרה. כשסיים, ביקש ממנו זקני שכיון שלא התרכז בדבריו שיחזור עליהם שוב, וכך היה חמש פעמים כשהגרא"ל חוזר, זקני מנסה להבין, אך אינו מצליח, היות והיה שקוע ברשב"א... סופו של דבר היה שקני אמר לו בדמעות: "תסלח לי אבל אני שקוע ברשב"א ואיני מסוגל לצאת מהריכוז, תיגש לחדר השני שם נמצא חתני ר' ראובן ותאמר לו במה דברים אמורים, הוא יתן לך עצה טובה..." "כך לימד זקני כי הראש לא יכול להתפנות לראות ולהבין דבר אחר חוץ מהרשב"א! אין מקום בראש לשום דבר אחר בעת הלימוד. אך יש כאן בחור צעיר עם בעיה אז הדמעות זולגות..."

"חוויה מיוחדת והשפעה עצומה היתה לבני הישיבה כאשר ראו את זקני שש ושמח כששמע סברא נכונה ראו עליו אושר עילאי כזה שהיה נראה שאין מאושר ממנו ופעמים שהיה מתרגש עד דמעות גיל. תלמידו הגדול הגר"ש היימן זצ"ל היה רגיל לספר לתלמידיו, שנכנס פעם לזקני, וכאשר הבחין בו זקני, שהיה שקוע אותה שעה בלימוד, קם ממקומו ואחז בידיו והחל לרקוד עמו... התבטא הגר"ש בעת שסיפר זאת: "בתחילה הייתי מופתע במדה שחשבתי שמשוה קרה לרבי, אולם כשהרבי סיים ריקודו, אמר לו: "כעת התחורר לי פשט ברשב"א אשר עמלתי עליו ג' ימים ברציפות."

הרב יעקב הייזלר

"וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שְׁבַע" (בראשית כ"ה, י)
שְׂבֻמֵּן שְׂהַלְמִיק בְּעִיר הוּא הוּדָה הוּא זוּהָ (נש"י)

לפני כ-4 שנים במלאות 75 שנה ליומא דהילולא של מרן הגאון רבי ברוך בער זי"ע מקמניץ שוחחנו עם נכדו ממשיך דרכו מרן הגר"ר חיים שלמה ליבוביץ זצ"ל ר"י פוניבז' וקמניץ שניאות להקדיש לנו מזמנו היקר לאלפנו בינה אודות עוצם גדלותו וקדושתו של זקה"ק מרן ה"ברכת שמואל". ושמענו ממנו זכרונות נעורים כפי שחווה מקרוב בקודש פנימה במחיצת זקנו הגדול, לרבות דברים שקיבל ממקורות נאמנים ובהם מאביו הגר"ר יעקב משה זצ"ל ר"י קמניץ.

"למרות שכבר עברו ע"ה שנים מאז הסתלקותו, אך דמותו הק' לא משה מנגד עיני וכאילו אך אתמול ראיתיו, למרות שהייתי ילד צעיר בהסתלקותו זכיתי לעקוב מקרוב אחריו, ולראותו בעת לימודיו ותפלותיו הזכות.

"זכיתי גם שזקה"ק נשא אותי עטוף בטלית על ידיו הק' כאשר נכנסתי לת"ת בהיותי בגיל חמש וחצי, וזאת למרות הדרך הארוכה מהבית לת"ת. זכורני, שאאמו"ר ביקש באמצע הדרך מזקני ליטול אותי מידי בכדי שלא אקשה עליו, אולם זקני לא הסכים וכך נשא אותי בידיו כל הדרך, וכאשר אאמו"ר הפציר בו שוב, נענה ואמר: "סבי רבי נחום אמר לפני פטירתו שכל חייו התפאר שהוא עצמו הכניס את נכדו ברוך בער'ל לחיידר, וא"כ גם אני רוצה לעתיד לבוא להתפאר שאני הכנסתי את נכדי חיים שלמה לחיידר", וכך נשא אותי בידיו כל הדרך הארוכה עד לחיידר.

"שקיעותו בעת לימודו היתה מבהילה. ישנו סיפור מבהיל אותו סיפר הדיין דלונדון הגר"ר אריה לייב גרוסנס זצ"ל כי בעת לימודיו בקמניץ, היה זה בימים בהם חפשו אנשים בעלי נתינות כפולה. לרא"ל שבא מלייפציג ללמוד בקמניץ היתה נתינות גרמנית ונתינות פולנית. והנה באחד הימים יושב הוא באכסניה שלו ושומע כי הגיעו לבית האכסניה ומחפשים אחריו. בעל האכסניה אמר כי כעת הוא בישיבה, וכשישוב ימסור לו כי חפשוהו ושיגש למפקדתם. הגרא"ל שהבין כי הוא נמצא בסכנה, קפץ מחלון האכסניה ושם פעמיו חיש אל ביתו של זקני.

"הרבנית אמרה לו כי זקני כעת מכין שיעור ואי אפשר להפריעו. רבי

"אכן, ניתן להאריך ולספר ללא סוף, אך נביא כאן מס' עובדות המלמדות על עוצם קדושתו.

"זקני היה מנותק כליל מכל דבר שהיה לו שייכות לעניני העוה"ז. לדוגמא, היתה לו זהירות עצומה שלא להביט בעיתון ואפילו בעיתון כשר. בני הבית ידעו שאסור בשום אופן להכניס עיתון לביתו. פעם קרה ומאן דהוא הכניס עיתון לחדרו, זקני ממש הזדעזע מכך, ובכדי שלא תהא לו שייכות לעיתון הוריד את העיתון מהשולחן על הרצפה בשרוול מעילו ולא רצה בשום אופן לנגוע ולהורידו בידו שלא להיטמא. אאמו"ר סיפר לי, שפעם שאלו מה החשש לקרא בעיתון של אגו"י שנכתב ע"י יראי ה' זקני ענה לו: "אמנם כותבים זאת אנשים חרדים, אך הם הרי צריכים להגיב על דברי החילונים ולשם כך מצטטים מהם דברים, וזה גופא מהווה בעיה רוחנית עבורי!"

"סיפור מופלא שמעתי, כשזקני נסע פעם מקמניץ לאחת הערים הסמוכות בעגלה, ועל ידו התיישב יהודי משכיל והחל לשאול אותו שאלות בעניני השקפה. זקני שהבין מיד שיש לו כאן עסק עם אחד שיש לו דעות פסולות, ביקש מיד מבעל העגלה לעצור את הנסיעה ולרדת מהעגלה, בהפטירו שאיננו מעוניין לשמוע דעות זרות אשר יכולות לחדור למוחו ולקלקל את נפשו, ויש לציין שזקני היה כבר בגיל מבוגר והיה צריך ללכת מהלך של שעה ארוכה רגלית, אך הוא לא שת לבו לכל זאת, העיקר שלא לשבת ליד בן אדם עם דעות זרות!

"המשגיח הגר"ש וולבה סיפר שזכור לו שבימי בחרותו כלתה נפשו לראות בזיו דמותו הק' של זקני ונסע לקמניץ לשבת, בליל שבת כשעברו כל התלמידים לומר גוט שבת ניגשו אליו בחורי הישיבה ואמרו לו שידע שזקני נותן יד לגוט שבת רק לטהור ואם אינו טהור שיזהר שזקני לא יתן לו את ידו ושלא יפגע מכך, והתבטא אז הגר"ש שחיל ורעדה אחזה בנפשו כשעמד מול דמות שמרגיש טומאה אצל הזולת.

"כן היה מספר הגר"ש וולבה, שכאשר נסע עם חבריו ממיר לקמניץ, כשבדעתם היה להיכנס לזקני. וכשהגיעו לקמניץ, נכנס אחד הבחורים לביתו ומיד ברח החוצה! הגר"ש וולבה שאל אותו לפרש הדבר, עד שהתברר שהבחור דפק על דלתו של זקני, וזקני בעצמו פתח לו את הדלת והבחור מרוב פחד ויראת כבוד מצורתו הק' ברח החוצה. וסיים הגר"ש וולבה: "דעו לכם: כל התמונות הם אפילו לא בבואה דבבואה ולא מתארות בשום מידה את מראהו הק' של זקני".

"יש עובדות נוראות למכביר איך היתה אימתו מוטלת על העיר קמניץ ואפי' גדולי הרשעים שבעיר היו פוחדים ממנו.

"כן, כבר נודע על הפלא הגדול שהרשעים נכנסו לקמניץ, אך הם לא נגעו ביהודי העיר כולה, אדרבה הם התנהגו עמנו בידידות ממש. זכורני, שהם היו ישינים בבית זקני ואף היו נוהרים לא להעיר את ה'ראבינר' משנתו. אמי סיפרה שפעם אף שאלוהו איזה סוג קפה הוא אוהב.... ורק לאחר פטירתו החלו המהומות בעיר ר"ל.

"שמעתי מת"ח אחד שלמד בבחרותו בקמניץ, שסיפר שהיה בזמנו אחד מאנשי הקהילה שהיה נמנה על חוגי הפשרנים, ועמד לפתוח בית ספר "תרבות" בקמניץ. שלח אחריו זקני, שכל כולו היה להבה בוערת של תורה, והתחנן לפניו שיחזור בו מכוונתו ולא יעשה זאת, אך דבריו נפלו על אזניים ערלות ולא הועילו מאומה, עד שאותו אדם סיים את השיחה

עם זקני באומרו: "רבי, לא יעזור לכם כלום! אני אפתח את ביה"ס!" "כיון ששמע זקני כך - פשט את מעילו העליון, וישב על הארץ, ובכה בכי גדול - ויותר לא דיבר מאומה. והרשע גם הוא יצא מן הבית, ולמחרת היום לא קם ממיטתו!! ותהי כל העיר כמרקחה.

"עובדה נוספת: ליד הישיבה התגורר גוי שהציק לזקני ולבחורים. יום אחד עברו זקני ובני פמלייתו ברחוב, הגוי התנפל עליהם והכה אותם ואף משך בזקנו. כעבור כמה ימים מת אותו גוי מיתה משונה. הרבנית היתה מספרת שתקופה מסוימת אחרי אותו סיפור כשהיתה בשוק שמעה ב' נשים גויות מתקוטטות ביניהם ואחת קיללה את השניה שסופך יהיה כמו זה שהרביץ לראבינר.

מואס בכבוד

"זקני היה מובדל ומופרש מכל עניני כבוד וכדו'. כשחזר מארה"ב שם פעל לטובת הישיבה, דיבר לפני תלמידיו דברי חיזוק ובין השאר אמר: "יש לי את הזכות לתבוע מכם, היו לי שם ביזיונות וסבלתי עבורכם נורא, בכל מקום שהגעתי נתנו לי כבוד".

וגופא דעובדה הכי הווה: אחד מתלמידיו ארגן לכבודו "דינר", ובמעמד הנדיבים שהתאספו התחיל אותו תלמיד להציג בפני הקהל את תאריו של זקני, את גדולתו בתורה וצדקותו. כששמע זאת התחיל להראות סימנים של חוסר סבלנות, כי בענוותנותו לא מסוגל היה לשמוע כל דברי השבח שהרעיפו עליו, ועם כל רגע שעבר נטרדה מנוחתו יותר ויותר, עד שפנה בקול לנואם ואמר "שקר הוא, אינו אמת, אין הנואם דובר נכונה!"

התלמיד כופף עצמו מיד, ולחש לאוזן רבו "רבי, הלא הגעתם לאמריקה כדי לאסוף כספים ולהתרים את הקהל לטובת הישיבה, וכאן באמריקה מוכרחים לדבר בשפה כזאת, אחרת אין שום סיכויים להצליח בדינר, וככל שירבו התהילות והשבחים כך יתרבו הסכומים שיתרמו". שמע זאת זקני, והניע בידו בתנועת ביטול באומרו דְּבַר, אך מיד תפס בקצות שרווליו וחיפה בהם על שתי אוזניו כדי ששוב לא ישמע את דברי השבח והתהילה, וכך המשיך לשבת עד לסיום נאומו של התלמיד. מחזה זה חזר ונשנה בערב נוסף שערכו לכבודו, ולאחר גמר המסיבה כשהלך עם מלוויו לאכסנייתו דיבר בהתמרמרות רבה על הגורל המר שנפל בחלקו שכך מרעיפים עליו שבחים בלי גבול.

כשהגיעו לאכסניה דאג בעל הבית להזהירו מראש לבל יאכל מהדגים שהוגשו לשולחן, שכן הוא חושש שאינם טריים כ"כ, והם עלולים לגרום לו להרעלה. אך זקני לא שם לבו לדבריו ואכל מהדגים. בתום הסעודה הלך זקני לחדר שהכינו עבורו ועלה על יצועו למנוחת הלילה. אך כעבור זמן מסוים כשכל בני הבית כבר נמו את שנתם התעורר לפתע בעל הבית בשומעו קול של הקאה, הוא התקרב לדלת חדרו של זקני, ומיד התחוור לו כי האורח הוא המקיא. בראותו כך נכנס אליו בחרדה באומרו לו: "הלא הזהרתי את הרב לבל יאכל מדגים אלה". זקני ענה ואמר לו: "כלום אתם חושבים שאני מקיא בגלל הדגים, לא מינייה ולא מקצתיה, אני מקיא מכיון ששמעתי שבחים עלי, ומאז התחילו מעי להתהפך בקרבי מחמת בחילה וגועל מרוב השבחים שהמטירו עלי בימים האחרונים, עד כי חשתי צורך להקיא בגלל זה!"

(פורסם בהמבשר תורני תשע"ה)

אתמול התקשר אלי סופר סת"ם, כידוע שבתפילין ומזוזות צריך שיהיה כתוב כסדרן, אם כתב שורה שלא כסדר ואינו יכול למחוק ולכתוב כסדרן, כי כבר כתב שם ה', אזי צריך לגנוז כל המזוזה והתפילין, לפעמים סופר עובד כמה ימים ואח"כ מוצא איזו נגיעה שאי אפשר לתקנה, והכל הולך לגניזה. וכן ידוע שסופרי הסת"ם עומדים בנסיון קשה מאד

הגה"ח רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א על יראת שמים ואמונה

"אם יהיה אלקים עמדי" (בראשית כ"ח, כ')

מעשה שהיה עם הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל, שהיה עשיר מופלג ובכניסה לביתו היתה מראה גדולה (שפיגל) כדרך העשירים, וזאת המראה היתה מאד חשובה בעיני הרבנית מרגליות.

פעם אחת נתארח אצלו אחד מאדמו"רי דורו יחד עם החסידים והגבאים, ותוך כדי הביקור נשברה אותה מראה [עד היום אין יודעים אם בכוונה או לא] והרבנית נצטערה מאד על היזק המראה, אך רבי אפרים זלמן לא ראו עליו שום צער, ותאמר לו אשתו, האם אינך שייך לבית הזה? איך אינך משתתף בצער נזק הבית? רבי אפרים זלמן ענה לו שאח"כ יסביר לה, וכך עברו שבוע ושבועיים, חודש וחודשיים. לאחר זמן שוב שאל את הרבנית, האם עדיין את מצטערת על המראה שנשברה?

ענתה הרבנית: זה כבר לא כואב לי, כי ה' נתן ה' לקח. ויאמר הרב לאשתו, מה שלקח אצלך שנה שלמה, אצלי לקח פחות מדקה. תיכף ומיד כשנשברה המראה אמרתי ה' נתן ה' לקח, ולא הצטערתי אפי' רגע אחד.

עושה כלום, הקב"ה עשה עושה ויעשה לכל המעשים, לא מדברים כעת על ענין החטאים שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אלא מעשה שעשה בבית, לדוגמה אחד בונה כלי והבריג את הקורות לכיוון אחד ועבד על זה שעה שלמה, אח"כ רואה שהבריג את הקורות בכיוון ההפוך, על מי הוא כועס עכשיו כשיש לו עוגמת נפש כזו? הרי בכל העניינים האלה אין שום דרך ליישב את זה, רק עם האמונה הפשוטה שהקב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

וכשיתבונן היטב וישריש האמונה הזאת בלבו, אזי ייצא מבחינת 'על ה' יזעף לבו' ויאמין שהכל מאיתו יתברך לטובתו.

ובכל לילה לפני שהולכים לישון צריך כל אדם להתבונן על זה כי ניסיונות קטנים כאלה יש בכל יום ויום, בבחינת לרגעים תבחננו, שיבדוק היכן היתה לו עגמת נפש, שהאשים את עצמו ואת זולתו, ויחזיר הכל לאמונה הקדושה שהכל מאיתו יתברך לטובתו הנצחית, כי אין שום היתר להאשים את עצמו.

ואם יאמר הסופר שככה זה הולך, שמתוך עשרה תפילין הולך אחד לגניזה, שזה ממש איסור גמור לומר, 'מה אפשר למעבד', כאילו אין השגחה בעולם, אין כזה מושג שאחד מתוך עשרה נפסל, אלא הכל נעשה מהקב"ה שעשה ועושה ויעשה לכל המעשים, חוץ ממצוות ועבירות שהקב"ה השאיר לנו לבחור בטוב, אך כל שאר המעשים, הרווחים וההפסדים, אין מה לחשוב כלל להאשים את עצמו או את זולתו, כי הקב"ה עשה את הכל. נכון שכלפי העתיד יש להתבונן איך להתנהג מכאן והלאה, וללמוד מהעבר איך להתנהג בעתיד. אבל

המשך בעמוד 28

בענין זה רצוני לספר, אתמול התקשר אלי סופר סת"ם, כידוע שבתפילין ומזוזות צריך שיהיה כתוב כסדרן, אם כתב שורה שלא כסדר ואינו יכול למחוק ולכתוב כסדרן, כי כבר כתב שם ה', אזי צריך לגנוז כל המזוזה והתפילין, לפעמים סופר עובד כמה ימים ואח"כ מוצא איזו נגיעה שאי אפשר לתקנה, והכל הולך לגניזה. וכן ידוע שסופרי הסת"ם עומדים בניסיון קשה מאד.

וסיפר לי הסופר שבתחילה היה מאד מצטער על עגמת הנפש כשזה היה קורה לו, אח"כ התבונן בנפשו 'על מי אני כועס עכשיו?' נכון שהוא איש כשר ואינו מוציא מפיו טענות על הקב"ה, אבל על מי אני כועס בעצם, על אף אחד? כעס בלי כתובת?

החפץ חיים כותב שכשאדם כועס הוא מבטא טענות נגד מי שעושה את הכל. וממילא כל כעס שיוצא מלב האדם יש לו כתובת מיוחדת, והוא על הקב"ה שמנהיג הכל!

ואם אדם מאשים את עצמו זה כפירה ומינות ממש, כי אין אדם

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית

שלוחה 2

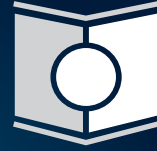
הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

אנחנו בשיא ההתרגשות

עדיין לא עיכלנו את ההצלחה הגדולה ואלפי העותקים שנמכרו מהספר

'לקראת שבת' על בראשית א'

ובסייעתא דשמיא כבר הצלחנו להוציא לאור את החלק השני:

'לקראת שבת' בראשית ב'

לרגל ההוצאה לאור ו'שמחת המצוה' ארגון 'דרשו' ו'אחינו' יוצאים במבצע ענק לתקופה של שבועים בלבד. כל הקודם זוכה!!

במסגרת המבצע הגדול, אנו מעניקים מתנות מיוחדות לתורמים לפעילות העניפה של ארגון 'אחינו' לקירוב קרובים ורחוקים.

התורמים יזכו בכרטיסי הגרלות להגרלה הגדולה בסכום מצטבר של

50.000

ובנוסף, 'דרשו' מעניק לכם באופן מיידי וללא הגרלה מתנות עד לשווי של

1790

מבצע ענק לשבועיים בלבד!

מסלול מס' 11

11

- תרום סך 18 ₪ למשך 15 חודשים,
סך כל התרומה 270 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 539 ₪
- סט 'משנה ברורה' מפואר מהדורת 'דרשו'
  - הספר המבוקש 'לקראת שבת' על בראשית (א)
  - 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

מסלול מס' 12

12

- תרום סך 18 ₪ למשך 15 חודשים,
סך כל התרומה 270 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 539 ₪
- סט 'משנה ברורה' מפואר מהדורת 'דרשו'
  - הספר המבוקש 'לקראת שבת' על בראשית (ב)
  - 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

מסלול מס' 13

13

- תרום סך 18 ₪ למשך 16 חודשים,
סך כל התרומה 288 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 578 ₪
- סט 'משנה ברורה' מפואר מהדורת 'דרשו'
  - 2 חלקי הספר המבוקש 'לקראת שבת' בראשית (א,ב)
  - 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

להצטרפות וקבלת המתנות:

תרום 99 ₪ (3 X 33 ₪)

בחר לך מתנה מספרי 'דרשו'

- קבל את 2 חלקי הספר המבוקש 'לקראת שבת' על בראשית (א,ב)
- ובחר לך כרך נוסף לבחירתך מכל ספרי 'דרשו':
- 'משנה ברורה', חומש, 'דרש דוד', 'חפץ חיים', שמירת הלשון,
- 'מועד לדוד', 'קנין שמעתתא'

משלוח חינם בערים: אלעד, ירושלים, ב"ב, בית"ר, מודיעין עילית, ב. שמש.
שאר הערים בתוספת 10 ₪

תרומה בסך 36 ₪ למשך 24 חודשים,

סך התרומה 864 ₪

קבל מיידית מתנה בשווי 1790 ₪

- סט 'משנה ברורה' מפואר מהדורת 'דרשו'
- 2 חלקי הספר המבוקש 'לקראת שבת' על בראשית (א,ב)
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
  - גביע כסף
  - כף לעוגה כסף
  - סכין כסף
- 10 כרטיסים להגרלה הגדולה

אז הנה הסיפור: השבוע חזרתי עם בני מנסיעה קצרה של תפילות והתרוממות רוח באוקראינה ערש החסידות. עשינו את דרכינו מכבש המטוס בואכה אולם מקבלי הפנים, וכבר מרחוק הזדקרו השלטים המאיימים 'מכס', אותנו הם לא הצליחו להפחיד.. לא היה לנו מה להצהיר..

הרב אברהם פוקס עם רשמים מיוחדים ממסעו לקברות צדיקים באירופה

הרב אברהם פוקס

"וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיִּלֶן שָׁם" (בראשית כ"ח, י"א)

מי אינו רוצה לנצל הזדמנויות שנקרות לידי? כולם כמובן, רק צריך להתבונן על ההזדמנויות ולא לאבדם. השבוע זה קרה לי. תשמעו סיפור, אבל קודם נתבונן מה כתוב על עניין זה בפרשה שלנו.

הגמרא במסכת חולין אומרת שכאשר יעקב אבינו הגיע לחרן מבאר שבע אמר: אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו. ונתן דעתו לחזור עד בית אל, קפצה לו הארץ. אמר הקדוש ברוך הוא, צדיק זה בא לבית מלוני ויפטר בלא לינה? מיד בא השמש.

רש"י בפרשתנו שואל מדוע כשעבר יעקב בדרך הלוכו מבאר שבע לחרן ועבר ליד מקום המקדש מדוע לא עכבוהו שם, ותיירץ שמכיון שהוא לא נתן דעתו באותו הזמן להתפלל במקום שהתפללו אבותיו, מן השמים לא עכבוהו, ורק כאשר אמר יעקב בעצמו - מן השמים סייעו בעדו.

ואומרים בשם הבריסקער רב (שיעורי הגרמ"ד עניני דרוש ואגדה) שכך גם לכל אדם בעניני עבודת ה', שלפעמים מזדמנת לאדם שעת כושר, ואם לא ישים את לבו מניחים לו מן השמים להמשיך בדרכו - ואין מעכבין אותו שלא יחמיץ את שעת הכושר. אך אם כן שם את לבו אפילו לאחר זמן, זוכה לסייעתא דשמיא מרובה עד כדי שזוכה אפילו לקפיצת הדרך.

אז הנה הסיפור: השבוע חזרתי עם בני ממדינת הים, נסיעה קצרה של תפילות והתרוממות הרוח באוקראינה ערש החסידות, כשעשינו את דרכנו בחזור בארץ הקודש מכבש המטוס בואכה אולם מקבלי הפנים, התעדכנו על ידי קרוב משפחתנו שעוד כרבע שעה הוא יגיע לאסוף אותנו. הורדנו את קצב ההילוך במרחבים הבלתי נגמרים שבשדה התעופה ופסענו בניחותא לכיוון היציאה.

כבר מרחוק הזדקרו השלטים המאיימים 'מכס', אותנו הם לא הצליחו להפחיד.. לא היה לנו מה להצהיר.. וזה הזכיר לנו את הסיפור על הגנב שניסה לפרוץ לביתו של העני באמצע הלילה, כשלתדהמת הגנב בעל הבית פתח לו את הדלת לרווחה ואמר לו בוא נחפש יחד **אולי נמצא משהו...**

כשעברנו ממש בד' אמותיהם של המוכסים העפנו מבט לעברם, הם ישבו שם שניהם מנומנמים, או לפחות ניסו להיראות ככאלה,

פתאום נזכרתי בדברי הבעל שם טוב הקדוש, שכל מה שיהודי שומע או רואה יש בו משום הוראה בעבודת השי"ת.

נזכרתי גם ששבוע שעבר קראנו בתורה, 'ורבקה שומעת', היא הבינה שהיא צריכה לעשות משהו עם מה שהיא שמעה את יצחק אומר לעשו שיביא לו מטעמים ויברכהו.

נו, מה אפשר ללמוד כאן? חשבתי לעצמי, הרי כאן זה מקום שכולם עוברים במהירות מבלי להעיף מבט לעברם, זאת אומרת מנסים לעשות כך. ניגשתי אליהם במתינות עם חיוך רחב וברכתי אותם בברכת לילה טוב, הם השיבו לי בברכת לילה טוב עם מבט תמיהה לרצוני ולהעזתי, אמרתי להם: אתם יושבים בצומת דרכים, צומת שדרכו עוברים אנשים מסוגים שונים ומשונים, אנשים שרוצים להתחמק ממכם וממבטיכם, ואתם, בדיוק את אלה אתם מחפשים. תנו לי איזו דבר חכמה שלמדתם ממקום שבתקכם, הם די היו המומים, שאלה כזאת נדמה לי שהם לא שמעו עוד מהנוסעים.. הם הרהרו לרגע, ואז נפנה הצעיר ואמר: זכור את הכלל: **במכס לא רצים!**

זה היה מספיק, הודיתי לו בחום ופסעתי ליציאה כשאני מהרהר על המוסר השכל ששמעתי בזה הרגע, מיהודי גלוי ראש, שרבים רבים עוברים לידו מדי יום ביומו ו'מברכים' אותו בליבם.

העולם שבו אנו חיים, הסביבה שבורא העולם שם אותנו, דורשת מאיתנו כל הזמן עוד ועוד, וכך גם האדם מטבעו, רוצה להספיק

בהשגחה עליונה זכיתי ונחשפתי לפרסום של ארגון חדש יחסית בשם 'דרשו' על תכנית מיוחדת לקניית וידיעת לימוד ה'דף היומי', ומתחילים עכשיו בלימוד מסכת חולין. התרגשתי כולי, והזעתי ברעד. הלום חיי הולך להתגשם?! כמו כל ילד יהודי, תמיד חלמתי, כשאהיה גדול, אני אדע את כל הש"ס. 'יהודי של ש"ס'

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחנים על כל הש"ס

הרה"ח ר' אהרן כהן

לפני כשבועיים ראיינתי במסגרת זו את הרב י. פ. מביתר שבו הוא סיפר על החלטתו להצטרף לתכנית הלימוד והמבחנים על הש"ס לאחר שנכח וחזה במראה הנהדר איך שמכרו יושב ומשתתף במבחן המסכם על כל הש"ס. ואז גמלה בליבו החלטה נחושה "באש ובמים, הפעם אני בפנים".

החלטנו הפעם כתוספת, לשוחח עם המכר ש'בזכותו' הוא הצטרף. הרב ת. ח. נ. מביתר מחשובי רבני כולל 'אהבת שלום' ללימוד 'חושן משפט' בירושלים ממשיך גם היום ומשתתף במסגרת תוכנית 'קניין ש"ס' של 'דרשו', כשהפעם הוא כבר מוסיף בקודש ונבחן על כל הש"ס גם על פירוש תוספות...

פנינו אליו לשמוע וללמוד מניסיונו העשיר והכפול כיצד מגיעים לקניית וידיעת הש"ס על בורייה. במהלך השיחה שהלכה והתארכה הופתענו לשמוע שבדיוק בתקופה זו הוא מצדין 'סגירת מעגל' כפול. הצטרפותו לתכנית הייתה עם תחילת לימוד 'מסכת חולין' לפני שני מחזורים במסגרת ה'דף היומי', כך שכעת עם סיום מסכת מנחות והתחלת חולין מסיים הוא להיבחן פעמיים על כל הש"ס!

איך הכל התחיל?

היה זה לפני חמש עשרה שנה, יום ראשון פרשת בא, ב' שבט תשס"ד. חוזר ר' ת. ח. לתחילת המסלול, סיימנו אז ללמוד בכלל את מסכת חולין. בהשגחה עליונה זכיתי ונחשפתי לפרסום של ארגון חדש יחסית בשם 'דרשו' על תכנית מיוחדת לקניית וידיעת לימוד ה'דף היומי', ומתחילים עכשיו בלימוד מסכת חולין.

התרגשתי כולי, והזעתי ברעד. הלום חיי הולך להתגשם?! כמו כל ילד יהודי, תמיד חלמתי, כשאהיה גדול, אני יידע את כל הש"ס... 'יהודי של ש"ס'. כמו בסיפורים. תכל'ס, הודו לשם הצטרפתי וחזרתי על מסכת חולין עם המבחנים המסכמים שהעבירו וקדמו אותי לעולם אחר, עולם של טעם מיוחד בכל המושג של עול תורה בחזרה ושינון עם ידיעת התורה. כך שההמשך היה די מובן...

איך עושים את זה?

קודם כל, צריכים לרצות באמת! ופשוט להתחיל! פותח הוא, כשהוא משתף אותנו באנקדוטה מעניינת עם המסר הנוקב. בסיום האישי שערכתי למשפחתי עם השמחה הגדולה, אחר שזכיתי לסיים

ולעמוד בכור המבחן על כל הש"ס. במהלך אותו המעמד הגיע מו"ר המשפיע הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א להשתתף בשמחת התורה ואף נשא דברים לכבודה של תורה.

בין הדברים, עורר את הציבור ש'סיום זה מחייב את כולנו'. שהרי גם אני לא ידעתי או חלמתי בהתחלה שאוכל לעמוד בכזו משימה, ואף לא הערכתי נכונה את כוחותי שאני יכול באמת להצליח בזה. אך אחר שהתחלתי התוודעתי שאני יכול! כך זה בכל עניין בחיינו סיים ברגש, אנו לא מעריכים באמת את כוחותינו ועד היכן אנו יכולים באמת להגיע, כל כמה שנתחיל יותר ונתקדם, נראה יותר כמה עוד אנו יכולים...

למעשה, חוזר הוא לשאלתנו. התכנית היא פשוטה יחסית בלי איזה תחכום מיוחד. כל יום אני לומד את ה'דף היומי' וחוזר שוב גם על הדף של אתמול, כשלקראת המבחן החודשי אני חוזר שוב על כל החומר החודשי ואחר חוזר עליו בסיכום החומר בכתב בשעת המבחן...

אחר כך בכל 4 חודשים יש מבחן מסכם על 120 דף, בו אני גם משתדל לחזור כמה שיותר, אך לצערי, סוף-סוף יש רק עשרים וארבע שעות ביממה. כשכמובן סדרי הכולל מוקדשים ללימודי הכולל, ובשאר הזמן אני חייב גם לדחוס את ההכנות למבחן הגדול על כל החומר מתחילת המחזור.

איך באמת מתכוננים למבחן הגדול החצי-שנתי, כשכעת בתחילת החורף כבר כלל 2250 דף?

הסדר שלי הוא כך, מיד אחרי כל מבחן חצי-שנתי, יש עוד חצי שנה עד למבחן הבא, בחודשים האלו, אני עובר וחוזר כל יום על 10 דפים

כשביררו על הדירה המדוברת והגיעו לעו"ד המטפל בתיק, גילה הלה את אוזנם כי הדירה מוערכת בהון עתק, ושווה כשלושה מיליוני שקלים. 'זכיתם בלוטו בשלושה מיליוני שקלים' - אמר העו"ד בחיוך רחב, 'הדירה שלה - הופכת לשלכם!'

איך לזכות ב-3 מיליון שקל, וגם יותר?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וְהָיָה הוּא לְאֵה" (בראשית כ"ט, כ"ה)

אחד הסיפורים מרגשי הלב ומרטיטי הנפש שביסוד ההיסטוריה היהודית שלנו, מסופר בפרשת השבוע הנוכחי. פסוקי התורה ומפרשיהם נוטלים אותנו במסע מרטיטי בנבכי נפשן של האימהות, המקבלות את הזכות להעמיד את עם ישראל על תילו, להינשא ליעקב אבינו - בחיר האבות, ולזכות להקים עמו משפחה שתהיה הבסיס לכלל ישראל - שנים עשר שבטי י-ה. וכאן אנו נפגשים בסיפור המטלטל, בו יעקב קובע סימנים עם האשה שבחר לשאת - היא רחל, על מנת לוודא שלבן לא יגנוב אותו וישלח את לאה תחתיה, כפי שאכן עשה לבסוף. רחל אימנו רואה כי אכן כן, אביה הרמאי שולח את לאה במקומה, ומבינה כי היא לא תדע את הסימנים, ואז יקרה הנורא מכל: לאה תתבייש!

אוי! לכוה דבר לא מסכימה רחל אימנו הצדקנית, את המחשבה הזו היא לא יכולה לשאת. היא ממהרת לומר את הסימנים ללאה, מאפשרת לה בעצם לחטוף את הזכות להינשא ליעקב. היא מבינה שבמעשה הגבורה הזה ייתכן שתפסיד את הזכות להינשא ליעקב בכלל, בוודאי שחלק משנים עשר השבטים לא ייוולדו על ידה, ועדיין - היא מוותרת, ויתור גיבור ואמיץ, שקשה לאמוד את השלכותיו ואי אפשר לתאר את גבורת הרוח שבו.

אם היינו עוצרים את הסיפור כאן, יתכן שתעלה המחשבה כי בסופו של דבר, רחל הפסידה מהויתור. הנה, היא נישאה רק כאשה שניה, זכתה להעמיד רק 2 שבטים במקום 12. עד שבא המדרש בפתחת איכה, וחושף תגלית מרעושה:

היו אלה ימים קשים לעם ישראל, ימי חורבן בית המקדש. ירמיהו הנביא בא ועורר זכות אבות, ביקש מהם לחלות פני בורא עולם ולבקש רחמים על עם ישראל. גם ממושה רבנו ביקש, אך כולם לא נענו, כיוון שהיתה גזירת שמים קשה במיוחד. עד שבאה האמא של עם ישראל, הנושאת את הדאגה לשלום בניה באהבה אין קץ, רחל אימנו, ואמרה בפשטות:

רבנו של עולם, גלוי וידוע לפניך שהייתי אמורה להינשא ליעקב כאשר ראשונה ויחידה. ויתרתי, ויתרתי למען אחותי, שלא תבוש ולא תיכלם, למענה ויתרתי על הזכות הגדולה, ויתרתי על כל

הזכויות העתידיות, ויתרתי למען אחותי! אז אנה ה', כשם שאני ויתרתי, כך אתה תוותר לעם ישראל בשעת צרה קשה זו! מיד נכמרו רחמי הקב"ה, והוא זכר את מעשה הויתור האצילי, והשיב לרחל את אותה הבטחה אלוקית נצחית מפורסמת: 'כה אמר ה', מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה, כי יש שכר לפעולתך ושבנו בנים לגבולם!' זו ההבטחה האלוקית כי עוד ישובו ימי הזוהר, עוד יבנה עם ישראל במלוא תפארתו והדרו, ועוד נזכה לגאולה השלימה. לא שבט אחד ולא שניים, את עם ישראל כולו, לדורי דורות, הצילה רחל אימנו בויתורה האצילי. כי בזכותה אנו מובטחים לגאולה שלימה בקרוב.

כי כשעם ישראל היה נתון בצרה, כשגזירה קשה ונוראה ריחפה על כולנו, כל האבות והאימהות ומשה רבנו שהתחננו - לא הצליחו להכריע את הכף. עד שהגיע כוחו של הויתור, עד שהתייצבה בכף המאזניים הגבורה העוצמתית שיש בויתור והקרבה למען הזולת - והיא שהכריעה את הכף להבטיחנו בגאולה שלימה, לפתוח למעננו שערי שמים כבתחילה.

מתברר, כי כשאדם מוותר, תמיד בשעת מעשה ולטווח הקצר הוא נראה כמפסיד, יתכן שבעיניו או בעיני אחרים הוא נראה נחות, מסכן כזה, שאפשר 'לדרוך' עליו והוא ותרן. אך ההיסטוריה מרחל אימנו והלאה מוכיחה, שלטווח הארוך הויתור תמיד משתלם, לא רק למען המוותר עצמו - אלא ויתור של אדם יחיד יכול להציל את העם כולו,

ויתור אחד, אצילי וגיבור של יהודי על פרט קטן או גדול - יכול לשנות את גורל העם היהודי כולו, כי אין כדאי ומשתלם מהויתור! רגעי ההתמודדות הללו אינם נדירים, הם מתרחשים בבית הכנסת, מול השכנים, עם האחים והגיסים וגם בחצרות תלמודי התורה ובתי הספר. ברגעים רבים אנו מתמודדים עם השאלה אם לוותר, וכדאי לזהותם ולדעת כי אלו הם רגעי הזדמנות עבורנו ועבור עם ישראל כולו. ברגעים אלו ניזכר בדמותה האצילית של רחל אימנו והישועה שהגיעה בזכותה, ונפנים: מויתור לא מפסידים, רק מרוויחים לפתוח שערי שמים, להשפיע שפע טובה וברכה וישועות גלויות!

הסוד שנחשף לאחר הפטירה...

כשמשפחת זלץ הביטה ביחידת הדיור הנאה שבנו, הם לא יכלו לדמיין מה צופן עתידה. הם בנו את יחידת הדיור בעמל ויזע, בעזרת הלוואות ומחשבות על תוספת ההכנסה מדמי השכירות. כשהיתה מוכנה פרסמו כמה מודעות סביב שכונתם השקטה, ממתנים לטלפונים מזוגות צעירים, אולי אפילו ממחותנים טרם יום החתונה...

אך ביום המחרת, כבר בשעה שבע בבוקר, צלצל הטלפון. מעבר לקו נשמע קול מבוגר, אשה שמטון קולה ניכר כי היא בגיל זיקנה ממש. היא התעניינה לגבי הדירה, שאלה על השכנים ועל הסביבה, וביררה גם על שטח הדירה. 'נראה לי שזה מתאים לי' - אמרה לבסוף, 'אפשר לבוא לראות?'

הם קבעו לשעה שמונה, ובשעה שמונה אפס אפס צלצל הפעמון. בני הזוג זלץ הביטו בעינית הדלת, ועיניהם חשכו. היתה זו אשה מבוגרת מאוד, שנראתה שונה ואולי אף קצת מוזרה. בלשון המעטה נוכל לציין, כי לא כך דמיינה משפ' זלץ את השוכרים שלהם - הם חשבו על זוג צעיר וחייכן, ולפניהם עומדת אשה הנראית כלקוחה מעולם אחר...

אלא שהשוכרת המדוברת, כלל לא הרגישה בכך, והיתה נמרצת ועניינית, מבקשת לחתום חוזה כאן ועכשיו. בתחילה, ניסו בני הזוג לדחותה בתירוצים שונים, ואף טענו כי הבנין צעיר ותוסס מדי עבורה, ואולי כדאי לה לחפש דירה בבנין שקט יותר, מה עוד, שהם מבקשים שיקים לחצי שנה מראש, וכך קיוו כי העניין יידחה קצת ויוכלו להרהר מה עושים...

אלא שהגברת הנמרצת, שלפה פנקס שיקים, חתמה על ששה מהם וחתמה באותה נשימה על חוזה השכירות. לנוכח זאת, לא היתה לרב זלץ ברירה, וגם הוא חתם על השכירות כדת וכדין, בלי לדעת מה צופן עתידה. עוד באותו היום העבירה האשה את מיטלטליה לדירה, וגם הספיקה לערוך היכרות קולנית עם השכנים, כשנקשה בדלת אחר דלת ועוררה מבטי תמיהה בולטים...

בחלוף ימים ספורים התברר, כי האשה זקוקה נואשות לברי שיח, ומסוגלת לנקוש על הדלת בכל שעה, ולבקש בפשטות להיכנס ולדבר, כשבית משפ' זלץ הקרוב אליה - הוא היעד המועדף. בתוך ימים בודדים, כבר ידעו כל בני המשפחה את סיפור חייה העצוב,

ומדוע היא זקוקה באופן כה נואש לתשומת לב:

האשה התארסה בצעירותה עם חייל, שנפל על משמרתו במלחמת ששת הימים, ומאז - לבה לא השלים עם הבשורה הקשה, והיא עדיין מחכה לו - לכשישוב בתחיית המתים... בינתיים, כבר עשרות שנים, התגוררה לבדה, גלמודה וערירית, בבית בתל אביב, אלא שכאשר התבגרה והתקשתה לצאת - הכבידה עליה הבדידות, ולכן החליטה לעקור לשכונה עליזה יותר, לחיות בחברה תוססת ומליאת שמחת חיים...

לצד העובדה שנפלה כמעמסה על כל דיירי הבנין ועל משפ' זלץ בפרט, העיקה העובדה הכלכלית הפשוטה: האשה לא שילמה את דמי השכירות! אחרי שלושה חודשים בהם הופקדו השיקים שלה, היא הודיעה למשפ' זלץ כי אם יפקידו את השיקים - הם יחזרו מחוסר כיסוי, ולכן כדאי שימתינו מעט. אך כשזמן נוסף חלף והכסף איננו, שבו בני הזוג והזכירו לה את הבטחתה, אך ללא הועיל...

חולף עוד חודש ועוד חודש, וכבר כמחצית השנה שהאשה מתגוררת ביחידת הדיור, מבלי לשלם! אין צורך לחזור על טענותיה, באשר הצד השווה שבהם שאלה הניבו תירוצים, ולא כסף כדמי שכירות! מצד שני, בכל פעם היתה בוכה ומתחננת, משבחת את הסביבה ואת חייה החדשים, ומבקשת להמתין עוד, כי 'הרי לא שייך שתזרקו אשה ערירית לגור ברחוב'...

ערב אחד, אחרי שהילדים נרדמו וגם השוכרת כבר סיימה להשיח את ליבה כמדי יום, התקיימה התיעצות דחופה בסלון בית משפ' זלץ. העובדות עלו על השולחן חד וחלק: האשה נראית מוזרה, היא מעמסה כבידה על המשפחה ועל דיירי הבנין, ויש מי שרואים בה מטרד. היא גם זקוקה להרים של תשומת לב, אך החמור מכל - היא לא משלמת שכירות, פשוט חיה כאן בחינם! היתכן כדבר הזה?!

מצד שני - היא באמת עושה רושם של אשה יהודיה אומללה, שהחיים לא הטיבו עמה. היא בודדה וגלמודה, וטענתה כי היא עלולה להיזרק לרחוב ולהפוך להומלסית - נכונה לחלוטין. מה עוד, שניכר שחיה השתפרו, היא כבר לא בודדה, הסביבה הטיבה עמה. אולי זהו המקרה בו נדרש ויתור? אולי כאן המקום לנשוך שפתיים בגבורה, לדלג על כל מה שהוזכר קודם לכן, ולהחליט להמתין עוד ועוד?

ההתייעצות נמשכה שעה ארוכה, בסיומה קיבלו בני הזוג את ההחלטה האצילית לוותר. עם כל הקשיים ולמרות ההתמודדות, עם הקושי הכלכלי ואף שהאשה מהווה מטרד מסויים עליהם - יש כאן מצוה נאצלת, וכדאי לוותר לה. אחרי קבלת ההחלטה עלו בני הזוג זלץ על יצועם, מרוצים מהויתור, מאושרים מהגבורה, שמחים על שזכו לוותר למרות הכל...

חמש שנים נמשכה ה'שכירות' המוזרה, כמשפ' זלץ נושכת שפתיים בגבורה פעם אחר פעם. הם המשיכו להיות לה לחברה, נתנו לה לדבר באוזניהם כאוות נפשה, וגם שלחו לה מכל תבשיל שבישלו כדי שתטעם, ותחוה את דעתה המלומדת גם בנושא

זה כמובן... היה ניכר שהאשה מרוצה מחייה החדשים, וממש מאושרת מההחלטה שקיבלה - לבוא לגור לצידם, ועוד חינם אין כסף!

ואז, ביום בהיר אחד, האשה לא חשה בטוב ופונתה לבית החולים, כשהגב' זלץ מגיעה מיד אחריה כדי לדרוש בשלומה, וגם ממחרת לקבוע תורנות ביקורים בין השכנות לימים הקרובים. כשהאשה המבוגרת שמעה על כך, קרנו פניה מאושר ושמחה, אלא שלזמן מועט בלבד - כי כבר ביום המחרת חלה הידרדרות פתאומית במצבה, והיא נפטרה לבית עולמה...

איש לא ישב על הגלמודה הזאת 'שבעה', אך דיירי הבנין השתדלו להתפלל וללמוד לעילוי נשמתה בדירה בה התגוררה בחינם בחמש השנים האחרונות. עם סיום השבעה, החלו בני משפ' זלץ לפנות את הדירה מחפציה, כשלפתע, מהמגירה הראשונה בשידה, צפה ועלתה לנגדם מעטפה חומה גדולה, בראשה כתוב באותיות גדולות: 'צוואה'...

וכך נכתב בצוואתה: 'לבני משפ' זלץ היקרים! האמת היא, שמעולם לא התקשיתי בתשלום דמי השכירות, יש לי כסף די והותר. אך רצייתי לבדוק אם היחס ההוגן והמפרגן כלפיי תלוי בכסף, או שאתם באמת אנשים כה אציליים וותרניים, המעניקים יחס כה נחמד ותשומת לב בלתי מוגבלת לאשה זרה, ללא כל תמורה. עמדתם במבחן בהצלחה רבה, ובהתפעלות עמוקה מהתנהגותכם האצילית אני מעניקה לכם מתנת פרידה את ביתי שבתל אביב, דירה בת 2 וחצי חדרים עם נוף לים. מיום לכתי מהעולם תהא הדירה הזו שלכם במתנה!'

הצוואה מסתיימת בתודה נרגשת, כשהאשה ממשיכה לקשור כתרים לראשה של משפ' זלץ, שהתמסרה למענה מעל ומעבר ללא כל תמורה ותוך ויתור אצילי ונעלה. כשביררו על הדירה המדוברת והגיעו לעו"ד המטפל בתיק, גילה הלה את אוזנם כי הדירה מוערכת בהון עתק, ושווה כשלושה מיליוני שקלים. 'זכיתם בלוטו בשלושה מיליוני שקלים' - אמר העו"ד בחיוך רחב, 'הדירה שלה - הופכת לשלכם!'

כיצד נחטפה דירה חשוכה?

היתה זו שעת ערב מוקדמת, עת נקשה שכנה על דלתה של משפחת כהן, ובידה אוגדנית דפים משורטטים, ובה תוכניות בניה והרחבה מפורטות ומוכנות. השכנה פירטה בקצרה את בקשתה, ולא הסתירה את הקושי שבה:

'את יודעת, ב"ה המשפחה גדלה, ונוצר הצורך להרחיב את הדירה. שרטטנו תוכניות בניה, ואנחנו זקוקים לאישור השכנים כמקובל. אני חייבת לציין - הודתה השכנה בגילוי לב - 'שכשאנו נרחיב בצד מזרח - זה בהחלט יחסום לכם את השמש מחלון הסלון והמרפסת בסלון, וכל הצד המזרחי. ועדיין, אני מבקשת שתבדקו אם תוכלו להסכים לחתום לנו...' - סיימה את בקשתה במבוכה קלה...

בשעת ערב מאוחרת, החלה ההתייעצות בין הגב' כהן לבעלה. 'אין ספק' - קבעו השניים לאחר בדיקה מעמיקה, 'שמרפסת השמש

בסלון תהפוך למרפסת האין שמש, והסלון יוחשך משמעותית. לפיכך אנו רשאים להתנגד לתוכניות הללו, עקב הנזק הנגרם לנו מהן... מצד שני, יש לנו הזדמנות לוותר, ויתור איכותי ואצילי, ויתור אמיתי מהלב לשכנים, כדי שירווח להם. אז נכון שזה יחשיך לנו את הבית, אבל אולי כדאי בהרבה שהנשמה תאיר מויתור זך וטהור לשכנים?

לאחר התייעצות שנמשכה כמה ימים ולילות, התקבלה ההחלטה הגורלית והגיבורה. בכוחות משותפים החליטו בני הזוג כהן לוותר על השמש למען השכנים. הם הגישו את התוכניות החתומות לשכנים, ובתוך תקופה קצרה כבר החלו הטרקטורים במלאכתם, והרחבת השכנים עור וגידים, יציקות ובלוקים, טיח חיצוני וחיפוי פנימי...

התקופה הראשונה היתה כרוכה בהסתגלות. הסלון המואר עד עתה באור טבעי - הוצרך לתאורת חשמל בכל שעות היום. במרפסת כבר לא היה שמש, אפשר להשתזף בשמש רק בגינה השכונתית. כל אימת שחלפו במוחה של גב' כהן הרהורים וערעורים על הצעד שעשתה, נזכרה בכך שרווח לשכניה, ביתם התרחב, חייהם מאושרים יותר, והיא השתדלה להתרכז בלשמוח בשמחתם.

חלפה תקופה לא קצרה, ועקב שינויים שונים הוצרכה משפ' כהן למכור את ביתם ולעבור לעיר אחרת. בני הזוג קיוו כי בעיית חוסר השמש בדירה תפגע כמה שפחות במחירה, והתייעצו במתווך שקבע להם מחיר. כמנהגם של מוכרים היודעים שיצטרכו לרדת במשא ומתן - הוסיפה משפ' כהן עוד מאה אלף ש"ח, 'כדי שיהיה כמה לרדת'...

לאחר כמה ימים, התקשרה אשה וביקשה לראות את הדירה, כשהיא מדגישה שהיא רוצה לבוא בשעה שהשמש בראש הרקיע, כי היא צריכה לבחון את הנקודה הזו בדווקא. נקבעה שעה מוארת בעיצומו של יום, למרות הספקנות הרבה. הרי אם האשה רוצה לבחון את עניין השמש - מה הסיכוי שתחתום על דירה חשוכה ונטולת שמש? למחרת, בשעת בוקר צחה מעננים, הופיעה האשה המתעניינת. היא נכנסה לבית, בחנה את כל פרטיו ודקדוקיו, והחלה לבחון את ענין השמש. הסתכלה בסלון, בדקה את המרפסת, ועיניה מפיקות קורת רוח, היא מתחייכת והולכת... היא שבה ונכנסה למרפסת, מביטה ובוחנת כל העת את השמש שאיננה, ונראית יותר ויותר מרוצה...

'סגרנו!' - קמה לפתע המתעניינת והפכה לקונה בכהרף עין, בלי להתמקח על המחיר, בלי לדון בהסדרי התשלום, 'מה שנוח לכם' - אמרה, והחלה לשרבט את 'זכרון הדברים' על הכתב. ולאחר שנחתמה העסקה כדת וכדין, פתחה את סגור לבה וסיפרה:

'האמת, שבוודאי הייתי שמחה להתווכח על המחיר, לחסוך לי כמה עשרות אלפי שקלים. אלא שאין לי ברירה - אני סובלת ממחלה נדירה, וחשיפה לאור השמש מסכנת את חיי. ראיתי מאות דירות, אך בכל אחת מהן יש שטח חשוף לשמש, וזה מסוכן עבורי. עד שראיתי את הדירה שלכם, ואינני יכולה לוותר על ההזדמנות לקנות את דירת חלומותי - דירה מקסימה שאין בה שמש!' - אמרה ולא הוסיפה מילה...

רבי מאיר יחיאל זצ"ל נענה לבקשת חסידיו לשובת בעירם, וכלל לא ידע על מערכת הבחירות המתחוללת שם, ועל כוונתם בהזמנה זו

ה'חפץ חיים' עוזב את העיר שזה עתה הגיע אליה

הרב ישראל ליוש

”וַיֵּרָא ה' כִּי שְׂנוּאָה לַאֲהוּ וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ” (בראשית כ"ט, ל"א)

לבינתו, שילם לו את שכר הנסיעה, ומיהר לעזוב את העיר, מבלי שאיש ידע על בואו ועל צאתו. לאחר זמן מה, הסביר ה'חפץ חיים' את התנהגותו: 'לא רציתי לגרום לעגלון בושה ועגמת נפש. לו הייתי נשאר בעיירה ומוכר את ספריי, שמי עלול היה להתפרסם, והעגלון היה נכלם על שהתנהג כך עם ה'חפץ חיים', לכן העדפתי לוותר על שהותי בעיירה, ובלבד שלא יתבייש ויצטער אדם בסיבתי'.

תושבי העיר 'ראדום' שבפולין חיפשו אדם גדול בתורה שיוכל לשמש כרב העיר. לשם כך הכריזו הגבאים כי ייערכו בחירות בין כל המועמדים שיציעו את עצמם ומצאו ראויים לאחר בדיקותיהם. לאחר הבירורים הרבים שערכו הגבאים, נשאו לבחירה שני מועמדים בלבד. מועד הבחירות נקבע, ומערכת בחירות עם כל המשתמע מכך, נפתחה בעיר 'ראדום', אלו מצדדים במועמד זה, האחרים העדיפו את המועמד השני, והעיר 'ראדום' צהלה ושמחה. בהתקרב מועד הבחירות, נקבע כי כל אחד מהמועמדים יבוא לשבת בעיר, וישא דרשה לפני הציבור, כך יוכלו הבוחרים להתרשם מאישיותו וגדלותו, ולהצביע בעד מי שיחפצו.

אחד המועמדים היה תלמיד מובהק של הגאון רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצא זצ"ל, ואך טבעי שחסידי הרבי צידדו במועמד זה, - תלמיד של רבם הנערץ. הם החליטו לרתום את הרבי מאוסטרובצא להצלחת תלמידו. באותה שבת שהיה אמור הרב המתמודד לשובת בעיר, הזמינו החסידים את הרבי מאוסטרובצא, שישבות אף הוא בעירם, כך יראו כל תושבי העיר את הכבוד הרב שרוחש הרב לתלמידו, ובוודאי יועיל לו להיבחר. רבי מאיר יחיאל זצ"ל נענה לבקשת חסידיו לשובת בעירם, וכלל לא ידע על מערכת הבחירות

חלילה לנו לחשוב - אמר המשגיח הגאון רבי ירוחם ליוואויץ ממיר זצ"ל - שמדובר כאן בשנאה פשוטה, כפי שמצויה אצל פשוטי העם. הלא עוסקים אנו באבות האומה, ואנו כחגבים בעיניהם, ואיך נעזי לפרש שיעקב שנא את לאה. אלא - אמר ר' ירוחם - ה'שנאה' כביכול ללאה, נמדדה יחסית לאהבת רחל, שאליה רחש כבוד וגדולה יותר מלאה, לכן אמרה התורה: 'כי שנאה לאה'.

ודברי ר' ירוחם מדויקים היטב בלשון המקרא, לא נאמר: 'וירא ה' כי שונא יעקב את לאה', אלא כי 'שנאה לאה', וזאת משום שאכן לא נראו כלל סימני שנאה מצדו של יעקב, אלא לאה חשה 'שנאה', יחסית לאהבתו את רחל. גם בלידת שמעון כאשר לאה קוראת לו כך ע"ש ה'שנאה' שחשה, היא לא אומרת שיעקב שנא אותה, אלא 'כי שנאה אנכי', כי היא אכן לא האשימה את יעקב בגילויי שנאה מצדו כלפיה, אלא ביכתה את מצבה העגום 'כי שנאה אנכי'.

והמשגיח ר' ירוחם מעורר - הבה נביט אל עומק הדין ותהום המשפט, הרי אין ספק שרחל כלל לא היתה אשמה בתחושת ה'שנאה' של לאה, אדרבה, היא מסרה נפשה למען כבודה של לאה, ומסרה לה את הסימנים, תוך כדי הסתכנות שהיא תיפול לחלקו של עשיו, והכל כדי שאחותה לא תתבייש.

ועם כל זאת, מדגישה התורה שה' פתח את רחמה של לאה כי ראה אותה 'שנאה', ורחל לעומתה - עקרה, ואע"פ שאין ידה של רחל במעללי תחושות השנאה של לאה, אבל כיון שזה בא מכוחה ובסיבתה, היא היתה עקרה.

ללמדנו - אומר ר' ירוחם - כמה חמור הוא ה'מתכבד בקלון חברו', שעל אף שאין לו חלק בגרימת הקלון, אבל כיון שבתוצאה, בדקות שבדקות, קלוננו של חברו נגרם בסיבתו, הוא עלול להיענש.

מסעות רבים עשה מרן ה'חפץ חיים' ברחבי אירופה כדי למכור את ספריו, באחת מהם, באחת מהתחנות, ירד החפץ חיים מהעגלה כדי להתרענן ולצבור כוחות חדשים להמשך הנסיעה.

בטרם חזר החפץ חיים אל העגלה, יצא העגלון עם הסוסים והעגלה מן התחנה, והשאיר שם את החפץ חיים, בודד בלב הדרך. לא נותרה לו כל ברירה והוא החל לצעוד רגלית אל עבר העיירה - היעד אליו רצה להגיע.

כאשר בא אל העיירה, בירר מיד היכן מקום מגוריו של העגלון, בא

יוסי התעורר באיחור, מבט מהיר בשעון מראה שנותרו דקות ספורות לפני סוף זמן קריאת שמע בשעון חורף, מיד "התגבר כארי" וקפץ ממטתו לטול ידיים, ועתה נסתפק אם לברך ברכות התורה לפני קריאת שמע

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

האם מותר לקרוא קריאת שמע לפני ברכות התורה

מאידיך בשבת (דף יא.). שנינו שמפסיקין מלמוד התורה לקרוא את שמע, ואם זה גם תלמוד תורה אין זו הפסקה ומה החידוש שמבטלים תורה לקריאת שמע, וכבר עמד בזה הבית אפרים (או"ח סי' ס"ח) ות"י ע"פ הרשב"א בברכות (דף י'): בשם הירושלמי שהלומד משנה או גמרא מעולה יותר מן הלומד מקרא, ובכל זאת מפסיק לקריאת שמע, הנה יוצא מזה שקריאת שמע נחשב לימוד תורה בדרגת מקרא, לפי"ז חייב בברכות התורה.

אך בשו"ע סי' מ"ו ס"ט כתב השו"ע שתי דעות אם כשאומר פסוקים דרך תחנונים חייב בברכות התורה, ובסי' מ"ז ס"ח נסתפק השו"ע אם כשקורא קריאת שמע סמוך לאהבת עולם נחשב שלמד תורה לאחר ברכות התורה ומועיל לצאת באהבת עולם ברכות התורה או לא.

דעת החיד"א שדוקא אם מכוון נחשב תלמוד תורה

והחיד"א בשו"ת יוסף אומץ (סי' ס"ו) הביא שהחקרי לב הקשה על השו"ע שבסוגיתנו מפורש שמקיימים בקריאת שמע מצות תלמוד תורה, ות"י החיד"א שדוקא אם כוון למצות תלמוד תורה יש לו מצוה אבל אם כוון רק לשם קבלת מלכות שמים לא נחשב לימוד תורה. לפי דבריו יוכל לקרוא קריאת שמע ולכוון רק למצות קריאת שמע ולא לתלמוד תורה.

הכרעת הגר"ש אלישיב זצוק"ל

מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל דן בנדון זה בקובץ תשובות (ח"א סי' ט') וכתב דכיון דקי"ל שברכת התורה מן התורה א"כ לכאו' חייב לברך קודם ברכות התורה, אך הביא ראיה מפ"ג דברכות שטמא קורא ק"ש בלי לברך לפניה ולאחריה ויוצא שגם לא מברך ברכות התורה, לכן מסיק שכאשר אינו יכול לברך ברכות התורה אינו נאסר בלימוד, ואדרבה יעסוק בתורה ויקיים מצות לימוד תורה.

ובשו"ת בצל החכמה ח"א סי' א' מסיק שיקרא רק שתי פרשיות דאילו פרשת ציצית זמנה נמשך כל היום.

ויש להוסיף שאם יש לו שהות לומר לפחות ברכת אשר בחר בנו יאמרנה תחלה ויקיים ברכת התורה מן התורה.

ולמעשה יש לזהר להשכים בבוקר "ולהתגבר כארי" להתפלל ולקרוא ק"ש בטלית ותפילין ולעשות נחת רוח להשי"ת.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

מסכת מנחות דף צט:

יוסי התעורר באיחור, מבט מהיר בשעון מראה שנותרו דקות ספורות לפני סוף זמן קריאת שמע בשעון חורף מיד "התגבר כארי" וקפץ ממטתו לטול ידיים, ועתה נסתפק אם לברך ברכות התורה לפני קריאת שמע, שהרי זה פסוקים מן התורה, או שמא יקרא מהר קריאת שמע שמא עד שיברך ברכות התורה יעבור זמן קריאת שמע.

תחילה יש לברר האם כשקורא קריאת שמע לשם מצוה מקיים בזה גם מצות תלמוד תורה, או שמקיים רק מצות קריאת שמע של קבלת עול מלכות שמים אבל אינו מקיים בזה תלמוד תורה.

והנה הגמרא במנחות צט: אומרת שמדברי רבי יוסי שאומר שמה שכתוב שלחם הפנים יהיה על שולחן המקדש תמיד זה לא חייב להיות ברציפות אלא גם כשיש הפסק ממתי שנוטלים את לחם הפנים מהשולחן עד שמניחים את החדש נחשב "תמיד" והעיקר שלא ילין השולחן בלי לחם, יש ללמוד שמי שקורא פרק אחד בבוקר ופרק אחד בערב קיים מצות לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך, ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי אפילו לא קרא אדם אלא קריאת שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש, ואסור לומר כן בפני עם הארץ כדי שלא יתעצל מללמוד תורה וללמד את בניו, ורבה אמר שמצוה לאמר לעם הארץ שיראה שכל כך הרבה שכר יש למי שקורא פרשה אחת ק"ו למי שעוסק בתורה כל היום.

הנה מפורש יוצא מפי רבי שמעון בר יוחאי שבקריאת שמע מקיימים מצות תלמוד תורה, וכן נפסק בשו"ע יו"ד סי' רמ"ו ס"א ע"ש.

הר"ן בנדרים (דף ח.) כתב שבודאי אין יוצאים בזה ידי תלמוד תורה, שחייב ללמוד עד שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך, ולא מספיק בק"ש שחרית וערבית, וביאר הגר"א ביו"ד שהר"ן סובר שמה שאמרו במנחות שיוצאים בק"ש ידי מצות לא ימוש ספר התורה מפ"ך, זהו לשיטת רבי יוסי בלחם הפנים שגם בהפסק נחשב תמיד, אבל לדעת חכמים שחלקו עליו והצריכו שיכניסו לחם כנגד כל טפח שמוציאים את הלחם הקודם שלא להפסיק רגע אחד בלי לחם, כמו כן לא ימוש מפ"ך זה כל רגע ורגע.

עכ"פ גם להר"ן מקיימים תלמוד תורה בקריאת שמע אלא שצריך ללמוד גם בנוסף על קריאת שמע.

האם מותר לצאת בשבת עם מעיל גשם העשוי מניילון שמטרתו להגן מהגשם בלבד?

והאם מותר לצאת בשבת בכיסוי של שקית ניילון או כיסוי פלסטיק לכובע להציל מהגשמים?

זוונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולחלצה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' קח-קי) כתב שאסור לצאת עם כיסוי הכובע, אך מטעם אחר, שלדעתו אין נחשב דרך מלבוש אלא דבר שמוסיף כיסוי והגנה לגוף, ואילו ציפוי הכובע אינו מגן על הגוף יותר מהכובע עצמו. וההיתר לצאת בכובע על גבי כובע המבואר כאן ברמ"א, כתב שם שהוא כשהכובע העליון גדול יותר מהתחתון [כלשון המשנ"ב] שאז יש בלבישת הכובע הנוסף תוספת כיסוי לראש. מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פ"ח הע' מו ומח) שבמקומות שאין מקפידים להסיר את הכיסוי מיד כשפוסק הגשם, מותר לצאת עמו, שכיון שעשוי הוא במידת הכובע ומהודק אליו היטב, בטל הוא לכובע ונחשב דרך מלבוש [אך אם רגילים להסירו מיד כשפוסק הגשם, אין לצאת עמו לרשות הרבים גמורה]. וכעין זה כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' סא אות ג) להתיר, שכיון שעשוי הכיסוי כצורת הכובע ומתלבש עליו מכל צד, נחשב הוא דרך מלבוש, אלא שהוסיף (ח"ד סי' נא אות ג), שבמקום רשות הרבים גמורה יש להחמיר שלא לצאת בו, שמא יסירו כשיפסקו הגשמים. וכן כתב בשו"ת הר צבי (ט"ל הרים מוציא, שו"ת הר צבי או"ח ח"א עמ' רצו) להתיר מהטעמים הנ"ל.

ולענין עטיפת הכובע בשקית ניילון, שאין בזה דרך מלבוש, כתב בספר אורחות שבת (פכ"ח סעיף קמז) שאם מטרתה להגן על הכובע בלבד, אין לצאת בו. ואם הוא עוטף בשקית גם את כובעו וגם את ראשו כדי להגן מפני הקור והגשם, הביא שם שמדברי החזו"א לכאורה משמע להתיר ויל"ע, ובחוט שני (ח"ד עמוד קל) אסר גם כשעוטף פניו בשקית ניילון להגן מפני הגשמים, ראה שם.

מעיל גשם העשוי מניילון ומטרתו להגן מהגשם בלבד, האם מותר לצאת בו בשבת?

כתב השו"ע (סימן שא סעיף יד); דבר שהוא דרך מלבוש, אפילו אם אינו לובשו אלא משום אצולי טינוף, מותר לצאת בו בשבת. והוסיף הרמ"א; ולכן מותר ללבוש בגד מפני הגשמים או כובע על ראשו [דזה נחשב דרך מלבוש]. וביאר במשנ"ב (ס"ק נב) שמה שכתב הרמ"א שמותר ללבוש בגד מפני הגשמים או כובע וכו', הינו גם כן אפילו שמוסיף ללבוש בגד למעלה לבגדיו רק מפני הגשמים, ובלתי זה לא היה הולך בו, כגון שהוא בגד עב וגס מאד כשק וכו', אף על פי כן שרי, כיון שהוא דרך מלבוש.

ולצאת במעיל גשם העשוי מניילון דק כשכל מטרתו רק להגן על בגדיו שלא ירטבו מהגשם ואינו מחמם את הגוף כלל, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פ"ח הע' מו) שגם זה נקרא דרך מלבוש, ומותר לצאת עמו.

אכן כתב בשו"ת אז נדברו (ח"א סי' עא) שלפי מה שכתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סימן קח-קי) שדרך מלבוש נחשב דוקא דבר שמוסיף הגנה וכיסוי לגוף, אבל דבר שאינו אלא הגנה וכיסוי לבגד שלובש או לכובע, אינו נחשב דרך מלבוש, אם כן לדעת האגרות משה, אסור לצאת במעיל גשם מניילון העשוי להגן רק מפני הגשם, כיון שאין בלבישתו שום תוספת מלבוש לגוף, והוא רק כדי להגן על בגדיו, ואינו נחשב דרך מלבוש.

לצאת עם כיסוי פלסטיק על כובעו להציל מהגשמים, האם מותר בשבת? ומה הדין בכיסוי של שקית ניילון?

בדברי הרמ"א (שם) הוזכר גם דין כובע, שמותר ללבוש כובע על ראשו, מפני הגשמים, וגם בזה כתב המשנ"ב (שם) ששם כובע גדול על כובעו כדי שלא יטנף, ומותר מפני שהוא דרך מלבוש.

אכן, לצאת עם כיסוי פלסטיק על הכובע [המותאם לצורת הכובע] מפני הגשמים, דעת החזו"א (קריינא דאגרתא ח"א סי' קפ"ג, דינים והנהגות פ"ד אות יג) שאסור, וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' כו) ובשו"ת אור לציון (ח"ב פכ"ג תשובה ג), שאין הכיסוי נחשב דרך מלבוש, וממילא אסור לצאת עמו לצורך הצלת טינוף הכובע, וכן דעת הגרי"ש אלישיב (הלכות שבת בשבת ח"ג פס"ד הע' 78) וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פ"ח ס"ק יג). ובשו"ת מנחת יצחק (שם) משמע, שאם לובש את הכיסוי כדי שהכובע לא ירטב לגמרי ויחדרו מי הגשמים לראשו, נחשבת לבישה זו כצורך מניעת צער הגוף ומותרת, כמבואר בשו"ע סי"ג.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו לו:
bdirshu@neto.net.il

ואז יצטרך לעמוד קשה ולחזור לאמונת אאע"ה. והשי"ת עוזר שנעשה עם האדם כל יום עניינים כאלה, שבדקים את האדם אם הוא מאשים את עצמו שהוא איחר וכדו', או מישהו אמר לי, ואני אמרתי וכו'.

ובספרי מוסר כתבו שצריך לבדוק את עצמו כמה זמן לוקח לו עד שהוא אומר שזה משמים, יש אחד שמאחר את הרכבת או את הבנק, הוא רוטן וכוועס כמה שעות, וכמה מיני 'אוף' מנשבים מפיו ומחוטמו, אך לאחר כמה שעות הגז נגמר והוא נרגע ונזכר לומר שזה 'באשערט' וזה כפי הנראה היה משמיים... אך המאמין יותר, יזכר אחר עשר דקות שזה משמים, וכמה שחי באמת באמונה הרי יזכר תוך כדי דיבור שהכל לטובתו, ולא ייצא אפי' חצי 'אוף' מפיו, כי הקב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. הוא ברא את העולם והוא ממשיך להנהיג את העולם תמיד בכל עת ובכל שעה.

(מתוך 'ממשקה ישראל' חיי שרה תשע"ט)

על מה שכבר היה אין שום היתר להאשים את עצמו, כי הקב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים והתנועות. לא ברגע אחד זוכים לאמונה שלימה, ובתחילה האדם עדיין רוטן ומצטער, עד שמתרגל לחזק את האמונה תיכף בזמן ניסיון ואיתא בספה"ק שאין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, כשעובר על אדם ניסיון קשה, ויצאה מפיו פליטת פה 'אוף', 'למה תמיד זה קורה לי' וכדו', כי הקב"ה מבין שהאדם מונח בכבלי הגוף, והכל מאיתו יתברך אם יאשים את עצמו או לא. אם יצטער כשאיחר את הבנק בדקה אחת, הרי שעדיין הוא מקטני אמנה, ועליו להתחזק מעתה להאמין בהשגחה פרטית יותר ויותר.

החפץ חיים אמר שאדם מחויב למשמש כל היום באמונה שלו, והמשיל משל נאה כמו שואב המים שאב את המים מתוך הבאר שקפאה בחורף, ואם לא יערבב המים בתוך הדלי שלא יקפאו, הרי הכל יהיה נעשה קרח ויצטרך לעבוד קשה אח"כ. כך צריך אדם למשמש מפעם לפעם באמונה שלו אם לא נתקררה ונתקפאה,

שתעזור לי בענין כספי. עזרת לי רבות, אין לי מילים בפי להביע את רגשות הכרת הטוב שאני חש בקרב לבי... ואגב, אפשר להיכנס אליך הלילה? יש לי דבר נוסף שאני זקוק לו..."

קל יותר לשמוע סיפורים כאלו אודות גויים, אך מי שיש לו מוח בקודקדו מבין היטב למי מכוונים הדברים. הגוי הוא רק משל - ואנחנו, לדאבונו, הנמשל...

צעדתי פעם ברחובותיה של בני ברק עם אדם נוסף. הופיע מולנו אברך שהכיר אותי וברך אותי בברכת "בוקר טוב", אחר כך הגיע אדם נוסף וגם הוא בירך בחיוך. המשכנו עוד קדימה, כשלפתע הופיע מולנו אדם, וברגע שבו קלט את דמותינו נמלט ועבר לרחוב אחר. "כל אלו שקדמוני בשלום - מעולם לא קבלו ממני שום טובה. אבל אותו אדם שברח ונמלט, הוא אדם שזכה לקבל ממני הרבה. מרוב הכרת הטוב הוא אינו מסוגל לומר לי בוקר טוב..."

למרבה הצער, זהו המצב כיום. אני מכיר בעלי חסד שהפסיקו לגמול חסדים, משום שמשלמים להם רעה תחת טובה, עד כדי כך שהם חוששים לעשות טובות. מחובתנו לזכור היטב ענין זה, כדי שחלילה לא נלך בדרכם של כפויי הטובה, שהיא דרכו של עשיו הרשע. (דורש טוב | הגדה של פסח)

שימו לב למה שאמר: כל חייו הוא חי עבור כבוד, ולכן אם הוא מתבייש הוא אינו יכול להירדם. ומאחר שאם יאלץ לקחת גולת שינה מהרופא, יעלה לו הענין אי אלו פרוטות, הוא מחליט לתת נדבה, להרגיע את הבושה - ולהצליח לישון במנוחה.

מסתבר, שעשיו בגיהנום התחיל לרקוד משמחה על התלמיד שהצליח להעמיד...

הזוהר הקדוש אומר: "ואיש תרומות" - דא עשיו". מדי יום ביומו היה בא עשיו ליצחק אבינו עם שאלות בהלכות צדקה "ולא עביד מדי" - אך לא עשה דבר ומעולם לא נתן פרוטה! יש לו ספריה שלימה של שו"ת בהלכות צדקה - והוא אינו נותן!

טיפוס מסוג כזה של "שלי שלי ושליך שלי" הולך בעולם, וכשהוא נתקל בפלוני שעושה לו טובה הוא חושב לעצמו: וכי סבור אתה שנתת לי משהו? הרי כל מה ששליך שלי הוא! אתה בסך הכל פורע כעת חוב, וגם את זה עשית באיחור ורק באופן חלקי... מתי כבר תשלם את כל מה שמגיע לי?!

כשאנו נתקלים ברשעים שמכירים טובה, עלינו לדעת, שהם עושים זאת אך ורק משום שהם זקוקים לטובה נוספת... "התודה" שלהם היא רק הקדמה לעוד בקשה... "לפני חצי שנה בקשתי ממך

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

ספר הרב חיד"א, שפעם אחת היה באוניה, וכמעט שטבעה האוניה בים הסוער עם כל נוסעיה. בא רב החובל ואמר: "תשמעו, חייבים להוריד מהמשא! כל אחד מוכרח לזרוק לים חמשים אחוז מהמטען שיש לו, כדי שהאוניה תצליח לעמד בעומס".

ראה החיד"א בעיניו אדם אחד, שהדבר הראשון שזרק לים היה התפלין שלו, ה' ישמור.

שוטה וגס רוח שכמותו! יש להוריד קדם מהסחורה, מהדברים הגשמיים, ורק אחר כך אם יהיה צורך דוחק, להוריד מדברים רוחניים!

(מתוך הספר 'דורש ציון')

ברמת החיים, לא רוצה לותר על הנאות.

כאשר המצב הכלכלי מתחיל להשתפר, הוא מתחיל להרשות לעצמו להוציא יותר. על מה? אם הוא לא בעל מעלה, הוא משדרג את עניני הביגוד והאוכל, הריהוט והרכב. בסוף אולי הוא נזכר להעלות קצת את רף הצדקה, להחזירו לאותו קו שהיה לפני תחילת הצמצומים.

הרב חיד"א מבאר על דרך צחות: "אני ראשון ואני אחרון", הקב"ה אומר, כביכול, אני ראשון בשביל להוריד, לקצץ בתקציבים לצדקה ולשאר עניני קדשה. אחר כך, בהשבת המצב אל כנו, עניני קדשה אחרונים, "אני אחרון..."

המשך מעמוד 20 | הרב אברהם פוקס

אחד של 'אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו', מה היו תוצאותיו? הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה, והיה זרעך כעפר הארץ, ופרצת ימה וקדמה וגו', ונברכו בך כל משפחות האדמה, ובזרעך, אנוכי עמך, ושמרת'ך, והשיבות'ך.

נזכור תמיד את דברי המשנה במסכת אבות: 'ואינו נבהל להשיב' ומפרש רבנו יונה 'ויעיין בדברים היטב, ולא יבהל על פיו ולבו אל ימהר להוציא דבר עד יהיה ברור כשמש לפניו, והוא מדרך החכמה, כי בזה תהיה תשובתו נכונה'.

כמה שיותר, בגשמיות וגם ברוחניות, מי לא רוצה לגמור את הש"ס, ללמוד את כל השולחן ערוך על ארבעת חלקיו, לקום מוקדם בבוקר להספיק עוד משהו לפני התפילה, לחטוף עוד ועוד.

וזה הכלל שצריך לעמוד לפנינו: בחיים, כמו במכס, לא רצים. כדי לקנות מידה טובה, הרגל טוב, או סתם החלטה טובה, צריך לפעול אמנם בזריזות אך לא בריצה ללא מחשבה, אלא לפעול במתינות ובשיקול דעת.

יעקב אבינו בדרכו ללבן הארמי לישא אשה ולהקים את ביתו - את עם ישראל, לכאורה היו לו את כל הסיבות להמשיך בדרכו. אך ברגע

המשך מעמוד 21 | הרה"ח ר' אהרן כהן

וקונים ידיעה מקפת כל דף גמרא שלומדים מקבל טעם אחר לגמרי, כל עניין הלכתי העולה על השולחן מקבל פשט אחר, כל החיים משתנים כשזוכים ומרגישים טעם מיוחד ומתוק בכל עניני לימוד תורתנו הקדושה.

זאת ועוד, הוא מחדד את דבריו. מספרים על הגאון מרוגטשוב, שבכוח התורה הגדול היה משווה ומדמה סברות המובאים בסדר קדשים לדיני ממונות וכדומה, בנמקו שסברות התורה-אחת היא. על כל פנים, לעניינו, אף שאין לנו את היכולת הזו, אך כשזוכים ויש לנו היקף של ידיעת התורה, הרי כל סברא וסוגיא שאנו לומדים מקבל טעם ופשט אחר לגמרי המגיע מראיית התמונה בהיקף גדול מאוד. מסכם הוא בסיפוק.

לסיום מבקש הוא להוסיף. הזכרתי קודם את הרעיון הנוקב ששמעתי ממו"ר רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, שהבעיה הוא, שאנו לא מעריכים מספיק את כוחותינו, לכך לצערנו רבים באמת לא זוכים להתקדם ולהספיק מה שהיו יכולים...

מניסיון, יכולנו להעיד. מעביר הוא בלהב יוקד. צריך פשוט... להתחיל! להתחיל ולהתקדם אפילו בצעד אחד. אז כבר נראה ונדע, כמה עוד אנו יכולים...
בסייעתא דשמיא נעשה ונצליח!

מתחילת הש"ס...

מה. בתחילת הקיץ אתה משנן את הלימוד ואחרי סוכות אתה ניגש למבחן על החומר? קטיענו אותנו, מנסים לקלוט ולהבין אולי בסך הכל ניחן הוא בזיכרון פנומנלי.

עדיין לא סיימתי. היה תורו לקטוע אותנו בחזרה. בחודש האחרון לפני המבחן, כשזכור מדובר בחודשי החגים תשרי/ניסן עם כל מה שכלול בה, אז בימים ובשעות בהם אני מצליח, אני יושב ולומד במהירות מקסימלית שוב את כל החומר, כשיש ימים שבהם זכיתי ועברתי על כמאה דף ליום.

מאה דפי גמרא עם פירוש תוספות ליום? נסינו להבין, הרי במחזור הנוכחי הוא כבר נבחן גם על תוספות.

האמת, הוא מציין בענוות חן. את זה אני עדיין לא מצליח לעשות. אך מה שכן, בלימודים הראשונים ובחזרה החודשית אני מסמן לעצמי, איזה תוספות צריך ללמוד בפנים את התוס' ואיזה אני יכול לסכם בקצרה את ה'יסוד והתמצית' כך שבחזרות המהירות, אני חוזר רק על הסיכום.

מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות לתכנית "קניין ש"ס"?

מה לא? הוא מגיב בשטף. נראה שלא-אחת הגיעו אליו שאלות אלו. קודם כל צריך לדעת, הוא מדגיש. שאף שלא זוכרים בדיוק את כל הש"ס כולו בעל פה כמו הסיפורים על גדולי ישראל שזכרו את הש"ס כמו 'אשרי יושבי ביתך...', אך מכל מקום, אחרי שלומדים

לשליחת תגובות לכותב המאמר, כתבו ל:
a0533185209@gmail.com

הרבי שמע את שיחת תלמידיו, ולא הגיב כלום. במוצאי שבת באו התלמידים להודות לרבם על השבת המרוממת לה זכו במחיצתו, וכיון שידעו שכבר נחשף למערכת הבחירות, ביקשו ממנו את ברכתו להצלחת תלמידו. או אז ציפתה להם הפתעה, תשובתו הייתה אותם בהלם, וכך הוא אמר: "בטוח אני כי תלמידי לא יבחר לרבנות העיר, המועמד השני הוא יבחר לתפקיד הרם". תדהמת התלמידים ניכרה היטב על פניהם, והרבי המשיך והסביר: "כאשר שמעתי שאתם מתכבדים בקלונו של המועמד השני, ידעתי שהמועמד שלכם לא יבחר, ביזוי תלמידי חכמים, עוון גדול הוא! ואין הצלחה למי שמתנהג כך!" ואכן, כנגד כל התחזיות וההשערות, ועל אף ההשתדלויות הרבות שעשו תלמידי הרבי מאוסטרובצא, המועמד השני נבחר לרבנות העיר.

שליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

המתנהלת שם, ועל כוונתם בהזמנה זו. השבת המדוברת פרשה כנפיה, והעיר לבשה חג לקראת בואו של הרבי מאוסטרובצא. בבוקר יום השבת התוודע הרבי למערכת הבחירות המתוחה המתחוללת בעיר, והבין שסיבת הזמנתו לעיר היא כדי לעודד את הצלחת תלמידו בבחירות הקרבות. הרבי שמר את הדברים בלבו ולא אמר דבר.

בשבת אחר הצהריים, מסר כמתוכנן הרב המתמודד תלמידו של הרבי מאוסטרובצא את הדרשה הגורלית, כשמורו ורבו משתתף בדרשה, וחולק לו בכך כבוד וגדולה. לאחר הדרשה שוחחו ביניהם התלמידים, ואחד אמר לחבירו: "אני בטוח שהמועמד שלנו יצח בבחירות, הוא הרי מסר את הדרשה נפלא כל כך, והצליח לכבוש את לבבות בני העיר, לעומת זאת" - הוסיף הדובר - "המועמד השני שדרש בשבת הקודמת, כלל לא הצליח להלהיב את השומעים בדרשתו, וכלל לא התרשמו ממנו".

המשך מעמוד 1 | מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א

עד אז, לא מסתבר שזה יקרה אי פעם."

מימין ומשמאל דליי מים נוטפים, ובתווך גמרא

בשבת אחת שרר מזג אויר קשה. גשם עז שטף את רחובותיה של ירושלים והקור חדר לעצמות. הוטל על אחד הנכדים ללוות את הסב הגדול מביתו אל בית המדרש "תפארת בחורים" לתפילת שבת בבוקר. עשה הנכד דרך ארוכה מביתו, בקור הגדול ובגשם השוטף, ודימה לעצמו את הרגע המיוחל שיגיע לבית הסבא הגדול ויתחמם מעט לפני שיצא ללוותו לתפילה.

הגיע אל הבית ולא האמין למראה עיניו. הגג דולף, וכל החדר מלא במי גשמים. רבנו יושב בתנוחה נדחקת, מימינו ומשמאלו דליי מים נוטפים. כנראה שלאחר שמצא רבנו פינה שעליה אפשר להניח את הגמרא מבלי שתירטב ותספג במים, סחב בכוחותיו הדלים את השולחן הכבד לעבר אותה פינה, ואף עליה הניח דלי נוסף. והוא גופו היה שרוי בגן עדן....

המחזה היה מבהיל הנכד התיישב בצד כדי לספוג לתוכו את המחזה הגדול. בפי רבנו מחרוזת של תוספותים מכמה מקומות בש"ס, והחום דקדושה שהוא מקרין מתוכו ממיס כל מיני קור וקרירות שבעולם.

"אין מים אלא תורה" - קיבל באותו רגע משמעות אחרת!

ריכוז מוחלט ואימוץ המחשבה

נכדו, ששהה עמו בביתו בשעות לילה, מגולל בפנינו חוויה אחת מני רבות:

כל לילה הייתי רגיל לשמוע את לימודו המתוק. צורת לימודו עם עצמו דומה ללימוד עם חברותא, שואל לעצמו, משיב לעצמו ואף

נותן לעצמו ציונים. לילה אחד באמצע הלימוד נשתתק לפתע קולו. הגעתי לחדרו ועמדתי מן הצד לראות את פשר הדבר. רבנו היה רכון על ספר חידושי הרשב"א, קרא את המילים פעם אחר פעם מן הסתם היה זה רשב"א קשה במיוחד. לאחר מכן ראיתי בתנוחת הריכוז המפורסמת שלו. הוא היטה את ראשו אל הצד, כיווץ את פניו פיו פעור, עיניו סגורות, שריגי מצחו מתוחים... עניין אותי לראות כמה זמן אפשר להיות בתנוחה כזאת וכמה זמן הוא מסוגל להתרכז במחשבה אחת. עמדתי מן הצד והתבוננתי במראה הנהדר והנפלא. התבוננתי בו ובשעון חליפות... קרוב לשעתיים הוא היה באותה תנוחה, לרגע לא זז מריכוזו, לא שינה מן התנוחה כדי לתת למחשבה לשבות במקצת... בדורנו, דור האינסטנט- הדור שהתרגל שכל דבר חייב להצליח בו במקום, הדור שבניו מתקשים לרכז את מוחם אף לדקה תמימה - קשה להאמין שקיים משהו שמסוגל להתרכז במחשבה אחת שעתיים תמימות, ודאי לא בעוצמה כזאת. לאחר אימוץ המחשבה והריכוז במשך שעתיים נהרו פניו... הוא הצליח להבין את הרשב"א אם ישאל השואל: "מנין לך? אולי לא היה מסוגל להתרכז יותר ועצר באמצע?" - התשובה לכך פשוטה: רבינו למד עם עצמו כמו עם חברותא, וכשהיה לו מהלך חדש הוא היה מציין לעצמו בקול כביכול יושב חברותא לצדו והוא מציין זאת בפניו. לאחר שגמר לרכז את המחשבות, שמעתיו אומר לעצמו: "נו, דאס איז וייזט אויס דער גוטער פשט ("זהו כנראה הפשט הנכון"). את המחזה הזה קשה לשכוח - מחזה של אימוץ המחשבה בשיא הריכוז במשך שעתיים תמימות, מבלי לקחת שום אתנחתא באמצע.

(מתוך הספר גדולה שימושה)

מטוס נוסעים שנחת במהלך השבת, האם מותר לצאת ממנו?

”וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיִּלֶן שָׁם” (בראשית כ”ח, י”א)

מובא בחז”ל (ברכות כו:): ש’ויפגע’ זה לשון תפילה, ומכאן שיעקב אבינו תיקן תפילת ערבית. וכותב החתם סופר שהיום שיעקב אבינו הגיע להר המוריה היה בערב שבת, וא”כ תפילת ערבית זו היתה תפילת ליל שבת.

וממשיך שם שלפי”ז מה שנאמר בהמשך (כט,א) וַיֵּשֶׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיִּלָּךְ אַרְצָה בְּנֵי קֶדֶם, היה זה ביום השבת, וכיצד הלך בשבת מחוץ לתחום.

אלא שיעקב קפץ ע”י שם המפורש, וכיון שאין תחומין למעלה מעשרה טפחים, לכן לא היה לו איסור ללכת חוץ לתחום, ע”כ.

ויש להעיר שאף אם אין תחומין למעלה מעשרה, אולם לגבי העובר מרחק של יותר מ”ב מיל יש להחמיר אף אם עבר בקפיצת הדרך ע”י שם המפורש, כמבואר ברמ”א (או”ח סי’ ת”ד סעי’ א’) וז”ל: מיהו אם היה הולך בדרך זה או ע”י קפיצת שם מתוך י”ב מיל חוץ ל”ב מיל אזלינן לחומרא למ”ד תחומין י”ב מיל הוי דאורייתא.

וכאן אמנם יעקב קפץ ע”י שם המפורש, אולם מהר המוריה עד ארץ בני קדם, הוי בוודאי יותר מ”ב מיל, והו”ל להחמיר בזה, וצ”ע.

וראה בס’ נתיבות שבת (להגר”י בלויא זצ”ל פמ”ה סעי’ ט”ו) לגבי יציאה ממטוס שהגיע בשבת ממרחק של יותר מ”ב מיל, שזה דומה למקרה של קפיצה ע”י שם למעלה מעשרה ויותר מ”ב מיל, שיש להחמיר ולא לצאת מהמטוס כל השבת.

ע”פ דברי החת”ס כתב בס’ בית ישראל (להגר”י טוסיג זצ”ל עמ’ קנ”ז בשם בנו) שמכאן רמז וסמך למנהגם של ישראל לעשות מי שברך ולנדוד לצרכי בית הכנסת בשעת קריאת התורה ביום השבת וכן לערוך מגביות ולדרוש דרשות לטובות הישיבות בש”ק קודם קריאת התורה.

שכיון שויפגע במקום היה בליל שבת, ושם שכב לישון, א”כ מה שכתוב (בסמוך פסוק יח) וישכם יערב בבוקר’ היה זה בבוקרו של יום השבת ואז נדר נדר, כמ”ש (פסוק כ’) וידר יעקב נדר וכו’.

מדוע לא מצאנו בתורה שנפתר חלומו של יעקב?

ויחלום והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי ד’ עולים ויורדים בו (בראשית כ”ח, י”ב)

היה חלום זה.

שנאמר ויחלום והנה סולם מוצב ארצה, רבנן פתרינ ליה בסיני, והנה סולם זה סיני, (סלם בגימטריא סיני - 130) מוצב ארצה כענין שנאמר ויתצבו בתחתית ההר, וראשו מגיע השמימה כענין שנאמר וההר בוער באש עד לב השמים, והנה מלאכי אלהים זה משה ואהרן, עולים ויורדים כענין שנאמר ומשה עלה אל האלהים, ויורד משה ויעל משה.

בפסיקתא זוטרתא (בראשית פכ”ח, יב) מובא שבתנ”ך יש ז’ חלומות (חלום יעקב, חלום יוסף, חלום פרעה, חלום שר המשקים ושר האופים, חלום צליל השעורים המתהפך במחנה מדין, חלום נבוכדנצר, חלום דניאל) ומתוכם ששה נפתרו, חוץ מחלומו של יעקב, ואע”פ שחלום זה הוא ראשון לכל החלומות.

וכ’ שם, ללמדך כי החלום הזה פתרונו נמצא בתורה והוא נבואה, ולפיכך אין לו פתרון, כי על מתן תורה

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- מה מותר להוציא מהבית בשעת שריפה בשבת?
- האם מותר לכתוב דברי תורה בכל שפה שהיא ובכל מקום?
- האם 'גרמא' בשבת מותרת לצורך מניעת הפסד ממון?

וברכות - אשר מותר לכותבם - חובה לשומרם ולהצילם מכל נזק, ובתום השימוש בהם טעונים גניזה.

- ספרי קודש שבלו ונמחק מהם הכתב - טעונים גניזה. וכך הדין גם בדברי קדושה שנכתבו בכתב מטושטש ובלתי קריא כלל; וכגון מודעת פרסומת שמופיעה בה תמונה מטושטשת של דברי תורה.
- הרואה ספרי קודש, דהיינו ספרי משנה וגמרא מודפסים וכיוצא בהם, וכל שכן ספרי תנ"ך הכתובים בדיו על גבי קלף, וכן תפילין, הנתונים בסכנת נזק - כגון הצפת מים - עליו להצילם.
- בעת כריכת ספר, חותכים את גליונות הדפוס, ונותרים חלקי נייר חלקק שהיו מחוברים לספר; וניירות אלו אינם טעונים גניזה, כי הרי זה כאילו התנו מראש שלא תהיה בהם קדושה.

פעולות שהותרו בשבת לצורך מניעת הפסד ממון

- עשיית מעשה הגורם למלאכה שתעשה מאליה - 'גרמא' - מותרת בשבת מדאורייתא, ואסורה מדרבנן, אך התירוה לצורך מניעת הפסד ממון.
- לצורך מניעת הפסד ממון, מותר לשפוך בשבת מים סביבות אש, שבהגיע האש אליהם יכבו; או להעמיד כלים מלאים מים שבהגיע האש אליהם יתבקעו מהחום, והמים יישפכו ויכבו את האש.
- יש מתירים, לצורך מניעת הפסד ממון מרובה - להניח חפץ המותר בטלטול על גבי המוקצה, ולטלטלו כביכול אגב חפץ ההיתר.
- אסור מדאורייתא לאב לצוות על בנו לעשות מלאכה האסורה בשבת, ואף אם הילד טרם הגיע לגיל חינוך ואינו חייב במצוות אפילו מדרבנן.

הוצאת חפצים מהבית בשעת שריפה בשבת

- חכמינו ז"ל התירו להוציא מבית שפרצה בו שריפה בשבת, מזון הנדרש לשלוש סעודות. ודין זה הוא כאשר מוציאים את המזון בשני כלים ויותר, אבל בכלי אחד, ניתן להוציא כל כמות שהיא.
- בנוסף על ההיתר הנ"ל להוציא מזון לשלוש סעודות, מותר להוציא מבית שפרצה בו שריפה בשבת את כל הכלים והבגדים הנדרשים עד לסוף השבת. ובדרך לבישה - מותר להוציא את כל בגדיו.
- כאמור, אדם שפרצה שריפה בביתו בשבת, רשאי להוציא מזון וחפצים הנצרכים לו לשבת בלבד. אולם, אנשים אחרים שאינם מבני הבית, יתכן שרשאים להוציא עבורו מביתו ככל שיחפצו.
- בהמשך לאמור: יש אומרים שלחצר פרטית של בית זה, או לתוך בית אחר, מותר להעביר כל חפץ שהוא. ויש חולקים.

כתיבת התורה שבכתב ובעל פה

- חכמינו ז"ל התירו לכתוב הן את התורה שבכתב והן את התורה שבעל פה, בכל לשון, בכל כתב, ובכל דבר, דהיינו אפילו שלא בדיו, ושלא על גבי קלף.
- בהמשך לאמור - מכיון שההיתר הוא רק כדי 'עת לעשות לה', מותר לכתוב דברי תורה או ברכות רק בלשון ובכתב שישראל שבאותו מקום בקיאים בו.
- הבקיאים בלשון הקודש, ראוי שלא ילמדו בספרי תנ"ך שאינם בלשון הקודש; ויש אומרים שכאשר מדובר בספרים מודפסים, מותר לכתחילה ללמוד בהם.

שמירת ספרי קודש וגניזתם

- כל ספרי הקודש, הן תורה שבכתב, והן תורה שבעל פה

גליון 336
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשרתמש בתמינה

סיפורי חז"ל

בשעה שהלך יעקב אבינו לארם נהריים היו מלאכי ארץ ישראל משמרים ומלווים אותו, כיון שהגיע לחוצה לארץ, נסתלקו וירדו אחרים ונתלוו לו, כיון שחזר מלבן, היו אותם המלאכים שנמסרו לו מלווים אותו עד ארץ ישראל, כשהרגישו מלאכי ארץ ישראל שיעקב בא, יצאו לקראתו להתלוות לו, התחילו שתי מחנות עומדים אצל יעקב, מה עשה, שלח מהן בשליחותו, מיד הלכו לקראת עשו ועשו עצמן כשני ראשי גייסות, פגעה בו כת ראשונה שהיו בה ארבע כתות, התנפלו עליו, הכוהו ושרוהו, אמר להם עשו הניחוני שאני בן בנו של אברהם, הוסיפו להכותו, אמר להם הניחוני שאני בנו של יצחק שנעקד על גבי המזבח, הוסיפו להכותו, אמר להם הניחוני שאני אחיו של יעקב שבא מפדן ארם, התחיל מבקש מהם ואמר יעקב אחי בא וזה עשרים שנה שלא ראיתיו, ואני מבקש לראותו, כיון שהוכיר להם את יעקב הניחוהו, אמרו לו, אתה הוא אחיו של יעקב אהבנו, הרי אנו מניחים לך לכבודו ולאהבתו ששאלת לנו בשלומנו, משעזבה אותו הכת הראשונה, פגעה בו כת שנייה ועשו בו כמו שעשתה הכת הראשונה, וכן השלישית וכן רביעית.

(תנחומא וישלח ג')

פרשת השבוע

ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה
(כ"ח י"ד)

מסופר על האדמו"ר ר' יעקב אריה מרדזימין זיע"א, שבא פעם אחת לאחת מן העיירות, נהרו אליו המון רב להקביל פניו. דחק עצמו איש אחד במיוחד להתקרב אליו ככל האפשר, אמר לו רבי יעקב אריה, לך לכל הרוחות, נבהל האיש והתחיל בוכה, אמר לו רבי יעקב אריה למה אתה בוכה? הלא ברכתי אותך בברכת יעקב אבינו "ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה".

וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני
קדם (כ"ט - א')

מסופר: פעם אחת בעת שמחת נישואין כשרקד הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זיע"א את הריקודין של מצוה, בא איש צבא אחד וגם הוא נכנס בעיגול הריקוד, ורצו היושבים לדחפו מהעיגול, אבל הרה"ק מבעלזא לא הסכים, ואמר: איתא על פסוק וישא יעקב רגליו דרומז

על ענין ריקודין, והמשיך הרבי לפרש סיפא דקרא, "וילך ארצה בני קדם" שהאבות הקדושים יורדים למטה בעת הריקודין. וסיים הצדיק בזה"ל "לאזן זיי זעהן וואס מטוט מיט זייערע קינדער" (שיראו האבות הקדושים מה שעושים האומות לבניהם).

וישכב במקום ההוא (כ"ח י"א)

אומר רש"י הקדוש, באותו מקום שכב אבל י"ד שנים ששימש בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה.

מסופר על הרה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א שפעם בא לפניו אדם אחד שהתאונן שאינו יכול לישון בלילה, ונשקפת סכנה גדולה לבריאותו, ובעיקר לעצביו ההולכים ונמתחים עד שלא ידע את נפשו. ענה לו רבי ישראל תוך כדי דיבור, להיפך הרי אתה איש מאושר ומוצלח מאד, הלא יכול אתה להיות נעור כל הלילה וללמוד תורה באין מפריע, ואם כן אשריך וטוב לך.

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 5:18 ת"א: 5:19 ר"ת: 5:53

פרשת ויצא

זמני כניסת שבת

ירושלים: 4:04 ת"א: 4:18

הבית כמנסה לרדת לטוף דעתו, אך כעבור רגע התעשת ושטח את בקשתו פעם נוספת בסבלנות רבה. סמקו פניו של בעל האכסניה מחימה, קמץ את אגרופיו, היכה בשולחן בזעם, וצווח: "הסתלק לך מביתי שקרן ונבזה לפני שאפליא בך את מכותי".

פחד אהרן מאיומו ומראהו של בעל האכסניה ולא ניסה אפילו לעמוד על שלו. כיוון שלא היה לאהרן מכר ומודע בכל העיר, החל להסתובב ברחובות הזרים לו, עד שרגליו הוליכו אותו בלי משים אל בית המדרש. נכנס אהרן לבית המדרש ועמד בפתח. כל בית המדרש היה חשוך לבד מפינה אחת שהוארה בעששית, התקרב אהרן לאותה פינה וראה את רבי נחום יושב שם ושוקד על ספריו. "הוא האיש שאוכל להיוועץ עמו" הבויקה במוחו מחשבה. סיפר אהרן לרבי נחום את הקורות עמו מאז נשלח ממוסקבה על ידי זעליג הסוחר, עד מעשה החמס ואיומו של בעל האכסניה. למחרת עם בוקר הלך ר' נחום לבעל האכסניה ושאל אותו בעניין סכום הכסף, הלה משך כתפיו בכעס עצור: "אינני יודע על שום פיקדון" השיב בחימה, אמש פנה אלי הזור הלז וביקש ממני סכום כסף עצום שהפקיד בידי כביכול, אך אינני מכיר אותו ועד לאותו רגע לא ראיתי מעולם. חזר רבי נחום אל אהרן בידיעה שאין בכוחו לעזור, עדים להפקדת הכסף בידי בעל האכסניה לא היו, שטר פיקדון אינו בנמצא, וממילא דין תורה לא יפסוק שבעל הפיקדון יקבל את כספו בחזרה, עם זאת כיוון שניכר מדברי אהרן שהוא אומר דברי אמת, יעץ לו ללכת אל האוהל הקדוש של בעל התניא ולבקש שם רחמים, אולי יערה הקב"ה רוח של תשובה בלבו של האכסנאי ויתעורר להשיב את הכסף. עשה אהרן כהצעת רבי נחום ונסע בלב שבור אל האוהל הקדוש שבהאדיטש לעורר עליו רחמים.

היה זה יום רגיל ושרגתי, ולעת צהריים התפנה בעל האכסניה מעיסוקיו בשירות האורחים והלך לאכול את ארוחת הצהריים, כאשר קרה לפתע דבר מופלא ונדיר, עוד האכסנאי מסתדר על מקומו לקראת הארוחה, קפצה לפתע על השולחן חולדה גדולה דוחה ומגעילה, וקבעה לה מקום מול צלחתו. נסוג בעל האכסניה ממקומו בבהלה ופניו חוורו מבושה לפני אורחיו, כעבור רגע קצר החל לנפנף בידי ובמטפחתו לעבר החולדה הנועות כדי לגרשה, אך זו רבצה במקומה לא נעה ולא זעה, ואך התכרבלה במקומה במנוחה ושלווה. יצא בעל האכסניה מכליו והטיח לעברה את ידו, אך זו זינקה בתגובה לעבר צווארו ונעצה בחזקה את ציפורניה, זעקה חנוקה נמלטה מפי האיש והוא איבד את שיווי ממשקלו ונפל. הסובבים שהביטו כל העת בנעשה, ניסו לנתק את היצור הלזה שנדבק לצוואר של מארחם, אך אותה חיה קטנה המשיכה לנעוץ את ציפורניה ולא הרפתה עד כדי סכנה לחייו, הבינו הכל שלא אירוע שבגרר הטבע הוא זה ויש דברים בגו.

לך נא אל האוהל הקדוש ובקש מחילה גמורה

הרה"ק רבי דב בער האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זיע"א, נולד ביום ט' בכסלו תקל"ד ונפטר ביום ט' בכסלו תקפ"ח. בהיותו בן חמש עשרה נתמנה על ידי אביו הרה"ק "בעל התניא" זיע"א למדריך אברכים באי ביתו של אביו. אף דברי התעוררות לחסידים השמיע בשם אביו, ואז ראו בו את המנהיג המתאים ביותר למלא את מקום אביו. ואמנם עם פטירת הרב בעל התניא הוכתר לממשיך דרכו והתיישב בליובאוויטש. בשנת תקפ"ז נאסר בעיר וויטעבסק וישב כחדשיים במאסר, סיבת המאסר היתה מלשינות בפני הממשלה הרוסית שהרב תומך בשולטן הטורקי ואף שולח לו כסף. בעשרה בכסלו שוחרר ממאסרו ונסע לעיר המרפא קארלסבד.

בדרך נסיעתו ביקר אצל הגה"ק רבי עקיבא אייגר זיע"א שחלק לו כבוד רב, אחר כך בא להאדיטש לימים הנוראים שנת תקפ"ח, ונתקבצו לשם החסידים מכל הסביבות, ודרש הרבה בבית המדרש שלפני קבר אביו. פעם אחת הלך להשתטח על ציונו של אביו ושהה שם זמן רב. ואחר כך יצא משם בשמחה רבה ופניו שוחקות ואמר: "פעלתי מאאמו"ר נ"ע שיפטרני מהרבנות". החסידים חשבו שכוונתו הוא שיסע לארץ הקודש כי השתוקק לכך תמיד, ואמרו לו למה ידבר אדוננו כדברים האלה, איך יעזוב אותנו כצאן בלי רועה? והשיב להם "הלא עמכם חתני הרמ"מ הוא אדמו"ר בעל הצמח צדק, הוא יהיה לכם לרועה נאמן" אחר כך נסע דרך עיר ניאזין ושם נחלה מאד ונסתלק לבית עולמו ביום ט' כסלו תקפ"ח כשהוא בן נ"ד שנה בדיוק.

מסופר: פעם התאספו מספר חסידים סביב רבי מנחם נחום בנו של הרה"ק האדמו"ר האמצעי זיע"א ושמעו סיפור מבהיל ומרעיש נפש שאירע עמו. באחד מימי היריד שהתקיים בקיץ האחרון הגיע לניעזין פקיד יהודי בשם אהרן, איש אמונו של זעליג הסוחר הידוע ממוסקבה, ובידו אלף רובל לקניית סחורה עבור אדונו. העיסקה נכתבה ונחתמה עוד קודם לכן בין הצדדים, ולא נותר לאהרן אלא למסור את המזומנים וליטול את הסחורה. כיוון שהגיע לניעזין שעה קלה קודם כניסת השבת, בחר באכסניה הראשונה שנודמנה לו, כיוון שלא רצה להחזיק את הכסף ברשותו, הפקיד אהרן את אלף הרובל בידי בעל האכסניה, ואהרן לא היסס להפקיד בידיו את הממון, הלה בעל זקן נאה היה וסבר פנים מעורר אמון. בצאת השבת ניגש אהרן אל בעל האכסניה כדי ליטול הימנו את ממונו בחזרה, אך בעל האכסניה הביט בו בפנים מתפלאות ומשך בכתפיו בתמיהה: על איזה פיקדון כבודו מדבר? שאל. אהרן התבלבל והציץ בפני בעל

משל ונמשל

גם ה' יתן הטוב וארצנו תתן יכולה

חסד ואמת נפגשו וצדק ושלוש נשקו, אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף, גם ה' יתן הטוב וארצנו תתן יכולה (תהלים פ"ה – י"א) הנה לכאורה פרנסתנו ממה נפשך, דאם נעמוד הכל על דין תורה הלא ירבו מחלוקת בישראל שדוחה מאה פרנסות, והשם גבולך שלום חלב חטים ישיביעך, ואם נעבור הכל על מדותינו ונתפוס לפנים משורת הדין, ירבו עזי פנים ואין הגשמים נעצרים אלא בשביל עזי פנים (תענית ז') נמצא ממה נפשך פרנסתנו מקופחת ח"ו.

משל לשני מלכים שהיו מתגרים זה בזה עד שזה שלח בני מדינתו של זה והיו הורגים זה את זה. פגע בהם פקח אחד אמר לו מה לך מלוכש בכובע ושריון וחרבך על ירכך? אמר לו להרוג פלוני אויבי, אמר לו ומה עשה והלא מעולם לא ראיתיו ולא עשה לך רע? וכי מפני שמלכי ומלכך מתגרים זה בזה אתם נעשים אויבים זה לזה עד להרוג? אך התשובה על זה כך, המדינה היא ליושביה כגון בני אדם רוצים בארצם ולא יעבור עליהם ישמעאל, ואם בוא יבוא הרי הוא שונאם ומכאן החיוב לכל בני אדם ללחום נגדו וכן בהיפוך, אלא שהמלך הוא המנהיג ואפוטרופוס של כל אומה ומה שהמלך זה עושה למלך זה הרי זה ממילא נוגע כאילו כל המדינה התריסו נגדו. הנה חסד ואמת הם ב' דברים סותרים כי חסד הוא לפנים משורת הדין והאמת הוא להעמיד הכל על דין תורה, אמנם הצדק והשלוש אינם סותרים זה את זה כי מי שני שניהגו הכל בצדק יושר וגם בשלוש. אמנם מ"מ אמר קרא חסד ואמת נפגשו זה בזה במלחמה ערוכה, כי חסד ואמת סותרים זה את זה, ועל ידי זה צדק ושלוש נשקו מלשון נשקו בר דהיינו כלי זין, שע"י ששני מלכים חסד ואמת פגשו זה בזה ע"ז צדק ושלוש הולכים מזוינים ערוך כאיש למלחמה מטעם הנ"ל, כי צדק תלי באמת ושלוש תלי בחסד, אך אמר מ"מ אמת מארץ תצמח, לעולם נעשה את שלנו להתנהג באמת. אמנם וצדק משמים נשקף שהשם יתן בלבם הצדק ואז גם ה' יתן הטוב וארצנו תתן יכולה שתהיה פרנסה טובה לישראל.

(הגה"ק ה'חתם סופר" זיע"א)

רגע ארוך חלף כאשר גניחתו של בעל האכסניה הסבה אליו את תשומת לבם של הנוכחים, סימן להם האכסנאי באצבעו, וכשגחנו לעברו אמר להם, יודע אני בשל מה הגיעה אלי הצרה הגדולה הזאת, הדבר בא עלי משום שמעלתי בכספי הפיקדון שנתן בידי אהרן, כן אלף רובל כסף נתן בידי לפני כניסת השבת ואני הכחשתי זאת בצאת השבת במצח נחושה. החליפו הנוכחים זה עם זה מבטים של הבנה, שהרי הכירו מכבר את מעלליו של בעל האכסניה אך הווידוי הפתיעם, ציפו הכל שבעקבות הווידוי תרד החולדה מקרבנה. אך זו לא סרה ממנו והמשיכה ללפות את צווארו.

הבינו הכל כי משמים נשלחה אותה חולדה לתקן את הטעון תיקון ואין כל סיכוי להסירה מגופו של האיש עד שהתיקון ייעשה, דומה שגם האכסנאי הבין זאת, שכן רמו לנוכחים בכוחות לא לו, וכשקרבו לעברו אמר: לכו ובקשו בשמי את מחילתו של הצדיק רבנו מנחם נחום שהעזתי פני כנגדו, והתכחשתי בחציפות לאזהרתו, מהרי, חוסו עלי והסירו ממני את הקללה האימה הזאת שדבקה ליצוארי. לא חלפה שעה ארוכה כשדמותו ההדורה של רבי נחום נראתה בפתח, נכנס הצדיק וקרב אל האכסנאי, וכשראה את החולדה לופתת בעקשנות את גרונו של האומלל, הרצינו פניו ביתר שאת. עוד רגע, ורבי נחום רכן מעל האכסנאי ולחש ברצינות עמוקה: מחול לך! מחול לך! וחזר והתבונן בציפייה באיש ובחולדה. אך זו לא זעה כמלוא נימה. חוורו פניו של רבי נחום ועיניו הצטמצמו במחשבה חוקרת, לבסוף נשם עמוקות והתכופף לעבר האכסנאי ושאל אותו: אמור נא לי שמא הטחת דברים כלפי אבא האדמו"ר האמצעי זיע"א? גניחה עמוקה נשמעה בחדר, חדי עין הבחינו אף מקצה החדר בהנהון הקל שנענע האכסנאי, אם כן הזדקף רבי נחום בהקלה, לך נא אל האוהל הקדוש ובקש מחילה גמורה. מיהרו הנוכחים לשאת את האכסנאי אל האוהל הקדוש, משהגיע והונח למרגלות הציון הקדוש, פרץ האכסנאי בבכייה קורעת לבבות וביקש מחילה גמורה, בהבטיחו כי מעתה והלאה יעשה את הישר ואת הרצוי בעיני אלוקים ואדם. לא הספיק האכסנאי לסיים את דבריו, כשהחולדה זינקה לפתע בזריזות רבה, ובטרם הספיקו הנוכחים הנרגשים אפילו למצמץ, נעלמה באפלוליתה של מחילה קטנה בזווית ביתו של האוהל הקדוש.

צין אדם לחברו

זהירות בקיפוח פרנסתם של אנשים אחרים

רבי משה קרמר גאב"ד וילנא זיע"א, קיבל את שם משפחתו קרמר (באידיש חנווני), על היותו חנוני, אשתו ניהלה את העסקים ואילו הוא ישב ועסק בתורה. כשאנשי וילנא עמדו על גדלותו הרוחנית, מינהו לרב עליהם. הוא הציג תנאי שלא יקבל משכורת מקופת הציבור וימשיך להסתפק מהכנסות אשתו בחנות. אנשי וילנא שרצו להיטיב עם רבם היו נוהרים לחנותה של הרבנית ורוכשים ממנה סחורה במיטב כספם. חשש הרב לקיפוח פרנסתם של יתר החנונים בעיר, ישב וערך את חשבון ההוצאות הדרושות לו לכלכלת ביתו מדי שבוע, ואמר לאשתו שכאשר תיווכח ממהלך הפדיון בחנות שיש לה כדי פרנסת הבית, מיד תסגור את החנות, ואף אם יהיה זה ביום ראשון בשבוע, ויתר ימי השבוע תהיה החנות סגורה, מכיוון שגם חנונים אחרים צריכים לחיות.

לפחות לעשות טובה לזולת

מסופר: פעם ביקר הרה"ק רבי דובער האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זיע"א, (יומא דהילולא ט' כסלו) אצל רבי יצחק אייזיק מהומיל זיע"א שהיה אחד מגדולי החסידים עובדי השם. אברכי העיר התלוננו לפניו

שרבי אייזיק לא מקרב אותם ותמיד עסוק עם עצמו. "רבי אייזיק, מדוע אינך מקרב את האברכים ולומד עמם חסידות?" שאל הרבי. "בקושי יש לי זמן לעסוק בעבודת השם האישית שלי, איך אוכל להתעסק עם יהודים אחרים?" השיב בשאלה. "אייזיל, אייזיל", אמר לו הרבי, "למד ממני. כשאני רואה שעם עצמי אינני מסוגל לעשות מאום, אשתדל לפחות לעשות טובה לזולת."

הגאון רבי עקיבא איגר לא שכח מסופר: כשבא אל הגה"ק רבי עקיבא איגר זיע"א איש עני ונוקק שציפה לחסדי אחרים, אם היה הדבר בעירו, הוא דיבר עם האנשים שצריך לדבר עמם, אם העני התגורר בעיר אחרת, היה מיד כותב רבי עקיבא איגר מכתב, ועורר לחמול עליו. מעשה שבא אליו יהודי, וביקש ממנו שיכתוב עבורו מכתב המלצה אל קרובו הגר בעיר אחרת, אולם ביקש שהמכתב לא יכתב עכשיו, כי אם כעבור תשעה חודשים בזמן שישא אותו קרוב אתו, לדעת המבקש, אותה שעה תהיה עת רצון לרכך את לב קרובו שייטיב עמו. טרדותיו המרובות של רבי עקיבא איגר לא השכיחו את הבטחתו, וביום החתונה קיבל הקרוב מכתב.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ט' כסלו
הרה"ק רבי דובער ב"ר שניאור זלמן (האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש - תקפ"ח)
הרה"ק רבי משה מסלוויטא ב"ר פינחס מקאריץ (תקצ"ח)
יום ראשון י' כסלו
הרה"ק רבי פינחס מנחם אלעזר מפילץ (שפתי צדיק) ב"ר בנימין אליעזר (תרפ"א)
הגה"צ רבי איסר זלמן מלצר ב"ר ברוך פרץ (תשי"ד)
יום שלישי י"ב כסלו
רבי שלמה ב"ר יחיאל (המהרש"ל - של"ד)
הרה"ק רבי אברהם דוב מאברייטש ב"ר דוד (בת עין - תר"א)
יום רביעי י"ג כסלו
האמורא רבינא בן רב הונא (ד"א רל"ו)
הרה"ק רבי שלמה זלמן (יוסף) מוילעפאלי ב"ר אברהם (אליהו) (תרי"ח)
הרה"ק רבי דב בער מליעווא ב"ר ישראל מרווין (תרל"ו)
הרה"ק רבי ישראל ממודוץ ב"ר שמואל אליהו (תרפ"א)
הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב ב"ר דוד משה (תרצ"ד)
יום חמישי י"ד כסלו
ראובן בן יעקב משבטי קה (ב"א - שי"ח)
הרה"ק רבי מנחם נחום משטיפינעשט ב"ר ישראל מרווין (תרכ"ט)
יום שישי ט"ז כסלו
רבינו הקדוש רבי יהודה בן רבן שמעון (ג"א תתקנ"ג)
הרה"ק רבי דוד ב"ר יצחק מסקווירא (תר"פ)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מו"ס "גם אני אודך" ומפרסם יוסף הדר"ם על המצוות.

מים אחרונים (ג)

א) לכתחילה יטול ידיו למים אחרונים עד סוף קשרי האצבעות עם פיסת היד. (ביאור הלכה סימן קפ"א בד"ה עד).

ב) אם התלכלך כל היד מהאוכל, צריך ליתול כל היד. (משנה ברורה שם ס"ק י')

ג) לפני שנטול מים אחרונים, יאמר, הריני רוצה לקיים מצות מים אחרונים, לקיים מצות רבותינו וזכרונם לברכה שאמרו, והייתם קדושים, זו מים אחרונים, ולקיים מצות לא תעשה, כל אשר בו מום לא יקרב להקריב, ויהי רצון שבכוח זו הנטילה יסתלקו כל כוחות החיצונים הדבוקים בידי ובאצבעותי, ואזכה להתקדש לפני בוראי יתברך שמו, לשם יחוד וכו'. (שלחן הטהור, סדר השלחן, דף רכ"ט ע"ב)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

הר"ר חיים יוסף צבי ברוך זילבר זצ"ל
ב"ר יחיאל מאיר
נלב"ע כ"ה אלול תשע"ח תנצב"ה

נדבת הר"ר משה הלפרט הי"ו
לע"נ אביו ידידינו הבלתי נשכח
הר"ר שמואל ב"ר מרדכי ע"ה
נלב"ע ט' כסלו תש"ן תנצב"ה

שואל ומשיב בהלכה - חתוך דברים חריפים - חלק ד'

האם קיים דין דבר חריף גם במשקה?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תשובה: !

דין דבר חריף הוא לאו דווקא באוכלים, אלא הוא הדין במשקים כגון: חומץ, מיץ לימון, יין שרף בחמיצות גבוהה, שנתבשל בסיר בשרי בן יומו - אין לערבבו במאכלי חלב, וכן להיפך. ולדעת בני אשכנז, אף הכלי אינו בן יומו.

משקה חריף או מלוח - יש לאחסנו בכלי פרווה, היות שהחריף בולע מהטעם הבלוע בכלי, אף כשהוא קר. ולדעת בני ספרד, הלכה זו דווקא כשהכלי בן יומו. וזמן שהיית המשקה בכלי כשמונה עשרה דקות.

דבר חריף, שנתבשל ופגה חריפותו - לא נחשב דבר חריף, ולכן אם לאחר מכן חתכו בסכין חלבי נקי, ועירב אותם במאכל בשרי, מותר. **מקורות:** באר היטב (יו"ד סימן צו סק"ד), ובפתחי תשובה (שם סק"ד) ובדרכי תשובה (שם סק"כ), ובשפתי דעת (סימן קח סק"ב), ובכף החיים (שם ס"ק יב). אמנם יעויין שם שקשה לתת קיצבה לדבר אימתי פגה החריפות. ועיין בערוך השלחן (שם ס"כ) וביד יהודה (סימן צה סק"ד) דמשמע קצת, דמיד שנתנו את הבצל בשמן או במים - פגה חריפותו. ולכאורה, אף בספק אם פגה החריפות, יש להקל. וכמ"ש הרמ"א (סימן צו ס"א) והש"ך (שם ס"ק יב).

אולם, אם הניח דבר חריף בכלי בשרי, אסור לאוכלו עם חלב.

עבר ובישל מאכל חריף במין הנגדי, שחתכו בו המאכל. [לדוגמא, חתך בצל בסכין חלבי, ולאחר מכן בישל את הבצל עם בשר], אם יש בכל התבשיל שישים פעמים נגד שיעור נטילה [2 ס"מ] של כל המקומות בבצל שחתכו בו בסכין, או שיש בתבשיל שישים פעמים נגד עובי הסכין, שחתכו בו הבצל, המאכל מותר. ואף הבצל עצמו מותר באכילה ואין צריך להוציאו מהתבשיל. **הערה:** בדיעבד אין לאסור המאכל כשיש שישים נגד שיעור נטילה, ואף לדעת הרמ"א (שם ס"א) מועיל.

כחה של תפלה

עד כמה גדול כוח התפילה - זאת לא ניתן לתאר ולשער. צריכים אנו לדעת, כי אדם המתפלל מעומק ליבו, יש בכוחו לשדד את כל מערכות הטבע. יתר על כן, מהות האדם היא התפילה. כלומר האותיות הפנימיות המרכיבות את האדם (אלפ דלת ממ) מרכיבות את המילה מתפלל. כלומר, המעמיד של האדם זה התפילה. להלן סיפור המעובד מתוך ר' אליהו ומעשה שהיה - כך היה:

בהספד, שנשא ראש ישיבת 'מירי הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל על רבי אליהו לופיאן זיע"א (מגדולי תנועת המוסר, מנהלה הרוחני של ישיבת ינסת חזקיהו בזכרון יעקב) אמר: "לפני שמונה שנים הייתי חולה מסוכן. היודעים אתם מי הצילני? אלו תפילות הצילוני? תפילותיו של רבינו רבי אליהו לופיאן זצוק"ל. לא אוכל לפרט, אבל יודע אני, שתפילותיו הצילוני. מעולם לא הודיתי לו על כך, עתה עושה אני זאת בפרהסייה".

"לאחר ששמעתי את הדברים", מספר הרב דוד יוסף שלוסברג, "סקרן הייתי לדעת, מה סתם רבי חיים באומר: 'לא אוכל לפרט...'. חקרתי ודרשתי עד שהגעתי לר' אריה מאיר וילנסקי מפלורידה, נכדו של רבינו. סיפרתי לו על ההספד של רבי חיים ושאלתי, אם יודע הוא למה התכוון הרב".

"אכן", השיבני הנכד, "יודעים אנו במשפחה פשרם של דברים". וכך סיפר ר' אריה מאיר: "רבי חיים היה חולה מאוד בגרונו. הוא הלך לרופאים ואלו גילו, 'ל"ע, שיש לו את המחלה הקשה ר"ל, במיתרי הקול. הרופא אמר: 'ספק, אם אוכל לנתחך ולהצילך. במקרה הטוב ביותר, גם אם אצליח, הרי שלא תוכל עוד לדבר ולהפיק קול מגרוךך".

שמע רבי חיים את הדברים, והלך להתייעץ עם רבינו, מה עליו לעשות: "עכשיו ביכולתי לדבר, אם כי, כמובן, זה כואב, אבל האם עליי לעשות ניתוח כזה, שיציל את חיי, אך יטול ממני חלילה את כוח הדיבור?". ענה לו רבינו: "אינני יכול לתאר לעצמי, שריבונו של עולם לא יתן לר' חיים סטוצ'ינר לומר עוד שיעורים. יש עוד כל כך הרבה תורה ומוסר, שעליך למסור בעולם". (כותבי תולדות חייו מציינים שעד לאותו זמן, אכן רבי חיים התרכז בעיקר בשיעורי תורה, ולאחר מכן התחיל לדרוש במוסר באופן ידיר).

באותה הזדמנות שאל ר' אליהו מרבי חיים את שם אמו, ואמר לו, שיתפלל בלי נדר עבורו. רבי חיים המשיך במתן השיעורים. כשחזר לפרופ' לבידיקה חוזרת ולקביעת דיאגנוזה נוספת לגבי מצב המחלה בגרון, למרבה הפלא והתדהמה, נמצא גרונו של רבי חיים נקי לגמרי מכל מחלה, עד כי הפרופ' התקשה להאמין, אם אומנם מדובר באותו החולה, שבא אליו כמה ימים קודם לכן...

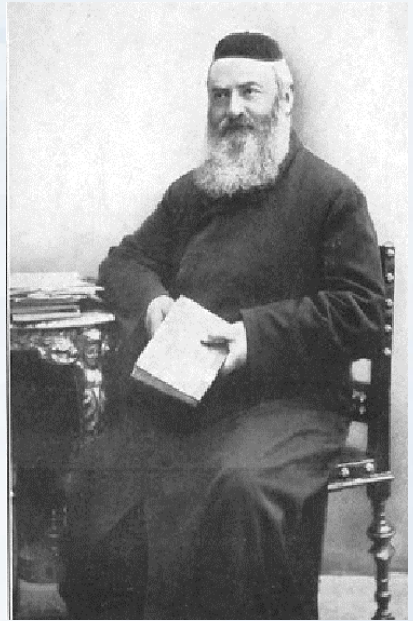
מינויים לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com	הקדשת העלון ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926	לשאלות בהלכה נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)
---	---	---

אם ראשונים כמלאכים - הרב שמחה בונים סופר - שבט סופר זצ"ל

הרב שמחה בונים סופר (שרייבר) זצ"ל הידוע כשבט סופר- נולד ב-כ"ה כסליו ה'תר"ג (1842) כבן שלישי להוריו. גדל בבית אביו ולמד בישיבתו של אביו, שם ספג חינוך לאהבת תורה, מידות תרומיות ויראת שמים. הצטיין בהתמדתו, בכושר קליטתו וצניעותו והיה לפלא בעיני כל רואיו, וידעו כי לגדולות נוצר. תוך זמן קצר בלימודיו בישיבת אביו קנה לו שם טוב בין טובי החבורה בחריפותו העצומה ובקיאותו הנפלאה. לאחר נישואיו חותנו תמך בו ביד רחבה, כדי שיוכל להמשיך ללמוד תורה, ואכן ישב שלוש שנים רצופות בפרשבורג.

לאחר מכן עבר לוויין. קהילות רבות ביקשו למנותו כרבם, אך הוא סירב. למרות שהיה בנו השלישי של היכתב סופר, ייעד אותו אביו לשבת על כסאו אחריו ואכן בהיותו כבן 29 שנים בלבד לאחר פטירת אביו הסכימו הכול, כי רבינו יתמנה כרבה של פרשבורג וראש הישיבה (באותה העת למדו בה כארבע מאות בחורים מופלגים, שעשרות מהם שימשו ברבות הימים כרבי קהילות ברחבי המדינה). היה סמל החריפות והשנינות. מכל המדינה הריצו אליו שאלות, שעסקו בענייני הכלל והנהגת הציבור. שקידתו הייתה עצומה. בשעות היממה המה ביתו בדורשי פניו ומבקשי עצתו, ואילו הלילה מוקדש ללימוד, כשרק שעתים או שלוש שעות נתן תנומה לעפעפיו.

הגאון רבי חיים הלברשטאם מצאנז, אמר עליו בהיותו בחור צעיר, "תלמיד חכם רך בשנים כזה, לא נמצא אצלו בגליציה". המהר"ם שיקי כשהגיע לפרשבורג, הקדים והלך להקביל פני רבינו במעונו בטרם יבוא הוא לאכסנייתו, ובצאתו מן הקודש לא הפך ראשו אלא צעד אחורנית כשפניו מוסבות אל הקודש וכן פנה אל רבינו בתואר "הדרת גאונותו". כשנפגש רבינו עם הגאון הגדול רבי אליעזר זוסמאן סופר זצ"ל (אב"ד פאקש ובעמח"ס "ילקוט אליעזר" ו"ספר המקנה"), שנחשב כאחד מגדולי תלמידי ה"כתב סופר" זי"ע והיה קשיש מרבינו, הרכין הגאון את ראשו כדי לנשק את יד ימינו של רבינו. אמר פעם הגאון הגדול ר' שמואל לוי ווינברגר (אבד"ק סרדהעלי): "דרך לימודו של הרב מפרשבורג, כדרכו של הרשב"א!". ואילו הגה"ק ר' שמואל רזנברג (אבד"ק אונסדארף ובעמח"ס "באר שמואל") התבטא עליו כי מוחו הוא כמוחו של זקנו הגה"ק רבי עקיבא אייגר. שימש כ-33 שנים בתפקיד רבה של פרשבורג וראש הישיבה. נפטר ב-ט"ו בכסליו ה'תרס"ז (1906). חי 64 שנים. ציונו בפרשבורג.

סבא (מצד אביו): ר' משה (ה'חתיים סופר). **אביו:** ר' אברהם שמואל בנימין (ה'כתב סופר). **אימו:** מרת חווה לאה (בתו של ר' יצחק ווייס מגורליץ). **אשתו:** מרת רחל (בת הגביר פרץ ניימאן שהיה מעשירי יהודי וינה). **חברותא:** ר' עקיבא יוסף שלזינגר (מח"ס 'לב העברי'). **מתלמידיו:** ר' ישראל משה מאנדל מטעגלאש, ר' יצחק וייס זצ"ל הי"ד (ראב"ד וערבויו). **בנו:** ר' עקיבא. **מספריו:** השאיר אחריו שלושים וחמישה כרכים, כתבי יד בהלכה ואגדה, אך רובם אבדו במלחמת העולם השנייה. להלן ספריו ששרדו: **שבט סופר**- על תלמוד בבלי, מסכתות חולין, גיטין וכתובות וארבעת חלקי שולחן ערוך. **ישערי שמחה**- על חמישה חומשי תורה.

שחלה אחד מתלמידיו ונפל למשכב, הובא לידיעת רבינו, כי מחלתו גברה, ומצבו מוגדר כמסוכן. נחרד הצדיק ועלה לבקרו, **כשהוא מעתיר על ראשו של החולה ומברכו, שיזכה לאריכות ימים עד מאה שנים!** פלא מופלא היה, שאותו תלמיד לא זו בלבד שנחלץ. ממחלתו ושב לארצות החיים, אלא שזכה להינצל ממוראות השואה האיומה באורח פלאי והאריך ימים בירושלים עיה"ק עד מאה שנים כברכת רבינו. (הקדמת ישערי שמחה - שבט סופר)

איש כפרי בא לפני רבינו בזעקה גדולה ובבכיה מרה. בכפרו לא היה להם בית עלמין משלהם, מכיוון שמעולם לא השיגה ידם של יהודי הכפר מספיק כסף לקנות, אלא היה הקרקע בשכירות מאלמנה נוכרית אחת, שאת שטר השכירות חידשה מזמן לזמן. והנה כעת, לאחר שנים רבות, שהם קוברים את נפטריהם בחלקה זו, מתעקשת הנוכרית ואינה רוצה בשום אופן להשכיר להם עוד את קרקע בית העלמין, והסכנה מרחפת על קברי ישראל, שלא יתחללו ח"ו. האיש שפך את מרי שיחו לפני רבינו ושאל ממנו עצה ותושיה.

רבינו ענהו: "יסע לביתו בשקט ובטחה. והגני מבטיחו שלא יקרה שום דבר, וזכות הנטמנים שם יגן בעדם". האיש נסע לביתו למרחקים. לאחר זמן בהיות רבינו במרחץ קרלסבד יחד עם זוגתו הרבנית, ראתה הרבנית יום אחד את האיש הכפרי ההוא שם. מחמת רוב המורא לא מלאו ליבו לגשת אל רבינו. הצדיק ציווה לקרותו ושאלו על סופו של דבר. האיש סיפר: "בערב, כשחזרתי לביתי שכבתי לישון, והנה בחצות לילה נשמעו נקישות חזקות בחלון וקול גדול קרא "פתחו!". כשהצתי מבעד האשנב ראיתי, כי היא זאת הנוכרית, שממנה כל הצרות! לא ידעתי, מה מביאה לביתי בשעת חצות לילה.

כשנכנסה, פתחה ואמרה, כי כל מה שאמרה בעניין בית העלמין בטל ומבוטל, וכי יכולים אנו להמשיך ולשכור את המקום לעולמי עד. ובעודה מבוהלת, סיפרה, כי כעת ראתה בחלומה את בעלה המנוח שנפטר לפני שנים רבות, שבא אליה בפנים זועפות ומקל בידו, והיכה אותה מכות אכזריות על רוע מחשבתה לחלל את בית העלמין, וכשאמרה זאת, הראתה חבורות ופצעים, שיש עליה מאותן המכות. (כתב זאת זכרון)

כחו של ויתור

אך כעת שחזרנו להיות יידיים טובים, והינך ממשיך לארח אותי בסבר פנים יפות, אני משנה את הצוואה ומעניק לך ולו חצי-חצי בירושה הגדולה". ונתן לו עותק מחודש של הצוואה. לאחר זמן מה נפטר היהודי.

מיודענו חתם והכין את צוואותיו באמצעות עו"ד עליו סמך. הגיעו שני השותפים לאותו עו"ד ולהפתעתו הגדולה קורא העו"ד את הצוואה הישנה, שבה כתוב, כי כל הירושה ניתנה לשותף השני.

הבין מיודענו, כי כפי המסתמן העו"ד עשה 'יד אחת' עם שותפו כדי שינשלו מכל הצוואה וחשב מה לעשות במציאות בה הוא נמצא. הרי יש באמתחתו העתק מהצוואה החדשה המוכיחה מעבר לכל ספק כי חצי מהירושה שייכת לו. מדובר בסכום עצום, מדוע שיוותר עליו?

מצד שני, אם יוכיח, כי השותף ידע על דבר התרמית, אזי מהר מאוד יודע הדבר למשפחות, ועלול הדבר לגרום חלילה לפירוק משפחות ילדיהם הנשואים זה בזה.

מאחר שלא יכול היה להחליט, קם מיד וטס לארץ ישראל, אל מעונו של בעל 'שבט הלוי', מן הגאון הרב שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, על מנת שיורה לו מה לעשות במצב שכזה, כשהוא מראה לו את עותק הצוואה המעודכן.

הרב שמע את דבריו ואמר: "אמת, כי הצדק איתך ואם תיגש עם עותק זה לדין תורה – תצא זכאי בדין. אך כיוון שיכולה לצאת מכך מחלוקת רבה ושנאה גדולה, ובפרט בין ילדיכם הנשואים, הריני נותן לך עצה טובה והיא – **מעולם לא הפסיד אדם מויתור, גם כשהיה צודק**".

שמע זאת היהודי, ומיד קרע את עותק הצוואה המתוקן שבידו, ועתה אין באפשרותו להוכיח, כי הייתה קיימת צוואה מאוחרת יותר. "אין לי ספק", חתם הרב הרב וואזנר בהתפעלות, "כי על ויתור שכזה בשביל שלום, תראה בקרוב ניסים גלויים".

בנוסף, הודיע לשותפו, כי מעדיף הוא לפרוש מהשותפות עימו במסחר ולפנות לעסק אחר, ומיד קנה ממנו השותף הראשון את חלקו בשמחה.

מיודענו פתח עסק חדש בנפרד, כשהוא רואה ברכה בכל עסקה. לאחר שנתיים, פקד הוא שוב את מעונו של הרב וואזנר, ששאלו בסקרנות: "נו, האם ראית מאז המקרה ישועות והצלחות?".

"אגלה רק לרב", אמר בשמחה, "בשנתיים האלו הרווחתי סכומים אגדיים, כמוהם לא הרווחתי כל זמן שהייתי שותפים, והגדולים מכל הירושה שיכולתי לקבל, ויודע אני, כי הכול בזכות אותו ויתור".

סיפר הרה"צ ר' מאיר איתמר רוזנבוים מעשה מדהים שהתרחש לפני מספר שנים בחו"ל המלמדנו, עד כמה גדול כוחו של ויתור:

ישנם שני אנשי עסקים, חברים טובים מילדות, אשר שיתפו פעולה בעסקיהם והיו שותפים לעסק משגשג ומצליח. בכל עסקה התחלקו הם ברווחים שווה בשווה ואף קצרו הצלחות רבות. אף את ילדיהם חיתנו זה בזו, עקב קשריהם הטובים.

תקופה אחת, ערכו השניים עסקה גדולה ומיוחדת עם יהודי נוסף אשר התיידד איתם עד למאוד וחשף בפניהם כי לא זכה לילדים כבר שנים רבות, וכי מוכן הוא לשלם כל הון כדי לזכות בילדים. השניים ריחמו עליו והחלו להזמין אותו להתארח בביתם בשבתות וחגים.

שבת אחת, התארח הוא אצל הראשון, ובשבת השניה אצל השני, וחוזר חלילה כל שבת. לאחר מספר חודשים, כשהתרגל להתארח בביתיהם, החל האורח הנכבד להביע דעתו ולמתוח ביקורת על ענייני בית מארחיו והתנהלותם.

"אינני מבין, מדוע השולחן מונח בצד הזה... ומדוע אתם מגישים את המנה השלישית בצורה שכזו...למה אתה מתנהג כך עם ילדיך?!...", כך פתח פיו והחל להביע דעתו על כל דבר. לשותף הראשון הדבר לא 'הזיז', אך לשותף השני הדבר הציק והפריע עד למאוד.

"ידידי היקר", פנה לאורח, "שמח אני לארח אותך כל שבת, אך אם תמשיך להעיר הערות, לא נוכל להמשיך יחד, אני מסתדר יפה לבד".

פניו של האורח חפו, ומאותה שבת הוא כבר לא חזר להתארח אצלו, אלא שהה בבית השותף הראשון, בד בבד שהמשיך לנהל עם השותפים עסקים כרגיל.

יום אחד, פנה היהודי חשך הבנים אל השותף הראשון ואמר לו: "רציתי להפתיע אותך ולגלות לך, כי את כל הירושה שלי אני מתכוון להעביר לך, עקב הכנסת האורחים התמידית שאתה מארח אותי מידי שבת בשמחה". שמע זאת השותף הראשון ושמח עד למאוד.

אלא, שלאחר תקופה קצרה, ערך היהודי חשך הבנים 'סולחה' עם השותף השני שפגע בו, ואף כאות הערכה חזר להתארח בביתו מידי שבת כבעבר.

"תשמע", פנה היהודי חשך הבנים אל השותף השני, "ישנה באמתחתי ירושה גדולה, שרציתי להעניק את כולה לחברך, עקב הכנסת האורחים הגדולה שעושה הוא לי כל שבת, כאשר לך לא התכוונתי לתת מאומה, אחרי שנפגעת ממך".

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שבתי בן אסתריא טאון זצ"ל וילד יחיאי בן יוסף ז"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוק דב ז"ל אביבה בת איירין ע"ה גאולה בת טובה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אברהם בן יונה ז"ל עמירם בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל מזל בת שמעון חי זידי בן קלרה ז"ל דב בן יצחק ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יוסף בן סעדה ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה אסתר בת נעמי ז"ל סלים בן פרחה ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה זילפה בת נרדה ע"ה מישא אסתר בת זרהר ע"ה אביבה לושי ע"ה אברהם בן דינה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אסתר בת בלה ע"ה נעמי בת כחון ע"ה מרים בת בלה ע"ה צדיק חכם בן חזלה ז"ל ע"ה שני בת אסתר ע"ה מסודר בת חביבה ע"ה יונה בן סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויצא

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת ויצא

- אם יהיה אלוקים עמדי - לומר 'אם ירצה השם' על כל דבר ..... א
- עניי ויגיע כפי - לדעת כי אין הפרנסה תוצאות מעשיו ..... ג
- צורת אל"ף - לראות בכל דבר כי מאלופו של הוא בא ..... ג
- לית אני מוכר סברי מן כריי - לא יאבד במחוננו אף מתוך החשיכה ..... ז
- כי רוצה ה' בעמו - חפץ ה' שיהיו עינינו נשואות אליו ..... ח
- ועיני לאה רבות - בוח התפילה לבקוע רקיעים ..... י
- והאבן גדולה - התעצמות כנגד היצר המונע אותנו מלהתפלל ..... יג
- עולים ויורדים 'בו' - כל העולמות עליונים ותחתונים תלויים באדם ..... יד
- ויגל את האבן - על האדם לנסות את בוחו בעבודת ה' ובמלחמת היצר ..... יד
- מה נורא המקום הזה - קיום המצוות ביראת ה' מבלי לחפש מדרגות ..... טו
- אלוקים יבקש נרדף - הקב"ה נמצא עם השנוא והנרדף ..... טז
- ואהבת לרעך כמוך - השכר על גמילות חסד ..... יח
- דברי חכמים בנחת - ידבר לבני ביתו בלשון פיוס וריצוי ..... יט
- וימא ההילולא - לקראת הילולא קדישא של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע ..... כ
- זכותו יגן עלינו-ההשתטחות על הציון ..... כא
- סעדני ואושעה- סגולה נפלאה לערוך סעודה לכבוד נשמתו ..... כד
- אוהב את חבריו - אהבת ישראל במשנת הבת עין ..... כו
- השפל עצמך וינשאך המקום-שפע רב הבא על ידי הענווה ..... כז
- ויגבה ליבו בדרכי ה' - יחשיב עצמו זאת עבודתו ..... כט

סדר ועימוד:

א.י.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת ויצא

אם יהיה אלוקים עמדי - לומר 'אם ירצה השם' על כל דבר בפרשתן (כה ח), 'וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלוקים עמדי', ונתקשו מפרשי התורה בכוונת ובמשמעות תיבת 'לאמר' - למי יאמר. וביאר הרד"ק מקאסוב זי"ע (מובא באמרי ברוך פר' דברים ד"ה ואת יהושע, וכן פירש במשכנות יעקב, לרבי יעקב בן נעים יו"ל בשנת תפ"א), שלעת כזאת אשר הוא יוצא מבית אביו לבית לבן הרמאי, חשש יעקב מה יעלה בגורלו בבית רשעים וכופרים בה', או הבין שרק בדרך אחת תנצל נפשו, והיא, אם בכל עת יהיה שם שמים שגור בפיו, לאמר תמיד אם ירצה השם, בעזר השם, מתוך ידיעה ברורה^א שמבלעדי גזירת שמים לא ירים איש את ידו ואת רגלו,

א. ביאור נפלא בפסוק בפרשתן (לא כט) 'יש לאל ידי לעשות עמכם רע ואלוקי אביכם אמר אלי לאמר השמר לך...' מבאר הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל (שאל אביך ויגדך ח"א) על פי מה שסיפר האלטער (הסבא) מנובהרדוק זצוק"ל (על עצמו) מעשה בבחור ישיבה שהוצרך לחזור לביתו בדחיפות מחמת כיבוד הורים, אלא שלדאבון לב לא היה לו כסף להוצאות הנסיעה... מה עשה הבחור, התחזק באמונה ובביטחון שבוודאי אותו בורא הדואג לכל מחסורו ידאג לו גם להוצאות הדרך, והבין שמחובת ההשתדלות עליו לעשות ככל אשר יש לאל ידו עשות, והחל ללכת ברגליו עד תחנת הרכבת הרחוקה מתוך בטחון מוחלט בה' שיזמין לו הוצאות הדרך (שהרי הליכה זו איננה כרוכה בהוצאת ממון, אלא בדרך מייגעת במשך כמה ימים). ויהי בהגיעו לתחנת הרכבת - כמה שעות לפני זמן יציאת הרכבת (שיצאה משם פעם בשבוע) התיישב על אחד הספסלים דשם ושקע ב'גמרא' אשר בידו משל יושב בבית המדרש - שהרי את שלו כבר עשה בהליכתו עד לתחנת הרכבת, כעבור זמן מה ניגש אליו יהודי ששמח לפגוש יהודי נוסף בין גויי הארצות, והציע לו לעלות עמו יחדיו מעתה על הרכבת וכך יוכלו לתפוס מקום בקרן זוית - מתוך היבדלות מהגויים הרבים הנוסעים ברכבת, גם יהא בידם לנצל את ימי הנסיעה הארוכים להשתעשע יחד בדברי תורה. ענה לו הבחור שאכן, עז חפצו לעלות על הרכבת, אלא שהוא עדיין לא קנה כרטיס. אמר לו האיש, נו, לך נא בזריזות וקנה כרטיס, ענה לו הבחור שיש לו בעיה קטנה... שאין לו כסף לקניית הכרטיס. תמה האיש עד מאד, אם כן, מדוע באת עד הנה, מדוע שירכת רגלך שלוש ימים אם אין בידך מעות, מהיכן חשבת שתשיג ידך כרטיס העולה הון רב. ענהו הבחור בתמימות, בטוח אני באבי שבשמיים, שימציא בידי דרך עד לביתי, את ה'השתדלות' עשיתי - כי באתי עד הנה ברגלי, וה' הטוב שהוא 'בעל היכולת' יגמור בעדי במה שאין ביכולתי... לגלג עליו אותו אדם - מה ביטחון, איזה ביטחון, אם אין בידך די מעות לקנות כרטיס היה לך להשאר בישיבה ולא לעשות שטויות כאלו - ללכת רגלי ג' ימים, כי לרכבת מגיעים עם מעות לקנות כרטיס, לא עם ביטחון. כי עם ביטחון א"א לקנות כרטיס, נפרד ממנו האיש מתוך זלזול ולגלוג, קנה כרטיס ועלה לרכבת.

כעבור כמה שעות וזמן הנסיעה מתקרב ובא, כל ההמון כבר עלו על הרכבת, והבחור עדיין יושב ובוטח בה'... הקטר (נהג) התחיל כבר לצפצף ולקרוא בצפצוף ראשון המבשר שבעוד חמש דקות הוא מפליג לדרכו, והבחור עדיין יושב רגוע שלם בבטחונו, והנה נשמע הצפצוף השני המבשר שבעוד שתי דקות הרכבת נוסעת מהמקום... לפתע הגיע יהודי שרץ במהירות שלא לאחר את הרכבת ברגע האחרון, ובעברו בסמוך אל הבחור, שאל אותו מדוע אינך עולה, אם מחמת חסרון המעות, אני אשלם עבורך, עלה גם אתה בזריזות על הרכבת, והוציא מכיסו מעות וקנה בהם שני כרטיסים, ומיד עלו שניהם על הרכבת, כעלותם נשמע הצפצוף השלישי והרכבת הפליגה לדרכה. הבחור הודה מקרב לבו לנדיב הגדול והדגול, תוך כדי שבח ושירה לאדון הכל אשר הראה בחוש את רוב רחמיו וחסדיו המגולים באופן נפלא.

כשנכנסו לחפש מקום ישיבה ברכבת המלאה בנוסעים מצא את היהודי הנ"ל שתמה לראותו ברכבת, סיפר לו הבחור את נפלאות ה' וחסדיו כי 'אשרי אדם בוטח בו', כאשר ממש ברגע האחרון הגיע יהודי ששילם עבורו, עתה הראית לדעת כי ה' הוא האלוקים, והוא עוזר מושיע ומגן לכל החוסים בו, כנאמר במדרש כל הבוטח בשמי - אני מצילו (מדרש שוח"ט תהלים לא). ענה לו אותו טיפש - שוטה שבעולם... האיך אתה אומר שזה בזכות הביטחון בה', הרי בעצמך אמרת שממש ברגע האחרון הגיע אותו יהודי ששילם עבורך, ובכן הגע בעצמך אם הוא היה מאחר ברגע אחד, הרי היית נשאר בתחנת הרכבת בודד ועצוב בלי יכולת להגיע לביתך, אם כן כיצד תאמר 'ביטחון', כיצד

באר הפרשה - ויצא

ומן השמים יקבעו עבורו היכן ובמה יראה ברכה במעשי כי אף לרמאי כמותו אי אפשר לעולל דבר אם לא ידיו, ואז אין לו לחשוש מלכת לביתו של לבן הרמאי, שכבר הכריזו כך בשמים ממעל^ב.

לקחת סיכון כזה בשעה שאיחור קטן של אותו יהודי היה משאירך לפני שוקת שבורה... הרי פשיטא, שמיותר בכלל להפריך את טענתו האווילית הנסתרת מאליה של אותו שוטה גאה...

כיו"ב, מצינו גבי לבן, הנהגתו כאותו שוטה גאה, בבואו ליעקב ואומר לו ברוממות רוחו – האמת, כי יש לאל ידי לעשות עמכם רע – דע לך יעקב, יש בידי כח ויכולת לרצחך נפש אותך ואת כל משפחתך בזה הרגע ללא שתוכלו כלל להתנגד. אבל יש לי בעיה 'קטנה' ומציקה 'ואלוקי אביכם אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע', בדיוק אתמול בלילה התגלה אלי האלוקים בחלום הלילה והזהירני שלא לעשות לך כל רע. איי... איי... מעולם לא היה לי כזה חזיון אלוקי, ובדיוק אתמול זה קרה, דע לך יעקב, אם הרבש"ע היה מגיע אלי היום בלילה, אם הוא היה מאחר בלילה אחד, כבר לא היית בין החיים. הוא הגיע ממש בשניה האחרונה (ברגע האפס)... זהו לבן שביקש לעקור את הכל, גם לאחר גילוי אלוקי בחזיון לילה המעמידו על מקומו ומונע ממנו הריגת בני משפחתו הקרובים, לא זו מ'כחי ועוצם ידי', ובשטותו כי רבה מתגאה כאילו עוד יש לאל ידו לעשות משהו נגד רצון ה'.

ב. ומביא שם מעשה באחד מחסידי הרה"ק ה'תורת חיים' מקאסוב זי"ע שקיבל ממנו ברכת פרידה לקראת יציאתו לדרך ביום ה' פרשת ויצא, ואמר החסיד כי במשך מסעו יש בדעתו לשבות בפרשת וישלח ב'זאבלטוב', אמר לו הרבי בלשון שאלה 'וכי נראה לך שתשובות בזאבלטוב בשבת וישלח'... החסיד לא הבין למה רומזים דברי רבו. למעשה, התעכב החסיד בדרך, ולא עלתה בידו להגיע לזאבלטוב לקראת שבת וישלח, אלא שב לשבות שבתו בקאסוב. בהגיעו לשם שאל את רבו, אם ידע הרבי שלא יסתייע בידי להגיע לזאבלטוב מדוע לא עצרני מלצאת לדרכי, אמר לו הרבי, לא נביא אנכי ולא בן נביא, אלא דבפרשת ויצא כתיב 'וידר יעקב נדר לאמר', ומהו 'לאמר', אלא שיעקב נדר לאמר בכל ענין 'אם ירצה השם', ומכיוון שלא אמרת אם ירצה השם אהיה בזאבלטוב הבנתי שמן השמים יעכבוך.

וז"ל 'אוצר המדרשים', מעשה באדם עשיר שהיה נדיב לב ובעל צדקה, אך לבו לא היה שלם באמונה ובהשגחה פרטית, בלבבו סבר תמיד כי את כל עושרו רכש בכוחו ובעוצם ידו, פעם יצא ליום השוק על מנת לקנות שוורים, בדרך פגע בו אליהו הנביא שנראה כסוחר, שאלו אליהו, להיכן אתה הולך, אמר לו, לשוק אני הולך לקנות שוורים, אמר לו אליהו, אמור 'אם ירצה השם', או אם יגזור ה' יתברך, השיב לו הסוחר, הרי המעות בכיסי והדבר תלוי אך ורק ברצוני, השיבו אליהו, אם כך אתה אומר לא תצליח.

ואכן, כאשר המשיך הסוחר בדרכו נפל כיס המעות מאמתחתו בלא שהרגיש בכך, ראה אליהו את הכיס, והניחו על סלע בלב יער במקום שאין בני אדם עוברים שם. הסוחר הגיע לשוק, ולאחר יגיעה רבה מצא שוורים מובחרים, וכאשר רצה לשלם עבורם הבחין שהמעות אבדו לו, וחזר לביתו בפחי נפש, אחרי זמן מה נטל שוב מעות, ויצא מביתו אל השוק לקנות שוורים, הפעם בא אליו אליהו בדמות זקן וחזר על שאלתו ככפעם הקודמת.

כשראה שעדיין אינו אומר מה שלמדו, אמר לו שנית, אמור אם ירצה ה' או אם יגזור ה', כיון שהסוחר לא שעה לדבריו גם בפעם הזאת הפיל עליו אליהו תרדמה, כשנרדם נטל ממנו את כיס המעות והניחו אצל הכיס הראשון במעבה היער, כאשר הקיץ הסוחר משנתו וראה שהכסף נגנב ממנו שב לביתו בצער רב, בהתבוננו בשני המקרים שקרו לו הגיע למסקנה כי בודאי יד ה' בדבר, והעונש הגיע לו מאחר שלא שמע לאליהו שלימד אותו להאמין בהשגחת הבורא יתברך, מיד קיבל על עצמו שמאותו יום ואילך יאמר אם ירצה השם על כל דבר שירצה לעשות.

כאשר יצא בפעם השלישית אל השוק נגלה אליו אליהו הנביא בדמות נער עני המבקש עבודה שאלו אליהו להיכן אתה הולך, אמר לו הנני הולך לשוק לקנות שוורים אם ירצה השם, בירכו אליהו בברכת הצלחה, וביקשו שאם יזדקק לעזרה בהנהגת השוורים יקרא לו, אמר לו הסוחר אם אך יעזור לי ה' יתברך שאקנה שוורים אשכור אותך לעזור לי. הצליח הסוחר בדרכו ומצא שוורים מובחרים בזול, ושכר את הנער להנהיגם, בדרכם הביתה ברחו לפתע השוורים לתוך היער, רדף הסוחר אחריהם עד שלפתע נעצרו ליד סלע ועליו מצא מונחים שני הכיסים שאבדו לו, שמח הסוחר והודה לה', והמשיך בדרכו עם הנער והשוורים, וכאשר הגיע לביתו נעלם לפתע הנער אז הבין הסוחר כי יד ההשגחה העליונה היתה בכל אשר אירע לו (הובא גם בקיצור בחזרי בטן להגה"ק החיד"א זי"ע).

ועבירה גוררת עבירה שמבקש לחמו בתחבולות וערמימות, בהיתר ושלא בהיתר.

ומביא מה שפירש מרן הבעל שם טוב הק' זי"ע בלשון המשנה (אבות פ"ג מט"ז) 'מצודה פרוסה על כל החיים', כי 'פרוסה' רומז ללחם ולפרנסה וכמו שמצינו (ברכות לז:) 'בכדי אכילת פרס', והזהירונו חכמים כי מצודת היצר היא על ידי פרוסה - פרנסה, ואין לך מי שנמלט ממצודה זו אלא היא על כל החיים, שכל בני אנוש מתנסים בנסיון זה של רדיפת הפרנסה, ועלינו להישמר ביותר לבל נילכד במצודתו של היצר, אלא נתחזק באמונה הפשוטה שאין ההשתדלות מועילה מאומה אלא גזירת מלך היא.

וכן כתב השל"ה הק' (בהעלותך דרך חיים תוכחת מוסר יב) וז"ל. 'על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו' (במדבר ט יח). ואחר כך כתיב (שם כ) 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו'. יש רמז מוסר בכאן, על כל פעולה או תנועה שהאדם עושה, יאמר 'אם ירצה השם' או 'בעזרת השם'. למשל, בלכתו בדרך יאמר, 'הנני נוסע בעזרת השם יתברך, ובדעתי לחנות במקום פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה'. וכשבא למקום החניה או יחזור ויתן שבת, ויאמר 'הנה בעזרת השם יתברך באתי הנה, ובדעתי ליסע לזמן פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה'. נמצא שם שמים שגור בפיו בשעה שעולה במחשבתו, ובשעת מעשה, ככה בכל פעולתיו. עכ"ל.

עניי ויגיע כפי - לדעת כי אין הפרנסה תוצאות מעשיו

צורת אל"ף - לראות בכל דבר כי מאלופו של הוא בא בפרשתו בכתוב (כח י) 'ויצא יעקב', רמז בה הגה"ק ה'מגלה עמוקות' זי"ע (מוכא בשמו), כי תיבת 'ויצא' היא 'ראשי תיבות' של 'זירא יעקב צורת אל"ף, והיינו שבכל תהפוכות חיינו לא ראה לנוכח עינינו לא צרות ולא ייסורים, לא עשו ולא לבן, לא דינה ולא

בתב הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (במדבר ד"ה וידבר) כי זהירות יתירה נדרשת מן האדם הנזקק לצאת לפרנסתו, שבה פורס היצר מצודתו להפיל את האדם ברשתו, שנדרמה לו שככל שיתאמץ יותר בעבודת כפיו ככה יעלו רווחיו ותגדל הצלחתו, עד שסבור שכוחו ועוצם ידו יעשו לו את כל החיל, ועי"ז נופל מדרגה לדרגה

ובספר 'שופריה דיוסף' (להרב רבי יוסף אדהאן, חי לפני כ-250 שנה, עמו' תלז) הביא מעשה בשני שכנים שהיו יוצאים השדה בעת הקציר לשמור על החיטים משעת קצירתם מגשם וכדו', השכן הראשון ניגש למרן רבי יעקב בירדוגו זי"ע (זקנו של המחבר הנ"ל) ואמר לו, אדוני הרב, אם ירצה השם הנני יוצא לשדה כבכל שנה בעת הקציר, ברכני שאצליח בדרכי, בירכו הרב ופטרו לשלום. לאחריו נכנס השכן השני ואמר אני יוצא השדה לשמירת החיטים, סירב הרב מלברכו... חזר הלה לביתו ולא אבה לצאת השדה, אחר שלא קיבל את ברכת הרב, אלא שבני משפחתו דחקו בו, על כן יצא לשדה, כשחזרו השנים מן השדה שמרו כהרגלם על החיטה שלא תחמיץ, והנה, כל מי שקנה מהשני לא הצליח - לאחד ירד הגשם עליהם בעודם חיטים, ולמשנהו אחר אפיית המצות... קרא לו הרב והכריחו לגלות מה עשה, והודה שבאמת בעוד החיטה בביתו ירד עליהם גשם, אלא שהוא ייבש אותם ומכרם כלא היה, חייב אותו הרב להשיב לקונים את כספם... כראות המוכר כי כך עלתה בידו, שטח את תמיהתו לפני הרב, הן על מה שלא בירכו לשלום בצאתו לדרך, והן על מה שאירע לו עתה כך. ענה לו הרב, השכן פנה אלי מתחילה בשם השם - אם ירצה השם, לכן ברכתיו, אבל אתה לא פנית לעזרת ה', שהוא מקור הברכות, לכן אירע אותך כל זאת...

סיפר הגאון רבי יחזקאל אברהמסקי זצ"ל ששמע מהגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, כי בשנת תרפ"ה כשהכין ה'חפץ חיים' את עצמו לעלות לארה"ק, נשא מדברותיו אל קהל הקודש בראדין, ונפרד מהקהל לקראת נסיעתו לארה"ק. אחרי שסיים את דרשתו ניגש אליו אחד מהבעלי בתים ושאלו בתמימות, מדוע כשדיבר רבינו על הנסיעה לא אמר 'אם ירצה השם'. ולבסוף, והנה פלא, מיד במוצאי שבי"ק נחלתה פתאום הרבנית של החפץ חיים וכל הנסיעה התבטלה. (והוסיף ר' יחזקאל, כי מן הסתם תביעה כזאת היא דווקא מאדם גדול כהחפץ חיים... אבל יש בו גם לימוד לדידן).

ג. גם כשעושה השתדלות ישים ליבו כי אין מעשה זה סיבה לפרנסתו ולהצלחתו, אלא ידע נאמנה שעושה זאת רק מפני שכן היא גזירת מלך, ובד בבד יסמיך תפילה למעשה שישגי מבוקשו. וכמו שביאר הספורנו (ל טז) עניין הדודאים, וז"ל, הודיע שבהיות כוונת האמהות רצוייה לפני הקל ית' בהשתדלותן בהכנסת הצרות וענין הדודאים נשמעה תפלתן על זה, כי ראוי לצדיק שיעשה השתדלות הטבעי האפשר אצלו להשיג חפצו ועם זה יתפלל שישגי התכלית.

באר הפרשה - ויצא

יוסף, כי אם צורת אלף - אלופ"ו של עולם, ובכל אשר אשר הלך". וכשיאמין שאין בכוח אחרים להרע לו, קרהו ידע שאין עוד מלברו אפס זולתו והכל לטובתו אשריו ואשרי חלקן אף בעולם הזה, כי גם כשפלוני הגמורה והשלימה, ועל כן היה ה' עמו לשמרו בכל יגרום לו רעה יודע הוא כי לא נעשית לו הרעה ב'ידי'

ד. וכך פירש הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע את לשון הכתוב (תהלים קיח ז) 'ה' לי - בעוזרי. ואני - אראה בשונאי', כלומר את ההרגשה שה' לי בכל צעד ושעל מימי חיי הנני מברך לכל מכירי קרובי ועוזרי שירגישו כן, והטעם, שהרי הבוטח בה' חסד יסובבנו, ונמצא שכל קרובי ועוזרי יתברכו בברכה גדולה זו - חסד יסובבנו. אבל ואני - לחיות בהרגשת 'אני' עשיתי ואני עושה וכו', זה ארצה לראות בשונאי - שהם יסמכו על רוב טובה שלהם, וממילא ינחלו מפלה גדולה (הובא בספר כנסת דוד ערך אמונה וענוה).

יש שהמשילו, שבאם יבוא שליח הבי דואר וימסור לאדם סכום כסף גדול, וכי ישבח את השליח, הרי לא השליח הטיב לו אלא המשלח, וכן לאידך, אם יביא לו השליח מכתב שבו נכתב ונחתם בשם השלטון שעומדים לאסרו לבית האסורים, וודאי שלא ישפוך חמתו על השליח, כי לא לו הַרְשַׁע כי אם ל'שר בית הסוהר'. ומכאן לנמשל, אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו אפילו כמלא נימא (יומא לח:), ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה (חולין ז:), נמצא שכל רווח או הפסד, שמחה או צער וכו' הבאין על האדם הכל ממעל בא לו, ומדוע יתלונן ויתרעם על פלוני ועל אלמוני שכך וכך עשה לו, ולא יבין שכל הבאות עליו מהבורא עצמו המה.

כעין זה מצינו להרה"ק מראפשיץ זי"ע (זרע קודש בפרשתן ד"ה ע"ל), 'שמעתי בילדותי שהרוצה להיזהר מלידת עין רעה בתינוק יסתכל למעלה, ולדעתי אמר זאת איזה צדיק בחכמתו, כי היזק ה'עין הרע' יבוא כאשר מתמיה האדם על איזה דבר נאה או גדולה בחבירו, בממון בבנים או בגבורה, שבתמיהתו זו, הוא עוקרו משורשו - הבורא יתב"ש ולכן ניזוק מעין הרע, אבל הדבוק בשורש (בבורא יתב"ש) אינו מתמיה על ההצלחה, כי מה יש לתמוה על 'גדלותו של הבורא', ובזה שנושא עיניו למרום, מחבר הוא את הדבר לשורשו ושוב אין מזיק לו כלום.

ה. וכמאמר מרן הבעש"ט זי"ע על הכתוב (תהילים צב י) 'כי הנה אויביך ה', כי הנה אויבך יאבדו', כאשר יכיר האדם שכל אויביו ומציריו באים לו מה', והוא המסתתר תחת כל ההפיכה, אזי כי הנה אויביך יאבדו, יתבטלו כל צרותיו. וזה גם הרמז במה דכתיב ב'שירת הים' (שמות טו ט) 'אמר אויב ארדוף אשיג אחלק' שכל תיבות אלו מתחילים באות א', שהכח לעמוד כנגד רדיפות קשות כאלו בעת אשר 'אמר אויב ארדוף אשיג אחלק' הם רק על ידי חיזוק האמונה לראות תמיד את אלופו של עולם, ולהתחזק גם בשעת הסתר כי אתה הוא 'קל מסתתר'.

הרה"ק רבי ברוך ממעזיבו זי"ע היה מבאר בדרך זה מה דאיתא בזוה"ק 'רזא דשבת איהי שבת דאתאחדת ברזא דאחד', כי הנה 'אונקלוס' תירגם בכל מקום תיבת 'שבת' - שבתא', כי השבת הוא מעיין האמונה בבריאת העולם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, וביום זה ניתן לראות היטב את אלופו של עולם, וסוד השבת שמתאחדת ברזא דאחד יחיד ומיוחד.

אמנם בעשו כתיב (להלן לב ז) 'וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו', שעשו תמיד התהלך עם האות ת' (כמניין ארבע מאות) שהיא האות הרחוקה בתכלית מהאות א', כי עשו היה ממש להיפך מיעקב, שאם יעקב ראה גם במצבים הקשים ובזמני החשכות את צורת א' ואלופו של עולם אזי עשו תמיד התהלך בכפירה בהנהגת ה' ובמציאותו, ולא היה לנגד עיניו אלא האות ת', כלומר ההיפך הגמור מהאמונה.

והנה מצינו ברבי עקיבא ש'היה דורש כל אתין שבתורה' (עי' פסחים כב:) - שהיה דורש כל מקום שנאמר בו 'את' שבא לרבות עוד מלבד המפורש שם בקרא, והרמז בזה שרבי עקיבא היה שוה אצלו אותיות א' ות', שגם בעת ההסתר הגדול ביותר כשהחושך יכסה ארץ ומנוגד בתכלית לאלופו של עולם עדיין החזיק באמונה שלימה לדעת כי שם הוא האלוקים, וגם הת' אינה אלא אלופו של עולם. ומשום כך דווקא רבי עקיבא הוא שהיה רגיל לומר 'כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד' וכך הורה לדורות, וכדאיתא בגמ' (ברכות ס:) 'תנא משמיה דר' עקיבא לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד, כי זו היתה עבודתו הקדושה של ר"ע לדרוש כל 'את' שבתורה, ולהשריש האמונה דווקא בזמנים הקשים לדעת כי הכול הוא מאלופו של עולם.

סיפר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, בעיר בריסק היה אברך שקנה הרבה יערות הסמוכות לעיר, הלה הצליח מאד בכריתת העצים ומכירתם ונתעשר מזה בעשירות גדולה, ויהי האיש הולך וגדל עד שכל היערות המקיפות את העיר בריסק היו בבעלותו. פעם אחת פרצה שריפה ביערות ותוך שעות ספורות נהפכו כל יערותיו למאכולת אש, האברך

פלוגי, אלא הכל 'בידי' שמים - לטובתו השלימה (כי אף אם פלוגי כיוון מעשיו לרעה - הרי מן השמים כיוונו לטובה).
 בפרשתן (כט לב-לד), 'ותקרא שמו ראובן - 'כי ראה ה' בעניי... יאהבני אישי'. שמעון - 'כי שנואה אנכי'. לוי - 'הפעם ילוח אישי אלי', כתב

הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (בר"ה מעם) שקראה להם בשמות הללו להורות שכשעובר היהודי זמנים של עניי... שנואה... ידע ויאמין כי ראה ה' שמע ה', וכל אשר עובר עליו מיד ה' בא עליו, והוא צופה ומביט בצערו ומכאובו, ולבסוף יקיים בו 'שמחנו' כימות עניתנו^ה.

נשאר 'נקי מנכסיו' בעירום ובחוסר כל. בכל עת שעבר ליד היערות היה נאנח באמרו, אוי, יערות יערות, כמה ממון ודמים השקעתי בכם, וכל יגיעתי אך לריק הייתה. פעם אחת שמע הגה"ק ה'בית הלוי' זי"ע את דבריו, אמר לו הרב, דע כי טעות בידך, לא מחמת שהשקעת כ"כ הרבה ממון ביערות נעשית יורד, אלא מאחר ונגזר עליך להיהפך ליורד על כן השקעת את ממונך ביערות.

1. הנה בכל פרשת ויצא אין הפסק בין הפרשיות ב'פתוחה או סתומה', ומבאר בה הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תר"נ) כי ההפסקות ניתנו לתת רווח להתבונן בין פרשה לפרשה (ספרא ריש ויקרא), אבל כאן כשעברו על יעקב אבינו צרות רבות ונוראות, אז אין הזמן נכון וראוי לעצור ולהתבונן, כי בזה יתרפה באמונתו, ובתקופה קשה אין לעצור רק להמשיך הלאה בכל אותה העת, ולדעת מתוך אמונה פשוטה - מבלי להתבונן, כי כל הנעשה ממעל נעשה לטובה וברכה, ורק בגמר מסע הצרות אז יתבונן על העבר וימצא בס"ד איך שהכל נהיה לטובתו הגמורה.

2. בפרשתן (כט ל) ויאהב גם את רחל מלאה, ביאר הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע (ליקוטי הרמ"ל ד"ה ויאהב) כי מעלת השמחה עדיפה על הבכיה, שכן אמרו (ב"מ נט.) שערי דמעות לא ננעלו, ומשמע שאין בכוחה של בכיה לפרוץ ולשבר את השערים אלא שאינם נעולים מפניה, אכן השמחה פורצת כל מחיצות ומשברת דלתות נחושת ומגדעת בריחי ברזל. והנה 'לאה' מרמז על ענין הבכיה, וכמו שנאמר בה (כט יז) 'ועיני לאה רכות' שבכתה שלא תיפול בחלקו של עשו, אכן 'רחל' מרמז על השמחה, ובא לומר 'ויאהב גם את רחל מלאה', כלומר ש'שמחה' אהובה לפני המקום יותר מ'בכיה'.

3. כתב 'בעל הטורים' על הפסוק (כח יב) 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', וז"ל. רמז למי שמושלך לארץ לפי שעה, יעלה השמימה, והיינו, שאף מי שכבר 'בארץ', לא אפסה תקוותו מלעלות ולהגיע לרום המעלות. והאמת היא שאדרבה דייקא 'השלכתו לארץ' היא המבוא והדרך להעלותו לשמי מרום, וכאותו מעשה המסופר על הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע, שפעם הגיע אליו יהודי פשוט מאד, והרה"ק כבדו בכל הכבוד והיקר, ויהי לפלא בעיני תלמידיו מדוע נעשה לאיש זה כבוד גדול כ"כ, ויען להם הרה"ק, באחד ממסעותי נזדמנתי לשהות תקופה ארוכה אצל היהודי הלז, שם לא ניתן לי אלא 'לחם צר ומים לחץ', ומקום ללון ברפת בהמותיו... והאמת אגיד, שמצבי הנחות בגשמיות העלה אותי ברוחניות למעלות רמות מאד, ומחויב אני לו 'הכרת הטוב' על שהעלני למדרגות כה רמות... באותה שעה הוסיף לבאר את הכתוב (לא א) 'ומאשר לאבינו עשה (יעקב) את כל הכבוד הזה', כל הכבוד היינו מדרגותיו הרמות שנתעלה, כל זה בא לו רק 'מאשר לאבינו', שעינהו ורימהו עשרת מונים, כי זה הכלל, הפרעות והשפלות הם הכנות לגדלות.

כתיב בפרשתן 'ויאמר יעקב לאחיו ליקטו אבנים... ויקחו אבנים' (לא - מז) וכבר דייק בזה הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, ושמעתי מגדול אחד דאבנים רומז לקשיים והסתרות [אבן על פי הבאר הוא הפקק והמונע לאדם], ויעקב אבינו אכן הבין שכל אבן היא באמת מרגלית וגורם לעלייה, לכן אמר 'ליקטו', מלשון חיפוש, ומלקטים לאסוף ולשמור, אבל הם לא הבינו זאת, והסתכלו על כל אבן כמפריע והסתר, לכן 'ויקחו' אבנים ולא ליקטום כמי שלוקח אבנים לסלקם.

והביא אותו גדול, ששמע מאשה ישישה שסבלה הרבה בימי חייה, בשנות ה'מלחמה' ולאחריהם, לפרש את הפסוק (תהלים צא יב) 'על כפיים ישאונך פן תגוף באבן רגלך', ומדוע לא ביקש לסלק את האבנים לגמרי, אלא כיון שאבנים לעולם יהיו, וההסתרות מלווים אותנו תמיד, רק מבקשים שלא ניפול למטה בגללם ונוכל להתעלות על ידם.

הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (מחנה ישראל ח"ב פי"ג) מסביר על פי משל - לאחד שהיה שוכר בית משר אחד בעד ג' מאות רובל כסף בכל חודש, ויהי היום, הוצרך השר ליסע למרחקים, ומינה אחד ממקורביו על נכסיו ובתוכם את הבית ששכר היהודי, ה'ממונה' החדש רשע גדול היה והעלה לכל השוכרים את תשלום השכירות לחמש מאות

באר הפרשה - ויצא

כששברה את טבעה במסירת הסימנים למנוע בזיון נורא מלאה אחותה, וזכות זאת שמסרה הסמנים עמדה לרחל שתוכל להוליד בנים מיעקב, כמו שנאמר (ל כב) 'ויזכור אלוקים את רחל... ויפתח את רחמה', (וברשי, זכר לה שמסרה סימניה לאחותה), גם תעמוד להם לזכות בהבטחה 'ושבו בנים לגבולם' (ירמי' לא יד-טז), נמצא שאין כאן כל סיבה לבעוס על לבן, שהרי ברמאותו מקיים לבן שליחותו מאת הבורא להיטיב עמו וזרעו אחריו".

וכן מצינו בעת שרימה לבן את יעקב - 'ויהי בבוקר והנה היא לאה' (כט כה), לא כתיב 'ויחר אף יעקב' אלא 'ויאמר אל לבן... למה רימיתני' כמי ששואל את רעהו מדוע רימה את פלוני אלמוני - ואין הדברים נוגעים אליו כלל, וכל זה, כי האמין באמונה שלימה שלא לבן העומד לפניו מחליף את לאה תחת רחל, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו עושה זאת, ובוודאי שתצמח לו טובה גדולה מזה לעתיד. וכמו שאכן כך הווה, כי רמאות זאת הביאה את רחל לידי מסירות נפש

זהובים, בבוא יום הפרעון חסרו ליהודי סך עשרים רובל כסף, והתחנן לו היהודי שימתין לו כמה ימים עד שישג את כל הסכום, אך הרשע לא הסכים לכך בשופו"א, והכהו בשוטים עשרים מכות נמרצות - כנגד עשרים הרובל שהחסיר מתשלומיו, כך עשה לעוד כמה אנשים, במשך הזמן נעשה הממונה לעשיר גדול וקנה חצר לעצמו, לאחר זמן חזר השר לביתו, נכנס אליו היהודי וסיפר לו על כל מעללי 'הממונה', וחמת השר בערה בו. אמר לו היהודי - עתה גוזר אני עליו שיתן לך על כל מכה ומכה - מאה רובל כסף, והמשיך השר לומר הנה אחוזה גדולה קנה לעצמו ששוויה ארבעת אלפים רובלים, ומעתה מחצית ממנה שלך היא, חזר היהודי לביתו ופניו זועפים, שאלוהו בני ביתו, מדוע פניך רעים היום, ויען ויאמר, הרי כבר אינני מרגיש את כאב ההכאות, לכן מצטער אני מדוע לא הכה אותי הרשע עוד עשרים מכות, שאז הייתה כל האחוזה עוברת לרשותי. ומבאר ה'חפץ חיים' את הנמשל, כשסובל אדם ייסורים בעולם הזה הרי בעת ההיא הוא דואג ומצטער עליהם, ואינו רוצה לסבלם כלל, אך כאשר יבוא 'לעולם הגמול' ויקבל שם שכר עבור כל שעה ושעה של ייסורים שסבל בהאי עלמא ישמח בכל מכה ומכאוב שעבר בהאי עלמא, כדאיתא במדרש (ספרי פר' האזינו אות שיא ועיי"ש) 'זכור ימות עולם' (דברים לב ז) - אמר להם הקב"ה כל זמן שאני מביא עליכם ייסורים בעולם הזה תזכרו כמה טובות ונחמות עתיד אני ליתן לכם לעולם הבא'. ועיקר הכל להאמין שכל מה שנודמן לו בהשגחה פרטית מאתו יתברך לטובתו וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ס:) 'כל דעבדין מן שמיא לטב הוא דעבדין (עכ"ל).

כבר אמרו כי זעקתו של המתייסר וכואב 'אוי... אוי...' בגימטריא שבעה עשר כגימטריא של תיבת 'טוב', לומר לך כי כל 'אוי' טוב הוא אלא שפעמים ה'טוב' בנסתר הוא...

איתא ב'סדר עולם' (סד"ע רבא השלם פ"ב, ויש בזה כמה גירסאות) שרחל ולאה היו 'תאומות', רחל מתה בעודה בת ל"ז, ואילו לאה מתה בהיותה כבת מ"ד, נמצא שלאה האריכה ימים על רחל אחותה בשבע שנים. יש שביארו, שבימי חייה עברה לאה 'שבע שנים' קשות ומרות, שבהם כלו עיניה מראות, היאך שיעקב עובד את אביה תמורת רחל אחותה, ואילו היא עומדת להנשא לעשו הרשע, וקוב"ה אומר - מנעי קולך מבכי, כי על אלו שבע השנים תזכה לשהות עם יעקב לבדה - בשבע שנות חייה הנוספים על חיי רחל אחותה. והלימוד לענייננו הוא שאפילו בעת שנראה לאדם שבאים עליו המים הזידונים וימים קשים, יאמין שאך לטובתו נתכוון שוכן מרומים, וידע נאמנה שאינו מבין כלום מחשבונות שמים, רק כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד.

ט. מענין לענין, נהוג עלמא כשרוצים להתנות בין איש לרעהו איזה ענין באופן שלא ישתמע לשני פנים, ושלא יחזרו בהם שני הצדדים, אומרים זה לזה 'ברחל בתך הקטנה', ולכאורה דבר פלא הוא, כי הרי יעקב אבינו - הראשון שהתנה 'ברחל בתך הקטנה', ולא עלתה בידו, כי לבן רימהו בכל מיני רמאויות, וי"ל כי ישראל עם קדושים רוצים לרמוז שכל 'המתנה' יזכור היטב, שעם כל 'תנאיו' עדיין אינו מובטח שסוף דבר יהיה כרצונו, כמו שבאמת אירע ל'רחל בתך הקטנה' הראשון, אלא אין הדבר תלוי אלא ביד ה'.

י. איתא ב'אמרי פנחס' (שער טהרת המידות אות כט) בשם הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זי"ע וז"ל. עצה להנצל מן הכעס להאמין ב'השגחה פרטית' על כל האדם והוא מנהיג הכל לטובתו של אדם... ויאמין באמונה שלימה שהכל לטובתו וממילא לא יכעס על שום אדם.

יא. ומצינו לאידך גיסא, שכשאמרה לו רחל אמנו 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי' (ל א) אז 'ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלוקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן' (שם ב). ולכאורה מילתא דתמיהא היא שלא כעס על לבן

חרנה במצוות אביו לישא לו אשה, ובא אליפו בן עשו הרשע ולקח את כל אשר לו^ז, או אמר יעקב 'שיר למעלות אשא עיני אל ההורים מאין יבוא עזרי, אליעזר בשעה שהלך להביא את רבקה מה כתיב ביה 'ויקח העבד עשרה נמלים'... ואני לא נום אחד ולא צמיד אחד. חזר ואמר מה אנא מובד סברי מן בריי, חס ושלום לית אנא מובד סברי מן בריי (כמי שנוער בעצמו וכי ח"ו אבוא לידי כך - לאבד את בטחוני מבוראי, חלילה לי מעשות בן) - עזרי מעם ה'. וללמד את כל בני ישראל לדורותיהם שלא יתנו למאורעות חייהם אף אם הם קשים ח"ו להפיל אותם ברשת הייאוש, ויעמדו איתן בכל עז ותעצומות שלא לאבד אמונתם ובטחונם, אדרבה, יאמר כל אחד לעצמו לית אנא מובד סברי מן בריי... לית אנא מובד סברי מן בריי... וע"י התחזקותם באמונה ובטחון בה' יוכו להארת פנים ממעל^{טו} ולישועתם השלימה.

הרה"ק רבי יעקב אריה מראדז'ימין זי"ע (דברי אביב ויצא) מבאר מהו הלשון 'מובד סברי' ומה אבידה שייך בזה. כי באמת האמונה והבטחון נטועים

ביסוד זה ביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ויצא תרל"ד) את הכתוב בפרשתן (כה י) 'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה', ובמדרש (רבה, ריש הפר') הסמיכו על כך את הפסוק (משלי ג כג) 'או תלך לבטח דרכך', ומבאר ה'שפת אמת', דאף שיציאתו זאת הייתה בריחה מעשו, וקיים ציווי אמו 'קום ברח לך' (כו מג), וכן בהפטרה 'ויברח יעקב'. אעפ"כ ויברח לא כתיב - אלא ויצא, וירץ לא כתיב - אלא וילך. להורות שאף בברחו מן המוות לא איבד את יישוב דעתו, והלך בשלוות הנפש, במתינות ובבטחה, כי היה דבוק ובטוח בבוראו, וזכר שכל הליכתו אינה אלא השתדלות גרידא ונשאר ראשו פונה ומייחל כלפי שמיא, שהרי ממילא לא יעשה עמו דבר אם לא הכריזו כך מלעילא, לאידך, אין דבר שהכריזו עליו מלמעלה שלא יקרה עמו, ומה תתן ומה תוסיף לו מנוסת בהלה^{יב}.

לית אני מובד סברי מן בריי - לא יאבד בטחוני אף מתוך החשיכה

בפרשתן (כה י), 'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה', ובמדרש (בר"ר סח ב), בשעה שהלך יעקב

אלא על רחל. ועפ"י האמור אתי שפיר כי ברמאותו של לבן ידע כי אינו אלא שליח שנשלח מן השמים להיטיבו באחריתו, אבל כשרחל אמנו בכתה והתאוונה 'הבה לי בנים', חרה אפו מדוע איננה מאמינה שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד.

יב. יש שדייקו ממאמרם (ב"ב כח.) 'שמעתי מהולכי אושא' וקאי על הסנהדרין שגלו מלשכת הגזית שבביהמ"ק לאושא, וקאמר הולכי אושא ולא הבורחים לאושא, כי אף בעת הבריחה היו מהלכים בנחת ללא בהלה ודאגה יתירה.
יג. הגה"ק ה'סטריפלער' זי"ע היה אומר, שאף הפחות שבפחותים נשפע לטובה משהייתו בסביבתם של תלמידי חכמים וצדיקים, דהנה ברש"י (כט יא) הביא שעשו שלח את בנו אליפז לרדוף אחרי יעקב אבינו ולהורגו, וכאשר השיגו התחנן יעקב לפניו שלא ישפוך דמו, וכדי שלא יפר דברי אביו הציע לו ליטול את ממונו, ובזה ייחשב כמי שקיים 'מצוות אביו' שהרי 'עני חשוב כמת' (נדרים סד:), וכן עשה. והנה לפי סברת המון העם ודעת בעלי בתים קשה לקבל פשרה זו, שהרי אדם חי ונושם אינו נקרא מת אף אם הוא עני ואביו, ובע"כ צריך לומר שמתוך שהיו מצוי בבית יצחק אבי אביו נקלטו במוחו גם 'סברות' כאלו, וקיבל את דברי יעקב ולא הרגו.

יד. איתא במדרש (בר"ר סח י) על הפסוק (כה יא) ויפגע במקום, 'בקש לעבור נעשה לו כל העולם כולו כמין כותל לפניו. כי בא השמש - רבנן אמרי כיבה השמש, מלמד שהשקיע הקב"ה גלגל חמה שלא בעונתה... משל לאוהבו של מלך שבא אצלו לפרקים, אמר המלך, כבו את הנרות, כבו הפנסין, שאני מבקש לדבר עם אוהבי בצנעה, כך השקיע הקב"ה גלגל חמה שלא בעונתה בשביל לדבר עם יעקב בצנעה'. פירוש, כראות יעקב שלהיכין שיפנה 'כותל' כנגדו (עו טאפט א וואנט) והיה נראה כי ה' 'כיבה' את אור השמש והחשיך את כל העולם סביבו, התחזק באמונתו מתוך ידיעה ברורה שאדרבה אין כאן לא חושך ולא הסתרה, כי אם ההארה והתקרבות, שהקב"ה מבקש לדבר עמו בצניעה, ודייקא בזמן זה משפיע עליו כל טוב. ולכן, תיקן יעקב תפילת ערבית (ברכות כו:), להורות לבני ישראל לדורות עולם שבכל עת ועונה ואף בעת ערבוביא - ששקעה השמש והחושך יכסה ארץ, יתפלל ויתקרב אל ה', באמונה שהכל לטובה להאיר לו, ולא יאמר אין השי"ת חפץ בי ובתפילתי. כי דייקא בעת כזאת הקב"ה קורא לו - שאני מבקש לדבר עם אוהבי בצנעה, וגדול כוחה של תפילה מתוך אמונה השלימה להוציא את האדם מכל מיצר ומצוק להנחילו רוב רווח.

באר הפרשה - ויצא

כי רוצה ה' בעמו - חפץ ה' שיהיו עינינו נשואות אליו
בפרשתן (ל-כה-לא), 'נקבה שברך עלי ואתנה... ויאמר
 מה אתן לך ויאמר יעקב לא תתן לי
 מאומה...', כתב הרד"ק (ד"ה לא) שיעקב השיבו 'לא
 תתן לי שום דבר קצוב בשכרי, אלא יהיה שכרי דרך
 מקרה וטובת הא-ל כמו שיומין לי'. והיינו שלבן הארמי
 'ביקש לעקור את הכל' - לעקור ולהרחיק את יעקב
 אבינו מצורו וקונו, כיצד יעשה זאת - מצא לו טכסים,
 כשתהיה פרנסתו של יעקב בשכר קבוע, או לא יהיה
 בהרגשה שפרנסתו תלויה בידי שמים, ולא ירגיש עצמו
 תלוי בה'. אבל, יעקב אבינו לא אבה לשמוע לו, וענהו
 שאינו רוצה בשכר קבוע, שהרי בזה יסמוך על 'משכורתו'
 הקצובה והמסודרת, ויתמעט בטחונו בה', אלא שכרו

עמוק עמוק בלב כל איש ואיש מבני ישראל, אלא
 שעליו לגלותם להוציאם מפנימיות לבו ללכת בדרכיה
 בפועל ממש, והעיקר, להזהר שלא תאבד ממנו זאת
 האמונה. על כן, משראה יעקב אבינו כי מנסים אותו
 מן השמים בהסתר פנים הכריז בקול גדול לית אני
 מזביד סברי מן בריי - לא אתן לנסיונות אלו לאבד
 ממני את אוצרי היקר - האמונה הפשוטה והבטחון
 בה' האלוקים. וכן ייאמר לנו בניו של יעקב אבינו -
 בבוא עלינו ח"ו נסיונות קושי והסתר פנים, בהפסד
 ממון או בענייני רפואה ל"ע בבנים ובצער גידולם וכו'
 בזיווגים וכו"ב - חיוקן ואימצו - אל ירך לבבכם, בטחו
 בה' עדי עד, ובזכות זה התיצבו וראו את ישועת ה',
 כי גדול ה' ובקרוב יוציאכם ממצר וצוקה^{טז}.

וכבר ביאר הרה"ק הבית ישראל זי"ע התגלות הקב"ה בחלום ליעקב, שהוא על דרך שמצינו ביחזקאל שראה
 מראות אלוקים וכל מעשה המרכבה דווקא בבבל, כדי לחזק אמונתם של ישראל שהקב"ה לא עזבם אלא למענכם
 שולחתי בבלה' (ישעיה מג יד), וכמבואר באריכות בזוה"ק (ח"ב ב:), כך מטעם זה נגלה הקב"ה ליעקב דווקא בצאתו
 לחרן בתחילת הליכתו לגלות אצל לבן, להראות לו שהוא נמצא עימו גם בשעה קשה זו ולעולם לא יעזבנו.
טו. אדרבה, ידע כי ה'אורה' והטובה נמדדים לפי קרבתו אל ה', ובמקום החשכות כש'הנה ה' ניצב עליו' הרי ששם
 הוא המקום המכובד והטוב. וכעין ביאורו של הרה"ק המהרי"ץ דושינסקיא זי"ע בפרשתן דכתיב (כח ג) 'והנה ה'
 ניצב עליו... והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו', ולכאורה צ"ב, דהיה לו לומר להיפך 'יורדים ועולים' - שהרי תחילה
 ירדו המלאכים מן השמים לארץ ובדרך חזרתם עלו השמימה. ומבאר בדרך משל למי שנכנס ל'בית חתנות' וראה
 שה'חתן' והמחותנים יושבים יחדיו על שולחן פלוני במקום פלוני, נענה ה'אורח' ואמר, מדוע לא ישבו החתן ושושביניו
 ב'מזרח' כי ביום האתמול הייתי כאן על שמחת נישואין ושם ישבו החתן ושושביניו... מילאו הקהל פיהם בשחוק, ואמרו
 לו, אך דברי שטות דיבר מע"כ, כי אכן ה'מזרח' נקבע לפי מקום ישיבתו של החתן ולא להיפך... וזה היום שהחתן יושב
 כאן הרי כאן הוא ה'מזרח' וכאן הוא חשיבותו של מקום... והנמשל כי אכן, בכל יום ויום נחשבת ההליכה לשמים
 כעליה, שהרי שם כביכול מקום מושבו של הקב"ה ולשם 'עולים' ולהיפך - היציאה משם היא 'ירידה', אבל בזו העת
 ש'הנה ה' ניצב עליו' א"כ עיקר החשיבות הוא בזה העולם וההליכה מן השמים לארץ נחשבת כ'עולים' והחזרה כ'יורדים'...
 במה דברים אמורים, בכל עת שהאדם מרגיש כמרוחק ידע כי ה' שוכן אז בקרבו, ואין קרוב כקרבתו בשעה זו,
 וכביכול שם הוא השמים (ולשם נחשב 'עולים') ומה לו להיעצב אל לבו - הרי הוא עומד במקום הטוב.
 הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע שאל פעם את בנו הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע בילדותו, אם היה 'סולם מוצב ארצה
 וראשו מגיע השמימה' מדוע לא עלה יעקב עליו עד שמי רום, אמר לו ה'פני מנחם' הרי היה זה רק חלום, חזר
 אביו ושאלו, אף בחלום היה לו לעלות השמימה, תירץ ה'פני מנחם' מה היה לו לעלות השמימה, הרי באותה שעה
 היה 'והנה ה' ניצב עליו', ואם הקב"ה עמו מה לו לחפש ולטפס לשמים, ונהנה ה'אמרי אמת' מאד מתשובתו (ליקוטי
 יהודה' בפרשתן עמ' ד"ש, עיי"ש). אף לדידן ייאמר - מה לך להתאונן כי הנך עומד בשפל המדרגה, ומהלך אתה לחפש
 את הבורא הנה והנה, דע לך כי ה' ניצב בסמוך אליך פנה אליו ותמצא נחת.
טז. כי העיקר - לחיות באמונה זו באמת ו'לא המדרש עיקר אלא המעשה'. ידוע דבר המעשה שפעם נתפס אריסטו
 - אחד מגדולי הפילוסופים במעשים בהמייים הנוגדים לגמרי ל'דרשותיו' שעל האדם להיות בעל 'דרך ארץ'
 וזהיר בהליכותיו בענייני אכילה ושתיה וכו"ב. מששטחו תלמידיו תמיהתם בפניו, נענה ואמר 'כשארסטו אוכל הוא
 איננו אריסטו...' וכי 'פיתוגרס' (פילוסוף שיסד יסודות גדולים בחכמת ההנדסה) צריך להיות 'משולש' בעל ג' קצוות.. והיינו
 שהגוי הוא וחכמתו תרתי נינהו, ואין לחכמת האדם כל שייכות למהותו. לא כן נחלת עבדי ה', כי כל שיחם ושיגם
 בענייני אמונה וביטחון ושאר ענייני עבודת ה' להחדיר את הדברים בלבם ונפשם (עיי' שם משמואל חנוכה תרע"א).

יהיה תלוי במה שיגזור הבורא מידי יום ביומו מה ילדו הכבשים עקודים נקודים או ברודים, ועי"ז יהיה תלוי בבורא ית' וישא עיניו למרום בכל עת ובכל שעה".

איתא בתנחומא בפרשתן (ויצא א), אמר רבי ברכיה, בכל מה שתבע (-התפלל וביקש) יעקב מן הקב"ה, השיבו. אמר אם יהיה אלוקים עמדי - השיבו והנה אנוכי עמך. אמר ושמרני - השיבו ושמרתך בכל אשר תלך. אמר ושבתני בשלום - השיבו והשיבותיך. (אבל) אמר ונתן לי לחם - ולא השיבו על הפרנסה, כי אמר הקב"ה, אם אני מבטיחו על הלחם, מהו מבקש ממני עוד, לפיכך לא השיבו על הלחם, ע"כ. ומכאן תצא

יז. ולדידן ייאמר צא נא השדה ושאל את הבריות מה הם אומרות - מהי הברכה שהאדם מן השוק מברך את עצמו, והכל יענוך - לכשיכנס לחשבון הבנק שלהם בכל חודש ביום מסוים בחודש כך וכך מעות אז אדע כי ערבה שנתני, לזה בא יעקב אבינו ומכחישם, כי טובתו וחיותו של אדם כשיזכור בכל עת ויחיה תמיד בהרגשה כי הוא סמוך על שולחן אביו שבשמים - 'שעשה לי, העושה לי כל צרכי'... גם ירוויח בזה, שחייו יהיו תמיד שלווים ושקטים, שהרי פעמים נופל על האדם הוצאה בלתי צפויה מראש, אם אינו חי אלא על משכורתו הקבועה הרי הוא מאבד עשתונותיו כש'משהו' זו ממקומו, אבל החי על חסדי הבורא מה לו עשרת אלפים ומה לו מאת אלפים - היד ה' תקצר, כי 'לי הזהב ולי הכסף', אין לו אלא לפנות אל אביו שבשמים לבקש מאתו כל הצטרכויותיו והם כבר בדרך לביתו.

היה הגרי"ז מבריסק זי"ע נוהג לומר, לא ידעתי מנין לעשיר 'לחם לאכול ובגד ללבוש', כי בשלמא העני מרגיש לרוב עניותו ומחסורו שהוא תלוי ביד ה', ומתפלל אל ה' בהרגשה שאין לו על מי להישען אלא על אביו שבשמים וישמע קל ויענהו. אבל העשיר המתהלל בעשרו, וכלל איננו מרגיש שהנו תלוי ביד ה', ואף אם ישפוך שיח תפילה על הפרנסה אין זו תפילה הבאה מתוך הרגשת הלב... אם כן מניין יש לו כל צרכו. ואמר הגרי"ז שזו קושיא עצומה שאין עליה תשובה.

אלא, שהרה"ק מסוקולוב זי"ע ביאר, כי אמרו חז"ל (קה"ר א יג) 'יש לו מנה, רוצה מאתיים' נמצא שאף העשיר מרגיש תמיד 'חסר' ותלוי ביד ה', ואף אם יש לו ממון רב, מכל מקום לעולם אין נפשו שבעה, ותמיד ירעב לעוד ועוד מעות, נמצא שגם הוא 'מרגיש חסר' ותולה עצמו בה', שפיר הוי תפילתו תפילה.

אחד מחסידי הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע התאונן בפני רבו כי עליו לעזוב את שערי 'בית המדרש' לעסוק על המחיה ועל הכלכלה, והוא מפחד מהבלבול השורר בשווקים וברחובות, אמר לו הרה"ק, כתיב בפרשתן (כח יא) 'ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו', וברש"י, 'עשאן כמין מרזב סביב לראשו, שירא מפני חיות רעות', ותמוה, וכי שמירה יש בגדר אבנים סביב הראש בלבד, והרי עדיין כל גופו אינו שמור מן החיות והמזיקים, אלא, משל לציפור שנפלה לתוך בויץ (פיצה) והחלה לשקוע בה יותר ויותר, כל עוד שכנפיה עדיין לא טבעו, בידה לצאת מהבויץ ע"י כנפיה, אף אם גם כנפיה טבעו בתוככי הבויץ, כל זמן שראשה מחוץ לבויץ עדיין תוכל לזעוק 'הצלה' ויבואו להושיעה, אבל כשגם הראש נשקע בבויץ, אוי לה... ולכן בצאת יעקב אבינו חרנה, לבית לבן הרמאי, נתיירא מפני חיות רעות, וחשש מאד מה מצפה לו שם, על כן עשה 'שמירה מעולה' סביב לראשו, כי כל זמן שהראש לא 'שקע', עדיין אפשר לו לאדם לזעוק לעזרה ולהצלה, אמר לו הרה"ק, כך גם אתה, כשיוצא הנך לעבודת הפרנסה, הזהר על 'ראשך' לבל ישקע בהבלי העולם הזה, ותשמור על ה'אמונה' שבמח, ובזה תנצל מכל הבלבול והרע, ובכל עת ובכל זמן עדיין תהיה מקושר כראוי אל ה' הוא האלוקים.

כבר המליץ הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (נאות הדשא, דברים מפי השמועה שונות אות ג) בדברי חז"ל (קידושין כט). האב חייב ללמד את בנו... וי"א אף להשיטו במים, וביארו שכמו השט במים, הרי אף שגופו מונח במים מכל מקום חייב להיות ראשו ממעל - מחוץ למים, כך ילמד האב את בנו, שבכל עת עיסוקו בגופו בעניני גשם, יעסוק בהם רק בגופו, אבל ראשו ומחשבתו יהיו 'מחוץ למים' למעלה, כלפי שמים.

כה אמר הרב החסיד רבי מרדכי יחיאל לוריא זצ"ל, לרמוז בדרך צחות בפסוקים בהם מתנצל יעקב אבינו לפני האימהות שאביהם לבן רימהו עשרת מונים, ובלילה חלמתי אודות העקודים נקודים וברודים... והמעייין בפסוקים יראה שאין כל ענין החלום לכאן, ומספיק היה לו לומר שלבן רימהו עשרת מונים... אלא, כך אמר להם יעקב, כל עוד שעבדתי במשך שעות היום וראשי בל עמי, ניחא, אבל כעת שמצאתי עצמי חולם בלילות אודות עקודים נקודים... הרי עלי לברוח מכאן...

'שהיו הבריות אומרים שני בנים יש לה לרבקה ושני בנות יש לו ללבן גדולה לגדול וקטנה לקטן, עוד מובא במדרשי חז"ל (תנחומא הקדום ויצא יב) שכשילדה רבקה את יעקב ועשו נולדו ללבן שתי בנותיו לאה ורחל, ושלהו אגרות ביניהן ועשו 'אירוסין' בין עשו ללאה, ובין יעקב ורחל (אלא שעשו לא רצה והלך לישא את מחלת), והיינו, שבאמת הייתה לאה זיווגו של עשו, ולא עוד, אלא שכבר ראתה איך שיעקב אבינו בא ב'דין ודברים' עם אביה וגמר בתנאי מפורש 'אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה' (וגם ידעה היטב שאביה לבן הפין ביותר לחתנא דבי נשיאה כ'עשו' - מין במינו), ועכ"ו לא אמרה לאה נואש, והמשיכה להתפלל, עד אשר 'ועיני לאה רכות' מבכי ותחנונים, ואכן לבסוף פעלה בתפילותיה ועשה לבן את מה שעשה, ותפילתה נתמלאה בשלימות, וכמו שאמרו חז"ל (מדרש שם) 'אמר רבינא קשה הוא התפילה שביטלה את הגזירה ולא עוד אלא שקדמתה לאה לאחותה', והקימה רוב מנין ובנין של שבטי י-הכ"א.

לעולם ירבה אדם בתפילה, וכבר איתא במדרש (ילקוט"ש, וישלח רמז קלג) אמר ר' חנן בל מי שהוא יודע

הקריאה לכל בני ישראל באשר הם, תנוח דעתכם מדאגת הפרנסה וכיו"ב, דעו נא כי הקב"ה חפץ בטובתכם וישפיע עליכם כל מיני טובות שבעולם, אין לכם אלא לתלות עיניכם בו, כי אין להקב"ה חפץ אלא בקרבת בניו אליו", ורק משום כך נותן להם איזה 'מחסור', בכדי שיתפללו לפניו בכל לבם ונפשם, ואז ימלא מחסורם בכל מיני ישועות והשפעות טובות.

ועיני לאה רכות - כוח התפילה לבקוע רקיעים

בפרשתן (ל ה), 'ותאמר רחל נפתולי אלוקים נפתלתי עם אחותי, רמזו בה הרה"ק ה'נועם אלימלך' זי"ע (ליקוטי שושנה ד"ה שירו) לענין התפילה, כמו שכאן אמרה 'נפתלתי עם אחותי' והכוונה שנתחברתי עם אחותי לזכות לבנים. כך לדידן, 'תפילה' הוא מלשון התקשרות וחיבור, וזהו מהותה של תפילה שעל ידה ניתן להתחבר ולהתקרב אליו יתברך.

ואכן, פרשה זו יפה נדרשת בגודל כחה של 'תפילה' י"ט, לשנות את הנגזר, דאיתא בגמרא (ב"ב קכג).

יח. גם מדרך היושר, לחיות מתוך הכרה כי כל אשר לו ב'חסדי' הבורא הם באים עליו, ואין הקב"ה חייב לו מאומה, הנה כתיב בפרשתן, בעת שילדה לאה את בנה הרביעי יהודה, אמרה (כט לה) 'הפעם אודה את ה', וברש"י, 'הפעם אודה - שנטלתי יותר חלקי, הפעם יש לי להודות', ומדוע אמרה כן רק אחר לידת הרביעי ולא קודם, אלא שכשנולד לה בן 'רביעי', הבינה בעצמה שאף הג' הראשונים שנולדו לה אינם חלקה, ואף ג' הראשונים בחסדי הבורא נולדו לה, וראייה, כי עתה תלד אחת מהאמהות האחרות רק ב' בנים (שעד עתה חשבה שיי"ב השבטים מתחלקים 'חלק כחלק' בין ד' האמהות, ועתה ראתה שאינו כן), לכן הפעם הודתה על כל 'אחד ואחד' מארבעת בניה, בהכירה שאת כולם קיבלה כמתנה מן השמים. ואין כל דבר המובן מאליו.

וכה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם בפרשתן), שלכן נקראנו יהודיים ולא ראובנים או שמעונים, כי תמיד הננו מודים להשי"ת, ומכירים אנחנו בכל עת שנטלנו יותר מחלקנו, כמו שאמרה לאה שעכשיו נטלתי יותר מחלקי, כן לנו לא מגיע כלום וכל אשר לנו הוא יותר מחלקנו.

יט. בפרשתן כתיב (כח יא) 'ויפגע במקום' וברש"י, ורבותינו פירשו, לשון תפילה, כמו 'ואל תפגע בי', וכן אמרו חז"ל 'אין פגיעה אלא תפלה' (ברכות כו:). ופירש הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע (אהל יששכר וואלבארז, ויצא) שעל האדם להיות 'פעגע' [נודניק' בלשוננו] בתפלתו, שיעתיר ויפציר בתחינות ובקשות, עד שישבר ויפרוץ את כל החומות המפסיקות בין ישראל לאביהם שבשמים, וכך אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע לבתו 'דער רבש"ע איז א טאטע וואס האט ליב אז מ'נודז'עט איהם' (הקב"ה הוא אב רחמן, החפץ שבניו לא ייחלו לו, אלא יעתיירו ויפצירו בו שוב ושוב).

כ. יפה כח התפילה בכל עת, אלא שיש זמנים ואופנים בהם יש רצון העליון במיוחד לקבלת תפילות ותחנונים, וכדמצינו ב'בעל הטורים' בפרשתן, בפסוק 'ויקץ יעקב משנתו ויאמר' (כח טז) - 'סופי תיבות' צבור, לומר לך שאין תפילתו של אדם נשמעת אלא בציבור'.

עוד כתב 'בעל הטורים' בפרשתן (שם יז-יח) 'וזה שער השמים' וסמיק ליה 'וישכם' - 'לומר שבעלות השחר פותחין שערי שמים, והוא זמן טוב לתפילה'.

כא. יש מרמזים, מדוע 'ועיני לאה רכות' - ואילו לרחל אחותה נאמר 'מנעי קולך מבכי'... אלא שבכיייתה של לאה היה על בניית בית נאמן בישראל, בית שמגדלים בו בנים צדיקים, בכיה זו חשובה למאד, עד שלא רצה הקב"ה לומר לה 'מנעי קולך מבכי'...

ואילו את הרדיפה אחרי לא אסר עליו, אלא וודאי - שהקב"ה יושב ומצפה לתהילות ולתפילות של ישראל - שלי, שאמשיך (בכל לילה ולילה) לשפוך את נפשי ולבי בתפילות ובהודאה כעד עכשיו, על בן נתן לו לרדוף אחרי, בכדי שלא אסיה דעתי מתפילה בכל גונו, ולכן אמרו חז"ל (בר"ר שם, וכן סח יא) 'וישכב במקום ההוא' - כאן שכב אבל כל ב' שנה שעמד בבית לבן לא שכב, אלא היה אומר פרקי תהילים בתפילה והודאה לציור כל העולמים.

אין דבר בעולם מבלתי כוח התפילה, ואף השפע המיועד לאדם לא יגיע אליו ללא התפילה, וכך איתא ב'אור החיים' הקדוש זי"ע עה"פ (ל כב) 'ויזכור

לחשב כמה נסוכין נסך אבינו יעקב בבית אל יודע לחשב את מי טבריא, כלומר, שיעקב הרבה כל כך בניסוך נסכים, עד שרק היודע למנות טיפות המים שבים כנרת יכול למנות את הנסכים, ופרשו בספה"ק ש'נסכים' אלו הם דמעות עיניו ששפך לרוב.

איתא במדרש (בר"ר עד יא) בשעה שהשיג לבן את יעקב אמר יעקב 'פרקי תהלים', דכתיב (תהלים כב ד) 'ואתה קדוש יושב תהילות ישראל', ומבאר בספר 'נשר החיים' (ח"א פ"ל עמ' שט"ו בהערה), כי כשברח יעקב מלבן, ושמע שה' אמר לו 'השמר לך מדבר אל יעקב מטוב ועד רע' (לא כד), התבונן יעקב אם כבר נגלה אליו הקב"ה, מדוע לא הוהירו רק שלא יגע בי לרעה,

כב. בענין ההודאה, כן ביאר הגה"ק ה'מהר"ם שיק' זי"ע (בפרשתו) על הפסוק (כט לה) 'הפעם אודה את ה' ותקרא שמו יהודה', וז"ל. האיש המכיר הטובה באמת לא די בתת תודה על הטוב פעם אחת, אך תמיד הטובה חרות על לבו, ועל כן מצאנו האבות קראו שמות למקומות על ענין המאורע למען יזכר תמיד הטוב אשר אשר ה' עשה עמם למען גם דוד אחרון יקראו בשמם ויודו לה' על הטוב כמצווה עלינו 'ברוך שעשה נסים לאבותינו'. ועל כן הצדקת לאה היתה ג"כ עושה לה סימנים שלא תשכח מצות ה', דהיינו להודות לה' תמיד על טובתו, וכאשר בא לה בן רביעי ונטלה יותר על חלקה ורצתה שלא תשכח להודות לה' על הטוב שהטיב עמה הקב"ה, ואמרה בעצמה וכי אחר כל החסדים האלו די לי אם אודה את ה' אך הפעם, הלא ראוי לי להודות ולהלל לשמו יתברך - תמיד תהלתו בפני, בלי הפסק, על כן קראה שמו יהודה כדי שיהי' לה למזכרת אהבה יתירה לה' ותמיד בהעלותה על פיה שם בנה יהיו לנגד עיני' גמולות וטובות שלו, זה שאמרה לאה הפעם אודה את ה' בלשון שאלה, וכי די לי רק בפעם אחת להודות לה'... לא יאות לי למיעבד הכי, עלי להתמיד בתהילה ולהודות להקב"ה בכל עת על כן קראה שמו יהודה המורה על התודה תמיד.

כג. כבר אמרו להמשיל את הדבר לנהוג ב'עולם הזה', שאף העשיר הגדול ביותר אשר לו הון רב עד אין מספר טמונים ושמורים עבורו בבנק, אפילו הכי לא יוכל להוציא לעצמו אפילו שווה פרוטה כי אם על ידי טשעק (צ"ק) וכדו', כך נמי בשמים ממעל יש כביכול באנק של כל מיני ברכה ושפע - התלויים בזכויותיו של אדם - תורה מצוות ומעשים טובים, אך עדיין אי אפשר להוציא משם שפע ברכה להביאו לעולם הזה - כי אם על ידי טשעק והוא 'התפילה'.

משלו משל, למי שהודיעו לו מבית הדואר, שהגיעה עבורו חבילה יקרה השווה להון רב, הרי אם ברצונו שתגיע החבילה לידו עליו להיכנס אל בית הדואר לקחתה מהפקידים דשם, ובלא זה לעולם לא תגיע החבילה לידו. כיו"ב, אף אם נגזר על האדם בראש השנה עשירות גדולה, מ"מ עדיין הדבר תלוי ועומד בתפילה, שא"א שיגיע השפע לידו בלתי התפילה להמשיך על עצמו את השפע המיועד לו.

להרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע היה כולל אברכים בני עליה הללו היו עוסקים יומם ולילה בתורה ועבודה, וכל צרכיהם היה מוטל על כתפיו, בכל 'ראש חודש' היה הרה"ק נותן לכל אחד מהם מעות למחיה לו ולב"ב למשך החודש הבעל"ט. פעם הרהר לעצמו אחד האברכים באמצע 'שמע קולנו' שביום 'ראש חודש' - מה לי להתפלל על הפרנסה, הרי כל מחסורי מוטל על כתפיו של אותו צדיק, ומדוע אאריך בתפילה ובקשה ללא כל צורך, ואכן לא ביקש באותו היום על מזונותיו.

לאחר התפילה נעמד הרה"ק בפתח חדרו והעניק לאברכים את המעות, לכל אחד ואחד נתן בתורו, בהגיע תורו של האברך נגמרו המעות שבידי הרה"ק, ונכנס לחדרו להביא עוד מעות, וביציאתו דילג משום מה על אותו אברך והמשיך לחלק לבא אחריו, ומשכולם קיבלו ורק אותו אברך נשאר בלי מעות, אמר הרבי שצורר הכסף תם, האברך

באר הפרשה - ויצא

אלוקים את רחל וישמע אליה אלוקים, מגיד הכתוב שלא הועיל לה הזכירה עד שהשמיעה את קולה שהגם שעלה זכרונה לפנינו לטובה - ויזכור אלוקים את בתפילה. ורק אז ויפתח את רחמה ונולדו לה שני רחל, עדיין הוצרכה לתפילה, והיינו וישמע אליה אלוקים, שבטי י-ה^ג.

אשר ראה בצר לו, נכנס אל הקודש פנימה וקבל שלא קיבל את דמי מחייתו, נענה הרה"ק ואמר לו, הבט וראה, הנה בכל חודש וחודש מזמין הקב"ה לידי את הסכום המדוייק שהנני נצרך עבור בני הכולל, ועד היום לא אירע שיחסר לאחד, ולא יקבל את המגיע לו, א"כ, מכיוון שלא קבלתי את המעות הרי אירע כך מן השמים, אי לכך שא נא את חשבון נפשך בדבר. אז הבין האברך שכל ההמשכה היא רק על ידי התפילה - ואף כשהשפע מוכן לאדם, עליו להמשיכו על עצמו ע"י תפילה...

כד. והנה, ידוע כי אף לאה אמנו הייתה עקרה עפ"י דרך הטבע (עיי' ספורנו כט לא), והטעם שזכתה לפרי בטן על פני רחל אחותה, כי רחל אמנו ידעה ש'ויאהב גם את רחל מלאה', וידעה שיש לה בעל רבי וגדול בישראל המחבבה, ממילא סמכה עצמה על כוחו של יעקב אבינו, ומשסמכה על בשר ודם עצר ה' את רחמה עוד ולא ילדה. אך לאה אמנו ידעה היטב שאין לה מה לבטוח על יעקב אבינו, על כן השליכה את כל מבטחה על הקב"ה ומיד נפקדה בזש"ק. ואף רחל כאשר לא סמכה על יעקב כמו שכתב הרמב"ן (ד"ה הבה לי) וז"ל, והנה הצדקת בראותה שלא תוכל להיסמך על תפילת יעקב, שבה להתפלל על עצמה, אל שומע צעקה, וזהו וישמע אליה אלוקים' (כיו"ב כתב המלבי"ם על חנה בשמואל א א, עיי"ש).

משל למה הדבר דומה, לעני המחזור על הפתחים שבדרכו נקש על דלתות ביתו של 'עשיר העיר', הלה פתח את ביתו וגם את לבו והעניק לו מתנת ידו. לאחר זמן נודע לו שרעהו העני ג"כ הלך לבית העשיר וקיבל ממנו סכום הגון ביותר פי כמה וכמה ממה שהוא קיבל, ויחר לו מדוע קיבל נדבה קטנה, וירץ אל העשיר וישאלהו 'מה נשתנה חלקי מחלקו', מדוע אני 'זכיתי' לסכום קטן ואילו הלה יצא ברכוש גדול. השיב לו הגביר, הנה אתה מסבב על פתחי העיר, ובדרך הילוכך פנית אלי, וידעתי היטב כי בדעתך להמשיך לקבץ נדבות משאר בני העיר, על כן לא ראיתי כל צורך להעניק לך כל מחסורך אלא המשך בשלך ופרוטה לפרוטה מצטרפת', אבל רעך, עלה אל ביתי ובצר לו תיאר בפני את המחסור השורר בביתו, כי אין לו לחם לאכול ולא בגד ללבוש, ובזה הודיעני נחרצות שאינו זז מכאן עד שאמלא אותו בכל טוב, ממילא הרגשתי את כובד האחריות המוטל עלי ונעניתי לו כפי בקשתו. כך הם הדברים למי שפונה לעסקן פלוני שיעזרהו, ולאחמ"כ ניגש גם לידידו השני, ובתוך כך מבקש גם מהקב"ה... אולם הנושא עיניו למרום ואומר אבי שבשמים אין לנו מלך אלא אתה, ורק בידך לעזרני ולסמכני, מבלעדי עוזך ועזרתך אין עזרה וישועה, זה האיש נענה במידה טובה ישועה ורחמים.

אבל אמרו, שעיקר מעלת התפילה ופעולתה לטובה כשהאדם מכיר בזה שאין לו אל מי לפנות לבקשת עזרה וישועה רק מאת הבורא יתב"ש, כי אז יענוהו מן השמים בכל משאלות לבו. מעשה באברך ממכירי ויודעי שאחר שעברו שנים רבות מנישואיו עדיין לא זכה לזש"ק, ואחר הדרישה ברופאים הגיע ל'פרופסור משיח' הידוע כמומחה גדול והלה אמר לו כי עפ"י דרך הטבע לעולם לא יהיה לו זש"ק... כשמוע האברך דברים אלו נפלה רוחו בקרבו, ועל כולנה לא ידע להשית עצות בנפשו כי איככה יוכל לספר לבני הבית דיבוריו של הרופא על כן קיים בנפשו 'ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים' (ב"ב קטז), מיהר לביתו של הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א והזכיר האברך בפניו את מצוקתו, אמר לו הגר"ח, ולך איפה מה אעשה בני... משם יצא האברך ונכנס לביהכ"ס 'לדרמן' שהיה באותה שעה ריקם מבני אדם, וזעק אוי, רבש"ע, אוי, רבש"ע, לא פרופסור משיח ולא ר' חיים, רק אני ואתה נמצאים כאן, אינני סומך על איש בעולם רק עליך לבדך, עזרני עזרני, הושיעני הושיעני, וכהיום הינו אב 9 בנים ובנות בליעה"ר.

איתא ברש"י (לעיל כה כו) 'וי' שנים הללו צפה והמתין לה כמו שעשה אביו לשרה, כיון שלא נתעברה ידע שהיא עקרה והתפלל עליה, ומשמע מדברי רש"י שלא התפלל על רבקה אלא רק לאחר שידע בבירור שהיא עקרה, והדבר תמוה ומופלא מדוע לא התפלל כל אותם עשר השנים מקודם שתזכה להיושע במהרה, וכן צריך ביאור לפי"ז מה שנאמר 'ויעתר יצחק' ופירש רש"י הרבה והפציר בתפלה, שהרי לא 'הרבה' כלל אלא התפלל תפילה אחת לאחר שעברו עשר שנים ומיד נענה. אלא פשיטא שיצחק התפלל עליה הרבה שתיפקד, אולם לא היתה זאת תפילה מכל הלב כי ידע שיתכן שתיפקד בדרך הטבע, ורק כעבור אותם השנים והתברר שאין שום סיכוי בדרך הטבע, ורק

ולמונעם מפתחת לפתוח פיהם בתפילה, ולכן טרם כל תפילה עלינו להרבות בתחינה 'ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך¹².

בהמשך דבריו מבאר הישפת אמת' את דברי הו"ל (ב"ר ע יב) בפסוק (שם י) 'ויגל את האבן - כאדם המעביר את הפקק מעל פי צלוחית', דהיינו הנרמו בתיבת האבן דומה לפקק שעל גבי החבית, שנראה כמי שמונע מהמשקה לצאת, אך האמת היא שכל מטרתו של הפקק היא לשמור על היין והמשקה, שלא ייכנסו בו מזיקים וכדו', כך האבן שעל הלב - המונע ממנו להתפלל, הוא רק לטובה, בכדי להביא

והאבן גדולה - התעצמות כנגד היצר המונע אותנו מלהתפלל איתא בגמ' (ברכות כו:) 'רבי יוסי ברבי חנינא אמר תפלות אבות תקנום¹³, אברהם תיקן תפילת שחרית... יצחק תיקן תפילת מנחה... יעקב תיקן תפילת ערבית', והנה כתיב בפרשתו (כס ב), 'והאבן גדולה על פי הבאר', הקשה ב'שפת אמת' (ויצא תרמ"ד) דלכאורה היה לו לומר 'אבן גדולה' ומהו זה האבן בה' הידיעה, אלא, ד'אבן' קאי על היצר הרע¹⁴, (ו' שמות יש לו... אבן, סוכה נב.), שבכל דבר הוא כאבן מכשול לבני ישראל, אבל על 'פי הבאר' - על פתיחת פיהם של בני ישראל בתפילה הוא גדול ביותר, שבכל כוחו מנסה לעכבם

הקב"ה הוא יכול להושיע אותה אז התפלל מעומק לבבו, ותפילה כזו עושה רושם ופועלת מיד, כמובן שאין לנו השגה ושמץ בתפילותיו של יצחק, אך עכ"פ ללמדנו ארחות תפילה להתפלל מתוך שסומך רק על הקב"ה. כה. ואל יאמר האדם וכי מה לו לאדם פשוט כמוני להתפלל תפילותיהם של 'אבות העולם', ישמע לביאורו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, בדרך משל כי כדי לייצר מכונה משוכללת בוודאי נצרכים לחכמה יתירה ופקחות עצומה, אבל אחר שכבר ייצר הפיקח את המכונה הרי מעתה יש ביד כל 'גולם' להשתמש בה, כיו"ב, אחר שהאבות גילו וסללו את כח התפילה, מכאן ואילך ביד כל איש מישראל לנצל כח עצום זה ולפעול על ידו כל משאלות ליבו לטובה.

כו. בפרשתו (לא מב) 'לולא אלוקי אבי אלוקי אברהם ופחד יצחק', וברש"י, 'לא רצה לומר אלוקי יצחק לפי שאין הקב"ה מייחד שמו על הצדיקים בחייהם, ואע"פ שאמר לו בצאתו מבאר שבע (כח יג) 'אני ה'... ואלוקי יצחק', לפי שכהו עיניו וכלוא בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו' (תוספת הלשון מרש"י בתחילת ויצא), ויעקב נתיירא לומר ואלוקי ואמר ופחד'. ומקשה הט"ז (דברי דוד, ויצא), צריך פירוש מה המורא הזה, כי אחר שהקב"ה בעצמו קרא את שמו עליו מה יש לו להתיירא, ומבאר הט"ז, כיון דכל טעמו של הקב"ה לייחד שמו על יצחק בעודו בחיים אינו אלא מחמת שפסק היצר ממנו, ודבר זה הוא כנגד כבודו של יצחק, כי 'יותר יש מעלה' מי שכח בידו לעשות רע וכובש את יצרו... לכן לא אמר יעקב 'אלוקי יצחק' כי באומרו על אביו ש'פסק ממנו יצר הרע' הרי הוא כמזלזל בכבוד אביו.

הבה נתבונן מה יעשו חסידיו של אדמו"ר או 'ראש ישיבה' כשישמעו את פלוני האומר על רבם 'רבי זה... ראש ישיבה זה... יצר הרע גדול שוכן בקרבנו...' והרי הט"ז עומד ומכחישים ואומר כי עיקר כבודו של אדם הוא שיש לו יצר המסיתו לעשות רע והוא עומד ומתגבר עליו. אף לדידן ייאמר, שלא תפול נפש האדם בראותו כי בקרבנו שוכן יצר המסיתו ומדיחו מעבודת ה', יומם ולילה לא ישבות, כי אדרבה, 'יצר' זה הוא המקרבו לאביו שבשמים, ע"י ההתגברות עליו.

כז. פעמים הרבה אך נעמד האדם בתפילה וכבר 'אורח' בא - זה היצר המפתהו לאמר מי אתה שישמע ה' בקול תפילתך, ישיבנו במשל לראובן ושמעון שדרו בסמיכות זה לזה, ורק כותל דק הפריד ביניהם... ביום מן הימים שב ראובן לביתו אחר תפילת שחרית ואמר בפני בני ביתו הנה כותל זה אינו מבדיל וחוצץ כראוי, מובטחני שכל ה'סודות' הנאמרים בביתנו בענייני שידוכי הבנים ופרנסה הכל נשמע היטב בביתו של שמעון - אין לנו אלא ברירה אחת לבנות קיר נוסף לחצוץ ביננו, לעומתו טענה האשה שאין הקול נשמע בבית השכן, וכך ערכו ביניהם 'וויכוח' זה עומד על שלו וזו על שלה... עד... שנשמעו דפיקות בדלתות הבית, משפתחו הדלת ראו ששכנם שמעון עומד על הסף, וכה אמר להם... אנטשולדיג (סליחה) לא אביתי להפריע לכם, אבל זאת ברצוני לאמר לכם שאין כל צורך לבנות קיר נוסף, כי ממילא אין שומעים דבריהם בבית השכן, אף לדידן ייאמר, מנין לו ליצר שעמדת להתפלל לפני וויכוחם, אלא בע"כ שהיטב נשמעים דבריהם בבית השכן, אף לדידן ייאמר, מנין לו ליצר שעמדת להתפלל לפני קונך, אם לא שתאמר שהיטב היטב נשמעים דבריך למעלה...

באר הפרשה - ויצא

עומד מוצב על ידו, וכל הנעשה בעולמות העליונים והתחתונים הכל תלויים בו.

לו שמירה וישועה, וכשיגל את הבאר אז יושפע עליו שפע רב טוב.

זבזה יש לבאר בפסוק (טז) 'ואנכי לא ידעתי ופירש"י, שאם ידעתי לא ישנתי, פירוש אם הייתי יודע כמה חשובה היא עבודתי ועד היכן היא מגעת אזי מעולם לא ישנתי בתרדמת הבלי הזמן אלא הייתי מתעורר להתחזק בעבודת הקודש.

ויגל את האבן - על האדם לנסות את כוחו בעבודת ה' ובמלחמת היצר

בפרשתן (כט כ"י), 'והאבן גדולה על פי הבאר... השקן הצאן ולכו רעו... לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן... ויגש יעקב ויגל את האבן.. וידועה הקושיא, וכי לא ראה יעקב ש'האבן גדולה' מדוע אמר להם 'השקן הצאן ולכו רעו', וביאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (הובא בליקוטי יהודה), שכשראה יעקב אבינו את הרועים יושבים לצד הבאר באפס מעש, אמר להם, וכי בשביל שגמרתם אומר שאין בכוחכם לגלול את האבן אינכם עושים מאומה, לא זוהי הדרך - ראשית דבר על האדם לנסות ואז יהיה ה' בעזרו... וכן עשה יעקב בעצמו - אף שידע שאין בכוחו לגלול את האבן, מכל מקום עשה את המוטל עליו, ניסה את כוחו וזמן השמים עזרוהו שהוריד את האבן 'כאדם המעביר פקק מעל גבי חבית' (רש"י). מכאן מודעה רבה לאורייתא, לכל העומד בשערי התורה והעבודה, שלעולם לא יאמר - אין בכוחי עשות כך וכך, רק ניסה את כוחו ויעשה את המוטל עליו, ומכאן ואילך יעזרהו ה', כי אין הקב"ה דורש ומבקש מהאדם את ה'הצלחה' אלא את העבודה והיגיעה ותנו לא כ"ט.

עולים ויורדים 'בו' - כל העולמות עליונים ותחתונים תלויים באדם

בפרשתן (כה יב), והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו. והתמיהה עולה מאיליה שהרי המלאכים תחילה ירדו בסולם מהשמים לארץ ולאחר מכן עלו שוב למקומם, ואם כן היה צריך לומר 'יורדים ועולים בו', ומדוע הזכיר תחילה את עלייתם המאוחרת. וביאר הכתב סופר (ד"ה והנה) 'כי האדם פרא אדם יולד, ויש בידו להשלים נפשו להיות הולך ממדרגה למדרגה עד שמגביה עצמו יותר ממלאכי השרת', עפ"ז יש לפרש ש'הסולם' רומז על האדם שהוא מוצב ארצה אך ראשו מגיע השמימה - שיכול להתעלות ולהתרומם עד השמים, ובתחילה מלאכי אלוקים עולים במעלה עליו כי הם גבוהים ורמים ממנו, אך בידו להתעלות עליהם עד שהם יהיו 'יורדים' במדרגה למטה הימנו, וזהו עולים ויורדים בו - שהכל תלוי ביד האדם כ"ח.

בעין דברים אלו מצינו להרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ט ד"ה בפסוק) העומד על דיוק הלשון בפסוק, שבסולם אמר 'והנה סולם מוצב ארצה' ואילו בהמשך נאמר 'והנה ה' ניצב עליו', מדוע לא נאמר כיו"ב גבי הסולם - והנה סולם ניצב ארצה. ומבאר שהחילוק ביניהם ש'מוצב' הכוונה שהוא עומד ע"י סיוע, שאחד מחזיק בו לבל יפול ממעמדו, אבל ה'ניצב' עומד מעצמו בלא סיוע ועזר, ולכן נאמר 'והנה ה' ניצב עליו' שהרי אין צריך לומר שניצב מעצמו, אך הסולם מוצב ארצה כי אין עמידתו אלא ע"י אחר המייצבו ומחזיקו, ולרמוז לאדם שהוא המעמיד את הסולם העולה בית א-ל

כת. איתא מהרה"ק ה'חידושי הרים' זי"ע על דברי המדרש (ב"ר סח יב) 'והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו', (לחד מאן דאמר) עולים ויורדים ביעקב, ווקדים בו, וכשראה יעקב שכל מלאכי אלוקים תלויים ועומדים בו ובמעשיו, אמר, אילו ידעתי עד כמה אני פועל בהאי עלמא לא ישנתי, וז"ל הרי"ם, ואם היה אדם מישראל יודע עד היכן ולאיזה מקום מגיעים מעשיו, כי אז לא היה מבטל שום דבר מהעבודה וממעשים הטובים, והוא על ידי מעשיו יכול להרבות שפע ושמחה בעולמות העליונים.

כט. והעיקר שלא ישב בחיבוק ידיים, אלא יזיז עצמו ממקומו אז יסייעוהו מן השמים, איתא בגמרא (חולין צא:): שכשיעקב יצא מבאר שבע עבר בדרכו במקום המקדש והמשיך ללכת עד שהגיע לחרון, כי מטא לחרון אמר אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי ואני לא התפללתי, כד יהיב דעתיה למיהדר קפצה ליה ארעא מיד ויפגע במקום. וידועה הקושיא, מדוע לא עצרוהו תחילה מן השמים בשעה שהגיע בראשונה למקום המקדש שתשקע

שכתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע על הפסוק (דברים יב ה) 'לשכנו תדרשו ובאת שמה', פירוש, שאם תבקשו פניו שזהו לשון דרישה וכו' אז תזכה ובאת שמה, שעל ידי הדרישה באמת אכן זוכים לביהמ"ק בב"א^ל.

מה נורא המקום הזה - קיום המצוות ביראת ה' מבלי לחפש מדרגות

בפרשתן (כה טו), 'וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, ומבאר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, אחר שראה יעקב בשינתו מראות ונילוויים נפלאים, התחיל להתחרט מדוע לא שכב לישן עד עתה - בי"ד שנים שהיה בישיבת 'שם ועבר', אך מיד חזר בו ממחשבתו, ואמר אין זה - מחשבות כגון דא אינן נכונות, כי עיקר עבודתנו בעולם הזה הוא ללמוד תורה ולקיים מצוות, ולא להתענג משכר המצוות, והעונג מזוי השכינה הוא חלק משכר המצווה, ומקום התענוג הוא בעולם הבא^ל.

והעיקר שישתוקק בכל עת לעלות ולהתקרב אל ה', וה' יגמור בעדו, וכך רמזו בפרשתן, בפסוק (כח כב) 'והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלוקים', שהנה ידוע מה שאמרו חז"ל (חולין צא:): שיעקב לקח מאבני המקום, אלא שהתחילו מריבות זו עם זו, שכל אחת 'אמרה' עלי יניח צדיק את ראשו, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת. ולכאורה יש להתבונן שהרי לא עבד קוב"ה ניסים ללא צורך, ומדוע כאן שינה את מציאות העולם לאחד את האבנים, ומדוע 'זכו' אבנים אלו שייעשה להם נס גדול כ"כ שלכאורה אין בו שום תכלית אלא להשביע רצונם. אלא ללמדנו כמה גדול כח הרצון, שאם משתוקק בכל ליבו ונפשו הקב"ה יסייע בעדו להשלים רצונו, ואפילו אבנים יתאחדו למלאות רצונם, וכל שכן מי שליבו קשה כ'אבן' הרוצה להתקרב לעבודתו. ועל זה אמר יעקב 'האבן הזאת' - כלומר כח התשוקה והרצון המהפך אפילו אבנים לאבן אחת הוא יהיה בית אלוקים, שע"י התשוקה באמת נזכה לבניין בית הבחירה. ועל דרך

השמש ויאלץ ללון שם, אלא ללמדנו יסוד גדול שכל הזמנים הגדולים והמקומות הקדושים לא יועילו לו לאדם אם ישב באפס מעש ובחיבוק ידיים, ורק כאשר התעורר מעצמו לשוב אזי נעשו לו ניסים וקפצה הדרך וכו'. אולם לעומת זאת, די היה בכך שיהיב דעתיה למיהדר, וכלשון המדרש פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, שכבר מיד שעלתה במחשבה לפניו לשוב על עקבותיו הרי קפצה לו הדרך.

הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע נשא משלו לאחד שברח מליסטים מזויין החפץ ליטול נפשו, ובדרך מנוסתו פגע בבית על אם הדרך, מיד החל לדפוק על שעריו בחזקה בבקשת עזרה ותחנונים שיכניסוהו ויצילוהו מיד אותו רשע, השיבו לו אנשי הבית, 'בוא ברוך ה' - בשמחה רבה נארח אותך אבל, שמע נא, דלת הבית נעולה והמפתח נמצא מבחוץ, על כן טול את המפתח ופתח בעצמך את הדלת... אבל שוטה זה המשיך לדפוק ולזעוק רחמו עלי ואל תתנו אותי ביד צריי ורודפיי... כך נמי, הקב"ה אומר פתחו לי פתח - הן 'המפתח' נמצא ברשותך, פתח את הדלת ואזי אוכל לפתוח לך כפתחו של אולם בלא גבול ולהצילך מיד היצר הרע.

וכבר אמר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (ליקוטים עמו' קטז) שנקטו לשון זה 'כפתחו של אולם', כי לפתח האולם לא היו דלתות כלל... אלא היה פתוח לרווחה, וז"ל. אולם יש לפרש עפ"י המשנה במסכת מדות (פ"ב מ"ג) 'כל הפתחים שהיו שם היו להן דלתות חוץ משל אולם' היינו שפתח האולם היה תמיד פתוח, וזה רמזו חז"ל שאם יהיה לאדם רצון לשוב לה' אפילו מעט כחודה של מחט, יפתח לו השי"ת פתח שלא יסגר לעולם.

ל. כי אין לקב"ה חפץ אלא ברצונו וחשקו של האדם, ומעשה היה בחסיד אחד שנסע אל הרה"ק ר' העניך מאלכסנדר זי"ע, וכתב שמו ושם אמו בקוויטל (פיתקא בה מוזכרים שמות אנשים לפקידת דבר ישועה ורחמים), ושם אמו של האיש היה 'אסתר' ובטעות כתב 'עשטר'. נענה הרה"ק ואמר, כל אותיות שם אמו ברורים היו לפני החסיד, ורק האות 'רי"ש' לא הייתה נהירה לפניו, ונתבלבל בסדר כתיבתה... ואמר צדיק אחד לפרש בדרך רמז דברי חכמים וחידותם, כי עפ"י הרוב נראה לו לאדם, שהרצונות אשר עלה בידו להוציאם אל הפועל הרי הם נחשבים לו, אבל מה שרק רצה ובפועל לא הצליח בו אינו נחשב, אבל האמת הוא ההיפך שהעיקר החשיבות הוא הרצון, ודייקא זאת בודקים בשמים ממעל - כמה רצה וחשק האדם, שהרי 'רחמנא ליבא בעי', אף גבי יהודי זה, אותם האותיות שרצה לכתוב אכן נחשבים ונידונים כמי שנכתבו כהוגן, אבל, האות שהצליח לכתוב מאן יימר שכ"כ נחשבת היא...
לא. וכבר היה מעשה שמאן דהו שאל את הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע בעיצומה של סעודת מלוה מלכה אחר שזמרו

'אליהו הנביא' ואמרו שם 'אשרי מי שראה פניו בחלום' - האם כבר זכה לגילוי אליהו, ענהו השפ"א, במקום

יעקב 'מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלוקים' - ה'יראה' שיש כאן היא הבית, ואילו זוה - התורה שלמדתי עד היום היה רק שער השמים. השער הלו לא נעשה להישאר עמוד בו, אלא 'זה השער לה' צדיקים יבואו בו' (תהלים קיח ט).

אלוקים יבקש נרדף - הקב"ה נמצא עם השנוא והנרדף

בפרשתן (ל א), 'ותקנא רחל באחותה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, איתא מהרה"ק הרר"ב מפשיסחא זי"ע (קול שמחה), 'ואינו מובן', שהרי נראה הדבר כ'מעשה נערות', לומר שאם לא יהיו לה בנים תמות, אלא, מכיוון שראתה רחל שאחותה לאה ששנואה היא - יש לה בנים, והיא שאהובה היא - אין לה בנים, הבינה שבוה גופא תלוי הדבר, כי הקב"ה אוהב את השנואה ושבורת הלב, זוה 'ותקנא רחל באחותה' - על כי שנואה היא, ואילו היא איננה שנואה, הלכה ואמרה ליעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, כי ידעה שאין דבר שיקפיד עליה יעקב כמו על זה, ואכן כיוונה לדבר אמת, דאחר הדברים האלה נעשית שנואה, כדכתיב 'ויחר אף יעקב ברחל', ומיד נפקדה וילדה את יוסף, ללמדך שהקב"ה שוכן את דכא ומרפא לבות נשברים (הרר"ב מסיים שדבריו אלו על דרך הלצה, אך הרבה יש לנו ללמוד מהלצותיהם של הצדיקים).

ובן מצינו להרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע בפרשתן (ל א) 'ותאמר אסף אלוקים את חרפתי, אלוקים הוא כינוי למידת הדין, וכך אמרה תורה, אסף אלוקים - כל הדינים נאספים ומסתלקים, ע"י את חרפתי - כשארם

עוד אמרו בשמו, על זה הפסוק - 'אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, וירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים', וברש"י, שאם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה, פירוש, אם ידעתי ש'המקום בית אלוקים' לא ישנתי מחמת מצוות 'מורא מקדש' וכדאיתא ביבמות (ו:): 'לא מהמקדש אתה מתירא אלא ממי שציווה על המקדש', ואם כן, אפילו שהייתי יודע שבשנתי יתגלו לי גילויים נוראיים ונפלאים כאלו, גם כן לא ישנתי, כי כל הגילויים כולם אינם שווים לו לאדם - אם מחמתם יצטרך להקל באיזה ענין גדול או אפילו קטן ביראה מהורה"ב.

ביוצא בזה פירש ה'בית אהרן' (עמוד קלו:): את הכתוב (ישעיה לג ו) 'יראת ה' היא אוצרו', שאין לו לאדם לחפש כי אם יראת שמים בלבד שרק זה תלוי בידי אדם ועי"ז זוכה שיפתח לו ה' אלוקינו שערי אוצרותיו

במעמד 'חנוכת הבית' לשיבת 'חכמי לובלין' נשא הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע את דבריו, בתוך דבריו הביא מאמר בשם מרן הבעש"ט הק' זי"ע על זה הכתוב, 'אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים', ולכאורה צריך ביאור כפל הלשון 'זה וזה', אלא כמו שאמרו להמשיך על מי שלומד תורה ואין בו יראת שמים - 'מכריו רבי ינאי חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתיה עביד' (שבת לא:), פירוש, 'התורה' היא השער, ובה נכנסים אל הבית - זה 'יראת שמים', ועל זה מכריו רב ינאי, חבל על מי שעדיין אין לו בית לדור בו - שאין לו 'יראת שמים', וכבר בונה לו שער ודלת - שעוסק בתורה בלי 'יראה', וזה מה שאמר

אשר אותו פלוני יהא שקוע ב'אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים' טרוד הוא ב'אשרי מי שראה פניו בחלום', כי אין העיקר גילוי אליהו ושאר דרגות עילאיות, אלא בזאת יתהלל המתהלל במידת הירא"ש שבו, ובכך שאינו הולך אחר עצת רשעים ואחר עצת יצרו הרע.

ורמזו בפרשתן, 'וירא יעקב את פני לבן והנה איננו עמו כתמול שלשום' (לא - ב), יש שביארו, שיעקב ראה, כי עד הלום היה שונא את לבן ולא היה רוצה לראות פניו כלל, ואילו היום איננו עמו כתמול שלשום, וכבר פסק להפריע לו ראיית פני לבן, מיד אמר, עלי לעזוב המקום ולברוח מכאן.

לב. הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע ביאר בפסוק האמור בסוף פרשתן (לב ב) 'ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים', היינו שלא חיפש את ההתגלות של המלאכים, אלא 'הלך לדרכו' ועבד את בוראו בתמימות, ולכן זכה 'ויפגעו בו מלאכי אלקים' שהם פגעו בו (אמרי פינחס השלם, וישלח).

עוד הביא שם, שפעם היה איש אחד שהרבה והפציר בתפלה שיזכה לרוח הקודש, ואכן הועילה תפלתו למחצה, כי זכה לרוח אך את הקודש לא השיג... ואף שזו הלצה בעלמא יש ללמוד מזה הרבה, כי מי שאינו עובד את הקב"ה לשם שמים לא יתכן שיזכה למדריגות.

תביישנו בפני השרים, והרי הבושה תגדל כאשר יתבייש בפני שרים נכבדים יותר. ואז יהיה ראוי לראות 'מלאך'. ובוזה מבואר, האיך אפשר שפי טמא כשל בלעם יברך את עם ישראל, בניו הקדושים של המקום, אלא שע"י הבושה נתקן במעט, והוכשר אותו רשע לברך את עמו ישראל.

לדין ייאמר, אם בלעם המשוקץ ומתועב, היה בידו לראות מלאכים כמו עיניו, ואף לברך את בני ישראל אחר שנתבוה, קל וחומר לדין שבידינו 'לראות מלאכים' לה ולפעול 'ברבות' וישועות למעלה מדרך הטבע לאחר עברינו איזו בושה, כי הרי כל חד וחד מאתנו אינו במדרגת הרשע כבלעם, על כן, מי אשר באה לידו בושה ובזיון, לא יחרף את המבייש, אלא ישמח ויגיל על ה'זכיה' שזיכוהו מן השמים, לברך את ישראל עם קרובו, להשפיע עליהם שלום טובה וברכה חיים חן וחסד (ואף על עצמו כמוכן).

עובר חרפה ובושה^{לג}, מכאן ילמד האדם, לשמוח בכל דבר בושה ובזיון, כי בזה מתבטלים כמה וכמה דינים וייסורים מעליו, עד שהיה ראוי לו לשגר דורונות למבזים אותו^{לד}.

וכן כתב הרה"ק ה'בת עין' זי"ע בענין זה (פר' בלק בר"ה ועתה נבוא אל הביאור), לבאר, האיך יכול להיות כדבר הזה שבלעם, שהיה רשע מופלג זכה לחזות בפני מלאך אלוקים, אלא, מכיוון שנחל לחלקו ביזי בזיונות מתוך ה'דין ודברים' שהיה לו עם אתונו (סנהדרין קה: ועיי"ש), ואחר בזיונות כאלו, אפשר אף לטמא כבלעם לראות כמו עיניו - מלאך אלוקים.

על פי זה מסביר, מדוע לא הסכים הבורא שילך עם השרים ששלח בלק בפעם ראשונה, ורק לאחר שהוסיף בלק לשלוח 'שרים רבים ונכבדים מאלה' (במדבר כב טו) הסכים לו שילך עמם - כי רצה הבורא להראותו את המלאך, ובכדי שיהא ראוי לכך - הוכרח שהאתון

לג. לפני כמה שנים סיפר לי 'עסקן' ידוע שליט"א הפועל גדולות ונצורות לטובת משפחות השרויות במצוקה, בחוסר הפרנסה וכהנה, באחד הימים התקשר אליו אברך, ושפך עליו 'קיתון של רותחין' - מדוע אינו עושה מאומה לרווחת אביו שליט"א הסובל נוראות מחרפת רעב ומחובות עצומים הרבוצים על כתפיו, הלה ביזהו כאחד הריקים שהוא גנב ושקרן, כי בכל קצווי תבל הוא מפרסם על גודל מפעליו להחיות עם רב, ובאמת הוא נוטל את כל הממון הרב לכיסיו... ומתפרנס משוד עניים מאנקת אביונים. העסקן ניסה לקיים 'והייתם נקיים' והחל להצטדק ולהוכיח לו באותות ובמופתים כמה טירחות טרח ונתייגע בעבור משפחתו במחצית השנה האחרונה, ואפילו בחודש האחרון השיג עבור אביו סכום נכבד של 5,000 \$ טבין ותקילין. ברם, זה המחורף ומגדף נשאר בשלו, ומענה בפיו, שאותם 5,000 \$ לא הגיעו מהעסקן, ולא היה אלא 'שליח' להעביר את הכסף... העסקן ראה עם מי יש לו 'עסק ושטנה', החליט להיות מ'השומעים חרפתם ואינם משיבים ועונים', קיבל את הדין באהבה. והנה, 'נאמן בעל מלאכתך שישלם לך שכר' - באותו היום פנו אליו שני גבירים שזה זמן רב הוא עומד עמם ב'דין ודברים' שירימו את נדבתם לטובת מפעלות החסד והצדקה, הראשון התקשר לבשר לו שקיבל על עצמו לתת 2,000 \$ מדי חודש בחדשו, ואילו השני הודיע על נדבתו בסך 1,800 \$ בכל חודש, חישב ומצא כי במשך השנה הבאה תעלה תרומתם לסך 45,600 \$ טבין ותקילין. הוסיף העסקן ואמר, מי יתן לי עוד מנת גידופין ובזיונות כמו שהיה לי בבוקרו של יום בכדי שאקבל תמורתם עוד ארבעים חמש אלף... כי אכן גדול כוחם של בזיונות להמתיק כל הדינים ולהחיש שפע ברכה והצלחה.

לד. ידוע שהרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע היה מרבה לפעול ישועות ע"י 'שוב' - טבילה במקווה, סיפורי מופת רבים מתהלכים אודות פעולותיו הנשגבות בטבילותיו במקווה. פעם אירע שנכנס הרבי למקוה והחל פושט ומניח בגדיו ליד בגדיו (ההדורים) של יהודי מתושבי חו"ל (ארה"ב) שלא הכיר את הרבי, באותה שעה היה היהודי בבור הטבילה, משיצא ה'אורח' מהטבילה גער ברבי וכי את ה'שמאטעס' (סמרטוטים) שלך באת להניח בסמוך ל'בגדיי' - כי בגדיו של הרבי היו ישנים ולא הדורים כלל, ובוזה תפס את בגדי הרבי וזרקם לארבע רוחות השמים... כמוכן שהרבי לא הוציא הגה מפיו, ובדומיה שב לחזר אחר בגדיו... בצאתו מהמקווה נענה ואמר למשמשו הגה"ח רבי אליהו ראטה זצ"ל, היום פעלנו (אותות ומופתים) ע"י הבושות והבזיונות הרבה יותר ממה שפעלנו בטבילה עצמה... לה. וכבר אמרו, שפעמים עומד לו אברך בתחילת התפילה, ובד בבד עם תחילתו באמירת 'דיד נפש' נראה לו כי כבר תפס את כל ה'מלאכים' בידו, ובו ברגע הגיע מאן דהו וביישו בבושות נוראות, אזי ירגיש כי כל המלאכים התעופפו ופרחו להם מידו, אבל ה'בת עין' מכחישו באמרו, אדרבה, עתה נעשית ראוי לראות מלאכים...

ואהבת לרעך כמוך - השכר על גמילות חסד

בפרשתן (ל יא), 'ותאמר לאה בגד ותקרא את שמו גד', וברש"י, 'בא מזל טוב, כמו (שבת סז):' 'גד גדי וסניק לא', ולכאורה יפלא, דזה אינו שום רמו לאיזה עובדא שהיה בלידתו, וגם לא רמזה שום תפילה בקריאת זה השם, כמו בשאר שמות השבטים, ומבאר הרה"ק הרר"ב מפשיסחא זי"ע (קול שמחה, בפרשתן) שלכאורה קשה עוד, מדוע נתנה לאה את שפחתה להנשא ליעקב, בשלמא רחל נתנה שפחתה מפני שהיתה עקרה, וכענין שאמרה שרה אמנו 'אולי אבנה ממנה', אבל מאיזה טעם הוצרכה לאה לכך, אלא, אחר ש'עמדה מלדת', והיה ברצונה להעמיד עוד שבטים^{לו}, אך לא הייתה יכולה להתפלל על כך, כי כבר היו לה ד' שבטים וידעה שרק שנים עשר שבטים יוליד יעקב, נמצא שלכל אחת מהאמהות צריך להיות ד' שבטים

(כי באותה שעה עדיין לא נשא יעקב את זילפה שפחת לאה, רק את בלהה שפחת רחל, חשוב י"ב שבטים לנ' אמהות נמצאת כל אחת זוכה בד' שבטים), והאיך תבקש שיהא לה עוד שבטים ויחסר לאחת משאר האמהות, על בן עשתה מעשה גמילות חסד ששחררה שפחתה ונתנה ליעקב, בכדי שעל ידי זה יתעורר עליה מלמעלה מידת חסד לגמול חסד בין לעניים בין לעשירים, וזה פירושו 'ותאמר לאה בא גד', שהוא 'ראשי תיבות' ג'ומל ד'לים, לרמו, שעל ידי גמילות חסד שעשתה נתעורר עליה ממעל מידה כנגד מידה לגמול עמה חסד, ונולד לה בן זה י"ז.

ובך כתב ה'חוקוני' (ל יח) על הפסוק 'נתן אלוקים שכרי אשר נתתי שפחתי לאישי - ואע"פ שאחותי עשתה בן (ועדיין לא זכתה עבור זאת לבנים), היא עשתה לפי שלא היו לה בנים, אבל אני הרבה בנים היו לי, ובשביל

לו. סיפר אחד מהרבנים החשובים בעי"ת בני ברק שבימים מקדם עברו עליו זמנים קשים בעיני פרנסה ועוד, נכנס אל רבו הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע ותינה את צערו בפניו, אמר לו הרבי הנה איתא במדרש איכה (פתיחתא כד) שבזמן חורבן הבית נזדעק אליהו הנביא וקרא לאבותינו ישיני חברון, ואמרו שם שאברהם פתח ואמר רבש"ע למאה שנה נתת לי בן וכשעמד על דעתו והיה בחור בן שלושים ושבע שנים אמרת לי העלהו עולה לפני ונעשיתי עליו כאכזרי ולא ריחמתי עליו, אלא אני בעצמי כפתתי אותו... לאחמ"כ פתח יצחק ואמר רבש"ע כשאמר לי אבא 'אלוקים יראה לו השה לעולה בני' (לעיל כב ח), לא עכבתי על דבריך ונעקדתי ברצון לבי על גבי המזבח ופשטתי את צווארי תחת הסכין, ולא תזכור לי זאת ולא תרחם על בני, פתח יעקב ואמר רבש"ע... עכשיו נמסרו ביד אויביהם כצאן לטבחה, לאחר שגדלתם כאפרוחים של תרנגולים וסבלתי עליהם צער גידול בנים, כי רוב ימי הייתי בצער גדול בעבורם, ועתה לא תזכור לי זאת לרחם על בני (עכ"ל), ולכאורה צריך ביאור אחר שראה יעקב כי לא הועילה זכות ה'עקידה' והשחיטה, וכי תועיל להגן עליהם זכות גידול י"ב שבטים, אלא וודאי, שלגדל כראוי י"ב שבטים חשוב יותר מעקידה... ובזה רצה הרבי לומר, שלא יבכה על מצבו, אלא ישמח בחלקו שחלק לו ה' - בנים ובנות הולכים בדרך התורה והעבודה לתפארת בית אבות, כי אין גבוה מזה.

לז. ומצאנו מקור לדברים ב'חכמת מנוח' על דברי הגמרא (תענית כה): מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ואמר כ"ד ברכות ולא נענה. ירד רבי עקיבא אחריו ואמר, אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה. אבינו מלכנו למענך רחם עלינו, וירדו גשמים... יצתה בת קול ואמרה, לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה מעביר על מידותיו, וזה אינו מעביר על מדותיו. והקשה ב'חכמת מנוח' בשם ספר 'בית אלוקים' אם כן - שזה מעביר על מידותיו הרי בזה גופא הוא גדול מחברו (ושם תירץ, ששניהם עשו אותן הפעולות, אלא שר"א היה בטבעו בעל צדקה, ולא הצטער כל כך בעשייתו, אבל ר"ע לא היה מוכן לעשיית הצדקה מצד טבעו, וכבש את יצרו מתוך צער ויגיעה וע"ש זה נחשב 'מעביר על מידותיו' לכן זכה שנענתה בתפילתו). ותירץ החכמת מנוח וז"ל שר' אליעזר קיים את כל התורה כמו ר' עקיבא, אלא שר"ע הורגל לעשות כמה דברים לפני משורת הדין עם שאיננו חובה ולא מנהג - על כן ירדו גשמים מיד כשהתפלל.

כן היה מעשה לפני כמה שנים בעי"ת בני ברק, שנולד בן זכר למז"ט לאביו ואמו שהמתינו שנים רבות לזש"ק, וזה דבר ישועתם, מחלוקת גדולה פרצה בין השכנים באותו בניין שדרים ההורים, בתוך המהומות והוויכוחים נענתה אחת השכנות בדיבורים בוטים כמדקרות חרב, באומרה, עתה ראיתי כי 'הקב"ה מבין היטב למי לא לתת ילדים'... אין צריך לבאר עד כמה דיבורים כגון דא מקרעים לב אומללים... ואכן האשה ברחה לביתה בבכי תמרורים... בבוא הבעל לביתו החליטו יחדיו כי הם מוחלים בלב שלם לאותה פוגעת... ואכן, נס גדול נעשה להם, ואחר כעשרה חדשים נולד להם בנם למז"ט, יזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ונאמר אמן.

היתה זוכה להעמיד כל י"ב שבטי י-ה, והפסידה לעצמה עשר שבטים שנולדו מאחרות. אמנם לאמיתו של דבר, וותרנות זו אין בה הפסד אלא כולה רווח, שהרי היתה רחל עקרה, והזכות שעמדה לה להיוושע ולהיפקד היא החסד והוותרנות שעשתה עם לאה במסירת הסימנים לה (בשם הגאון רבי אליהו בער וואכטפויגעל זצ"ל) לט.

דברי חכמים בנחת - ידבר לבני ביתו בלשון פיוס וריצוי

בפרשתן (לא ג), 'ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך, וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה... והסביר להם באריכות בטוב מעם ודעת, עד כמה שלבן רימהו עשרת מונים, וכו' ולכן ברצונו לעזוב את מקומו, ורק בסוף דבריו אמר להם שכך ציווהו ה', ותמוה, מדוע הוצרך להאריך כ"כ לפתות ולרצות את האמהות הקדושות, מדוע לא אמר מיד בה אמר לי ה' - 'שוב אל ארץ מולדתך'. ומבאר ה'של"ה' הק' (תורה שבכתב, ויצא מד), כי אין ראוי לאדם כשירצה דבר מה מאנשי ביתו שיבריחם על זה באונס², אף כשהוא מושל בהם. אבל ישתדל לפתות אותם אל מה שירצהו בתכלית מה שאפשר - כדי שיתעוררו לזה מעצמם. כי כך יותר טוב משיעשו רצונו על צד האונס וההכרח, ראה כמה הרבה יעקב דברים עם רחל ולאה כדי שיתרצו בטוב לב, ואע"פ שהקב"ה ציווה לו שישוב

גמילות חסד שעשיתי שמסרתי לו שפחתי נתן אלוקים שברי'. עכ"ל.

ביותר הדברים אמורים כאשר האדם 'מוותר' משלו בכדי להיטיב לאחרים, שכל השערים נפתחים לישועתו, ואף אם נראה בהשקפה ראשונה ש'הפסיד' מחמת וותרנותו, אך מילתא דפשיטא היא שלעולם לא יפסיד, ובעיניו יראה כמה טובה נצמחה לו ממעשיו הטובים.

ומעשה אמהות סימן לבנים, שהנה מצינו בלאה שקודם שנולדה דינה התפללה שיהפך לנקיבה כדי שלא ייגרע חלקה של רחל מאחת השפחות ויהא לה לפחות שני בנים, ואכן נעשה נס ונהפך לנקבה ונולדה דינה, ובעיני בשר נדמה שלאה הפסידה אחד מי"ב השבטים לטובת רחל, אמנם בסופו של דבר גילו לנו חז"ל שמדינה נולדה 'אסנת' שנישאת ליוסף וממנה יצאו מנשה ואפרים שאף הם בכלל השבטים 'וכראובן ושמעון יהיו לי, עתה בואו חשבון, לאה וזייתה על בן אחד וקיבלה תמורת זאת שני בנים.

גם ברחל מצינו כזאת שהיא וזייתה ללאה ומסרה לה את הסימנים, ובזאת 'הפסידה' להיות אשתו היחידה של יעקב אבינו, וכל הרואה יאמר, שלולא וותרנות זו

לח. ויש להוסיף עוד, שהנה רחל נתנה את שפחתה בלהה ליעקב באומרה 'ואבנה גם אנכי ממנה' (ל ג), וכתב ה'כלי יקר' (לעיל יז טו) 'לדעת חכמי הקבלה יש באות ה"א כח התולדה כמ"ש (להלן מז כג), הא לכם זרע...', וזהו טעם לשני הה"ן של בלהה, שהרי בשם 'רחל' אין כלל את האות ה', ולכן היה חסר לה בכח התולדה, ואילו בבלהה יש שתי ה', אחת לה ואחת לרחל. והרי מתחילה לא הייתה 'בלהה' שפחת רחל אלא 'זלפה' הייתה שפחתה, ואילו בלהה היתה שפחת לאה, רק, כשהכניס לבן את לאה לחופה תחת רחל נתן לה את זלפה לשפחה לבלבל את יעקב (שיראה את זלפה שפחת רחל כרוכה אחרי ה'כלה') וממילא העביר את בלהה לרחל, וכמפורש ברש"י (ל ט). ומעתה, אילו רחל היתה עומדת על שלה ולא נותנת את הסימנים אזי לא היה מצליח לבן במזימתו והייתה חוזרת זלפה לרחל, ושוב לא היתה יכולה בלהה לתת ה' אחת משמה לרחל.

לט. ומלבד ענין מעלת ה'זויתור' למדנו כאן גם חיזוק גדול באמונה בה', שהנה יעקב עבד שבע שנים ברחל ובסוף רימה אותו לבן ונתן לו את לאה, ולכאורה היה יכול יעקב להתלונן ולהתמרמר מה חטאי ומה פשעי שנתנו לי את לאה בעל כרחי וכנגד רצוני, ומדוע עשה ה' ככה... אמנם באמת כל מעשה זה היה אך ורק לטובתו השלימה של יעקב, כמבואר לעיל, שאילו היה הכל נושא את רחל בלבד היה נשאר הוא והיא עקרים כל ימי חייהם, ורק מחמת רמאותו של לבן היה ביד רחל לוותר ולמסור את הסימנים ללאה שלא תבוש ולא תיכלם, והיא שעמדה לה בסופו של דבר להיזכר לטוב, הרי לך כמה הקב"ה עושה עלילות להיטיב לבריותיו.

מ. אגב אורחא, נציין את דברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ השלם) בפרשתן, וז"ל. 'השלום לו ויאמרו שלום, והנה רחל בתו באה עם הצאן' (כט ו), נראה לפרש, כי יש מי שיש לו שלום עם בני עירו מתוך אהבה, ומתייחס השלום אליו. ויש איש רע, גבר אלים, שהכל יראים ממנו, ומפני פחדו הם בשלום עמו, אבל רק לפנים. וזה 'שלום

באר הפרשה - ויצא

לבייתו^{מא}, וכבר אמרו (תענית כ.) 'לעולם יהא אדם רך בקנהיב ואל יהיה קשה כארוז^{נג}.
 יומא דהילולא - לקראת הילולא קדישא של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע
 דברים נחמדים מצינו ב'מאירי' בביאורו לספר 'משלי' (כה נו) על דבריו של החכם מכל אדם 'אכול
 דבש הרבות לא טוב וחקר כבודם כבוד' ודבר זה נאמר אודות הצדיק כמדובר בפסוקים הקודמים. ומבאר, שאכן אכול דבש זה הבא לאכול מצוף הדבורים, אזי אף שמתוק הוא לחבו, מכל מקום הרבות לא טוב לא יוכל האדם לאכול מידה מרובה של דבש, פן תקצה נפשו בצוף המתוק ביותר. אך וחקר כבודם לחקור בכבודם ופעלם של הצדיקים והאבות הקדושים, זה לכבוד. וטוב הוא הדבר להרבות בהם כמה שיותר.

של שנאה, ויעקב שאל, השלום לו - אם יש שלום בינו לבינם מחמת אהבה (כמ"ש בב"ר, השלום לו השלום ביניכם לבינו), והשיבו, שלום - אך רק מתוך שנאה, והאות כי רחל בתו באה עם הצאן כי רועה היא, והרועים לא ירצו לרעות את צאנו אפילו בשכר והוא מוכרח לשלוח את בתו בין הרועים.

מא. מצינו בהאי ענינא בפרשתן (לא מו), 'ויאמר יעקב לאחיו ליקטו אבנים' ופירש"י, 'לאחיו, הם בניו שהיו לו אחים לצרה ולמלחמה', וז"ל החיד"א 'אפשר לומר דרמזו נמי מוסר לאב שבניו גדולים, שלא יכביד עולו עליהם, אלא יחשיבם כאחים ובזה יהיו 'נוחים' וישבו הוא ובניו בשלוה, שקטים ושאננים'. (הובא בחומש החיד"א בשם ברית עולם סי' שמ"ג). ואכן, סח רבי אריה לייב הכהן בנו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, שאביו ז"ל היה אומר להם אכן בכיבוד אב ואם נזהרתם כראוי, אבל ב'איש אמו ואביו תיראו' לא נזהרתם, עקב אשר נהג עמהם כאח וריע ואף דיבוריו ותוכחותיו היו משוחים בשמן המור...

מענין לענין, כתב ה'ספורנו' בפרשתן, בפסוק (לב א) 'וישכם לבן בבוקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם', וז"ל. כבר אמרו 'אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך' (ברכות ז), אמנם סיפר ברכת לבן לבנותיו, להורות שברכת האב אשר היא על בניו 'בכל נפשו' בלי ספק, ראוי שתחול יותר בסגולת צלם אלוקים המברך, כאמרו (כז ד) 'בעבור תברכך נפשי'. עכ"ל. על כן העצה היעוצה - במקום לתור אחר ברכות וישועות במקום פלוני ואלמוני, ילך כל אחד אל בית אביו ויתברך ממנו, כי אם על ברכותיו של לבן הרשע שביקש לעקור את הכל הדברים אמורים, קל וחומר לבני ישראל הכשרים. לאחר ה'מלחמה' הגיע חתן יתום ביום חופתו אל הרה"ק מסאטמאר זי"ע וביקש להתברך מפה קדשו, נתן הרבי את ידיו הקדושות על ראשו והאריך בברכות ובתפילה במשך זמן רב, בלכתו שאלו המשמשים מדוע ברכו זמן רב כל כך מה שאינו נוהג לעשות אצל אחרים, השיב הרה"ק ואמר, תפילת וברכת ההורים לחתן קודם החופה מלווים אותו כל ימי חייו, והרי חתן זה אין לו אב ואם, שהרי הם נהרגו על ידי הרשעים עקדה"ש הי"ד, נמצא חסר חתן זה ברכות ותפילות אלו, על כן רציתי להשלים לו את החסר והעתרתי עליו בתפילה להצלחה בכל אשר יפנה. מב. סיפר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שבשנות ילדותו שאלו אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, הנה כתיב 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה' ותמוה, הרי השמים רכים הם (כי הם בנויים מאש ומים) והאיך עמד הסולם ועל מה נשען, ולא נתן לו ה'אמרי אמת' לענות, אלא המשיך ואמר, על כרחך לומר, שהסולם היה רך וקל יותר מהשמים, ועוד מוכרחים אנו לומר שהמלאכים שעלו וירדו על הסולם היו רכים וקלים יותר מהסולם - נמצינו למדים 'אז וואס מער הימעליש איז מען מער לייכטער' (כמה שיותר קדוש ושמימי הדבר כך הוא גם רך יותר), כי בכדי לטפס במעלות הקדושה על האדם להיות רך כקנה.

פעם ישב הרה"ק הר"ב ממעז'בוז זי"ע בעריכת שולחנו הטהור בליל שב"ק, באותה שעה ישב שם אברך למדן שהיה שקוע בתלמודו, בתוך לימודו הוצרך האברך לספר מסוים הנמצא בארון הספרים, ויקם האברך ממקומו, ולקח עמו את הנר שעמד על השולחן, מבלי להשים אל לבו כי שבת היום, כראות הר"ב את מעשיו נזדעק ואמר, 'מי האיש המעיז לקחת את הנרות מעל שולחני... כשמוע האברך את גערתו חזר והניח את הנר על גבי השולחן. לאחר מעשה נענה תלמידו הרה"ק מסאווראן זי"ע (שהיה נוכח שם), מכאן נלמד מידת המתנות של הר"ב, כי אם היה תיכף צועק עליו 'שבת', הרי מרוב פחד היה האברך שומט מידיו את הנר, והיה עובר בכך אף על איסור מכבה, אך משהערים לגעור בו על שלקח מעמו את הנרות שלו, הצילו על כל פנים מאיסור מכבה.

הרה"ק מקאצק זי"ע אמר, דעל ידי שאמר יעקב ללבן חותנו (לא לב) 'עם אשר תמצא את אלוהיך לא יחיה' לכן מתה רחל אמנו בדרך, מכאן חזינן עד כמה על האדם להזהר שלא לכעוס ולמשול ברוחו, שלא להוציא 'דבר חריף'

שאין מקום רק לעסק משנתנו. וז"ל, סוד הילולא צדיקי הוא שביום פטירת הצדיק אין עסק בכל העולמות לעסק בשום תורה כי אם במעשיו הטובים ובתורתו שחידש, דומיא דכתובה הנקראת בהלולא דחתן, שאין נקרא שם כי אם הכתוב לעסקי החתן והכלה, וזהו מה שאמרו בגמרא (ברכות ו:): 'אגרא דבי הילולא מילי', פירושו, מיליו ודבריו שחידש בתורה. עכ"ל.

מעתה, שומה גם עלינו בהאי יומא להתעסק בתורתו^מ וללכת בדרכיו הקדושים. ועל ידי זה נתדבק בו ונתקשר אל נשמתו הקדושה^מ ונזכה שתהא תורתו מגן לנו והוא ימליץ טוב בעדנו^מ.

זכותו יגן עלינו-ההשתטחות על הציון

כבר אמרו חז"ל (חולין ז:): גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן, ובפרט ביומא דהילולא דיליה שרוחו הגדולה מרחפת ומסוככת בכנפיה להחיש ישועה לדופקים

וכלשונו הרבות בחקר כבודם של צדיקים, וההארחה באופני מעלתם הוא כבוד להמרבה, כי ברוב דבריו בזה יחדל פשע, באחוזו בנתיבותיהם והדבקו ביושר פעולותיהם. ואכן, עלינו ללמוד ממעשי אבות - סימן לבנים, לחיות חיים שיש בהם יראת שמים ויראת הטא, בתוספת ראויה של אמונה תמימה וביטחון בצור כל העולמים.

הדברים אמורים ביותר ביומא דהילולא דיליה, כי גם בעולמות העליונים מתעסקים רק 'במעשיו הטובים ובתורתו שחידש' וכלשונו של הרמ"ע מפאנו בספרו 'כנפי יונה' (חלק ב' סימן צ"ב, הובא בישיבה ישראל ט"ו סיון) ד'הילולא' נקראת שמחת נישואין והילולא נקראת 'יום השנה' (יא"צ) וכמו שתחת החופה של 'חתן וכלה' אין עוסקים רק בענייני הנישואין - והבא לברר באותה שעה אפילו בסוגיות החמורות שבש"ס יענו ויאמרו לו 'אין באן המקום...! כך הוא גבי יום פטירת הצדיק

מפיו, ואף גבי יעקב גופיה מצינו שנשמר מאד, בזה שלא קילל את 'שליט מצרים' שדרש מבניו להביא לפניו את בנימין, ולא עוד אלא שציווה אותם (מג יא-יד) 'קחו מזמרת הארץ... וקל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש', ואם לא היה עוצר בנפשו, והיה מקלל את מושל מצרים היה מאבד גם את יוסף בנו...

מג. וכמה עלינו להיזהר במשנה זהירות שלא להיגרר אחר המחלוקת, כדמצינו ברש"י בפסוק (כח יא) 'ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא' - התחילו מריבות זו את זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת. ולכאורה יפלא, אם כבר עשה הקב"ה 'נס' שנעשו כל האבנים לאבן אחת, מדוע לא השלים את הנס לעשותם כרים וכסתות, שיניח צדיק את ראשו על דבר רך, אלא מתרץ הגר"א מווילנא זי"ע, שמתוך ריב ומדון - אף אם יארע נס, אי אפשר שיצא דבר רך וענוג, כי אם דבר קשה ומשבר עצמות. פעם הביאו להרה"ק ה"ייטב לב' כד יין ששמו באידיש 'קריגעל', והיה הכד מיזפה בכל מיני יופי, נענה הבן ה'קדושת יו"ט' לאביו, הנה קריגעל הלז כל כך יפה היא, אבל זאת לא אבין מדוע נקראת בשם מכוער כל כך - שכן קריגעל הוא מלשון מצה ומריבה, נענה האב ואמר, אה, את שמו 'הרוויח' ביושר, כי יש לו למעלה פה גדול (לשפיכת היין) - כלומר שמדבר מידי הרבה, ו'ברוב דברים לא יחדל פשע' (משלי י ט).

מד. וכך כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (פרשת נח עמוד י"ב ד"ה ענין) וז"ל. בהילולא של צדיקים גם מי שלא הכירו בחייו ולא שמע מפה קדשו דברי תורה, מכל מקום ההולכים בעקבותיו ומתאספים יחד, ומספרים סיפורי קודש, וחוזרים על דבריו הקדושים שלימד בהם איך לעבוד להשם יתברך, על ידי זה משיגים קשר ושייכות להצדיק וכמו שכתב מרן אא"ז ז"ל במכתבו (הובא לעיל)...עכ"ל.

מה. וכמעשה שהיה בעת פרידתו מבני קהילתו 'אווריטש', שטרם עלותו על הספינה בדרכו לארה"ק עמדו כל הקהל ונפשם בשאלתם, להישאר דבוקים בו, אמר להם ה'בת עין' בזה"ל: כתיב 'ובו תדבק', וכי אפשר לדבק בו, אלא הדבק במידותיו מה הוא רחום וכו' מה הוא חנון וכו', מוכח מזה כשמדבק את עצמו במדות של אחד דומה ממש כמי שמדבק בו, על כן גם אתם תראו לדבק את עצמכם במדותי אשר הורגלתי בהם מנעורי עד היום הזה, ויהיה כמו שמדבק בי ממש פנים אל פנים, והמידות שהורגלתי ליהרר מנעורי הם - לשון הרע, שקר, וגסות הרוח. (מובא בהקדמה לבת עין מפי בן אחיו).

מו. יש שאמרו, כי משמעות תיבת 'הילולא' היא 'שמחת נישואין', והנה בנישואין המנהג להעניק 'דורונות', אף בנישואין אלו מעניק הקדוש ברוך הוא 'דורון' ל'חתן' - הצדיק, שיוכל לשנות את גזר דינם של קרוצי חומר

על שערי רחמים^{מז}. וכדאיתא מהרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (מאורן של ישראל, י"ד שבט, ב) שהטעם שיום פטירת הצדיק נקרא 'הילולא', כי אותו היום לצדיק הוא כ'בי הילולא' שהוא בלשון ארמי יום 'חתונתו', וכמו שבחתונה קורין את הכתובה לפני החתן להודיעו ולהזכירו את התחייבויותיו כלפי הכלה, כמו כן ביזמא דהילולא של הצדיק מזכירים את התחייבותו כלפי האנשים שחמו בצילומיה. עכ"ל. ובכלל הדברים הוא, 'שמוזכרים לו את התחייבותו' כי בידו 'לפרוע את החובות'...^{מט}

וביותר נשמעת התפילה כאשר עומד על אדמת קודש ופוקד מקום מנוחתו וציונו הקדוש של בעל

הדרים בעולם הזה, אמנם מובן שהקרוב קרוב קודם, על כן העצה היעוצה להתחבר ולהתקרב אל הצדיק כל אחד בדרכו שלו, אם בעריכת סעודה, אם ב'לחיים', אם בהשתטחות על הציון, ועל כולנה ללמוד מדרכיו של צדיק – לילך בהם ולעבוד בהם את ה' הוא האלוקים.

מז. אף מעשה פטירתו של צדיק זה – הציל חיי הרבים, היה זה בשנת תר"א, בראשית השנה פשטה בצפת מגיפה – מחלה ממארת חשוכת מרפא, וכל מי שנגע במי שתקפו החולי היה גם כן נחלה, מגיפה זו הפילה חללים רבים ואף ה'בת עין' נתקף בחולי זה, והתאבק במחלתו כמה ימים, לפני פטירתו הבטיח לבני העיר 'כי הוא הקרבן האחרון ממגפת הדבר, ואחריו לא תהיה עוד מגיפה בעיר זו', וכך הווה.

סיפר הגאון רבי ישעי' טישלער שליט"א הדר בעי"ת בני ברק, כי לפני כשנתיים ימים (בשנת תשע"ז) פגש בליל שב"ק על פתחו של ביהמ"ד חסידי – אברך מ'קרית ספר' שבא לשבות שבתו אצל חמיו בבני ברק, אחר ברכת 'גוט שבת' שאלו האברך האם יש באותו ביהמ"ד ספר 'בת עין', ענה לו ר"י כאן אין 'בת עין', אמנם בביתי שוכן ספר בת עין אחר כבוד ואם רצונך עז להשיג את הספר עלה עמי לביתי ואלוהו לך... וילכו שניהם יחדיו, ויאמר ר"י לאברך האם חפץ מע"כ דייקא ב'בת עין' או כמו"כ טוב ספר חסידות אחר... פתח האברך וסיפר לר"י, לפני כשנה תמימה גמרתי למנות י"ב שנים מיום הנישואין ועדיין לא נפקדנו בזש"ק, בצר לי עליתי אני ובני ביתי לעיה"ק צפת להעתיר תפילה ותחנונים בזכות הצדיק הקדוש ה'בת עין' (לא היה אז יומא דהילולא של הבת עין), מכיוון שכהן אנכי וזכיתי להתקדש בקדושתו של אהרן אינני רשאי להכנס ל'בית החיים' להשתטח על ציון הקודש, ע"כ פניתי אני וב"ב לבית מדרשו של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע בצפת, שם קרענו שערי שמים בתפילתנו וקבלתי ע"ע שכשיוולד לנו הבן נלמד בכל שבת (בעת הסעודה) בספר הק' בת עין במשך שנתו הראשונה של הבן... ומיד נפקדנו בזש"ק, ואכן מיד קניתי את הספר למען יהיה מזומן תחת ידי בכל שבת, ובעזהשי"ת הנני מקיים את אשר קבלתי על עצמי, אלא שכאן בבני ברק בבית מו"ח לא מצאתי את הספר ע"כ מצאתני מחפש אותו...

מח. כה כתב הגה"צ רבי יהושע דייטש זצ"ל (בית הלחמי פרשת פקודי) שבימי בחרותו בשנת תרפ"ז שהה בחג הסוכות בעיר מונקאטש, וביומא דהילולא של הרה"ק ה'דרכי תשובה' זי"ע עלה לציונו יחד עם בנו הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע. מנהגו של המנחת אלעזר היה לזמר את הפיוט 'בר יוחאי' על ציון אביו (על סמך שאביו חיבר ג' כרכים ביאורים על התיקוני הזוה"ק), וכן עשה בשנה זו ג"כ, לאחמ"כ פתח לבאר את הזמר 'בר יוחאי' שבו אנו אומרים 'אשרי העם הם לומדיך', והלשון 'לומדיך' צ"ב, כי מן הראוי היה לומר אשרי לומדי תורתך או חיבורך, ומהו לומדיך שנראה כמו שהם מלמדים לרשב"י איזה לימוד, וביאר המנח"א, שהכוונה למה שהולכים בעת צרה לקברי הצדיקים לבקש מהם שיתפללו לבטל הגזירה, כי פעמים שמסתירים ומעלימים מהצדיקים את הגזירות, שהרי 'הקב"ה גוזר וצדיק מבטלה', ומעלימים מהם את הגזירות כדי שלא יבטלו, ולכן באים בני ישראל על קברי הצדיקים לקיים הם לומדיך – שהם מלמדים את הצדיק מה נעשה בעולם, אלו גזירות קשות ניתכות על ראש בני ישראל חדשים לבקרים ל"ע... (ובזאת החל המנחת אלעזר לפרט בפני אביו באריכות את הצרות העוברות עליו).

מט. הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע היה מבאר את ענין 'הילולא' של צדיקים, כי לצדיק יש כוחות אדירים, לפעול ישועות גדולות ונוראות בקרב הארץ, אמנם בעלותו השמימה בפטירתו מהעולם הזה – הרי הוא נוכח לראות שכל מעשי אלוקינו טובה רבה הם, וממילא אינו פועל להסיר הצער מעם בני ישראל הנמצאים בעולם הזה, וכפי המסופר שהרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע הבטיח קודם פטירתו מהאי עלמא – לתלמידו הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב זי"ע, שבעלותו לשמי ערבות לא ינוח ולא ישקוט עד שתבטל גזירה קשה שהיתה אז על ראשי עם בני ישראל, אחר זמן נתגלה אליו הרה"ק הר"ר"א בחלום ואמר לו, משעליתי למרום אינני רואה 'גזירות רעות' כלל, כי

ריקם, עד שאפילו הקב"ה חשש כביכול ממנה - שלא להשיב פניה ריקם, והוצרך להסתיר את מקום קבורת משה רבינו... ראה עד היכן הדברים מגיעים.

וזכר מצינו כזאת ב'מצבת קבורת רחל' שנקברה בדרך אפרת היא בית לחם, וכל הטעם לכך היה (כמובא נמי ברש"י ר"פ ויהי) כדי שיוכלו בני ישראל להתפלל שם בעת שיגורשו מארצם לגולה, וכך אמר יעקב אבינו לבנו יוסף 'ואקברה שם - ולא הולכתיה אפילו לבית לחם להכניסה לארץ, וידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך שעל פי הדבור קברתיה שם, שתהא לעזרה לבניה בשיגלה אותם נבזוראדן, והיו עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה בזוכה ומבקשת עליהם רחמים', הרי שיוכו להינאל מן הגלות בזכותה של רחל אמנו כאשר ישתטחו על קברה, ותפילותיה מלוות את ישראל בגלות בהיותם בארץ לא להם^{נא}.

ההילולא^א. בפרט בצדיק זה שהעמיד ועצר את האבנים שהיו מרחפות סביב ראשי בני ישראל בעת הרעש הנורא בשנת תקצ"ז, אף כהיום הזה נעמיד ונעצור בכוחו הגדול את האבנים המעיקות על לכבות בני ישראל ומטר הצרות המרחפות סביב ראשי בני ישראל, ויאמר לצרותנו די.

צא ולמד כמה ישועות אפשר לפעול על קברם של צדיקים, כמו שאמרו בסוטה (יד. כפי שהוסיף בהגהות הב"ה באות א) 'מפני מה נסתתר קברו של משה מעיני בשר ודם, מפני שגלוי וידוע לפני הקב"ה, שעתיד ביהמ"ק ליחרב ולהגלות את ישראל מארצם, שמא יבואו לקבורתו של משה באותה שעה ויעמדו בכביה ויתחננו למשה, ויאמרו לו, משה רבינו, עמוד בתפילה בעדנו, ועומד משה ומבטל את הגזירה, מפני שחביבים צדיקים במיתתם יותר מבחיהם'. מכאן תראה גדולת כוחה של התפילה על קברו של הצדיק שאינה שבה

כל הגזרות 'טובות' המה, ולכן איני יכול לבטלה. אמנם ביום ההילולא יורדת נשמת הצדיק להאי עלמא ושוב רואה היא לנגד עיניה את כל הצער ומכאוב העוברים על בני ישראל 'דבר יום ביומו', ואין לך יום שאין... מרובה... לאידך, הרי מקום הנשמה כעת בעולם העליון, ונמצא שיש לה כוחות יותר מבהיותה בזה העולם, על כן כוחה רב לפעול ישועות גדולות למעלה למעלה מדרך הטבע.

בהאי עניינא אמרו לבאר את דברי רש"י בפרשת תולדות בפסוק (בראשית כז א) 'ויהי כי זקן יצחק ותכהן עיניו מראות', וברש"י, 'דבר אחר, כשנעקד על גבי המזבח, והיה אביו רוצה לשחטו, באותה שעה נפתחו השמים, וראו מלאכי השרת (את מעשה העקידה) והיו בוכים, וירדו דמעותיהם ונפלו על עיניו, לפיכך כהו עיניו'. ולכאורה צריך ביאור וכי בכדי שיראו המלאכים את הנעשה בזה העולם שאברהם עוקד את בנו יצחק - וכי נצרך עבור זה לפתוח את השמים. ואמרו ביאור נורא הוד, כי בוודאי את הכל הם רואים מן השמים, אלא שמשם אינם בוכים על זה כי שם רואים רק את הטובה שבדבר, וכי על דבר טובה וברכה יש להם לבכות, רק בהיטם בזה העולם איך שבני ישראל נאנקים ונאנחים איש איש בנגעו ומכאובו על זה הם בוכים מאין הפוגות עד שנסתמאו עיני יצחק עי"ז...

נ. כשעלה הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע על ציון אביו הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע, נענה וסיפר לסובבים עובדא נוראה, וזה דבר המעשה, איש יהודי היה בימי הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע (יש מספרים זאת על מרן הבעש"ט זי"ע) שלא חסר בעולמו דבר אלא זש"ק, והיה היהודי עולה תמידים כסדרם ומזכיר עצמו לטובה לפני הר"א ב'קוויטל' (פיתקא) עם 'פדיון נפש', ואכן לאחר ימים ושנים נענו לו מן השמים ונולד לו בן זכר למזל טוב... עברו כמה שנים והר"א נסתלק לעולם שכולו טוב, וצרה צרורה... אחר תקופה קצרה שבק הילד חיים לכל חי... האב לא איבד עשתונותיו, נטל את הילד הנפטר ויעלהו לציון הקודש של הר"א, הניח את הילד על הציון, ויזעק זעקה גדולה ומרה, רבי קדוש... אל הנער הזה התפללתי, לא לזה הייתה הכוונה בעשרות הקוויטלעך ופדיון הנפש שנתתי לרבי... לא על זה נדברנו, הריני מניח לפניך את הילד... והלך לו... אין לנו כל שמץ השגה בצדיקים בחייהם וק"ו שלא במיתתם - כי גדולים צדיקים במיתתם יותר (חולין ז:). ואכן, הר"א פעל את מה שפעל, והילד קם ממקומו לתחיה, וכה אמר לו הר"א בקול גדול, בן יקיר, עמוד וקרא בקול רעש, טאטע... טאטע... (אבי, אבי) בטרם יתרחק אביך מבית החיים שבכאן ובע"כ תשאר יחידי ב'בית החיים'... אף אנו נאמר - אמר הרה"ק רבי יהושע, הבה נצעק טאטע טאטע כל עוד שאנו נמצאים בקרבת מקום לציון הקודש של אאמו"ר...

נא. אולם התפילה תועיל רק כשיאמין המתפלל באמונה שלימה בכוחו של הצדיק, כמו שאמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע בפסוק בפרשתן (ל א) שאמרה רחל ליעקב אבינו 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי', והשיב יעקב

סעדני ואושעה – סגולה נפלאה לערוך סעודה לכבוד נשמתו
 סגולה נפוצה וידועה לערוך סעודה לכבודו ולטובת
 נשמתו של בעל ההילולא קדישא בעל הבת
 עין - הרה"ק רבי אברהם דוב בן הרה"ק רבי דוד.
 בזכותה ובכוחה להחיש ישועות גדולות ונצורות יי. וכמו
 שמביא הרה"ק האדמו"ר מטאהש זי"ע (בספרו עבודת
 עבודה) וז"ל, ידוע לי ממשפחה אחת בארץ ישראל
 אשר הווקקו לדבר ישועה ורחמים, וערכו סעודה ביום

'התחת אלוקים אני' (שם פסוק ב), וביאר, שכך אמר לה יעקב, שלא ראי האמונה בצדיק כמו האמונה בהשי"ת אשר
 בכוחה לשדד מערכות אף אם אינה בשלמות, אולם כח האמונה בצדיק הוא רק כשמאמין באמת ובתמים, מכיוון
 שאמרת 'ואם אין' הרי זה סימן שיש בקרבך ספיקות בכוחי א"כ אין בכוחי לעזור לך, כי 'התחת אלוקים אני' להושיע
 גם כשאין מאמינים בי בשלמות, ורק האמונה השלימה בכח הצדיק פועלת ישועות נפלאות למעלה מדרך הטבע.
 מענין לענין יסופר, כי מתחילה בבוא הרה"ק ה'בת עין' זי"ע לארץ הקודש להשתקע בתוכה, היה בדעתו לעלות
 לדור בעיה"ק ירושלים, ורק לימים הנוראים שהה בצפת עיה"ק, (מחוסר מקום הוצרך לישן שם בתוככי כוך הבנוי בתוך הכותל),
 ורק משום מעשה שהיה החליט לקבוע דירתו בצפת, וכך הווה, ביום הושענא רבה שמע שאם קוראת לבנה -
 'ירחמיאל', עלה הגגה והורד משם את המחצלות, בהסבירה שלמחרת היום, בשמיני עצרת, יתכנסו כל בית ישראל
 ויתפללו 'תפילת גשם', ולבטח גשם עז יותך ארצה, על כן יש להיזהר על המחצלות שלא יתקלקלו, כראות רבינו
 מעשה זה, איוה למושב לו בעיר שתושביה מאמינים כל כך בכח התפילה.

רבו סיפורי הישועה בזכותו של אותו צדיק בזיווגים הגונים, בזש"ק בנחת דקדושה מכל יו"ח... ולא נביא אלא
 כמה מהם וללמד על הכלל כולו יצא, שמעתי מאחד מגדולי הדור שליט"א מהיושבים ראשונה ב'מזרח' של בני
 ישראל, שבשנת תשע"ז ישבה בביתו בת גרושה ל"ע, והיה לב ההורים מתפלץ מרוב דאגה וצער, ביום י"ב כסלו
 שלח את אחד מתלמידיו לערוך סעודה רחבה וגדולה לעניי צפת, לא עברו שבועיים תמימות ובתו באה בקשרי
 אירוסין עם בחור עידית שבעידית, ממש פלאי פלאים.

נב. בישיבת 'בית אברהם' בעיה"ק ירושלים תובב"א, ישנו 'קרן' לעריכת סעודות מדי שנה בשנה ביומא דהילולא
 קדישא, ומעשה שהיה כך היה, לפני עשרות בשנים היה יהודי ושמו הרה"ח ר' שלמה גראס ז"ל, לפרנסתו
 התעסק במכירת נפט, ברם, עסק זה - יגיעתו רבה ושכרו מועט, ומכיוון שכך, רעב ומחסור שררו בדרך קבע בביתו,
 ויהי בליל ההילולא של ה'בת עין' זי"ע, השתטח ר' שלמה על ציון הקודש, ושפך את לבו כמים, בתפילה ובתחנונים
 שירוויחו לו פרנסתו מן השמים, לאחר מכן, חזר לביתו ועלה על יצועו, והנה בחלומו רואה הוא את ה'בת עין'
 זי"ע, ויאמר לו ה'בת עין', דע לך שקורת רוח מרובה הסבת לי בתפלתך על קברי (ידוע שהמתים נהנים כשמתפללים על
 קברם, וראה זוה"ק פר' ויחי רכה). אך זאת אשאלך - מדוע לא ערכת סעודה לכבוד ההילולא, תיכף התעורר ר' שלמה
 משנתו, וקיבץ משארית לחמו הדל, כינס עשרה יהודים, וערכו יחדיו סעודת הילולא. למחרת היום הלך ר' שלמה
 וקנה כרטיס לוטו (לאטר"י), וזכה בהון עתק שממנו נתעשר בעשירות גדולה, ואף הקים מממונו 'קרן', אשר עד עצם
 היום הזה עדיין עורכים ממנו סעודות הילולא.

אספרה נא מעשה אשר ביודעי ומכירי קאמינא, בבית אחד נישאו הילדים בס"ד בזה אחר זה, זולתי בחור אחד
 אשר נתקעו שידוכיו בזה אחר זה, בד בבד טיפס גילו והגיע לגילו של יצחק אבינו בעת נישואיו - ויהי בן ארבעים
 שנה, גיל אשר לכל הדעות נחשב לבחור כזקנה מופלגת עד מאד, יחד עם גדל הצער והמכאוב של הבחור, של
 ההורים וכל בני המשפחה מסביב, ויהי בחודש טבת תשע"ח, נסעה אחותו של הבחור לציונו של הרה"ק ה'בת עין,
 שם הבטיחה שאם אחיה יבוא בקשרי אירוסין עד ר"ח שבט שנה זו (תשע"ח) תערוך המשפחה סעודת הודאה, וגם
 סעודת הילולא בי"ב כסלו לשנה הבאה (שנה זו - תשע"ט), ואכן, לא עברו שבועיים, והבת עין פרע חובו - ביום שלישי
 כ"ב טבת - בא ה'גלות' לקיצו, והבחור בא בקשרי שידוכין...

כמו"כ שמעתי מבעל המעשה אשר עברו עליו כמה וכמה שנים מיום נישואיו ועדיין לא זכה לפרי בטן, ומה רב
 צערו וכאבו כש'בישרוהו' הרופאים שאבד סברו ובטל סיכוייו, ועל פי דרך הטבע לא יולדו לו לעולם בנים או
 בנות... העיר ה' את לבו שלא להתייאש לגמרי, וביומא דהילולא - י"ב כסליו תשס"ח עלה לציונו הק' בעיה"ק צפת
 ת"ו, שם שפך ליבו כמים לראות בישועת ה', ואכן לתקופת השנה ממש כעת חיה ביום י"ב כסליו תשס"ט נולד לו
 בנו בכורו במזל טוב, ויהי לאות ולמופת.

שמעתי מהרה"ח רבי מוטל ראטמאן שליט"א, עובדא שהיה עד לה לפני כמה שנים, בעודו מהלך ברחובות קריה – בשכונת מאה שערים אשר בעיה"ק ירושלים, מצאו יהודי נכבד 'בעל תשובה' אשר אין הפרוטה מצויה בכיסו, והלה החל לשאלו אודות 'וואש מאשין' (מכונת כביסה), כי נתקלקלה המכונה שבביתו, עוללים שאלו בגדים נקיים ואין נותן להם, ובצר לו הוא מחפש אחר חנות המוכרת מכונת כביסה 'יד שניה', כי עליה אין דורשים סכום עתק כמו על מכונה חדשה. ר"מ ניסה להניאו מכך, היות וידוע ליודעי חן שדבר שטות הוא לקנות מכונת כביסה יד שניה – כי לעולם ומעולם לא תדע אלו חסרונות ובעיות יצוצו לך במשך השימוש בה. וכה אמר לו ר"מ, היום חל יומא דהילולא של ה'בת עין', עומד אני ליסע לעיה"ק צפת להשתטח על ציונו, בוא נא עמנו, וכבר נפעל עבורך ישועה גדולה. וכן עשו, כל הדרך לא פסיק פומיה מגירסא של אותו נצרך, אודות מכונת הכביסה, כי מכונה פלונית טובה היא, ושל 'חברה' פלונית לא... ובכלל הוא דואג מה יהיה בסופו של דבר, כיצד יכבסו את בגדי בניו הגדולים והקטנים... ובבואם לפני המלך בציון הקודש שפכו לבם בתפילה – איש איש בנגעו ומכאובו. משם נסעו, ויחנו באת"ק מירון, קנו במכולת (גראסערי) לחם וכל מטעמים ועלו לציון הקודש דרשב"י לערוך שם סעודת הילולא, ויהי, אך יצאו מציון הקודש, צלצל הטלפון של מיודעינו הנצרך, ומצד השני 'מבשרים' לו כי הגורל שקנה מאיזה 'מוסדות' לפני זמן רב זכה ב... מכונת כביסה חדשה ומשוכללת...

וכה אמר לי ר"מ בצערו על אותו נצרך, הרי כוחו של הצדיק להשפיע שפע רב וגדול, חבל על אותו איש אשר צמצם את כל השפע במכונת כביסה שאכן קיבל אותה, אילו היה מבקש ב'השגות' כגדולות יותר בוודאי היה מקבל שפע רב פי כמה וכמה (ר"מ מספר ע"ע שפעל לטובה באותה נסיעה כמה עניינים גדולים ורבים פי כמה וכמה)

מעשה היה לפני כשנתיים בארה"ק, שהממונים על המס פשטו לחנותו של אברך והחלו ל'פשפש במעשיו' מה הם הוצאות בית עסקו וכנגד מה הם ההכנסות... וימצאו כתוב כי בית העסק נושא ב'הוצאות' גדולות, דוגמת שש קווי פלא' (סעלי) בשעה שבאמת רק אחד מהם נצרך לצורך העסקים, בית העסק מחזיק בשני כלי רכב כשרק אחד נדרש להם, ואף הבעלים עצמו חגגו לאחרונה וישבו בבית מלון גדול במשך שבוע שלם 'על חשבון' ההוצאות. המכיר ובקי יודע שעבירות כגון דא מחייבים אותו לשבת בבית האסורים... אבל... באמצע החקירות נזכר האברך מהסגולה הידועה לתת סעודה לכבוד נשמת הבת עין ומיד קיבל כן על עצמו (לערוך סעודה ביומא דהילולא של הבת עין), באותו רגע נענה אליו ה'חוקר', שמע 'בני' מוסר... זאת הפעם אותר לך על הכל... אבל אוי לך אם תשוב לעבור עבירות כגון דא, ושילחו חפשי לביתו.

ידוע לי מעשה שאירע בשנת תשע"ה, באברך מתושבי עי"ת וויליאמסבורג יצ"ו שסבל מנדודי שינה, משהלך להיבדק אצל רופא פשוט אודות נדודי השינה, עשה לו ג"כ בדיקת א.ק.ג. (EKG) ומיד נחרד ושאלו מתי ביקרת לאחרונה אצל 'רופא הלב' שלך, ויען האיש ויאמר לפני כמחצית השנה, ויצוהו הרופא להחיש פעמיו לרופא הלב מיד בבוקרו של יום... מכיוון שראה הרופא שהאברך אינו מבין חומרת מצבו פנה הוא בעצמו וקבע 'תור' לאותו אברך למחרת היום. ואכן, רופא הלב ראה בבדיקותיו שהעורק (גי'ד) הראשי המוליך אל הלב סתום ברובו ככולו, ובכל רגע עלול העורק להסתם לגמרי ולהכניסו בסכנת חיים וודאית... ורצה להכניסו מיד לערוך צנתור בלבו (bypass), אך הלה התחנן על נפשו שיחוס ויתן לו להלך ברחובה של עיר עוד יום אחד כי מנהל הבנק שבו מתנהל 'חשבוננו' גער בו שאם איננו מכניס היום סכום כך וכך מעות הם סוגרים לו החשבון... ואכן, תוך כדי דיבורם יחדיו ראה הרופא שמנהל הבנק מתקשר שוב אל האברך, ע"כ הסכים לשחררו בתנאי שמחצות ליל לא יאכל מאומה ויבוא אליו מיד למחרת היום לעריכת הצנתור.

משם התקשר האברך לאחד מידידיו הידוע כ'בעל צדקה וחסד נפלא' בלב רחום וחנון וביקש 'הלוואה' על סך פלוני שעליו למהר להכניס לבנק בטרם יעבור מחר את הצנתור... ומידי דברו עמו נענה האברך ואמר, ראה נא ידידי, מוקף אנכי בסגולות שונות אשר רגיל אני לערוך, ומה הועילו לי כל אלו הסגולות, כשהנני 'אברך' בעל חוב אדיר וחולה מסוכן... אמר לו ידידו, וכי קטנה היא בעיניך, שהגעת לידי רופא פשוט בעד 'נדודי שינה' ומשם נתגלגלה הצלת חיך כפשוטו ממש – שנתברר ברגע האחרון שהנך מחויב לעבור צנתור ללא כל דחיה, איעצר, למחר חל יומא דהילולא של הרה"ק ה'בת עין' זכור נא ואל תשכח להדליק נר לטובת נשמתו, גם תוסיף לומר תהלים, ובעזהשי"ת בזכות הצדיק קרובה ישועתך לבוא...

מכיוון שהזכיר הידיד את הילולת ה'בת עין' נתחווירו פני האברך כשלג, וכה התוודה בפני ידידו, כי אכן, מהמאמינים הוא ולכן בשנה שעברה ביום י"ב כסלו (תשע"ד) ערך סעודה בביתו לעשרה יהודים... אלא שבשנה זו כשנודמן

באר הפרשה - ויצא

ההילולא קדישא, ותיכף נושעו בישועה רבתי למעלה מדרך הטבע".

של חברו כמו בצערו ממש, וזהו בחינת אחד-אח דלת, היינו להיות אחיו של ד"ר. וכמו ששמעתי מהרב הק' אב"ד דק"ק בארדיטשוב שאמר בשם המגיד ממעזריטש ז"ל שאחת מי"ג מידות שהתורה נדרשת בהן הוא גזירה שונה - היינו בחינת השתנות - שירגיש בצערו (ב'גזירה' הקשה העוברת עליו) של חברו כמו בצערו ממש בשוזה, עב"ל"ה.

אוהב את הבריות - אהבת ישראל במשנת הבת עין

כתב הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (חוקת ד"ה א"י ואת חקת), וז"ל. ועיקר 'גמילות חסדים' הוא להשתתף בצערו

בביהמ"ד לדבר ביום השב"ק העבר (פר' ויצא - שלפני ההילולא) אודות סגולת הסעודה קם האברך והכריז בקול רם, כי אף הוא כמוהם ערך סעודת הילולא לפני כשנה, ולא הועיל במאומה, מצב פרנסתו בכי רע - יום יום הוא מגלגל כספים מגמ"ח אחד למשנהו וכו' וכו', ולא ראה שום ישועה במשך השנה, והנה כמסיח לפי תומו אמר לו אחד ממתפללי ביהמ"ד, הרי לא ידע אדם מה עובר עליו - כמה לא חלי איניש ולא מרגיש, שמא נגזרה עליך הגזירה שלא תוציא שנתך, ובזכות אותה סעודה ניצלו חייך מבלי שתדע מאומה על כך... ועתה הינו עומד ומשתומם כי נראים דברי 'מתפלל' זה כדברי נביאות ורוח הקודש ממש, שכן רגליו הוליכוהו לרופא קטן ורגיל אודות נדודי שינה ונסתבב מזה הצלת חייו, כי בלאו הכי שמא היה נודם לבו ואז היה חל גם יום היא"צ שלו בי"ב כסלו... מיד מיהר האברך לערוך סעודה בטרם יגיע חצות ליל וימנע ממנו להשתתף בסעודת ההילולא... סוף דבר הצנתור הצליח והכל בא על מקומו בשלום, ויהי לפלא.

נג. אגב אורחא יובא מה שסח הרה"ק הבת עין אודות 'סעודות מצוה', פעם נכנס אל הרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע אחד מיהודי העיר להזמינו לסנדקאות אצל בנו הנולד לו, שאלו ה'מגיד', האם תעריך 'סעודת ברית', נאנח היהודי ואמר, רבי קדוש, משתכר אנכי שכר מועט של חמשה מטבעות לשבוע, אשר בקושי מספיקים לפרנסת בני ביתי - לחם צר ומים לחץ, אין בידי מעות לערוך סעודה לכבוד הברית, אמר לו המגיד, אם רצונך שאהיה סנדק לרך הנולד - עליך להבטיחני שתקיים 'מנהג ישראל' בסעודת הברית, לך נא אל אדונך אשר אתה עובד אצלו, ותבקש מעמו שישים לך מעתה 'שכר עבודתך' על השבוע הבעל"ט, ויפרע ממך מטבע אחת בשבועות הבאים 'מטבע' לשבוע. והסביר ה'מגיד' דשרו של עשו הוא 'סמא"ל', ובשמו מרומז נוטריקון - ס'עודת מילה אין לעשות, ס'עודת מ'צווה אין לעשות. ס'יום מ'סכתא אין לעשות. על שלש אלה נלחם הוא מאד שיתבטלו מתוך עם בני ישראל, ואכן לדאבון לב הצליחו מעשיו לענין סיומי מסכתות, אמנם, לזאת לא אסכים, שיצליחו מעשיו בסעודת ברית מילה, ולכן כל כך החמרתי ב'בעל ברית' זה שיקיים המנהג ויערוך 'סעודת ברית'.

ה'בת עין' היה עד למעשה זה, אחר זמן ביאר ה'בת עין' את סיבת התנגדות השטן לג' סעודות אלו, כי כל אימת שהשטן עולה ומשטין על אי מי מבני ישראל, פלוני עבר על איזה ממצוות התורה, עונה לעומתו 'מלאך מיכאל', וכי לא ראית באיזה שברון לב עבר העבירה, כי אף בעת עשייתו את העבירה היה שבור מכך שהשטן לכדו ברשתו, ומאידך פוק חזי את גודל השמחה שיש לבני ישראל בעשותם אחת ממצוות ה', ועושים יומא טבא בסעודת מרעים, טענה זו סותמת פיות משטינינו ומקטריגינו, ולכן נלחם השטן כל כך לבטל מישראל את השמחה של מצווה, כי על ידי שמחה זו מתבטלים כל טענותיו.

נד. נוראות כתב הרה"ק (שמיני ד"ה והוא) לגנות את המראים כלפי חוץ שהם אוהבים את רעיהם, ובאמת הם שונאים אותו בקרבם ו'שבע תועבות בליבם', שהנה נאמר בפרשת מאכלות אסורות (ויקרא יא ז) 'ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא ושוסע שסע פרסה והוא גרה לא יגר טמא הוא לכם'. וכתב ה'אור החיים' הקדוש, שבא הכתוב לומר שאינו אסור באכילה אלא כל עוד ש'גרה לא יגר', אבל לעתיד לבוא יעלה גרה ויחזור להיות מותר. וכבר אמרו (רבינו בחיי בשם מדרש תנחומא) שנקרא החזיר בשם זה לפי שעתיד הקב"ה להחזירו לנו לעתיד לבוא.

ומבאר הרה"ק בדרך רמז, שיש אנשים הנוהגים כאותו 'דבר אחר' הפושט טלפיו ואומר טהור אני... שבחיצוניותו נראה שיש בו סימן כשרות, אך בפנימיותו טמא הוא שאינו מעלה גרה, כך הם בחלקלקות לשונם מראים כלפי אחרים שהינם אוהבים אותם, וכלפי חוץ הם נראים ככשרים, אך באמת 'גרה לא יגר' - שבתוכי נפשם הרי הם שונאים בכל ליבם, ומסיים הבת עין וז"ל, וזה עיכוב הגאולה, שאין בן דוד בא עד שיטהר החזיר, היינו שיעלה גרה

אִתָּא בְּגַמ' (חולין פמ.) לפרש מה שנאמר (דברים ז ז) 'לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים - אמר להם הקב"ה, חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני'. כי עיקר חביבותן של ישראל הוא שמכניעים עצמם לפני המקום ב"ה בענווה ושפלות הרוח, ויודעים ומכירים שכל הטובה הנעשית

השפל עצמך וינשאך המקום-שפע רב הבא על ידי הענווה ידוע כי ענין הענווה היתה נר לרגלי בעל ההילולא - הרה"ק הבת עין זי"ע, וכמו שהעיד על עצמו שמנעוריו הורגל להתרחק ביותר מגסות הרוח²¹, ואכן כל הספר 'בת עין' מלא וגדוש במעלת ההכנעה והענווה ובגנות גסי הרוח, ונלקוט שושנים מועטים, אפס קצהו תראה וכולו לא תראה²².

ויהיה פנימיות ליבו כמו שמראה בטלפיו. עכ"ל. וכלומר, שעלינו להתחזק לאהוב כל איש ישראל גם בפנימיות הלב, וכברו כך יהיה תוכו, שאף בתוככי נפשו יחפוץ בטובתו של חברו ויאהבו כגופו, ועל ידי זה נזכה לקרב הגאולה במהרה בימינו אמן.

נה. באחת השנים בערבי פסחים רצו הגבאים לסייד וליפות את בית מדרשו של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע, אך ה'בת עין' התנגד לכך בכל תוקף, וטעמו עמו, כי בערבי פסחים מילתא דשכיחא היא שמתעורר איזה ענין של אי שלום וטינה בלב בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו, ובאותה שעה משמש ביהמ"ד כ'עיר מקלט' עבור הנעלבים, ואם יסיידו ויסגרו את ביהמ"ד לא יהיה להם לאן לברוח...

והנה שיחות של תלמידי חכמים צריכות לימוד, ופשיטא שלא היתה כוונתו לדחות אותם בקש ובמילי דבדיחותא גרידא, אלא שכך היא האמת, שחייב האדם להתרחק מן המריבה והמחלוקת כשם שהוא בורח מן האש ומחיה רעה, וכמו שבאותה שעה יברח וירוץ כל עוד נשמתו בו כדי לצאת מספק ספיקא של סכנה כן נמי צריך לברוח מן המחלוקת כמטחוי קשת, וזה רצה הרה"ק ללמד, שלעולם בית המדרש פתוח, וכל הרוצה מקום מקלט יבוא להתחמם בקדושת ביהמ"ד.

נו. אחד מצדיקי בית רוז'ין נהג לומר, שעל כן עשה ה' שפתח מערת ציונו הקדוש נמוך במאד, ואי אפשר להיכנס שם בלא 'כפיפת קומה', להזכיר לכל הנכנס לגו מערתא קדישא, כי זו היא משנתו הטהורה אשר השאיר לנו - להתכופף ולהכניע את עצמנו בכל עת ועונה.

הדברים ידועים ומפורסמים, שבעת הרעש הנורא בצפת, בשנת תקצ"ז, רוב רובם של יקירי צפת נקברו אז תחת המפולות, ולא נותרו לפליטה כי אם 'כעשירית' מבני היישוב, בעת שאירע הרעש עמדו בבית מדרשו של ה'בת עין' באמצע 'חזרת הש"ץ' דמנחה, מיד ציווה ה'בת עין' שכל העם הנמצאים בבי מדרשא יתאספו ויעמדו סביבו, והוא עצמו נשכב על הארץ בפישוט ידיים ורגליים לפעול את אשר פעל, ואכן מחצית מבית המדרש התמוטט ונפל הגג שמעליו, ואילו המחצית השנייה, ששם עמדו המתפללים תחת צלו של ה'בת עין' נשאר על תילו, ונראה הדבר לכל עד עצם היום הזה.

לאחר מעשה הסביר ה'בת עין' טעם השתטחותו על פני הארץ, כי ראה שאירע הדבר שלא בדרך הטבע - כי לא נפלו האבנים לארץ כדרכם, אלא נזרקו מדרום לצפון ומצפון לדרום, והבין שיד הס"מ בדבר - להחריב את עיה"ק צפת, ובאופן כזה אין עצה מלבד ה'התבטלות', ולכן השתטח על הארץ ב'התבטלות גמורה', כדרך שנהג רבי אחא בר יעקב כשנלחם עם הס"מ, כשנתגלה לו בדמות נחש בעל שבעה ראשים, וערף את ז' ראשיו על ידי כריעות והשתטחויות על הקרקע (עיין קידושין כט:).

נז. והדרך לבוא לידי ענווה מצאנו בדברי הרמב"ן ב'אגרתו', כי כאשר יתבונן האדם ב'אני מאמין' שהבורא יתב"ש הוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, אין לו לאדם משלו כלום וכל קנייניו אינם אלא 'פקדונות' מידי הקב"ה לידו...אף 'מעלותיו' הנכבדות לא השיג אדם בכוחו אלא מתנת שמים המה... אז תאבד ממנו כל סיבה להתגאות, וכלשון ה'רמב"ן', 'ועתה בני דע וראה כי המתגאה בלבו על הבריות מורד הוא במלכות שמים... ובמה יתגאה לב האדם, אם בעושר - ה' מוריש ומעשיר'. ואם בכבוד - הלא לאלוקים הוא, שנאמר 'והעושר והכבוד מלפניך', ואיך מתפאר בכבוד קונו. ואם מתפאר בחכמה - 'מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח'. נמצא, הכל שווה לפני המקום, כי באפו משפיל גאים, וברצונו מגביה שפלים, לכן השפל עצמך וינשאך המקום, עכ"ל.

באר הפרשה - ויצא

היה 'עמוד הענווה' וכפי שהעיד עליו הקב"ה בכבודו ובעצמו ש'האיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה' על כן בזכותו ומכוחו נפתחו כל אוצרות השפעת המן, וזהו אומרו הנני - כלומר מהותי מידת ענווה, היא ממטיר לכם לחם מן השמים^ט.

זמרמזו דבריו בדברי הגמרא (חולין ה:) על הכתוב (תהלים לו ז) 'אדם ובהמה תושיע ה', פירוש מי שיש בו דעת כאדם ומשים עצמו כבהמה - שאינו מחשיב את עצמו כ'בר דעת' וכ'בר סמכא'... על ידו באין השפעות טובות וישועות בעולם^פ.

להם אינה בזכות מעשיהם הטובים אלא הכל הוא מרחמיו ורוב חסדיו^{יח}.

כתב ה'בת עין' (בשלה ד"ה כענין) שכל מצבם הדחוק של בני ישראל בענין הפרנסה 'צריך עיון גדול' - מדוע הם נאנקים לחוצים וטרודים תחת עול הפרנסה עד שאמרו חז"ל (פסחים קיח.) 'קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף', היפלא מה' לפתוח שערי פרנסה בלא גבול ומידה. ומבאר עפ"י מה דאיתא (תענית ט.) שהמן היה בזכות משה, ומעמא דמילתא הוא כי עיקר החשפעה באה על ידי ההכנעה והענווה, ומאחר שמשה רבינו

נח. וכך פירש ה'בת עין' (תולדות ד"ה ואלה) דלכן כינתה תורה את עשו בשם 'גדול' ויעקב נקרא 'קטן' (וכדכתיב כז טו, 'ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול... ותלבש את יעקב בנה הקטן'), וכבר הקשו ש'אין בין עשו ויעקב אלא רגעים ספורים בלבד', ומדוע זה נזכר לדורות בשם 'הגדול' וזה מכונה 'הקטן'. אלא מבאר בזה"ל, כי עשו הוא מקור הגדלות והגאווה וכו' ובמאמר של עשו 'יש לי רב' (בראשית לג ט) מגודל הגאווה שהיה בו בעצמו, אבל יעקב הוא מצד הקדושה והכנעה וענוה לפני השי"ת, על כן נקרא 'קטן' מפני בחי' הקטנות והכנעה. עכ"ל.

ואף שמו של 'יעקב' מורה על תכלית הענווה, כשנחלק תיבת 'יעקב' לשניים - י עקב, כי הנה האות י' רומזת על שפלות שהרי היא הקטנה שבאותיות, ו'עקב' מרמז על העפר שהכל דורכים עליו ודשים אותו בעקב (עיי"ש עוד, שיש ב' מדרגות בענוה זו למעלה מזו, ויעקב היו בו שתי דרגות אלו, על כן נרמז בשמו ענווה בכפליים).

ומוסיף לפרש (דרושים לשבת הגדול) על פי זה הטעם שיצא עשו תחילה אף שהיה באמת יעקב בכור ליצירה (ב"ר סג ח כמובא ברש"י בראשית כה כז), כי מן השמים סבבו כן 'כדי שלא תהיה ליעקב אבינו ע"ה בחינת התנשאות וגסות ח"ו'.

ומכלל הדברים למדנו עוד על החיזוק באמונה שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, שאם יתמה 'יעקב' מדוע לא 'זכיתי להיות הבכור, ומחמת כן הוצרכתי 'לגנוב' את הבכורה מעשו ועל כן עשו רודפני עד עצם היום הזה, אזי תשובתו בצידו שמן השמים רצו להיטיב עימו שלא יבוא לידי גאווה והתנשאות ח"ו. לאידך, נלמד מכאן בגודל מעלת הענווה, שלטובתו של יעקב עדיף שיסבול כל צרות אלו מאשר יהא בו מגסות הרוח.

נט. המחזיק במידת הענווה יהא ניצול על ידה מן היצר, וכמו שכתב ה'בת עין' (וישלה ד"ה ויאבק) ש'ענוה' בגימטריא 'סמא"ל', וגדול כח ענוה העולה קל"א להכניע ולהשפיל את הס"מ העולה ג"כ קל"א לבל יתן לו שום מקום להחטיאו.

וע"י ההכנעה זוכה שתתקבל תפילתו, ובכך מפרש הבת עין (וארא ד"ה וגם אני) מה שנאמר (בראשית ב ז) 'וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה', וז"ל. כשיש לאדם הכנעה באמת ונחשב בעיניו כעפר, אז ויהי האדם לנפש חיה, ותרגם אונקלוס לרוח ממללא, היינו אזי יכול לדבר דיבורים שיפעלו על ידם ברכה ושפע רב.

וכבר איתא בזה"ק (ח"א קכב.) 'מאן דזעיר איהו רב', ומסמיק לכך הבת עין (דרושים לשבת הגדול ד"ה וידבר) בדרך רמז מה שאמר יעקב (בראשית לב ז) 'קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך', והנה הטעם שבתיתת אמת הוא 'זקף קטן', לרמז שמי שמקטין עצמו (כיעקב שאמר קטונתי) אזי האמת שהוא זקוף למעלה.

ולא עוד אלא שזוכה שיתנהגו עמו מן השמים בהנהגה ניסית שמעל דרך הטבע, ובכך ביאר (חנוכה ד"ה ונוכל) הטעם שנהר חנוכה מצוה להניחו למטה מעשרה (שבת כא:), כי רק על ידי שיכניע עצמו - לכופף עצמו למטה מעשרה (אף מבלי 'רודף' אבל לבו 'לב נשבר'), יזכה שייעשו לו ניסים בזמן הזה כאבותינו בימים ההם.

ס. ומוסיף לדייק בדברי חז"ל (פסחים קיח.) 'קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף', מדוע נקטו 'מזונותיו של אדם', וכי במזונותיהן של הבהמות מיירי כאן, אלא, כי אכן, אותם הנכנעים ואינם מחשיבים עצמם ל'ישות' בפני עצמן מזונותיהן אינן קשין, רק מזונותיו של אדם - המחזיק עצמו ל'אדם' אלו קשין ח"ו.

שפלות גדול בראותך גדול הפגמים שפגמת בעולמות העליונים ויפול לבך מאוד בקרבך, תראה שלא תתייאש ח"ו כנ"ל רק אדרבה חזק ואמץ ותאמין בה' שחפץ חסד הוא ומקבל שבים.

בדברים הללו כתב עוד (אמור ד"ה ויאמר) לבאר בפסוק (ויקרא כא א-ב) 'לנפש לא יטמא בעמיו, כי אם לשארו הקרוב אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו', דהנה, 'עמיו' בנימטריא 'ענו', וביאור הכתוב 'שלא יטמא את הנפש על ידי גודל ענוה שיפול לבנו ביותר בהסתת היצר הרע וימנע ח"ו מעבודתו ית', רק שינחם את עצמו במה שאמר ה' (דברים יד א) 'בנים אתם לה' אלוקיכם וגו', וברחם אב על בנים בן ירחם ה' עלינו לקבל עבודתנו כמו שהם, ובלבד שיהיה ככל לב זכבל נפש'. וזהו המשך הפסוק 'כי אם לשארו הקרוב אליו לאביו ולאמו', שלא יטמא בענווה אלא יזכור ויסמוך על שארו הקרוב אליו - שאנו קרובים למקום ב"ה בכמה וכמה אופני קירבה, שהוא אבינו וקרא אותנו בחי' בנים, ושאר יחסי קורבה כגון 'אשה' (ירמיה ב ב) וכן 'בת' (שמ"ר נב ה) מרוב חיבתו אל ישראל.

וזכר אמר הרה"ק ה'בת עין' זי"ע, וז"ל, מי שאינו מאמין שהקב"ה שוכן עם בני ישראל בתוך מומאתם גם הוא לאפיקורוס יחשב (הוכח בכת עין מהרו"ח בהוספות שבסוף הספר).

וזוה מפרש (דרושים לשבת הגדול ד"ה וידבר) המעם שקנה יעקב מעשו את הבכורה, ב'כדי שיהיה לו מעט התנשאות וחיווק הלב לעבודת ה' ית"ש', ועל דרך שנאמר (דברי הימים ב' יז ו) 'ויגבה לבו בדרכי ה'.

יה"ר מלפני אבינו שבשמים, שזכות בעל ההילולא תגן עלינו ובעדנו להפקד במהרה בדבר ישועה ורחמים משמי שמי קדם, ישועות ברוחניות ובגשמיות, שפע רב וכל מיני טובות שבעולם, לישועה שלימה ולגאולה קרובה ונאמר אמנ"א.

צא ולמד על גודל החורבן הנגרם על ידי הגאווה וגסות הרוח ממה שכתב הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (ליקוטים בד"ה איתא במדרש) לבאר המעשה המובא במדרש, שכשגמר שלמה המלך לבנות את ביהמ"ק עמדו שני ציפורים על הגג ואמר ציפור אחד לחבירו 'הלא אתה רואה את בניין הגדול הזה, ואם ארצה אני אוכל להחריבו בתנועה אחת'. מששמע שלמה המלך (שהבין שיחות חיות ועופות) את דברו, קרא לו ושאלו האידך תוכל להחריב את בית עולמים. השיבו הציפור, וכי מאי אכפת לך, רשאי אני להתפאר לפני אשתי, ע"כ.

אלא כך הוא ביאור הדבר, וז"ל, 'העניין הוא, כי הציפור זה היה היצר הרע, והשמן אמר שאפשר שאקלקל את כל הבניין שלא ישרה השכינה בהבית הקדוש ויהיה כל עמלו לריק ח"ו, ושאל לו המלך, היתכן, איך שאני גירשתי אותך על ידי תשובה ומעשים טובים מכבר, ועל ידי כמה יגיעות ועדיין אתה מתפאר עלי. ועל זה השיב לו, בדבר עבירות גשמויות חס וחלילה, בוודאי אי אפשר להסית אותך. רק בדבר קל כזו שתאמר כך לאשתך, רצונו לומר 'בטוב גמרתו הבית הזה', ובתוך כך יבנם בו שום טינא של גסות הרוח ולא תשרה השכינה על ידי זה כמו שכתוב (ישעיה נז טו) 'אשכון את דבאי', עכ"ל. הרי לך גודל סכנת גאוות איש על רעהו הדוחקת רגלי שכינה ומחרבת בית המקדש.

ויגבה ליבו בדרכי ה' - יחשיב עצמו ואת עבודתו

אבל אמרו, כי ביותר יש לו לאדם להיזהר שלא יבוא לידי 'ענוה פסולה'. שאחד ממכסיסיו הנודעים של היצר להפיל לב אדם בקרבו, להפכו 'כביכול' להיות עניו, ובוזה להרחיקו מלהתקרב אל הקודש, באמרו, מי אני ומה אני לעשות מצוות ה', והרי מלא בעוונות הנני. ולזה ביאר ה'בת עין' (ואתחנן ד"ה עוד יש לפרש) שעל כך הזהיר הכתוב באומרו (דברים ד ט) 'רק השמר לך', 'רק' מרמז על מיעוט, ובא הכתוב לומר הישמר על ה'רק' והמיעוט, ומסיים בזה"ל, היינו כשיהיה לך בחינת

סא. ועיי' בספה"ק 'בת עין' על הפסוק (לח כד-כו) 'ויהי כמשלוש חדשים' שביומין דחנוכה בגמר שלושת חדשים מיום ראש השנה בא המקטרג לבדוק במעשיהם של ישראל על שלא קיימו תשובתם שעשו בראשית השנה, ומבאר שם בפסוקים איך שבני"י מתנצלים שבאמת דבוקים הם בקוב"ה אלא שטרדותיהם בפרנסה ושאר צרכיהם מרחיקים אותם מהקב"ה, וראיה מ'החזמת והפתילים' זה נר חנוכה שהם מדליקים בימים אלו, 'ויאמר יהודה' - זה הקב"ה, מצדיק תשובתם שאכן הם דבוקים בו, ומה שלפעמים מתרחקים 'כי על כן לא נתתיה לשלה בני' - זה מלך המשיח שעדיין לא נגאלו בני"י ומה טענה יש עליהם.

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל האמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

תפלת הדרך ללו בדרך

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה: ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" (כח יא)

פרש רבי אלימלך רובינשטיין רבה של ראחוב:

ב'ש'לחן ערוך' (א"ח ק"ה) נפסק כי על היוצא לדרך ארפה הנמשכת כמה ימים - להתפלל בכל בקור מחדש את 'תפלת הדרך' בשם ובמלכות, ובתנאי שלו בלילה ולא המשיך בדרך. אך אם המשיך בדרך במשך הלילה, לא יברכנה בבקר בשם ובמלכות.

רמז להלכה זו נוכל למצא בפסוק שלפנינו: בשעה שיצא יעקב מבאר שבע בודאי התפלל תפלת הדרך, ובכל זאת בעודו בדרך: "ויפגע במקום" [לשון תפלה רש"י] - שב והתפלל תפלת הדרך, ומדוע? מפני ש'וילן שם' - בלילה, ומפואו ארצה לדבריו של הש"לחן ערוך.

בינת אלימלך

יעקב בקש ליחוד נסיעה לתפלתו

"ויפגע במקום" (כח יא)

"כי מטא [כשהגיע] לחרון אמר: אפטר עברתי על מקום שהתפללו אבותי, ואני לא התפללתי? כד ייב דעתיה למי'דר [כשתנת דעתו לחרון] קפצה ליה ארעא [התקצרה לו הדרך]. מי'ד - ויפגע במקום" (הלין צא ב).

יש להבין: מפני מה לא נתן יעקב דעתו לעמוד ולהתפלל מי'ד כשעבר בפעם הראשונה במקום שבו התפללו אבותיו והמתין עד שובו מחר?

פרש בעל היחודי הר"מ:

יעקב לא רצה להתפלל כבדרך אגב - תוך כדי הליכתו לחרון, לפי'ך רק לאחר ששב מחרון, יחד נסיעה מי'חדת אל המקום שבו התפללו אבותיו כדי לשאת שם תפלה.

לקוטי הר"מ

יעקב בקש להנות מהלחם ומהבגדים

"ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש" (כח כ)

לשם מה הצרך יעקב לפרט: 'לחם לאכל ובגד ללבש', וכי יש תועלת אחרת ללחם או לבגד?

באר רבי מרדכי הכהן מצפת: קיימים אנשים רבים אשר יש ברשותם לחם בשפע אולם אין ביכולתם להנות ממנו, מפאת מחלה או בעיה גופנית המונעת מהם לעשות זאת. לפי'ך פרט יעקב דבריו ובקש: 'לחם לאכל ובגד ללבש' - שמלבד שיצפהו ה' במזון ובבגדים, יתן לו גם בריאות וכח כדי שיוכל לאכל מהלחם, ואף לצאת מהבית ולהלך בין הכריות כשהוא לבוש בבגדים, וכך לא יהי הם

לפי זה יש לומר, כי בצאת יעקב מארץ ישראל לחרון מבלי שי'דע אם ישוב אליה, היה דינו כיוצא מבית הכנסת ולפי'ך הלך לאטו, אולם משעה שהתבשר בבית א-ל (לעיל כח טו): "והשבתיה אל האדמה הזאת", נעשה כיוצא על מנת לחזור, ומשום כך היה עליו לרוץ כדי שיוכל לשוב במהרה.

חתם סופר

במה התייחדה הודאתה של לאה?

"הפעם אודה את ה' על פן קראת שמו יהודה" (כט לה)

דויעים הם דברי הגמרא (ברכות ז ב): "מיים שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה לקדוש ברוך הוא, עד שבאתה לאה והודתו, שצאמר: 'הפעם אודה את ה'". וכבר תמיהו רבים: וכי האבות לא הודו לה, והלא מקראות מפורשים הם שהודו לה? ואף הקריבו קרבנות על טובות שנעשו עמם?

כמה באורים נאמרו על קטי'ה זאת:

א. רבי צבי הירש הלר בעל 'טיב גטין' באר:

משמעות לשון 'הודאה' היא גם - הודאת אדם בצדקת זולתו, לאחר שבתחלה חלק עליו. והנה, אף לאה בודאי כאבה בתחלה את עבדת היתה 'שנואה', אך משזכתה לבסוף שזנקא מתוך כך צמחה לה טובה, כשזכתה להעמיד שבטים בישראל יותר מהחלק שנועד לה (ראה פסיקתא וי'רתא כט לא), הסכימה בלבבא כי ה'רעה' היתה בעבורה לטובה ומתוך כך הודתה לה. ולפי זה מובן שאף כי בודאי הללו ושפחו האבות את הבורא בתפלותיהם, בהודאה על הרעה' היתה לאה הראשונה.

ב. הכתב סופר פרש:

אף אבותינו בודאי הודו לה? וזכחו זכתי תודה, אך עשו זאת רק לאחר שנעשו עמם נסים שלא כדרך הטבע. ואלו לאה היתה הראשונה שהודתה על טובה שעשה עמה הקדוש ברוך הוא בדרך הטבע - לזת הבנים.

ג. ב'פרדס יוסר' באר:

במסכת פסחים אמרו חכמים (פסחים ק"ז א): "בעשרה מאמרות של שבח נאמר ספר תהלים... גדול מקלן 'הללי'ה' שכולל שם ושבח בבת אחת". אף לאה התייחדה מהקוראים לה בכך שבטאה בהודאתה שם ושבח בבת אחת, כשקראה לבנה בשם 'יהודה' הכולל בתוכו את אותיות הויה", וכל מהותו מבטאת הודאה ושבח.

'חדושי גאונים דף ג; 'כתב סופר'; 'פרדס יוסר'

מנחים בביתו לחנם. באפן אחר פרש רבי מאיר יחיאל שפירא מבלנדוב:

כאשר הרעב והמחסור שולטים בעולם, אף אלו שי'ש להם כל צרכם אינם חשים בנוח לאכל די מחסורם וללבש מלבושי כבוד, בחששם ממבטי קנאה וצרות עין שי'שלו לעברם כמדקרות חרב. לפי'ך בקש יעקב: תן נא לכל ברי'תי'ך לחם ומזון די ספוקם, כדי שאוכל לאכל וללבש מאשר הענקת לי בטובך הגדול.

'שפתי פהו'; 'אמת ליעקב'

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

יעקב גלה ליוסף את סוד האמן

"עתה קום צא מן הארץ הזאת" (לא י)

זוהי לשון ה'מגלה עמקות' (פר ו'בש):

"יוסף הוא שומר השער, והשערים נפתחים בזכות עינת אמן, כמו שלמדו חז"ל (שבת ק"ט ב) מהכתוב (ישעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים'".

יעקב היה בן צ"א כמנין אמן כשאמר לו הקדוש ברוך הוא: "קום צא מן הארץ הזאת", ואז ילדה לו רחל את יוסף, ויעקב גלה לו סוד אמן...".

יצאה מבית א-ל יציאה מבית הכנסת

"וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם" (כט א)

"וישא יעקב רגליו" - משנתבשר בשורה טובה... נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת" (רש"י).

בתאור יציאת יעקב מארץ ישראל לחרון (לעיל כח י) נאמר בלשון פשוטה: "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה". מדוע עתה, לאחר שלן בבית א-ל החל לפתע ללכת בזריזות, כפתוח: "וישא יעקב רגליו וילך"?

פרש החתם סופר:

במסכת ברכות (ג א) הורו חכמים כי 'היוצא מבית הכנסת - אל יפסיע פסיעה גסה', וזאת כדי שלא יראה כבכול כבדה עליו השתיה בבית הכנסת (ראה רש"י שם). ואולם פסק המגן אברהם (א"ח צ כו) שאם יוצא על מנת לחזור, אדרבה, מצוה עליו לרוץ כדי שישוב במהירות לבית הכנסת.

"אמרתי (שבת ק"ט ב): 'כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן', ומתוך השכר נבין כמה נחת רוח עושה ליוצרנו. אשרי ילוד אשה שיופה לעשות נחת ליוצרו, אין לו שכר גדול מזה, וראוי לאיש הישראלי למסור נפשו לעשות נחת רוח ליוצרו".

חסד לאלפים [לבעל פלא יוצר] נ א

ברכת המזון (המשך הקדמה)

הברכה שתשלים על המאכל הברכה שלאחר המזון הנה פניו 'תשלים' על האכילה; כשם שלא יעלה על הדעת כי הנכנס למסעדה וממלא את כרסו מן המעדנים המגשים אה, יצא ממנה מבלי שלם, כך לא יעלה על הדעת שיהנה האדם מן העולם מבלי לברך לקונו.

ידועים הם דברי הגמרא (ברכות לה א-א) בנוגע לברכה שלפני המזון כי רבי לוי היה מקשה סתירה בין הפסוקים: כתוב אחד אומר: 'לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה חבל וישבי בה' (תהלים כד א), וכתוב אחד אומר: 'והארץ נתן לבני אדם' (שם קטו טו); כיצד יתכן הדבר? וישב: 'כאן קדם ברכה, כאן לאחר ברכה' - כלומר, הפסוק הראשון מדבר על הזמן שלפני הברכה, אז 'לה' הארץ ומלואה' כהקדש ועדן אסור לאדם להנות ממנה, ואלו הפסוקים השני מדבר על הזמן שלאחר הברכה - לאחר שישלים האדם לקדוש ברוך הוא בברכתו, שאז תנה לו רשות להנות מהארץ.

על פי זה הוסיף רבי חנינא בר פפא ואמר: 'כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גזל לקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל', וזאת משום שכביכול אכל מבלי לשלם, והרי האוכל בלא תשלום נקרא גזלן.

מכל הדברים האמורים יכולים אנו ללמד עד כמה גדול החיוב לברך את ברכת המזון כראוי. שיהי אם רוצים אנו להנות מהאכילה בזכות ולא חלילה כגזלנים, בודאי עלינו להבין את מלות הברכה שאנו מוציאים מפיו, כי רק כך נוכל לדעת שאכן הודינו כראוי לקדוש ברוך הוא וישלמנו לו על האוכל שאכלנו.

סגלת אמירת ברכת המזון בכונה

מלבד החובה לברך את ברכת המזון בכונה ובשלמות כאמור, יש בהקפדה על כך אף סגולה מבססת לפרנסה ולהצלחה בכל, וכפי שכתב בעל 'ספר החנוך' (הל): 'כך מקבל אני מרבובי' שמגרים אל, שכל שהיר בברכת המזון, מוונותיו מצויים לו בכבוד כל ימיו ולא יצטרך לבריות'.

במשנה ברורה' (מקפ א) הביא את הבטחתו של בעל 'ספר החנוך' שהמברך ברכת המזון בכונה מוונותיו היו מצויים לו כל ימיו והוסיף: 'והמזדק יאהר לברך לכתחלה מתוך הספר ולא בעל פה'. לחזק הענין הביא המהפץ חיים בשם 'ספר חסידים' מעשה נורא: 'באחד שמת, והתגלה שחלום לאחד מקרוביו ואמר לו: דע לך שבכל יום דנים אותי על

השכינה נגלית בפתל המערב

כדי לממן את הוצאות הנסיעה הצרף למכר את מרבית מטלטלי ביתו. בטרם יצא אל הדרך הארצה הסתגר בביתו למשך שלושה ימים שבהם הרבה בתפלה ובתחנונים להצלחת המסע, ורק לאחר מכן יצא אל הדרך.

כאמור, דרך ארצה וקשה היה על רבי אברהם לעשות עד שיגיע לירושלים. כמה פעמים במהלך הדרך נדמה היה לו כי יוכל עוד להמשיך, אך בכח אמונתו העזה הוא התחזק בשארית כחותיו והמשיך במסע, עד אשר עמדו רגליו בשעריה של עיר הקודש והמקדש.

משהגיע לעיר הקודש, למרות מצבו הקשה, לא פנה לתור אחר אכסניה שבה יוכל לנוח מטלטולי הדרך, אלא פנה מיד אל הפתל המערבי, להשלמת שלוחתו הגדולה.

השעה היתה כבר שעת לילה מאחרת כאשר סוף דרכו רגליו של רבי אברהם ברכת הפתל המערבי. נפש חיה לא נראתה במקום, ורבי אברהם הרשה לעצמו לתת פרקן לצערו ולתקוותיו. הוא פוצץ בכי מר והחל לשפך את תחתיו לפני ה'. משך דקות ארוכות הוא תנה את צערו הגדול בכיכות ובעקות קאב עד אשר אפסו כחותיו, והוא קרס תחתיו בחסר אונים.

הברכה החלה מתערפלת, ולפתע, מבוהה הערפל והחישף הבחין הוא לתדהמתו דמות גבוהה ועטויה שחורים המפתפרת ועולה מבין אבני הכתל המערבי.

רבי אברהם הבין מיד כי לרגע זה התפון מורו וברו האר", וכי לנגד עיניו עומדת השכינה הקדושה והרורה בצער על ביתה שחבר ובניה שגלוקחו מפנה והלכו לשבי. מיד קרע את בגדיו ונפל על פניו כשכל גופו מזדעזע בצער ומבכי, ופיו זועק ללא קול: "אוי לי, אוי לי ואבוי לפני! שפך ראתי בצער השכינה".

מרב צער וכאב התעלה רבי אברהם, וכמו מתוך חלום חש כי הדמות עטויה השחורים מתקרבת אליו, מניחה ידה על ראשו ואומרת לו: "הנחם בני אברהם. הנחם כי עוד אשוב במהרה לרחם על בני ואקצצם מן הגלות".

הדמות הנכבד ונמונה, ורבי אברהם חש בכחות מחדשים הנכנסים בקרבו. אט אט הוא התעורר מעלפוננו ושב להכרות, כשפיו אינו פוסק מלמלמל את הדברים ששמע: "עוד יש תקווה... ושבו בגנים לגבולם".

כמה ימים נוספים עשה רבי אברהם בירושלים עיר הקודש, שבמהלכם הלך והתחזק עד שיכול היה לשוב לעירו.

לאחר מסע ארוך ומתיש שוב עמדו רגליו של רבי אברהם בעיר הקודש צפת. הצבע החור שיהיה על פניו ביציאתו התחלף עתה בשובו לצבע אדמדם וחיורי, וגופו היה נראה מאשש ובריא.

כשנכנס רבי אברהם לדרש בשלום מורו וברו, קרנו פניו של האר"י הקדוש והוא אמר לו: "אשריך אשיריך בני שזכית לחוות רגע נדיר של גלוי פנים בתוך הסתם העמק שבו אנו שרויים לארץ כל ימי הגלות הארצה והקשה. דע לך, כי לא זכית לך אלא משום שהקדשת את כל חייך לעורר את חברי ומשריך להתאונן על הגלות ולהצטער בצער השכינה".

כשם שזכית לך, כך מבטח הנך כי עוד תזכה להארץ ימים בבריאיות ולהמשיך בפעולותיך הקדושות לקרוב הגאולה".

ואכן, בברכת מורו וברו זכה רבי אברהם להתאושש מחליו ולחיות עוד עשרים ושנים שנים שבמהלכן המשיך לעבד את ה' בכל מאודו. בדרבו המיוחדת עורר את לבות ישראל להתקרב אל אביהם שבשמים ולחלל ללא הרף לבא הגאולה.

שם הגדולים' [חיד"א] ערך רבי אברהם ברוכים; מב השיר פרק דז

איש צדיק וחסיד חי בעיר צפת, ושמו רבי אברהם הלוי ברוכים וצ"ל. רבי אברהם זה היה יהודי ירא שמים אשר מנעוריו עבד את ה' בכל כחו. כחו בקפלה היה גדול, אולם במידת גודע כמי שכאב במאד את צער השכינה הנמצאת בגלות.

במשך שנים רבות היה מתעורר בכל לילה סמוך לקצות, ומתגבר כארי ויורד מטטתו. אחר יוצא לסיבוב בין סמטאות העיר צפת, מקיש על חלונות הבתים ומעורר את יושביהם לקום לאמירת 'תשון חצות' ולהתפלל לאוקמא שכינתא מעפרא.

רבי אברהם שחיו הגשמיים התנהלו בפרשיות ובדחוק, לא חסד כל השקעה וכל מאמץ בעבודתו ובפעולותיו לקרוב הגאולה. בכל עת מצא נשא דרשות ועורר את הרבים על אודות החובה לעסק בקרוב הגאולה ולהרבות בקינה ובצער על בית המקדש שחבר בעוונותינו, ועל השכינה הקדושה שגלתה ממקומה. וכאשר היה מדבר על כך היו עיניו מצטעפות בדמעות, וצער עמק נפר על פניו.

כה רבה היתה התעסקותו בענינים אלו, עד שהעיד עליו רבנו האר"י הקדוש כי נשמתו הנה גלגול מושמת ירמיהו הנביא.

באחד הימים נפל רבי אברהם למשכב. חבריו ומשכביו הרגילים היו להתעורר בזכותו לאמירת תשון חצות התפלאו כאשר לפתע חזל להערים.

אחד מחבריו שהחליט לגשת לביתו כדי לדרש בשלמו, הפתע למוצאו שוכב במטתו כשנשימתו נכבדה והוא מתסר בכאבים. עד מהרה הוא החיש לביתו את הרופא המחוי. הלה בדקו בעיון ואחר אמר בארשת חמורה: "איני מוצא את סבת חליו, אולם דומה כי מצבו מדרדר מרגע לרגע, וכי אם לא יטפל יגיע במהירות עד שערי מות".

רופאים נוספים וטובים הזעקו אל מטתו של רבי אברהם, אולם גם הם לא הצליחו למצא מזור למחלתו. הלך רבי אברהם ונחלש, ונשימתו הלכה וכבדה. בפי הרופאים לא היתה בשורה, ובני ביתו ומקורביו כבר הכינו עצמם לרגוע מכלל. דומה היה כי אף רבי אברהם עצמו כבר החל להתכונן ליום שבו ישיב את נשמתו ליוצרה.

השמועה על אודות מחלתו של רבי אברהם הגיעה אף לאזניו של רבנו האר"י הקדוש אשר חש לבקרו. בקשי רב הצליח רבי אברהם להתישב על מטתו כדי לכבד את אורחו הגדול. התשב האר"י ליד מטת החולה ופתח בדבריו:

"דע לך רבי אברהם, כי כבר נשלמו ימיה, ומצד הדיו לא נותר לך עוד זמן רב לחיות. אמנם, כיון שזכית להיות מהמפוררים והמצטערים על גלות השכינה, יש לך אה ורוב תקנה אחת להפרא ולשוב לאיתנה".

אם תאזר פח לעלות לירושלים אל שריי בית מקדשנו הכתל המערבי ולהפיל שם תחנה ותפלה מעמק הנפש, אזי תזכה לראות את פני השכינה, ומבטח לך כי ישועתך קרובה, ותזכה לחיות עוד שנים רבות".

על אף שבאותה שעה היה הוא מוטל על מטתו בחסר אונים מחלש, דברי האר"י נפלו על אזניו של רבי אברהם פמים קרים של נפש עיפה. גלבו גמר אמר לבצע את עצתו של הר"י האר"י, והוא אשר יהא המחיר שיאלץ לשלם לשם כך.

באותם ימים של לפני מאות בשנים לא היה זה דבר של מה בכך. הדרך מצפת לירושלים ארצה זמן רב, והיתה רצופה מכשולים ומלמה בטלולים רבים. כדי לעבור בשלום למרות מצבו הקשה, היה על רבי אברהם לשלם סכום בלתי מבטל שיהיה למעלה מהשגת ידו. נראה היה כביכול הנסיעה אינה ברת בצויע, אולם רבי אברהם לא אבד תקוה.

ימים מספר לאחר בקורו של האר"י חל לפתע שפור קל במצבו של רבי אברהם. גופו התחזק אומץ ונשימתו החלה במעט, ומשפך מהר לבצלל את ההזדמנות ולצאת לירושלים.

חוט של חסד

הגליזון לכל בית יהודי / בנשיאות הרב"צ שלום ארוש שליט"א פרשת ו' תשע"ח (17/11/18) | גליזון 596

בחן את עצמך באמונה

שיעקב רצה תפוח וקיבל אגס, אלא הוא קיבל אישה אחרת. ממש חיים אחרים. התשובה הטפשית של לבן רק יותר מקוממת: 'לא ייעשה כן במקומונו...' – לא יכולת להגיד את זה לפני שבע שנים?

וזה לא שיעקב היה אדם קטן. הוא היה גיבור גדול ובכוחו היה להרים בקלות אבן שכל רועי חרן ביחד היו צריכים להרימה. הוא היה יכול פשוט "למעוך" את לבן ברגע...

וכל שכן כאשר מבינים שיש כאן מהלכים אחרים לגמרי. יעקב ראה ברוח הקודש שרחל שייכת לו ושמונה יוכל להמשיך את נשמת יוסף הצדיק שהוא עיקר תולדותינו. ואילו לאה – היא הייתה באמת שייכת לעשוי. מה שדיברו האנשים בעולם לא היו דברי סרק. באמת בשרש הדברים לאה הייתה שייכת לעשוי, אלא שבכוח תפילותיה זכתה למה שזכתה ואפילו יעקב אבינו לא הבין למה זכתה לאה. בשבילו, לקבל את לאה – זה היה ממש אסון ורוחני. כל תקוותיו להמשיך את נשמת יוסף הצדיק מרחל אמנו עלו בתוהו ובמקום זה חל בלבול במטתו ובראשית אונן, בלבול שגרם בהמשך ההיסטוריה הרבה מאוד הרס וחורבן. ויעקב, ברוח קדשו, היה מודע היטב לכל זה.

אבל גם ההשגות הרוחניות העצומות של יעקב אבינו – לא גרמו לו לסטות כהוא זה מהביטול המושלם לרצון ה'! ההתנהגות של יעקב כתובה בחומש בפסוקים "בישמים". העבודה שלנו היא להכניס בפסוקים "חיים", ולשמוע את הצעקה הגדולה שפורצת מתוך הפסוקים: **יעקב אבינו חי את האמונה והיה דבוק בה' ומבוטל לרצון ה' בשלימות. הוא לא ראה בני אדם. הוא לא התבלבל גם כאשר כל חלומותיו המושך בעמוד 3**

המשיך לעבוד אצל המעסיק בנאמנות מרובה, רק הפעם השתדל להגדיר יותר ברור את תנאי ההעסקה.

בשלב זה אני משאיר מקום לכל אחד להרהר בסיפור ובמסקנותיו, כי הסיפור הזה מדגים לנו את שלימות האמונה ומחדד לנו את השאיפות בחיים.

וכאן אני רוצה להפתיע אתכם, שהסיפור הזה הוא לא סיפור כל כך חדש, אלא הוא סיפור עתיק מאוד שכתוב בחומש שלנו ואנו קוראים אותו בכל שנה מחדש. זה בדיוק הסיפור של אבינו יעקב, השלם שבאבות. כולנו קוראים את הפסוקים וכולנו "מבינים" שלבן היה רמאי. אנו אומנם מבינים בראש, אבל לא מרגישים ולא חיים את הדברים בלב.

אם היינו "נכנסים" לתוך הסיפור וחיים אותו ו"נושמים" אותו ומציירים אותו באופן מוחשי במושגי דורנו, או שהיינו לוקחים דוגמאות ממקרים שקרו לנו בחיים – היינו "יוצאים מהכלים", היינו מרגישים את ההלם והתחושה הצורבת של יעקב אבינו.

ודווקא מהמקום הזה שבו אנו רואים אילו רגשות מתעוררים בנו ואיך אנו היינו מתנהגים במציאות דומה – קל לנו לקבל מושג קלוש מגדלותם הבלתי נתפסת של האבות.

הנה יעקב אבינו עבד במסירות גדולה בימים ובלילות. לא יום ולא יומיים. שבע שנים תמימות. והוא לא קיבל שקל. הוא רק רצה את רחל.

ההחלפה של רחל בלאה אינה דבר של מה בכך. תנסו לדמיין את זה באותו אופן: אתם מבקשים מהמלצר בחתונה דגים ומקבלים בשר – זה מעצבן, אבל זה נסבל, וגם לא עבדתם על כך כל כך קשה ולא השקעתם זמן. וכאן זה לא

לו דירה גדולה במיקום הזה ולא דירה קטנה במקום כל כך מרוחק...

איש המכירות לא היה אדם טיפש והוא גם היה חזק מאוד וגדול גוף בעל קשרים ומהלכים בחוגים שונים והיה יכול להזיק קשות לבעל הפרוייקט – אך מעולם לא השתמש ביכולותיו לרעה. נסער והמום הוא עמד בפני ניסיון קשה מאוד. חודשים של עמל, שעות על גבי שעות, לילות שלמים, מאמצים בלתי נדלים, תכנונים וחלומות – הכול מתנפץ לו מול העיניים מתוך רשעות ואטימות של רמאי ונוכל שניצל אותו ועכשיו הוא מפנה לו עורף...

מה אתם אומרים? כיצד הייתם מגיבים? יש אנשים שהיו פשוט "מתפוצצים", משתגעים לגמרי, הצער והתסכול היו מלווים אותם בימים ובלילות. יש כאלה שהיו מגיעים לאלימות, לנקמות, להתפרצויות זעם בלתי נשלטות, אפילו לדיני נפשות ממש. אחרים היו "אוכלים את הלב" כל החיים ונרקבים בתסכול ובכעס על עצמם 'איך האמנתי לו...' כל אחד יכול להוסיף לכאן את הרעיונות שלו כיצד הוא עצמו היה מגיב.

זה ללא ספק סיפור מאוד מאוד מקומם. אבל גיבור הסיפור שלנו שמר על קור רוחו ושתיק. ולא רק שתק בפיו, אלא גם בלבו לא הקפיד ולא שמר טינה.

איך הוא עשה את זה?

הוא למד את הספר "בגן האמונה" והאמין שאין עוד מלבדו, ובטח בה' בביטחון מושלם ומוחלט שאף אחד לא יכול לגעת במוכן לו כמלוא נימה, ושהוא אך ורק בידיים של אבא אהוב. האמונה שלו הייתה כל כך ברורה וחזקה, עד שהוא לא ראה לנגד עיניו שום מציאות של בני אדם. ולכן לא שנא, לא נקם, לא נטר, ולא האשים את המעסיק ולא את עצמו. ולא אז בלבד, אלא הוא עוד

השבו שמעתי מקרה מצער וכואב. המקרה הזה משמש מבחן עצמי לכולנו לבדוק היכן אנחנו אוחזים באמונה. תשמעו את המקרה, ותבדקו כיצד אתם הייתם מגיבים באותו הקשר, ולפי זה תדעו את הציון שלכם באמונה ולהיכן עליכם לשאוף.

מדובר באיש מכירות מבריק שהוזמן לנהל שיווק של פרוייקט מגורים יוקרתי ביותר במרכז הארץ. הִצְפִּי לרווחים מהפרוייקט היה עצום ולכן השכר שהובטח לאיש המכירות היה בהתאם – דירה בת חמישה חדרים באותו פרוייקט.

איש המכירות נרתם לעבודה בכל הכוח, השקיע את כל מרצו ואונו, עשה לילות כימים, ובמשך חצי שנה "קרע" את עצמו, ואכן, ראה ברכה גדולה בעמלו. אפילו הִצְפִּי האופטימי ביותר לא ניבא שתוך חצי שנה יימכרו כל הדירות ברווחים גדולים. הוא הרגיש סיפוק עצום וניגש לקבל את המגיע לו.

אך כאן ציפתה לו הפתעה לא נעימה... הבעלים של הפרוייקט לא הסכים לתת לו דירה בפרוייקט. הוא טען שיש לו פרוייקט קודם באזור הרבה פחות אטרקטיבי, ובפרוייקט הזה נשאר לו מספר דירות שלוש חדרים שטרם נמכרו. הבעלים מוכן לעשות "טובה" לאיש המכירות ולתת לו דירת שלוש חדרים באזור "חלש". ובתור נימוק אמר לו הבעלים שיש לו כלל שמנחה אותו בחיים, שהוא לעולם לא מחלק דירות בפרוייקטים חדשים לפני שהוא גומר את הדירות מהפרוייקטים הקודמים.

איש המכירות שלנו היה פשוט בהלם. בכזאת נוכחות ונבזות הוא טרם נתקל. הוא טען בלהט שזו רמאות לשמה, הרי הם סגרו על כל הפרטים והובטחה

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

יום ד' בירושלים

ישיבת חוט של חסד שמואל הנביא 13
שיעור קבוע בהלכה בשעה 20:30
ולאחמ"ב שיעור ראש הישיבה בשעה 21:0
יום ה' בחולון (שכ"ת גיבורים) בשעה 21:30
רח' המועפילים פינת המוצצה ב"ב ע"ש הללי צה"ל

יום ב, יא' בכסלו (19/11/18)

תל ציון והסביבה

בי"ב קול יהודה רח' אהבת ישראל
בשעה: 20:30

יום א, י' בכסלו (18/11/18)

קצרין והסביבה

בי"ב המרכזי רח' אלונים
בשעה: 20:30

טלפון לבירורים ולהזמנות שיעורים - 0527611100

גן הדעת

פנינים, פתגמים, רעיונות, חידושים לפרשת השבוע

פניני חידושים ברסלב

עקר המשכת קדשת התורה הוא על-ידי יעקב, אבל היה עליו מחלוקת גדולות מעשו ולבו, שהם בחינת החולקים על חכמי התורה האמתיים, ויעקב אבינו, כל מה שהיו חולקין עליו יותר, התגבר לשוב בתשובה יותר על פגם אמונת חכמים ולתקן חטא אדם הראשון שפגם בזה. ופגם הדורות שאחריו שפגמו בזה. והוא שב בתשובה בשבילים, עד שחבר ועשה על-ידי זה ספרים רבים, שזהו בחינת מה שנטמון בבית שם ועבר "יד שנה בעת שברח מעשו, ושם עסק בתורה. ובדואי חבר על-ידי זה ספרים רבים, כי יעקב חבר כמה ספרים קדושים בענין האמונה הקדושה כמוכא (רמב"ם הלכות עבודת-כוכבים א, ג. ועיין חיי מוהר"ן סימן שצ"ה), וכמו שספר מזה אדמו"ר זכרוננו לברכה. (שם אות מ"ה). (ש"ש"ק א-ק מט)

פעם התאונן אחד לפני מוהר"ן זכרוננו לברכה, שאין לו לתן מתנות לארצות, ונחם אותו מוהר"ן זכרוננו לברכה ואמר לו: "גם יעקב אבינו עליו השלום לא היה לו לתן מתנות לכלתו, בעת שברח מפני עשו אחיו..." (שם א-תשי)

א ב ש ל חיים

- ☆ 'אנכה נטרקון - אני יודע כל ה'נסתרות. המכיר את מקומו זה יסוד כל התורה.
- ☆ הדרשה הבסיסית ביותר של הבורא מהאדם - שניכר במדרגתו האמתית.
- ☆ אדם צריך להאמין שמה שקרה אתו היה חיב לקרות לטובתו, והוא נמצא בדיק במקום שהוא צריך להיות.

יכולתו שלמות האמת והצדק, עד אשר ברום המעלות יגיע אם יזכה לדרכת "והנה ה' ניצב עליו" כי היציבות מרמות למדרגה אותה משגי זה שהשתדל בכל לבבו נפשו ומאודו על האמת, שהוא זוכה ליציבות, והוא אינו מטולטל בגזירת נע נוד, אלא ניזון מעץ החיים וחי לעולם, כי דעתו היא דעת אלוהים חיים.

ויש כאן שבע בחינות בסולם, יש את הסולם, ואת היתו מוצב ארצה, והוא מגיע השמימה, ומלאכי אלהים, העולים, ויורדים, עד אשר משיגים את היציבות, וכל חכם יבין המשל והמליצה, על פי היסוד הכללי המלמד אותנו שצריך לילך מדרגא לדרגא, ושיהיה לאדם כמה וכמה עליות וירידות, וקודם העליה צריך שיהיה ירידה, והירידה היא תכלית העליה, שעל כן "עולים ויורדים בו" כי באדם עצמו מתחוללים כל העליות והירידות, לפיכך לא יתבהל וישתומם ולא תיחלש דעתו מכל מה שעובר עליו, כשהוא בעליה לא יכנס לשאננות או חלילה ליוהרה שכבר שלם הוא ואין כמוהו, ובירידה יכיר בפחיתותו ובאנושיותו, ויתגעגע ויכסוף מחדש לנשום אוויר פסגות, והוא כלל עניין הסולם, שהוא סולמו של כל אדם בדרך לאינסוף...

גם החלומות הם סוג של משל, רק שהחלום של הנביאים הוא לא חלום רגיל, כי לחלום כל אדם חולם, רק שבדרך כלל החלומות שלנו לא בעלי משמעות גדולה, כמו שאומר הכתוב **"כי בא החלום ברב ענין"** כי בדרך כלל אצל אדם רגיל העניינים בהם הוא עסוק ביום והרגשות אותם הוא חווה, נראים לו בחלום הלילה.

אך חלום נבואי עניינו שונה, כי חלום נבואי חל רק על אדם הקרוב לשלמות השכל והמידות, כמו שכותב הרמב"ם **"ואין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה, גיבור במידותיו, ולא יהיה יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם אלא הוא מתגבר בדעתו על יצרו תמיד, והוא בעל דעה רחבה נכונה עד מאד"** נבואה שורה רק על אדם גיבור על יצרו, שכל ההשתוקקות שלו מרוכזת להשגת האמת והצדק, וככל שהוא קרוב יותר לשלמות כך החלום שלו בהיר יותר, חלומו הופך להיות חלום מפורט ולא חלום כללי.

כזה היה החלום של יעקב אבינו, חלום שבו כל פרט ופרט יש לו מסר עצום לדורות! כי הסולם שראשו מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה מרמז לעבודת האדם המחפש שלמותו האנושית כשהסולם הוא משל ליכולת הרוחנית שנתן אלהים לאדם לטפס לעלות ולהשיג כפי

שלמה המלך פתח את ספר משלי, כאומר לכל אדם, יש מצוה גדולה לחדד השכל, להבין כל דבר על בוריו, לא להסתפק בהבנה שטחית **"לדעת חכמה ומנסר להבין אמרי בינה.. להבין משל ומליצה דברי חכמים וחיידתם"** כי העיון לעומק משפיע על הדעות, וכשיש דעות ישרות, דעות אמתיות, זה משפיע ישירות על המידות, וכשיש מידות מתוקנות יש חיים טובים לפרט ולכלל, וזה תכלית האדם, לקשט את נפשו בבגדי האמת והצדק שהן תכשיטי הנפש, ובשביל זה צריכים **"לדעת חכמה, להסתכל בשכל של כל דבר! כל שכן בדברי חכמה, לצלול לעומק, ועל ידי זה להפוך לברי יכולת להבין משל ומליצה"**, כי המשל והמליצה הם הדבר המכוון המסתתר המבדע למשלים הכתובים בתנ"ך ובדברי החכמים.

ויש שני סוגי משלים, משל מפורט, ומשל כללי, וההבדל ביניהם הוא שבמשל המפורט כל מילה שנאמרה בו חשובה, כל פרט ופרט בסיפור מלמד משהו, ואילו במשל הכללי יש הרבה פרטים חסרי ערך, פרטים המהווים תפאורה לעניין העיקרי.

והתורה מספרת לנו על החלומות של הצדיקים לא פעם ולא פעמיים, כי

שאלות ותשובות שנשאלו בן ההלכה הספרדי מאת הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א

"ראש כולל חושן משפט בישיבת 'חוט של חסד' ומנהל רוחני של קו ההלכה"

ש"ת של חסד

בשבת ע"י מספריים?
תשובה מותר לחתוך שקית חלב, או שקית מיץ פירות, וכיוצא בהן, למזוג מהן המשקה, הן ביד, והן במספרים (חזו"ע ה' מתקן מנא).

האם מותר לפתוח בשבת בקבוקים ופחיות
לגבי שתית פחית מותר לפותחה, לגבי בקבוק שתיה, ולגבי פתיחת פקק של בקבוקים מותר לפתוח בשבת, ואין בזה איסור של מתקן מנא. וטוב להחמיר לפתוח הבקבוק מערב שבת היכא דאפשר. (חזו"ע שם)

האם מותר לאישה להסיר איפור בשבת, או שיש בזה משום מוחק
נחלקו הפוסקים האם יש איסור מחיקה בהסרת איפור מהגוף או שמותר (עיין בפסקי תשובות סימן שמו) ולכן טוב יותר להסיר את האיפור לפני שבת, אמנם אם יש צורך אפשר להסיר את האיפור, אך תיזהר האישה שלא להסיר עם צמר גפן רטוב משום סחיטה.

לתגובות למדור יש להפנות לאימייל: yaron054843@gmail.com

"לשאלות בהלכה התקשרו לקו ההלכה הספרדי במספר 3030*, ניתן להאזין למאגר שיעורי מורינו הרב שלום ארוש שליט"א בשלוחה 5 ואחר כך 6"

להדליק בברכה, כיצד ינהגו?
תלוי במחלוקת הפוסקים האם ניתן לברך על "תוספת אור", לפוסקי האשכנזים יכולות כל הנשים להדליק באותו החדר וכולן יכולות לברך.

לפוסקי הספרדים אין לברך על "תוספת אורה" ולכן אם האורחות מדליקות עם בעלת הבית, יצאו ידי חובה בברכה שבירכה בעלת הבית וידליקו בלא ברכה. (שולחן ערוך סימן רס"ג סעיף ח') אם יש חדר מיוחד לאורחת, יכולה להדליק בחדרה בברכה, אף לפוסקים הספרדים.

אדם הולך לבית מלון כיצד יוכל לברך על הדלקת נרות שבת?
לפוסקי האשכנזים מכיון שמברכים על "תוספת אורה" יכולה האישה להדליק במקום שהמלון מייחד להדלקה ולברך. **לפוסקי הספרדים** אם קדמה אשה והדליקה, אינה יכולה לברך ולכן הפתרונות הם כדלהלן:

- א. או שתדליק ראשונה קודם לכולן, ואז יכולה לברך.
- ב. או שתדליק שתי פנסים עם סוללות, ויכולה לברך על זה.
- ג. או שתדליק את האור בחדר ותברך על הדלקתו.

האם מותר לפתוח שקית חלב

"זכור" ואחד כנגד "שמור".
האיש והאשה מתווכחים על הדלקת נרות, טוען האיש "פעם בשבועיים אני מעוניין להדליק את הנרות" האם הצדק עימו?
זכות הקדמה בהדלקת הנר ניתנת לאשה, כתיקון על חטאה של חוה, ולכן אם האשה מעוניינת להדליק, היא הקודמת.

אם האשה נמצאת בבית יולדות וכדומה בשבת, ונשארו האב עם בנותיו בביתם, מי ידליק את הנרות, האם האב ידליק או שתדליק אחת הבנות?

אם אין בנות ידליק הבעל, ואם יש בת גדולה, הבת תדליק והיא קודמת לאביה לעניין הדלקת הנרות. (מון הרב אלישיב בספר שבות יצחק).

היכן המקום הראוי ביותר להדלקת נרות שבת, האם בחדר שינה או במקום שבו רגילים לאכול?

עיקר המצווה היא להדליק בחדר האוכל, כפי שמבואר בזהר הקדוש פרשת עקב דף רע"ב עמוד ב'.

אם נמצאים כמה משפחות יחד באותו הבית, ורוצות כל הנשים

בחור ישיבה שב לביתו ביום שישי ומתעתד לשוב אל הישיבה ביום ראשון בבוקר, האם מותר להפעיל את המכונת כביסה קודם השבת, והמכונה תמשיך לפעול לאחר כניסת השבת ותכבס את בגדיו?

מותר להפעיל את מכונת הכביסה, וכך נמצאנו במשנה מסכת שבת דף י"ז עמוד א', שמותר להשרות את הסממנים בתוך מים מיום שישי, אף שהמלאכה מסתיימת בשבת. אבל אין לתלות את הכביסה עד מוצאי שבת (ש"ת יחיה דעת חלק ג' סימן י"ח).

האם מותר להפעיל ממטרות ביום שישי לקראת ערב, שיפסיקו את פעולתם בליל שבת לאחר כניסת השבת?

מותר להפעיל ממטרות ביום שישי סמוך לשבת על ידי שעון שבת, וכך מבואר במשנה מסכת שבת דף י"ח עמוד א' "פותקין מים לגינה מערב שבת, ומתמלאת והולכת כל השבת".

כמה נרות צריך להדליק לשבת?
מיעיקר הדין די בהדלקת נר אחד, (רמב"ם הלכות שבת פרק ה' הלכה א'). אמנם מנהגינו כמו שכתב רבינו יעקב בעל הטורים להדליק שני נרות, אחד כנגד

את רב שעותיו ועיתותיו הקדיש ר' אליעזר יוסף לתורה ולעבודת ה'. מלבד זאת הצטיין כיהודי חינוני ותוסס, תלמיד חכם וחסידי. מדי יום ביומו מסר שיעור תורה בבית הכנסת. את פרנסתו מצא בחנות לממכר מכשירי כתיבה. כתיבה בחנות זו נוהג היה ר' אליעזר יוסף גם מידה מרובה של הכנסת אורחים. עוברים ושבים, יגיעים מטורח הדרך ומחום השמש, היו נכנסים פנימה, והוא היה מקבלם במאור פנים, מוזג להם כוס מים צוננים להשיב את הנפש. אגב כך היה מחליף עם תלמידי החכמים שבהם דברי תורה ואילו באוזני פשוטי העם היה משמייע דבר תורה נאה לפרשת השבוע וכיוצא בזה.

יום אחד הופיע בחנות לקוח ממורמו: "ביקשתי נייר לבן וחלק ובמקומו ארזת לי נייר אפור ומחוספס". יצא ר' אליעזר יוסף החוצה עם גליל הנייר בידו, הביט בו לאור החמה ונוכח כי הצדק עם הקונה. התופעה חזרה ונשנתה. או אז הבין ר' אליעזר יוסף כי ראייתו החלה להשתבש. ביקור אצל רופא מומחה אישר את חששו. בדיקה יסודית של העיניים גילתה בעיה של ממש, שעל פי טבע תחרוף ותלך. "יהיה עליך לעבור ניתוח מסובך", פסק הרופא, "ניתוח שמצד אחד יש סיכוי כי יציל את ראייתך, אך מצד שני יש בו סיכון לא מועט כי תאבד בכלל את הראייה". על אף הסיכון תמך הרופא בנייתו, שכן בלעדיו תיחלש הראייה בוודאות עד שתיעלם לגמרי.

חזר ר' אליעזר יוסף לביתו ברוח נסערת. נכנס פנימה, הליט את פניו בין שתי כפות ידיו וזרם של דמעות פרץ מעיניו. בקול רועד סיפר לבני משפחתו את דברי הרופא. "אם לא אנותח, אאבד בוודאות את הראייה. ואם אנותח, גם אז מסתכן אני באבדן ראייתי. ותורה מה תהא עליה? האומנם נגזר עליי שלא אוכל עוד לעיין בספר, להתעמק בסוגיה, ולקיים מצוות תלמוד תורה השקולה כנגד כל המצוות!?", בכה במר ליבו. כל כאבו היה על הפסד לימוד התורה הקדושה, מלבד זאת לא עניין אותו דבר.

חלפו כמה ימים ור' אליעזר יוסף שב אל הרופא להמשך בדיקות. נבדק שוב בהחלטה סופית על ביצוע הניתוח. הפעם הוא יצא משם כשחיוך דק נסוך על פניו, כבר היה לו את הכלים להתמודד עם הבשורה, הוא

מי שמושיע לעניים, יש בו כח בהסתכלות על בעלי-גאון להשפיל אותם. [גאווה ט']

"כששמעתי לראשונה את חוות דעת הרופא נחרדתי והתמלאתי צער עמוק. בימים שלאחר מכן התעשתי וחזיקתי את עצמי באמונה ובביטחון בה' והרבתי בתפילה. לאחר בחינת המצב מכל צדדיו, חזרתי אל הרופא ושאלתיו, בכמה זמן אפשר לדחות את הניתוח בלי להסתכן יתר על המידה. 'חצי שנה', פסק הרופא. ממנו שמתי את פעמי אל בית הכנסת, בהחלטה נחושה להקדיש את ששת החודשים הבאים לקחת צידה לדרך הבאה לפני על ידי שינון של מסכת או שתיים בגמרא, כדי שאם הניתוח ייכשל חלילה, אזכור מסכתות אלו על בוריין. וכן אמנם עשיתי. במשך תקופה זו שיננתי חזר וישן את המסכתות ביצה וראש השנה ואני בקיא בהן עכשיו. התבין אפוא מדוע אינני שותף לחרדה האופפת את כולכם?..."

חלפו כמה שבועות והרופא בא לביתו של ר' אליעזר יוסף להסיר את התחבושות מעיניו ולקבוע את תוצאות הניתוח. עוד הסובבים ממלמלים פרקי תהילים ונושאים תחינה נרגשת לה' הוסרו התחבושות והרופא הציץ לתוך שני האישונים המתרחבים. "אדוני רואה", קבע הרופא. מאז והלאה ניצל ר' אליעזר יוסף את שליטתו המושלמת במסכתות ביצה וראש השנה כדי לשוב ולשנן על פה בכל עת. עד ערוב ימיו הספיק לחזור ולסיימן למעלה מארבעת אלפים פעמים. בצוואתו לבניו כתב ר' אליעזר יוסף את המשפט הנ"ל, בהסבירו כי "אנשים יעברו ליד המצבה, יראו את המילים החקוקות עליה וסקרנותם תתעורר. או אז ישאלו וייענו כי פעם התגורר בעיר הקודש יהודי ושינן את התורה, ומאהבתו אותה חזר ושינן שתי מסכתות בש"ס יותר מארבעת אלפים פעמים".

קיבל באמונה את גזר הדין ובמוחו עלה רעיון שהצליח להרגיע את נפשו הסוערת. מבית הרופא פנה היישר אל בית הכנסת, הוציא גמרא מארון הספרים והתיישב להגות בה. שישה חודשים רצופים בילה את רוב שעות היום כשראשו טמון בין דפי הגמרא ופיו אינו פוסק מלימוד. לאחר חצי שנה שב בשלישית אל הרופא, הפעם כדי לעבור את הניתוח שעליו המליץ לו רופאו. הניתוח בוצע ועיניו של ר' אליעזר יוסף נחבשו לתקופת מה, עד אשר יתאחו החתכים והפצע יגליד. מתח וחרדה אכפו את בני המשפחה, ואילו רוחו של המנותח בעצמו הייתה טובה עליו. הוא כבר הכין את ליבו לכל מה שיהיה, חיזק את רוחו שהכל לטובה, התפלל ועשה מה שעשה...

באחד הימים העז אחד הסועדים לשאול, כיצד בשעה שהכול אכולי מתח ודאגה, מצליח הוא לשמור על שלוות רוחו. השיב לו ר' אליעזר יוסף: "ברור לך שגם אני חרד שמא אהיה סומא שעליו נאמר כי חשוב הוא כמת. מיותר להסביר כמה אני רוצה לאבד את כוח הראייה, שהרבה מצוות והידורי מצווה תלויים בו. ואולם מן הרגע הראשון שבו התוודעתי לחומרת מצבי הייתה עיקר דאגתי נתונה לעניין לימוד התורה" וכשהוא ממתיק סוד המשין ואמר:

תפילותיו ותכנוניו מתנפצים לנגד עיניו. הוא לא זו כהוא זה מאמונתו ומתמימותו ומישרותו ומהדרך שקיבל מהוריו הקדושים.

גם יצחק אבינו, כשגילה שכל חלומותיו ותכנוניו לגבי עשיו מתנפצים לנגד עיניו – ברגע הראשון הוא נחרד "חרדה גדולה עד מאוד", אבל באותה נשימה הוא מכיר בכך שאין כאן מרמה ולא שקר, אלא יש כאן השגחה עליונה שרוצה שהדברים יתנהלו אחרת והוא מקבל על עצמו את הנהגת ה' ואומר "גם ברוך יהיה". ויעקב אבינו ממשך את דרכו. בין רגע הוא שם בצד את כל תכנוניו ומבין שיש רק אחד שקובע. רק רצון ה' קובע מה יקרה במציאות. ורצון ה' הוא, שהוא יישא את לאה לאישה ויליד ממנה את בנו בכורו.

בדרך כלל אנו מחפשים חידושים על פרשת השבוע, קושיות מיוחדות ותירוצים מבריקים, משלים ופרפראות. אבל החידושים הגדולים ביותר הם פשוט פשט הכתובים, המסרים החדים שצצים ועולים כאשר רואים את התורה כסיפור חי ונושם.

ללמוד את החומש באמת, פירושו להרגיש את פחד המוות מפני עשיו ואליפז, ואת הנחמה והחזיק האדיר שבחלום הסולם, להרגיש את הכאב והעלבון מהרמאות של לבן ואת עומק האמונה של יעקב וכן על זה הדרך.

כמה שיעורי אמונה וכמה מוסר השכל יש בתגובה של יעקב! כמה שנים צריכים ללמוד אמונה ולהתפלל על אמונה ולעמוד בניסיונות ולעלות ממדרגה למדרגה עד שמגיעים לשלימות של יעקב אבינו! וזו לא שאיפה ליחידי הדורות, אלא זו שאיפה לכל אחד מאיתנו, כמו שאומרים חז"ל שכל אחד חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב.

כולנו יודעים ש"אין עוד מלבדו". זו סיסמה יפה, מדבקה נחמדה על האוטו. אבל יעקב אבינו מחדד לנו את המשמעות של "אין עוד מלבדו" לחיים שלנו. בכל סכסוך, בכל מה שעושים לך וגורמים לך, שכנים, חברים, שותפים, הבוס בעבודה, בני המשפחה אישה, בעל, ילדים – כשאתה חי שאין עוד מלבדו, וכשאתה בוטח בה' שאוהב אותך ועושה עבורך את הטוב ביותר ואתה רואה רק את ה' – אתה מגיע ללב נקי, נקי מכעסים, נקי מצער, נקי מדאגה, נקי ממרמור וכדומה, ומתנהג באצילות וביישוב הדעת בכל המצבים, כמו בן מלך אמת.

ה' יזכנו ללכת בעקבי הצאן, ולחיות בשלימות את האמונה הישרה שאין עוד מלבדו.

באת ife ומבורק לכל בית ישראל.

קו האמונה
לשמוע אמונה כל יום כל היום
02-6444250

להתחזק יחד עם הרב שלום ארוש שליט"א

חינוך באהבה

נכשלת, אני לא כישלון פרק ג' מאת הרב יצחק אבוחצירא. מחנך ויועץ חינוכי

"אני לא יודע", "אני לא מסוגל לעשות את זה", "כולם יכולים לעשות ורק אני לא יכול", "אני פחות טוב מאחרים", "אני כישלון ולכן לעולם לא אצליח".

המשותף לכל האמירות הללו שהן בדרך כלל ביטוי של "ערך עצמי" נמוך מאוד, שמאפיין את הילד ובא לידי ביטוי בהרגשה האישית, בהתנהגות הכללית, בהתמודדות עם משימות לימודיות ועם החיים בכלל.

דימוי עצמי נמוך מתלווה כ"צל" לתלמיד שחווה כל הזמן חוסר הצלחה וכישלונות.

מהו דימוי עצמי?

דימוי עצמי הוא ההבדל בין מי שהייתי רוצה להיות ובין מי שאני מרגיש שאני בפועל. הדימוי העצמי מורכב מהמחשבות והרגשות שלנו על היכולת שלנו, הדימוי העצמי הוא בעצם "בבואה" של מציאות פנימית, המושפעת בעצם ממציאות חיצונית, ומהיכולת שלנו לקלוט ולעבד את אותה המציאות.

נסבר את האופן במשל: מסופר שפעם אחת נסע הרש"ה לסחור בעיר הגדולה, באחת ההסתעפויות של השבילים בין העיירות הוא כמובן טעה בדרך ונכנס ליער עבות... לאחר כמה שעות של נסיעה מפוחדת בחושך, הוא ראה נקודת אור רחוקה ומייד זרז את הסוסים שיסעו לכיוון האור, כשהתקרב, מצא לשמחתו פונדק דרכים.

לאחר דפיקות רמות התעורר בעל הפונדק, ומייד התנצל לסחור בפני הרש"ה שיכול לקבלו ואין לו הלילה מקום כי קצין גבוה בצבא הצאר הרוסי ופולגותו תפסו כל מיטה פנויה בפונדק... אך לא אדם כהרש"ה יותר, הוא החל לבכות ולהתחנן שאם לא יישן ימות מקור... בעל הפונדק הבין שלא יוכל "להשתחרר" מהנודניק הזה והציע לו "בסוד כמסו" עצה מסוכנת: "תראה, בחדר האחרון בקומה העליונה, ישן הקצין הגבוה ויש לו עוד מיטה בחדר. אם אינך חושש תעלה בשקט לישון בחדר, ואני אעיר אותך לפני שיעלה השחר והקצין יתעורר". הרש"ה הסכים להצעה. לפנות בקור העיר בעל הפונדק את הרש"ה כמוסכם, מיד קם הרש"ה והתלבש בורזיות אך מרוב עייפותו במקום ללבוש את בגדיו יובל לבש את בגדי הקצין. כשידך במדרגות התבונן הרש"ה במראה שהייתה קבועה בקיר הכניסה והפתעתו ראה את דמות הקצין מביטה לעברו מהמראה, ואמר

לה: "איזה חסר אחריות הוא בעל הפונדק, במקום להעיר אותי הוא העיר את הקצין..."

ובכן מיהו ה"אני" האם זה מי שאני באמת או מי שאני חושב שאני... אומרים ש"אני" הוא לא מה שאני חושב שאני, ולא מה שאחרים חושבים שאני, אלא מה שאני חושב שאחרים חושבים שאני...

איך נוצר דימוי עצמי?

ה"דימוי העצמי" מתפתח רקע קישלונות והצלחות שאנו חווים במפגשים שלנו עם העולם, וביכולת שלנו לקלוט, לחוש, להסביר ולסגור אותם.

אולם התהליך של "קבלת" הדימוי העצמי אינו מסתיים בכך, כיוון שה"דימוי העצמי" משפיע בתורו על היכולת של כל אחד להמשיך ולפעול בעולם.

בעצם אפשר להסביר שישנו "תהליך מעגלי" שמוזן את עצמו ומתקדם כמו "בבואה" שמגשימה את עצמה.

ראשיתו של בניית ה"אני" הוא בחוויות של הצלחה/כישלון שמשפיעות על בניית הדימוי העצמי, חוויה זו משפיעה בתורה על האמונות שלנו ביחס לעצמנו, ואמונות אלו משפיעות בחזרה על הפעולות שלנו בעולם, ושוב "חוזר חלילה" שמחשבות אלו משפיעות על הדימוי העצמי (הנמוך או הגבוה) וכך וכך.

מהם המאפיינים של דימוי עצמי נמוך?

מעבר לאמירות מפורשות, כמו אלו הכתובות בראשית המאמר, ישנם ביטויים לא ישירים שמרמזים על "דימוי עצמי נמוך", ושדרכם ניתן לאתר אותו. מדובר במנגנונים או אסטרטגיות להתמודדות עם התחושה הקשה, שמתפתחת אצל הילד.

המנגנונים הללו אמנם מהווים מעין שריון מפני התחושות הקשות, אך הם אינם יעילים, כי הם מסייעים להנציח את האמונה בחוסר המסוגלות, מונעים את האפשרות לשינוי ולהתמודדות וכולאים את הילד ב"חוסר התקווה" ובהעדד היכולת להתפתח.

בין המנגנונים הללו ניתן למצוא: הימנעות או דחייה של משימות קשות או מורכבות בהן יש סיכוי גבוה לכישלון, כי כך פשוט הילד לא פוגש בו.

מצד אחד, דימוי עצמי נמוך בא לידי ביטוי

באמונה של הילד שהצלחות והאירועים החיוביים בחייו הם תוצאה של נס, מזל, גורל, פוקס או עזרה של אחרים, ולכן הוא מתקשה לייחס את הצלחות לעצמו.

מצד שני, הוא מרגיש בטוח שהכישלונות הם תוצר מובהק של יכולותיו. לכן נוכל לפעמים לשמוע ילדים שהצליחו במבחן אומרים: "המורה עשה מבחן קל במיוחד" או "איזה מזל היה לי, בפוקס ידעתי את התשובות".

ולעומת זאת, לאחר כשלון, הם יגידו: "אני אף פעם לא מצליח", "אני לא שווה שום דבר" או "זה כל מה שידעתי".

מאפיין בולט נוסף המתלווה לבעלי "ערך עצמי נמוך" הוא חוסר תקווה וחוסר אמונה שהמצב יוכל להשתנות אי פעם בעתיד.

הם בדרך כלל יתארו את עצמם כמי שנידונים לכישלון, ואין ביכולתם לשנות זאת, כיוון שהכישלון נובע מ"כישלונותיהם" החסרים או מהמצב הנורא בו הם נמצאים.

בניגוד לכך, אלה שיש להם "דימוי עצמי חיובי" ישייכו לעצמם את הצלחות ויפילו את הכישלונות על גורמים שלא נמצאים בשליטתם, אצלם המורה יהיה אשם במבחן בו השיגו ציון נמוך או שהם יטענו כי בכלל לא התאמצו והלא רצו הצלחה בו מלכתחילה.

קושי לימודי והשפעתו על הדימוי העצמי

כשיש לילד קושי לימודי שהוא חווה אותו בצורה יום יומית בכיתה כגון: קושי בקריאה, כתיבה, הבנת הנקרא, חשבון, קושי שפתי או מוטורי, הוא בעצם חשוף הרבה יותר לפיתוח דימוי עצמי נמוך. תחושת דימוי עצמי נמוך, תועם במיוחד אצל ילד הסובל בנוסף לקושי הנ"ל גם מבעיית "קשב וריכוז". כי מעבר לקושי הלימודי בגיל בית הספר, ילד עם בעיית קשב וריכוז חווה בדרך כלל כישלונות מגיל צעיר בהשוואה לשלל ההתפתחות בו הוא נמצא.

ילד עם קשיים חשוף לביקורת עוד בקטנותו במסגרת הבית מול ההורים, אחר כך מוספים לו כישלונות וביקורת גם בגן הילדים ולכל מהלך שנות לימודיו בבית הספר, ילד זה נתקל שוב ושוב בתגובות מהסביבה כי הוא "נכשל" בלימודיו ובהתנהגותו.

ילד זה מתויג בדרך כלל בכותרת של "כשל לימודי" או של ילד "טעון טיפוח" והוא זקוק לעזרה צמודה ותיווך בכדי לעמוד במטלות השגרתיות של הכיתה. הכיתה מתקדמת בחומר וברמה הלימודית והוא נשאר מאחור ומנסה ל"הדביק" את הפער שהולך ומתרחב משנה לשנה ואיתו ביחד גם הפער בדימוי העצמי שנהיה יותר ויותר שלילי עם כל הסימפטומים שהזכרנו בהתחלה.

האם לכל הילדים עם קושי יש דימוי עצמי נמוך? ממש לא! וזה הדבר החשוב ביותר בשבילנו.

עלינו לדעת כי יש ילדים עם קושי, שהדימוי העצמי שלהם חיובי. חוקרים מצאו כי ל"סביבה" שהילד נמצא בה, יש השפעה משמעותית על האופן בו הילד יחווה את עצמו ואת יכולותיו.

סביבה שתהיה אמפטיית לקשיים, תוך כדי שהיא מעודדת ומלמדת את הילד דרכי התמודדות לשליטה ומשמעת עצמית, לאמונה

ביכולת שלו לפתור בעיות, ולידיעה כי כישלון והצלחה הן חוויות שלומדים מהן - תסייע לו לצמוח עם דימוי עצמי חיובי, גם אם יש לו קושי לימודי או הפרעת קשב.

איך מתחילים לטפל בדימוי עצמי נמוך?

הצעד הראשון הוא להבין שיש בעיה. המשימה הזו מוטלת עליו- ההורים.

אנחנו-ההורים, צריכים לאתר את הקושי שהילד חווה, להעריך אותו ולהתייחס עם המחנך, היועץ של בית הספר, ובמיוחד עם איש מקצוע שיוכל להבין, להדריך את הצוות וההורים ולשלב את המסלול הנכון ביותר לטיפול.

עלינו לדעת ש"ערך עצמי נמוך" הוא לא סתם איזושהי "בעיה" קטנטונת אלא ממש "צפיעה" נפשית משמעותית, המעצבת את החיים של הילד ותלווה אותו ח"ו לכל אורך חייו, ועל כן עלינו להתייחס אליה במלא הרצינות והיא גם צריכה להוות "אבן יסוד" בכל טיפול בקשיי הילד בבית ובבית הספר.

בטיפול, נבקש לאפשר לילד סביבה בטוחה ויציבה כדי שהילד יוכל להיפרד "ממנגנוני התמודדות" לא יעילים, ויוכל לבנות את הערך העצמי שלו מחדש.

בנייה כזו תיקח בחשבון שהתהליך הוא **איטי וממושך** וצריך לכלול "התנסויות חוזרות" במגוון של פעילויות ותחושות קשות, שהן מעוררות אצל הילד.

כך יתפתחו מנגנוני התמודדות יעילים וסך התנסויות חדשות של חוויות חיוביות ביחס ליכולת ולאפשרויות הקודמות.

עלינו לסייע לילד בצבירה של הצלחות במיוחד באותן מקומות בהן היה לו קשה והוא הסתייג מפעילות או למידה.

וכמובן להרבות בתפילה לכל אורך הדרך...

לייעוץ טלפוני ללא תשלום או לתיאום פגישה צור קשר בימים ג' - ד' משהע 8-10 בערב 0548-434-435 נייד: 0548-434-435 מייל: a0548434435@gmail.com

בדיחות הדעת

שני טפשים יושבים בבית קפה בערב ומעיינים בתפריט. אחד הטפשים אומר: "אני לא אזמין קפה, אני לא יכול להירדם אחרי שאני שותה קפה". אומר השני: "אצלי זה בדיק הפוך... אני לא יכול לשתות קפה אחרי שאני נרדם".

זמנים ויצא תשע"ט

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
16:04	16:19	16:11	16:22
17:17	17:18	17:16	17:19
17:55	17:52	17:52	17:56

הפסגת השבוע: ע"מ- הושע יאז- יבד- ועמי תלואים
א- הושע פרק י"ב, ג- י"ד, י- יבדח עיקב

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" רח' שמואל הנביא 10, ירושלים ת.ד. 57669 טל: 02-5812210 פקס: 02-5812252 להצטרפות לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו 5812210@gmail.com

סופ"ש

במלון חתו סבדיה בהפדרה מכאה על החסן

הרב שלום ארוש שליט"א הפייטן יובל טייב זמר אורח

LAKE HOUSE Kumeret

17.01.19 | י"א שבט | שבת שירה לפרטים: 050-2320100

02-5308000

ליקוטים נפלאים פרשת ויצא

המלאכים אינם יודעים מחשבות, לכן אין היצר מתגבר כל כך למונעו, אך כשמגיע לידי מעשה היצר מערים עליו קשיים ונסיונות.

על זה התפלל יעקב ואמר "והיה ה' לי לאלקים" שה' היודע מחשבות יעזור לי להוציא את מחשבותי הטובות אל הפועל, ומבאר רש"י 'שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף' שמתחילת המחשבה עד סוף המעשה יחול שמו עלי, שאוכל להשלים את רצונותי הטובות. (מהר"א מבעלזא)

"ויאמר לבן טוב תתי אתה לך מתתי אתה לאיש אחר שבה עמדי" (כט, יט)

היתכן שלבן הרשע יאמר ליעקב שטוב לי לתת את בתי לך לאשה מאשר לאיש אחר, והלא שום רשע לא יסכים לתת את בתו לאדם שומר תורה ומצוות, ומדוע אם כן במקרה זה לבן מעדיף שיעקב ישא את בתו לאשה ולא עשו הרשע?

אלא הביאור הוא שכל זאת אמר לבן מתוך רשעות, וחשב הלא בתי צדקת, ואפילו אם היא תינשא לרשע, תהפוך אותו לצדיק, ואם כן עדיף שתתחתן עם יעקב, שהוא ממילא צדיק, ובכך ירוח לי שיהיה פחות צדיק בעולם. (מהר"ם שיק)

"לא יעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה" (כט, כו)

הרב מפוניבז' הגר"ש כהנמן זצ"ל, שאל שאלה מעניינת את כ"ק האדמו"ר מסאטמר רבי יואל טייטלבוים זצ"ל: מדוע קיימא לו כדעת לבן שלא לישא הצעירה לפני הבכירה (כמו שאמר לבן ליעקב "לא יעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה") ולא נוקטים כדעת יעקב אבינו שביקש לישא את רחל הצעירה לפני לאה הבכירה!?

ותירץ לו הרבי מסאטמר: הרי מה שלא נושאים הצעירה לפני הבכירה, כדי שלא לצער הבכירה, ולכן כאשר היא מסכימה ומוחלת, רשאית הצעירה להקדימה. וכך סבר גם יעקב אבינו, ובוודאי לא חשב לשאת את רחל ללא הסכמה ומחילה מצד לאה. אלא שעל זה אמר לבן ליעקב לא יעשה "כן" במקומו. "כן" במובן אמת (כנות) כדרך הנאמר "כן בנות צלפחד דוברות" כלומר: מקומו הוא מקור השקר והמרמה ואין מצוי כאן כלל אמת, עד כדי כך שאף אם הבכירה אומרת בפיה שמוחלת ומסכימה, הרי בליבה אינה מסכימה כלל והוי "אחד בפה ואחד בלב" ואי אפשר לסמוך על זה, לכן במקומו אין לשאת הצעירה קודם.

"ויפגע במקום" (כה, יא)

ללמדך שקפצה לו הארץ (רש"י).

יעקב אבינו זכה לקפיצת הדרך בלכתו לישא אשה, ואף אליעזר זכה בקפיצת הדרך בלכתו לקחת אשה ליצחק.

ודבר זה יש בו רמז לדורות, כי יהודים בגלות, אף אם לא תהא מזומנת להם בדרך הטבע נדוניה וגם פרנסה לאחר החתונה, אל יעכבו חלילה את נישואי בניהם ובנותיהם, כי אם יעשו מעשה ויבטחו בה' יתברך, ואפילו בדרך נס, תקפוץ להם הארץ.

(בכורי אביב)

"ויחלום והנה סלם מצב ארצה" (כה, יב)

ע"י החלום אפשר להכיר את האדם, שאין אדם חולם אלא מהרהורי ליבו. יעקב רואה בחלומו סולם "וראשו מגיע השמימה" "והנה ה' נצב עליו". ואילו פרעה רואה בחלומו "שבע פרות..." (ר' מאיר מפרמישלן)

"אכן יש ד' במקום הזה ואנכי לא ידעתי" (כה, טז)

לפעמים אדם חושב אם אני הייתי נמצא "שם" הייתי מצליח, אם הייתי לומד "שם" ולא פה, הייתי מצליח.

וכדברי בעלי המוסר שאמרו "שם" - תהא קבורתכם", אם תחשוב שרק "שם" תוכל להצליח זוהי הקבורה שלך, שמקברת את עתידך, האדם צריך לחיות כי בכל מקום ובכל זמן הכל טוב לו.

והנה אם בן אדם חושב על עצמו ומעצמו אז הוא חושב מחשבות שאילו הייתי נמצא שם הייתי מצליח, אבל אם האדם חי עם הקב"ה כל הזמן הרי הוא מצליח בכל המקומות כי הקב"ה איתו, כמו "ויהי ד' את יוסף ויהי איש מצליח", הוא היה כל הזמן עם הקב"ה ולכן הייתה לו הצלחה כל הזמן. והנה יעקב אבינו ישן, וכשהוא קם אמר אכן יש ד' "במקום הזה" ולא במקום אחר, זהו סימן ש"ואנכי לא ידעתי" שאני לא נמצא, כי אם אנכי נמצא כאן באמצע אז הייתי חושב שלא כאן טוב לי.

"לחם לאכל ובגד ללבוש" (כה, כ)

יש לדייק בפסוק למאי הוא הלחם אם לא בשביל לאכול ולמאי הבגד אם לא כדי ללבוש, אלא יעקב אבינו שהלך לבית לבן התפלל אל הקב"ה שיזמן לו כזה לחם שיוכל לאכול היינו מאכלים כשרים, ובגד שיוכל ללבוש ללא חשש שעטנו.

"והיה ה' לי

לאלוקים" (כה, כא)

ברש"י: 'שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף'. דהנה במחשבה קל יותר לקבל על עצמו קבלות טובות, כי

"לא יעשה כן
במקומו לתת
הצעירה לפני
הבכירה" (כט, כו)

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת ויצא

יעקב טען ללבן טענה כזו; אתה רמאי...? אין בעיה, גם אני יודע להיות רמאי, אחיז אני ברמאות, שנינו נשב מול השולחן וננהל מלחמה שקטה מתחת השולחן, אתה תעקוץ אותי מתחת השולחן ואני אחזיר לך בחזרה מתחת השולחן אבל שישאר בינינו, זה קודים ושפה שרק אנחנו מבינים אותה, וכל זמן שזה ככה אין בעיה, אני יודע איך להסתדר עם אנשים רמאים שכמותך... אבל אין איש עמונו...

יום אחד רואה יעקב שהבנים של לבן פתאום נכנסו לסיפור... עד כאן! זה כבר לא בא בחשבון! ברגע שאתה מתחיל לשתף את הבנים שלך בכל הטריקים שאתה עושה לי... והטריקים שאני נאלץ להחזיר לך... זאת אומרת: ברגע שהבנים שלך נכנסים לתמונה... זה עניין של ימים עד שהבנים שלי נכנסים לתמונה... זהו!!! אצלי זה גבול אדום!!!! אני לא מעוניין ללמד את הבנים שלי את הקומבינות ואת כל הטריקים שאני נאלץ לעשות כדי לשרוד מולך... כל זמן שזה נשאר ביני לבינך... אז אני נאלץ לדבר איתך בשפה שרק אתה מבין... בבקשה... אבל אם הילדים שלי יאלצו להיות מעורבים בכל הקומבינות שאני נאלץ לעשות בשביל להסתדר איתך... זה לא בשביל החינוך שלי!!! למדו לשונם דבר שקר זה לא אצלי... מחר אנחנו בורחים מפה... (אז נדברו)

"ויברח הוא וכל אשר לו... וירדף אחריו" (לא, כא-כג)

רבנו האור החיים הקדוש, כתב לתמוה, וזה לשון קדשו: "יש לחקור, למה נשתנה יעקב בהליכה זו, שלא קפצה לו הארץ כמשפט לאוהבי שמו, ומצינו שאפילו לאליעזר עבד אביו קפצה לו הארץ, ומן הנכון אליו יאות [יהיה ראוי] עשות נס להצילו מהרודף, ולא היה משיגו לבן".

ומיישב רבנו, שהקדוש ברוך הוא רצה להראות שיכול להצילו, גם אם לבן ישיג אותו, ואם היה עושה קפיצת הדרך, יאמר לבן שכביכול הקדוש ברוך הוא לא יכול להציל את יעקב מידי לבן, ולכן הוא עושה לו קפיצת הדרך.

עוד מיישב רבנו, שהדבר היה לתועלת עם ישראל לעתיד, שהרי לבן חיפש את התרפים שלו, ויעקב אמר שמי שלקח התרפים 'לא יחיה', וזה גרם למיתת רחל, ולכן לא קפצה הארץ, כדי שתקבר רחל בבית לחם, במטרה עתידית שיתפללו שם ישראל כשיעברו שם בגלותם, ורחל אמנו תתפלל עליהם, כמו שכתוב 'קול ברמה נשמע, נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה', וזה יהיה להם לסימן טוב, ולחיזוק בגלותם, ולגאולתם הקרובה.

"וישב יעקב בפחד אביו יצחק" (לא, נג)

תמיד היה יצחק מורה ליעקב, להזהר מאוד משבועה, לבל ישבע שלא בשעת הצורך, לכן כאשר בא יעקב לידי הכרח להישבע, עשה זאת מתוך פחד ואימה מפני יצחק אביו.

"וישב יעקב" אולם השבועה הייתה "בפחד יצחק אביו" מלאת פחד מפני תורת אביו. (בינה לעתים)

יש אומרים שידוע שלבן היה רמאי, וכשאמר ליעקב "לא יעשה" הכוונה אם אומרים "לא" לבן אדם בחרן, פירושו הוא שכך כן "יעשה".

"ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחותה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי ויחר אף יעקב ברחל" (ל, א-ב)

ולכאורה התנהגותו של יעקב תמוהה, באה אשה עקרה ושופכת לבה שאין לה ילדים, ובמקום לנחמה ולדבר על לבה, משיב לה דברים קשים.

מבאר רבינו האור החיים הקדוש, שיעקב כעס על שהוציאה מפיה על עצמה לשון של מיתה, שחשש שמא יזיק לה.

ובפרשת ויגש (מו, ד) אומר הקדוש ברוך הוא ליעקב 'אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך', ושואל האוה"ח הק' מה נתכווין הקדוש ברוך הוא להבטיחו על מיתתו ושיהא נקבר על ידי יוסף?

ומתוך, מכיון שיעקב הזכיר כמה פעמים לשונות של מיתה על יוסף, 'אך טרף טורף', 'כי ארד אל בני שאולה', לכן הוצרך הקדוש ברוך הוא להבטיחו, שאין לו לחוש לזה, ולא יהא כשגגה היוצאת מפיו השליט.

"ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי" (ל, א)

מעיד על כך בספר "יפה לקץ" מהו שאמרה הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, וכי אם לא תלד בנים תמות:

וכתב ליישב, דהנה אמרו רז"ל (ברכות ה) לעולם ירגיז אדם יצה"ט על יצה"ר, נצחו מוטב ואם לאו ילמד תורה, נצחו מוטב ואם לאו יקרא ק"ש, ואם לאו יזכיר לו יום המיתה. ובמסכת סוטה אמרו נשים במאי זכיין, באמטוי בנייהו לבי כנישתא. ומפרש ב"יערות דבש" (דרוש א) דהגמרא שואלת במאי מנצחין את היצה"ר כיון שהן פטורות מתורה ומק"ש דהוי מצות עשה שהזמן גרמא ועונה בזכות שמגדלין בניהם לתורה יש להן חלק בתורת בניהם, ועי"ז מנצחים את היצה"ר.

וזה שאמרה רחל, "הבה לי בנים", שאוכל לגדלם לתורה ולנצח את היצה"ר על ידי זה, "ואם אין מתה אנכי", פי' שאין לי תקנה אחרת לנצח היצה"ר רק בזה שאזכיר לי יום המיתה, כי העצות האחרות לא שייכות אצלי, וזה לא נכון להשתמש בעצה זו, כמבואר שם ב"יערות דבש", שהזכרת יום המיתה מביאה לידי עצבות וייאוש ר"ל, על כן "הבה לי בנים" לנצח היצה"ר על ידיהם.

"וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו... (לא, א)

למה יעקב כ"כ נבהל שפניו של לבן אינם כתמול שלשום? יעקב אבינו הרי התמודד כבר מסתמא עם הסלמות לא פחות קשות מזה?

סיפורים נפלאים ליקוטים ויצא

המגדל שבו הייתה בת המלך. לאחר ששבע הנשר מבשר השור עף לדרכו והנער נשאר על המגדל בתוך השור... בבוקר, בתו של שלמה המלך מצאה את הנער ישן. העירה אותו, ושאלה אותו כיצד הגיע אליה, אבל הוא לא ידע לספר לה... הזמינה הנערה את הנער להישאר איתה. כשהגיע הנשר להביא לה את הארוחה כמידי יום, ראה שנמצא עמה אדם נוסף, ומעתה והלאה היה מביא שתי ארוחות בכל פעם, והשביע אותם. עברו ימים, ושני הצעירים מצאו חן אחד בעיני השניה והבינו כי מאת ה' יצא הדבר והסכימה להינשא לבחור. בדם שיצא מאצבעו הדקורה טבל נוצה וכתב לה כתובה. חיו בני הזוג בשלוה ונולד להם בנם הבכור ושמו "זכור". הנשר הבחין בילד ומעתה הביא שלושה ארוחות בכל יום אל המגדל. עברו שנים ובינתיים שלמה המלך התגעגע לביתו, והשתוקק מאוד לראותה. שאל את הנשר על שלומה (שהרי היה בקי בשפת החיות), והנשר השיב כי שלום לה ולבעלה ולבנה הקטן ולא חסר להם דבר...

המלך ששמע שנישאה בתו, סירב להאמין למשמע אוזניו והחליט לצאת עם עבדיו אל עבר האי. כשהגיע המלך ראה את בתו ואת משפחתה ונפלו בבכי והתרגשות אחד על צוארו של השניה... "כיצד הגיע הבחור לכאן?" שאל בתו, והבת השיבה כי צפור ענקית הובילה אותו למגדל עטוף בתוך נבלת שור... יחד עם בתו חתנו ונכדו ירד מהמגדל והפליג איתם ועבדיו חזרה למקום ממנו בא. המלך ציווה לערוך סעודת הודיה משתה לעמו ולכולם סיפר את שנעשה במגדל. עתה נוכחתי פעם נוספת אמר המלך כי אין אדם יכול להימלט מגזירת הקב"ה. שלחתי את בתי למקום שומם שרגל אדם לא דרכה בו והנחתי אותה במקום גבוה כדי שאף אחד לא יוכל להגיע אליו, ובכל זאת לא הצלחתי לחלץ אותה מגורלה אשר ה' גזר עליה. יהי שם ה' מבורך! (הסיפור ע"פ כתב יד ג' של מדרש תנחומא, במבוא למהדורת בובר, וילנה תרמ"ה.)

"כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך" (כח, טו)

פעם אחת בא אל הסבא קדישא מרוז'ין ז"ע חסיד אחד, לשפון שיחו ולהוושע בדבר ישועה ורחמים. הרה"ק רבי דוד מטשורטקוב זלה"ה, שהיה אז רך בשנים כבן אחד עשרה, הבחין באותו חסיד שהוא שרוי בצער רב ובדאגה גדולה, והבין שצרתו צרה גדולה, על כן, נתעורר בו רצון לדעת איך יפול דבר, ומאין תבוא ישועתו. המתין הרה"ק מטשורטקוב אצל פתח חדרו של אביו הרה"ק מרוז'ין, עד שיצא החסיד מלפני הקודש, ושאלו מה אמר לו הרבי, סיפר לו החסיד ברכת הרבי, דער אייברשטער זאל דיר העלפען' (השם יעזור לך).

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (כה, י)

איתא במדרש (סח, ג) יש שהוא הולך אצל זיווגו ויש שזיווגו בא אצלו, יצחק בא זיווגו אצלו שנאמר (כד, סג) 'ויצא יצחק... והנה גמלים באים', יעקב הלך אצל זיווגו שנאמר 'ויצא יעקב'. כשהרה"ק רבי יעקב יצחק - החוזה מלובלין ז"ע - נשא אשה (בזיווג שני), היתה החתונה אמורה להיות במדינה אחרת מעבר לגבול, ומפני שנתעורר איזה קושי באישור היציאה שלו, לא נתנו לו רשות לעבור את הגבול, והוצרכו לעשות החתונה באמצע הדרך.

אמר הבדחן בחתונה, ביצחק אבינו מצינו שזיווגו באה אצלו, וביעקב אבינו מצינו שהוא הלך אצל זיווגו, והיות ששמו של רבינו הוא 'יעקב יצחק', לכן חצי הדרך הלך הוא אצל זיווגו, וחצי הדרך באה זיווגו אצלו.

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (כה, י)

יש שהוא הולך אצל זיווגו ויש שזיווגו בא אצלו, יצחק בא זיווגו אצלו שנאמר (כד, סג) 'ויצא יצחק... והנה גמלים באים', יעקב הלך אצל זיווגו שנאמר 'ויצא יעקב' (מדרש).

יעקב אבינו יוצא מבאר שבע לחרן כדי למצוא אשה. אביו יצחק, לעומת זאת, לא היה צריך ללכת, הביאו את האשה אליו, ללמדנו - כי הכל נעשה בהשגחה פרטית, ומציאת הזיווג אצל כל אדם היא לפי מה שנגזר עליו מן השמים, ומה' אשה לאיש! וכל מה שיעשה לא יועיל לשנות גזרתו יתברך.

לשלמה המלך הייתה בת ושמה קציעה, הנערה הייתה יפת תואר חכמה וטובת לב.

רצה אביה לדעת מי יהיה החתן שלה וקרא לכהן הגדול בכדי לברר את גורלה. הכהן שאל באורים ותומים והשיב, כי בחור עני וללא שום תואר יהיה בעלה.

לשמע הדברים החליט המלך למנוע את נישואי בתו לאותו בחור...

לאחר שבועיים, הובילו העבדים את הבת למגדל אשר היה על אי בודד. הסולמות הורחקו מהמגדל והיא נותרה לבדה. לאחר מכן קרא המלך לנשר גדול וחזק וציווה עליו לקחת בכל יום ממתכ המלך אוכל ולהביא לבתו שבראש המגדל את ארוחותיה.

באותם ימים חי בעיר עכו איש עני "אביים" שמו ולבנו אשר נולד קרא ראובן. הילד גדל והיה ליפה תואר נבון ומוכשר, אך בשל המצב הכלכלי הקשה, הנער נאלץ להיפרד מהוריו, ויצא לחפש את מזלו. כל היום הלך ללא אוכל ומשקה, רעב ועייף היה לעת ערב, ופחד נפל עליו.

התחנן לה' שימצא עבורו איזה מסתור וה' זימן לו נבילת שור מונחת על הארץ. נכנס הנער לתוך בטנו הפתוחה של נבלת השור ונרדם.

בשנתו לא חש בנשר גדול שנעץ ציפורניו בנבלת השור והרים אותה יחד עם הישן בתוכה ונשאה אל ראש

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים ליקוטים ויצא

בימי עלומיו שימש רבנו חיים בן עטר זצ"ל האור החיים הקדוש, כרבה של העיר סאלי. באותה תקופה נזדמן פעם סוחר אמיד לסאלי בדרך למסעיו, ובערב שבת חיפש מקום לעשות את השבת, הוא פנה לאחד מנדיבי הלב שבעיר וביקש להתאכסן אצלו. 'איזו שאלה? אשמח לארח אתכם בבית' היתה תשובתו. המשיך האורח: מוכרח אני לסדר כמה ענינים עד בואי אליך, ובכן אשמח באם יודיע לי כבודו, כיצד מגיעים לביתו, ובינתיים אבקש ממנו שיואיל בטובו לשאת את תרמיל הכסף שלי לביתו, אינני רוצה להסתובב ברחובות עם כל כך הרבה כסף.

הסכים המארח, סחב את התרמיל, והצניעו בירכתי הבית. את השבת בילה האורח באוירה נוחה ונעימה, וכצאת השבת הודה למארחו על האירות.

והיכן תרמילי? שאל האורח בעמדו על פתח הבית.

איזה תרמיל? שאלו המארח.

זה עם הכסף שמסרתי בידכם להוביל לביתכם, ענה האורח.

ענה המארח, לא היו דברים מעולם, לא נמסר בידי שום כסף.

בלית ברירה הזמין האורח את מארחו לדין תורה, בבית דינו של רבנו האור החיים הקדוש.

הקשיב רבנו לטענות שני הצדדים, ופנה אל המארח: מה דעתך על החשד הלוזה?

שקר בפיו, ענה האיש. הלוואי ולא הזמנתיו לביתי.

לאחר מכן פנה רבנו לתובע, ושאלו האם יש לו עדים שראו את מסירת התרמיל לידי מארחו?

ענה האורח, אין לי עדים, אבל עמדנו תחת העץ בשעה שנתתי לו את כספי.

אמר לו רבנו, אמרת עץ, מהר לך ותזמין את העץ ל"בית דין".

האורח שהיתה לו אמונת צדיקים, האמין כי רבנו האור החיים הקדוש עומד לבצע איזה מעשה נסים עם העץ, ומשום כך נחפז לצאת לכיוון בו עמד העץ.

בינתיים פנה רבנו אל המארח הנתבע, ושאל אותו אמור נא, מהי השערתך, האם כבר הגיע האיש למקום העץ?

ענה הנתבע: בהחלט שלא, הן מרחק רב מכאן ועד העץ.

נענה רבנו ואמר, פיך הכשילך, לדברך שלא מסר לך האיש שום כסף, איך תדע לשער את המרחק.

ומיד הודה המארח, בקבלת התרמיל עם הכסף, ועד שחזר האורח התובע עם העץ, עמד תרמילו בחדר הבית דין.

"ועתה הלוך הלכת כי נכסוף נכספת לבית אביך למה גנבת את אלוקי" (לא, ל)

בשלמא עצם הנסיעה הביתה - מובנת, כי נכסוף נכספת לבית אביך, אבל למה גנבת את אלוקי...? חטפת את התפילה. אם מתגעגעים הביתה כבר מותר לחטוף מהר את התפילה?!"

כמו כן מסופר, שפעם ראה רבינו אדם אחד אומר וידוי ודופק על לבו באגרופו: "אשמנו בגדנו גזלנו" כשהוא אומר את הדברים בחפזון, כמי שלא שת לבו אל מוצא פיו. ניגש אליו ואמר לו: "מה אתה דופק? אף אחד לא נמצא שם..."

(ספרא דמלכא - מאת
מהרש"ץ גנץ)

אמר לו הרה"ק מטשורטקוב הכנס שוב אל הקודש פנימה ושאל מלפני אבי מה יהיה עד שיעזור השי"ת, ציית לו החסיד ויעש כאשר צוהו.

כשיצא סיפר לו שהרה"ק מרוזין ענה לו, עד שיעזור השי"ת, גם יעזור השי"ת.

כששמע הרה"ק מטשורטקוב דברים אלו פתח ואמר, לזה כיון הכתוב 'כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך', גם עד אז, לא אעזבך ואעזור לך. (דברי דוד)

"ויקץ יעקב משנתו" (כה, טז)

שאלו פעם רב אחד כיצד הוא מצליח כל חייו בעקביות לקום לתפילת ותיקין מדי יום ביומו?

ענה הרב, בשולחן ערוך, ההלכה הראשונה היא ש"יתגבר כארי לעבודת בוראו" וכיצד אוכל לענות על שאר השאלות אם לא הקפדתי על ההלכה ראשונה...

"נתן אלקים שכרי" (ל, יח)

החפץ חיים זצ"ל הסביר על פי משל. בעל בית חרושת העסיק פועלים רבים. פעם אחת עמד אותו אדם להשיא את בתו. חשב העשיר בלבו: כיצד אנהג, חייב אני להזמין לחתונת בתי את כל הפועלים, אולם אין זה נאה שהם ישבו יחד עם כל המוזמנים החשובים, ידידי ומכרי. הוא חשב ולבסוף טיכס עצה מה לעשות. יום לפני החתונה, הוא ערך בביתו שולחנות כיד המלך והזמין את כל הפועלים לסעודה. בהזמנתו הוא אמר להם, בואו ושמחו בחתונת בתי.

עבר שכנו וראה את השמחה הנערכת בבית ואת כל הפועלים מסובים ליד שולחנות ערוכים, התפלא ואמר, וכי הפועלים חשובים בעיניו יותר מכל מכריו, עד שהוא עורך עבורם סעודה מיוחדת. ועוד, שהוא מקדים את השמחה שהוא עורך לפועלים לשמחת שאר המוזמנים, ולא ידע אותו שכן, כי לא מפאת חשיבותם של הפועלים הם יושבים עתה בסעודה, אלא דוקא מפני שאין העשיר מעוניין שהם יהיו בחתונת בתו יחד עם כל המוכובדים, ולכן הוא מקדים אותם ושמח עמם בנפרד.

הנמשל הוא את אשר רואות עינינו שרשעים רבים דרכם צלחה והם מתענגים בעולם הזה בעושר וכבוד. מי שרואה זאת עלול להתפלא ולשאול, מדוע דרך רשעים צלחה, למראה עינים נראה כאילו מעדיפים אותם על פני צדיקים ושומרי התורה והמצוות. אולם האמת שונה לחלוטין, מקדימים אותם ונותנים להם את שכרם כאן בעולם הזה כדי לטורדם מהעולם הבא.

הקדמה זו אינה מפני כבודם, מעלתם או ערכם הרב. ההקדמה נובעת מכך שבשמים לא מעוניינים שהם ישבו בסעודה אחת, בסעודה הגדולה והאמיתית שתתקיים לעתיד לבוא יחד עם שלומי אמוני ישראל.

"וענתה בי צדקתי ביום מחר" (ל, לג)

בפרשתינו למדים על הפעולות שעשה יעקב אבינו בחוכמתו, להציל את מה שגזל לבן ממנו.

{ אז נדברו }

פרשת ויצא תשע"ט | גליון מספר: 397 | לסדר: " הפעם אודה את ד' "

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

**ניתן לקבל את הגיליון
בשירות פקס,**

בטלפון: 0795544159

**ניתן לקבל גיליונות בודדים
בלבד (לא לשיבות)**

**בכתובת חזון איש 34 פינת
דסלר, משפחת דרייפוס.**

**ובביתר עילית רחוב החוזה
מלובלין 19/3**

**תרומות!! רבות,
תרומות!!!**

**אנו זקוקים לתרומות
להוצאת הגיליון...**

להשתתפות בהוצאת הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"גדרים פלוס"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

”

למה ליעקב אבינו היו שנים עשר שבטים?? לא עדיף בן אחד בלבד??

השבוע נדבר על שבט אשר!!!! אם אתה זוכר בשנתיים האחרונות מידי פעם אני מקדיש מאמר מיוחד לאחד מהי"ב שבטים... (כתבתי כבר על ראובן, על שמעון, על זבולון, על בנימין, וגם על דן... על לוי גם נכתבו כמה מאמרים, ועל שבט יהודה ויוסף והניגוד שביניהם נכתבו כבר עשרות מאמרים אבל הפעם לצורך העניין נתמקד בשבט אשר!!!!) כן... יש עניין לעסוק בסוגיה הזו ששמה שנים עשר שבטים בזה... **ותתפלא לשמוע: זה ממש גופי תורה!!!!** והההרריה הכי פשוטה: שיש פרשה מיוחדת בתורה שקוראים לה פרשת דגלים!!! לתורה חשוב להדגיש לנו שלכל שבט היה דגל משלו... והמדרש אומר שעם ישראל נתאוו לדגלים והקב"ה מילא את בקשתם ועשה אותם דגלים דגלים.. (והמדרש מסיים ואומר שזה מה שאנחנו אומרים מידי יום בתפילה "ובשם אלוקינו נדגול- ימלא ה' כל משאלותיך") **כתוב כאן להדאי:** שיש לכל שבט דגל מסוים!!! תפקיד יחודי מסוים ששונה ומובדל מחבירו!!!! וכעת לא נותר לנו אלא להתבונן מה תפקידו ודגלו של כל שבט (וממילא גם באיזה שבט אני הכי מוצא את עצמי...??) וכמובן: שאם נבין את זה טוב... זה יעזור לנו בפרט בתקופה הזו להתגבר ולהתעלות מעל הפערים והמחלוקות הגדולות שנתגלעו בינינו... הגיע הזמן שכל אחד מאיתנו יפנים **שיש שנים עשר שבטים!!!! לא יעזור לך כלום!!!!** כמה שתהיה בטוח בצדקת דרכך... וכמה שתתאמץ להסביר לעצמך ולכולם עד כמה הצד השני טועה ואתה לא.. עדיין לא תמלט מהעובדה המוגמרת שיש!!!! יש בתוך עבודת ה' מקום לעוד "א שבטים חוץ מהשבט שלך... ומי שזה לא מתאים לו... אז הוא צריך לקחת טיפוס ולמחוק פרשות שלמות בתורה ומאות פסוקים בתורה. **לפניך רשימה חלקית:**

פרשת ויצא!!!! לאורך כל הפרשה יעקב אבינו וארבע האמהות עסוקים כל הזמן בכבוד ראש סביב הסוגיה הנוראה ששמה העמדת שנים עשר שבטים... כל השיח מסתובב סביב זה... (הם שוכרים בזה (יששכר) וגדים בזה (בא גד) ודנים בזה (דניני אלוקים) ומתים על זה... (מתה אנוכי) מאושרים בזה (אשר)... וגם שנאים על זה ועניים על זה (ראובן ושמעון...) ומודים על זה (יהודה)) בקיצור: הכל מסתובב סביב זה!!! סביב מה?? סביב ערך כזה שקוראים לו **שנים עשר שבטים!!!!**

זאת אומרת: פרשת ויצא מלמדת אותנו שיש ערך יהודי **ששמו שנים עשרה! לא! אין אחד!!!!** אין דרך אחת ביהדות!! יש שנים עשר שבטים!! **ומי שלא מתאים לו...** אז שלא יגיע לבית הכנסת בפרשת ויצא... מי שלא מוכן לקבל את המושג ששמו שנים עשר שבטים... שיגיש תלונה ליעקב אבינו חבל אבינו יעקב... הכי אידיאלי אם היה לך רק בן אחד... הלא הוא הרב שלי... הבית כנסת שלי... הנציג שלי בעיריה וזהו... היינו חוסכים את כל המריבות... היינו חוסכים את מכירת יוסף... מה רע בבן אחד?? הרי לאברהם היה בן אחד... ליצחק היה בן אחד... ליעקב אבינו היה צריך להיות בן אחד... שכמובן שזה הרב שלי והדרך שלי... ו... זהו?? **נ... מה אתה אומר???**

אז כנראה... כנראה שיעקב אבינו הבין קצת אחרת ממך... ולמרות שהוא מאוד מאוד מעריך את השבט שלך והרב שלך ואת הדרך שלך... אבל בכל זאת הוא הבין שיש צורך בעוד י"א שבטים חוץ מהשבט שלך!!!! כנראה שיעקב אבינו שדמותו חקוקה במרכבה... הרי מהגובה הזה הוא ראה מה שאני ואתה לא כ"כ רואים... כן... כנראה שאנחנו עדיין עומדים רק למרגלות סולם יעקב... ופה!! במקום הזה אנחנו לא מסוגלים להכיל שתי דרכים... אז זהו שיש שני דרכים!!!! ומי שזה לא מתאים לו שיחפש לעצמו יהדות אחרת... **מי שלא מסכים איתי... שירים את היד!!!!**

הלאה... עוד קצת יותר משבועיים אנחנו נדפדף לפרשת נשא ושם יש פרשה ארוכה ארוכה... פרשת קרבנות הנשיאים... שכל אחד מהנשיאים הקריב אותו קרבן!!!! והתורה חוזרת שנים עשר פעמים על אותם קרבנות... כי כל פעם נשיא אחר מקריב... (זה מה שעושה את פרשת נשא לפרשה הארוכה בתורה.) והאמת היא שאני לא מבין מה העניין לחזור כל פעם על אותה פרשה?? **הרי הנשיא שלי כבר הקריב** ביום השני או השלישי... **אז אני מצידו כבר סיימתי...** אז מה צריך לקרא גם על הנשיא האחד עשרה והשנים עשרה...?? **את מי הם מעניינים??** הרי הנשיא שלי כבר מסודר?? הוא כבר כתוב... הוא כבר בפנים... נ... ואלא קשיא???

אלא על כרחך: אם התורה ראתה לנכון לכתוב ולפרט לא רק את הנשיא שלי אלא גם את ה"א נשיאים שחוץ ממני... **כנראה שלתורה חשוב שאני אדע שיש!!!!** שיש גם עוד נשיאים... נכון אמנם שאני נולדתי בנחלת יששכר... שם נולדתי... שם נולדו הוריי... ואני מצידו לא מכיר משהו אחר... **אז זהו!!!! שבנקודה הזו התורה לא מסכימה שאני אהיה מצומצם!!** התורה דורשת ממני לצאת מהקופסא ולדעת שיש!!!! שיש עוד נשיאים... (לא!!!! שלא תבין לא נכון: התורה מאוד מעריכה אותי שאני שמור... ואני לא מכיר מושגים קלוקלים... ואני לא מושפע מדעות זרות... זה מאוד חשוב!!!! אבל בפרט זה התורה לא מסכימה להשאיר אותי מצומצם!!!!) התורה דורשת ממני לקרא לא רק את הקרבנות של הנשיא שלי אלא גם של הנשיא השני והשלישי והאחד עשר... ולתורה חשוב להראות לי שגם הם קיימים ושום לטובה!!!! התורה מצד אחד לא רוצה שאני אעזוב את השבט שלי... אבל מאידך התורה לא מסכימה לי שאני אהיה מנותק ולא אדע שיש עוד שבטים!!!! התורה מחייבת אותי שלוש פעמים בשנה להיכנס בשער אחד יחד עם שנים עשר שבטים... ורק ברקע הזה הקב"ה מוכן לראות אותי ולשמוח איתי... **מישהו חולק על מה שאמרתי עכשיו???** מי שזה לא מוצא חן בעיניו... שימחוק תשעים פסוקים בפרשת נשא! מי שמוכן להעריך רק את נחשון בן עמינדב ולא מוכן להכיל את אחריו בן עינן. אז יש לו בעיה עם הספר תורה של העם היהודי. ברור?? מי שלא מסכים איתי... שיקום!!!! שיבא!! שיתווכח!!!! תנו עדיכם ותצדקו...עכ"פ בשבוע זה נתמקד בשבט אשר.. בדגל הזה ששמו אשר...

בעמוד 3-4 בגיליון זה

“

תרומות!!! אנא, תרומות!!!

אנו זקוקים לתרומות להוצאת הגיליון...

ניתן להקדיש לעי"נ ולרפואה ולהצלחה...

ירושלים: איך את מרגישה???

מאמר זה נכתב עוד לפני תוצאות הבחירות בירושלים... והאמת היא שטוב שכך!!! כי התוצאות לא באמת משנות... הדברים האלו תמיד נכונים בין כך ובין כך...

הלו... ירושלים עיר הקודש...??

מה נשמע?? ואם ערצער???

זה לשון המדרש: וכן אנו חייבין לנרש את שלום ירושלים בית קדשנו ותפארתנו, שנא' ודקשו את שלום העיר אשר הגליתי אתכם ממנה כי בשלומה יהיה לכם שלום. כתוב כאן: שמוטלת עלינו חובה לדרוש בשלום ירושלים!!! אם ככה... אז בא באמת ונקיים את חובתנו... ובכן: פונים אנו אלייך ושואלים---

ירושלים עיר הקודש: מה שלומך? איך את מרגישה?

שמענו שמישהו מסעיר מתרחש בגבולך... יש בלגן... יש מחלוקת... אז מה נשמע איך ירושלים עיר הקודש?? איך הימים הסוערים האלו עוברים עלייך?? ירושלים עיר קדשנו... אנחנו דואגים לשלומך... האמת היא שאם נהיה כנים אנחנו מודים שאלבא דאמת אנחנו דואגים לעצמנו... והיות וירמיהו הנביא הודיע לנו חד משמעית שהשלום שלנו תלוי בשלומך... אז אנחנו חוששים לעורינו וחרדים לשלומנו ושואלים בדאגה: מה שלומך ירושלים עיר הקודש...??

אנא ממך ירושלים... תסבירי לתושבייך... תעירי את תשומת ליבם שיפנימו שעם כל הכבוד לעשרות אלפי החרדים שמתגוררים בירושלים... הם עדיין הסיפור הקטן!!!! ירושלמים יקרים: נא לא לשכוח... שברגעים אלו ממש... חצי מיליון יהודים נמצאים באימת מוות תחת התקפת טילים... ומה אתם חושבים?? משם!!! מהאזעקות ומהיריטורים... משם הם מתפללים... ולאיפה?? לכיוון ירושלים!!!! מה יש?? למה לכיוון ירושלים?? כי בשלומה יהיה להם שלום!!!! הם נושאים עיניים מצפות ומתחננות לירושלים ולבניה ומקוים מאוד שבירושלים יהיה שלום... כי... כי בשלומה גם להם יהיה שלום... אז אנא מכם ירושלמים: תתחשבו בהם... תבינו שירושלים לא מתחילה ונגמרת אצלכם... אם בניכם אין שלום... זה לא נגמר רק אצלכם... זה משליך עד אשקלון ואשדוד ועוטף עזה... כי בשלומה יהיה להם שלום.

להעיר תשומת ליבך: זכור אל תשכח!!!! היום שאחרי הבחירות זה ו' כסליו!! התאריך הזה אומר לך משהו???

תנסה לנהש מה מיוחד בתאריך הזה? נו... נראה אותך?? לא... לא מצלצל לך התאריך הזה???

ובכן: אני אגלה לך: ו' כסליו זה בדיוק מאה ארבעים וארבע ימים לפני סוף זמן חורף!!!! אתה יודע מה שזה?? זאת אומרת שיש לך 144 ימים שאתה יכול לתפוס את עצמך ליידיים ולהתחיל להיכנס לתורה ולעבודה ולשכוח מכל הביטול תורה של הבחירות... ובינינו... הרי בשעת כתיבת שורות אלו אין עדיין תוצאות... אבל מה שיהיה ומה שלא יהיה... מי שיהיה המנצח ומי שיהיה המפסיד... כסופו של דבר: אתה מחפש באמת קדושת ירושלים?? קדימה... נתפוס את עצמנו במוצאי הבחירות ונחליש שאנו מקדשים את ירושלים במאה ארבעים וארבע ימים של עסק התורה בעמל ויגיעה לשמה... בזוה אנחנו נקרב את הגאולה... ומי יודע... אולי נזכה עוד בפסח הקרוב לאכול מן הזבחים ומן הפסחים... רק שיהיה ברור: אם נזכה ומשיח יבא... אז שני המועדים כאחד יזווג לצד... המפסיד בבחירות כבר לא יקרא מפסיד... וגם המנצח כבר לא יחשב מנצח... קחו זאת בחשבון!!!! מה שברור הוא שבינינו לבין עצמנו: קדושת ירושלים וגם חילונה מתחיל ונגמר בנו!! ורק בנו!!!!!! זו הרי האמת האמיתית.

קורא יקר: אני רוצה לשתף אותך בסודות מהחדר...

אם יצא לך לעקוב אחרי המאמרים שנכתבו בגיליון זה בשבועות האחרונים... פתחתי את הנושאים הכי רגישים... אמרתי את מה שאני חושב בלי כפפות... העזתי להציג את הצד השלישי של המחלוקת... שאמנם יש צד אחד ויש צד שני אבל יש צד שלישי שלוקח עשרה צעדים אחורה לכל כיוון ומתרחק מכל צד איזה שיהיה ואוהב את כל עם ישראל כמות שהוא... והאמת היא שפחדתי!!!! פחדתי שיתנפלו עלי... אבל בשלב מסוים אמרתי לעצמי... בעצם מה יש לי להפסיד?? הרי מוזר אני תמיד אשאר... וח"כ אני לא מתכנן יום אחד להיות... ואפילו ג'וב של חבר עירייה אני לא מאמין שיתנו לי... ואפילו פראק לא כ"כ עולה עלי... אני תמיד אשאר התמונה הזו מחיפה שכותב בכתב גרפיטי... אז מה יש לי להפסיד?? לכן החלטתי שאני כותב את מה שאני באמת חושב... התכונתי לכוננות ספיגה... ותנחש מה היו התגובות?? לא תאמינו!!! אפס!!!!!!! אף אחד לא התקף אותי!!!! אף אחד לא התנפל עלי!!!! (חוץ משתים שלושה שלא הבינו אותי... אחד חשב שאני ציוני... והשני חשב שאני קנאי שלא מצביע בבחירות...) מה כן?? מה הכי מצחיק??

שהרבה מאוד אנשים מתקשרים אלי ופונים אלי... וכולם אומרים משפט אחד שחוזר על עצמו... תשמע!!! כל הכבוד לך!! אני מסכים איתך כל מילה!! אני איתך כל מילה... אבל תזרה... יהרגו אותך... אתה הולך על גחלים... וככה כולם!!! כל אחד בתורו לוחש לי באוזן: אני מסכים איתך... רק תשמור על עצמך... עוד מעט וסקלוק...

בקיצור: גיליתי עיר תחתית חדשה!!! גיליתי עם ישראל מתוק!!! גיליתי למה שמקובל לחשוב... הרי עם ישראל לא רוצה לריב!!! לא!!! לא!!! לא!!!

אני יודע שיש כאלו שדואגים לומר לכם שכן... אז זהו שלא!!!

אני יודע שבשבועונים החרדיים כתוב שהמחנה החרדי בוער... אז זהו שלא!!!

אני יודע שברשת הסירחון החרדי מדיף למרחקים... אז זהו שלא!!!

במידר לימדו אותי: המריח הוא המסריח!!!! יש כאלו שדואגים לרחרי ולפשפש ולנחש ליוצור בכח כל מיני רחשי לב רעים ותוססים בקרב הציבור שלנו... אז זהו שלא!!! הנה... כתבתי דברים מקוממים... העברתי מסרים מאוד רגישים בהבעת רצון להתנתק מכל צד ולהרבות אהבה ורעות... ואף אחד לא מתנגד!!!! אף אחד לא מתקומם עלי!!!

ולא תגידי שהציבור ישן... כשאני כותב טעות הכי קטנה במדור הלכה בקרוב ממש למעשה... כשבטעות התבלבלתי בין ראשון לטומאה לשני לטומאה... מיד כולם קופצים ומתקנים אותי כמו טעות בקריאת התורה... אשריהם ישראל... אבל כאן?? כולם מסכימים פה אחד!!! רק מה?? תזרה... יהרגו אותך... זה הפחד שכולם משדרים...

אז די... עד כאן!!!! טיפאריע יידן: הגיע הזמן לצאת מהמחבואים...

הגיע הזמן לשבור שתיקה... צאו... צאו לרחובות ותכריזו פה אחד: הריני מקבל על עצמי מצות עשה ואהבת לרעך כמוך!!! צאו לרחובות ותתאמו עמדות... תסתכלו אחד לתוך העיניים של השני ותסיקו יחד את המסקנה המשותפת: כולנו אהובים כולנו ברורים כולנו מקבלים ע"ע עול מלכות שמים. זה לא סתירה שכל אחד מאיתנו ימשיך להיות נאמן לרבותי ויעשה מה שהם אומרים. אבל לריב? למה? למה לעשות את זה לאבא המשותף שלנו שבשמים?

הגיעו אלי מכל הכיוונים והראו לי שמישהו עשה חיקוי לעלון שלי... לקח את הבלנק של העלון ואת הכתב של העלון והוא גם כתב בסגנון של העלון... והוא קרא לזה אז נפרדו!!! קראתי את מה שנכתב שם... וחלק מהדברים לא הבנתי... מה שכן הבנתי שזה משהו שכנראה קשור לפוליטיקה הפנימית בירושלים שאנחנו ב"ה לא מעורבים בזה... אבל תכל'ס בשורה התחתונה המסר הוא: אז נפרדו!!! החסידים והליטאים נפרדים מאכן ואילך...

אז זהו!!!! שאני פונה אליך כותב הגיליון "אז נפרדו" ואני דורש ממך התנצלות!!!!

לא... לא מאדון "אז נדברו"... מצד העלון שלי אין שום בעיה... אדרבה... רק עשית לי פרסומת.

אבל את ההתנצלות אני מבקש ברמה האישית שביני לבינך... מה כתבת?? אז נפרדו???

מה... אתה באמת חושב שאתה הולך להיפרד ממני?? תשכח מזה!! אנחנו לא נפרדים!! אנחנו נמשיך להיות חברים!!! אנחנו יחד נביא את הגאולה... אנחנו יחד נביא משיח... יחד כולם קדושה ישלשו וכתר ניתן לה' אלוקינו... אנחנו יחד נפגש בירושלים עיר הקודש... ואנחנו יחד נעמוד בפקקים בשערייך ירושלים עיר שחבורה לה יחדנו... אתה לא תתפטר ממני כ"כ מהר!!! בין תרצה ובין לא תרצה... שנינו נפגש יחד בלשכת החותמות ובלשכת הנסכים...

אני דורש התנצלות!!! אני לא מסכים לאז נפרדו... אני דורש "אז נדברו!!!!" כן... אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרונות לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו..."

יש לנו מלחמה עקובה מדם!!!! המלחמה שלנו האמיתית היא לא על קדושת ירושלים ולא על נציגי עירייה למיניהם... זה הסיפור הקטן שלנו... ו"ב"ה הוא מאחורינו... המלחמה האמיתית שלנו זה מול הרשת האלחוטית!!!! מול כתבות הנייעס הקלוקלים!! מול הפוליטיקאים שמחפשים אש... ומול קוי הנייעס שצמאים לדם!! הם מתעים אותנו... הם מסכסכים בינינו... הקב"ה שונא אותם!!!! הקב"ה שונא אותם!!!! אבא שבשמים שונא ומתעב אותם!!!! ו... וגם אנחנו!!!! גם אנחנו נשנא אותם!!! את כל השנאה שעד עכשיו הייתה בינינו... תקח אותה כמות שהיא ותכוין אותה כלפיהם!!!! השנאה האמיתית היא אליהם!!!! הם!! הם רצו להשניא אותנו אחד על השני... ואנחנו לא ניתן להם את זה... חיל בלע ויקיאנו... אנחנו נפליט את השנאה מהמקום הלא טבעי שלה... ונשים אותה במקום הנכון והראוי לה! נקבל על עצמנו להתנתק מכל קוי הנייעס למיניהם... ומכל הכתבות הפוליטיות המגעילות... מכל הפרשנויות המסריחות האלו... תזכור שוב ושוב את מה שלימדו אותי בחידר: המריח הוא המסריח!!!! מי שמחפש לרחרר ולמצא סירחון... הוא הוא המסריח הראשי!!! (זה פסוקים מפורשים במשלי ורבינו יונה בשע"ת ואכמ"ל...)

דיי!!! כל כלב בא היום שלו... הגיע הזמן לעשות סוף לרגשת פועלי און... הסוף לאותם שיחפשו עוולות תמנו חפש מחופש וקרב איש ולב עמוק (עיין תהילים סד...) אני בטוח במאת האחוזים!!!! שאם תקבל על עצמך להתנתק מהשיח המרושע הזה ששמו פוליטיקה חרדית... בטוח שתראה ישועות!!!! בטוח!!! כי הצער שיש לאבינו שבשמים מזה שאתה שם... הוא צער גדול מאוד... וכשתנתק מזה יהיה לו יתברך קורת רוח... ובטוח שזו תהיה שעת רחמים ועת רצון לפנינו... תנסה את זה... תבדוק...

שבט אשר -- שמאשר!!!

השבע נתמקד אם ירצה ה' שבט אשר!!! ובכן: **אשר!!!** מה המשבצת של שבט אשר??? מה התפקיד היחודי שלו? מה הדגל של שבט אשר???

ובכן: כשלאה ילדה את אשר, היא אמרה "באשרי כי **אשרני** בנות ותקרא את שמו אשר..." כתוב כאן: שאשר נקרא מלשון אישור!!! על שם אישור!!! זה מהותו של שבט אשר!!! התפקיד של אשר הוא "**לאשר!!! לתת "אישור"!!!** אשר הוא קטנם של שבטים... הוא הבן הקטן של השפחה של האשה השניה של יעקב... (אמנם ליעקב אבינו יש בן זקונים ששמו יוסף... יש בן עוד יותר קטן ששמו בנימין... אבל עדיין שניהם בני רחל שהיא עיקרו של בית... לעומת אשר שהוא הבן של השפחה של לאה... האשה השניה של יעקב אבינו... ממילא מהבחינה הזו אשר נמצא בסוף הרשימה... בתור כח מאסף שמגיע אחרי כל השבטים) התפקיד העיקרי של אשר זה לאשר את כל השבטים!! אשר עומד בסוף... בסוף כל השבטים... מסתכל על כולם מלמטה למעלה... **ומאשר אותם!!!** כן... אשר יודע להעריך כל אחד מהשבטים... אשר מעביר לנגד עיניו את כל אחד מה"א שבטים והוא מהנהן בראשו ואומר: כולם אהובים כולם ברורים כולם גבורים כולם קדושים וכולם עושים באימה וביראה רצון קונם, וככככולם מקבלים עול מלכות שמים זה מזה ואומרים קדוש...

עכשיו: אני רוצה שתבינו: רק אשר יכול באמת לאשר!!! כי כל אחד מהשבטים נמצא עדיין בעמדה מסוימת... לכל אחד מהשבטים יש תפקיד... לראובן יש את התפקיד האחראי שלו בתור בכור והוא צריך לעמוד על השליחות שלו ולמסור נפש על זה... ולשמעון יש את הבחינה של הגבורה שלו, ללוי יש את התפקיד היחודי משלו... ואפילו יהודה... שבבחינה מסוימת הוא מלך ותפקידו לאחד את כל הקצוות אבל עדיין... סוף סוף גם יהודה הוא בר פלוגתא של יוסף שגם יוסף נקרא מלך... בקיצור: לכל אחד מהשבטים יש תפקיד ושליחות מיוחדת משלו והוא עסוק בלייצג אותה ולהתבצר בה!!! אבל אשר??? אשר מגיע אחרי כולם ואומר: זהו... ה"א שבטים עשו בשבילי כבר את כל העבודה... אני כבר לא צריך לתפוס שום תיק... אני לא צריך לאייש שום עמדה... לי לא נותר אלא לקחת כמה צעדים אחורה ולהסתכל על כולם במבט אחד כולל ומקיף ולראות איך שהכל נהפך להיות פזל אחד מושלם... איך ש"כולנו בני איש אחד נחנו!!" כולנו עם ישראל אחד מושלם!!!

פונה אלינו אשר ואומר: תבינו... אם הייתי ראובן או שמעון לא היה לי רשות לאשר את כל השבטים... אם הייתי שמעון אז הקב"ה נתן לי שליחות להיות קנאי ולעמוד על המשמר... אז אין לי רשות למעול בתפקידי ולחבק את עם ישראל ולהגיד כולם אהובים... אם הייתי יהודה לא היה לי רשות לאשר את יוסף... מה אעשה שאני חולק על יוסף... יוסף תובע צידקות ללא פשרות... ואני יהודה מבין שיש גם תשובה... יש "צדקה ממני"... יש יום שאחרי הנפילה... יהודה לא יכול לאשר את יוסף!!! יהודה חייב לעמוד על שלו ולהיות "נזר כנגדו" של יוסף... הוא חייב להיות קונטרס של יוסף... אבל אני-אשר??? אני מגיע אחרי הכל... כל התיקים מאויישים... כל העמדות מפוסות... ממילא אני כבר לא צריך לתפוס שום עמדה... לי לא נותר אלא

לעמוד ולהסתכל על כל ה"א שבטים ולאחד ביניהם ולחתום אותם ולתת להם אישור סופי!!!!!! זה גופא העמדה שלי!!! זה התפקיד שלי!!! זה המשבצת שלי בתור השבט ה"ב..."

אשר- על שם שהיו מאפרים אותם כל שומעי גאולתו וגדולתו, שנאמר: ואישרו אתכם כל הגוים

ואתה חושב ש-קל להיות אשר?? ממש לא!!! אשר משלם על זה מחיר יקר!!! אשר נאלץ להיות מנודה במשך הרבה שנים על האישור שלו!!!

לאשר יש בת ששמה סרח... היא הנכדה הכי מקורבת לסבא ישראל... בטח... היא הנכדה שהכי מבינה את סבא... והיא כל הזמן יושבת ושרה לו: עוד יוסף חי!!! סבא... אני אומרת לך עם יד על הלב: שיוסף חי... גם אם כולם מתנגדים ומפקיעים את יוסף... גם אם כולם אומרים שהדרך של יוסף שווה נעליים... אבל אני בת של אשר... ואבא שלי לימד אותי לאשר!!! להבין ולהכיל ולהפנים שיש אישור לכל ה"א שבטים...

ועקב אבינו היחיד שמסכים עם אשר ועם סרח... בטח... ישראל סבא הוא היחיד שעומד מלמעלה ויודע להקיף את כל המכלול של דרך ישראל סבא והוא יודע שצריך את כל הפזל של שנים עשר שבטים... בשלב זה רק יעקב אבינו ואשר (וסרח) מסכימים עם זה... אבל כל ה"א שבטים??? לא!!! בשלב זה כל אחד באמת צריך להתבצר ולעמוד על שלו... וממילא השבטים כועסים על אשר ומנדים אותו... הם בטוחים שהוא עבר על השבועה וגילה לסרח אודות מכירת יוסף... אחרת מאיפה היא יודעת להגיד שעוד יוסף חי... מאיפה היא הוציאה את המידע החסוי הזה שיוסף חי??? הרי אפילו בבואה היא לא יכולה לדעת את זה... שהרי גם הקב"ה הצטרף למנין של החרם... נני... אז באמת מאיפה סרח יודעת לשיר לסבא ישראל שזה בסיידר... יוסף בחיים???

נו... מה עונה אשר להגנתו??? אחי היקרים... לא!! אתם תנדו אותי!!! אל תחשדו בי שגיליתי חלילה לסרח שיוסף חי... לא!! חלילה!!! לא עברתי על השבועה!! נני... אז מה כן??? **תבינו אותי: לי קוראים אשר!!! ותפקידי לאשר!!!** אני עומד ומסתכל על כל השבטים ממטה ולמעלה ומאשר אותם... אני מאשר את ראובן שמעון לוי ויהודה וממילא אני יודע גם לאשר את יוסף... הבת שלי סרח קיבלה ממני חינוך שכל אחד משבטי י-ה זה דברי אלוקים חיים... וממילא לא יכול להיות שיוסף מת!!! כי אחרת אין כלל ישראל... ובאמת סרח בת אשר היא הנכדה היחידה שמצליחה לעודד את רוחו של ישראל סבא ולהפיח בו תקווה... יעקב אבינו יושב ובוכה... בוכה על כנסת ישראל שאיננה... על התיקון השלם שאיננו... וגם אחרי ש"ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו..." הרי "וימאן להתנחם..." למה????? כי כולכם באים אלי ומה אתם מנחמים אותי? סבא זה בסיידר... כלל ישראל יכול להסתדר בלי שבט אחד... אפשר להסתדר גם בלי יוסף... **אבל אני ישראל סבא יודע שאני אפשר!!! אי אפשר!!!** ממילא אתם לא מנחמים אותי... הנחמה שלכם רק מצערת אותי... וימאן להתנחם!! אני ממאן ודוחה נחמה מסוג שכזה!!! הנוכחות של כולכם לא עוזרת לי... **היחידה!!!** היחידה שבאמת מבינה את

ישראל סבא זה סרח... היחידה שמסכימה עם סבא זו הבת של אשר... והיא אומרת לישראל סבא: נכון סבא... באמת אי אפשר בלי יוסף!!! ולכן!!! לכן אני מאמינה באמונה שלימה שעוד יוסף חי... מסיים אשר ואומר: אנה אחי... אל תנדו אותי... אל תרחיקו אותי... תבינו את התפקיד שלי... **אני מאשר אתכם!!!** אני עומד למטה ומצביע על כולכם ונותן לכם אישור ואומר: כל אלה בני ישראל שנים עשר... ימים יגידו ואשר יקבל שכר על נידויו... אשר יתברך בשמנה לחמו... ברוך מבנים אשר... השידוכים שלו יהיו השידוכים הכי טובים... בסופו של דבר התיקון יהיה שכולם יאשרו את אשר!!!

אבל עד אז... אשר נחשב כמו "עוף מוזר..." אשר הוא היחיד שלא תופס שום עמדה... רק עומד מאחור ומאשר את כולם... איזה מוזר הוא... אין לו שום השקפה... אין לו דרך סלולה... רק להגיד שכולנו בני איש אחד נחנו... כן!!! ימים יגידו ויתברר שהוא היחיד שהבין את ישראל סבא!!!

כעת נחזור אלינו: לאיזה שבט אנחנו שייכים??? לשבט ראובן או שמעון או לוי או יהודה?? לא יודע!!! (וגם אם יש לי כל מיני תאוריות מרתקות אני לא אגיד אותם כאן...) **מה שברור דבר אחד:** שהיום בדורנו... היות וכמעט אף אחד מאיתנו לא יכול להצביע בצורה ברורה שהוא שייך לשבט מסוים... אז גם אם אתה מתחבר לשבט מסוים ואתה מזדהה עם הדרך המסוימת שלו... עדיין אתה מחויב לכל אחד מה"ב שבטים!!! כמו שבדורנו כל אחד מאיתנו יכול לגור באיזה נחלה בארץ ישראל (למרות שארץ ישראל מחולקת לשבטים ופעם לא היית יכול לגור בנחלה אחרת...) כך גם כל אחד מאיתנו מחויב לכל אחד מהשבטים... ממילא כל פעם לפי העניין אנחנו צריכים לנהוג לפי אחד מהשבטים... פעם ככה ופעם ככה... לפעמים אתה צריך לתפוס את האחריות של ראובן... לפעמים צריך למשוך בחרב הגבורה של שמעון... לפעמים צריך לאחוז בדעת תורה של לוי... ולפעמים צריך להיות "תופסי התורה" כיששכר... וכו' וכו' **ואין בזה כללים!!!**

ולכן אני כעת פונה אליך קורא יקר: אני מציג לפניך את הדברים כמות שהם: **כעת במאמר הזה כתבתי על שבט מסוים!!! שבט אשר!!!**

איך אני יכול לדעת האם אני כעת צריך לתפוס בדרכו של שבט אשר או לא?? איך אני אדע מתי צריך לתפוס את הכינוי של סרח ולשיר עוד יוסף חי... ואילו מתי צריך להניח את הכינוי ולתפוס את כל הזיין של שמעון ולוי או לכה"פ את האחריות האישית של ראובן... או האחריות הציבורית והגדודית של שבט גד?? אז ככה: **המאמר הזה לא מיועד למי שיש לו מה לעשות... אלא למי שאין לו הרבה מה לעשות!!!** אם יש לך כח להשפיע... וקבלת הוראה מהרב שלך לפעול בשביל משהו... ומתוקף תפקידך אתה צריך ויכול לייצג את אחד מ"א שבטים... ואם תלחם ותצעק ותריב אתה יכול להועיל במשהו... בבקשה... לך בכוחך זה והושעת את ישראל... אתה עושה את שליחותך... יהי רצון שתצליח בזה ושלא תכשל חלילה... **אבל!!! אם**

מה שבאמת היה!! ובזכות זה!!!! גם אחרי חורבן בית המקדש... עדיין נשאר משהו... נשאר כל התנאים קדושי עליון שאנחנו פוגשים את קבריהם בגליל העליון ואנחנו לא מבינים מה הם עושים שם... איך רבי שמעון הגיע למירון... ואיך רשב"ג הגיע לציפורי?? ואיך הלוי השוער רבי יהושע בן חנניה הגיע לטבריה?? כן... הם ברחו... ממי הם ברחו?? מטיטוס?? מאספסיינוס?? מאנדרינוס??

לא! הם ברחו ממחלוקת!!!! כשטיטוס הגיע... זה כבר היה מאוחר... היה כבר מצור וא"א היה לצאת... הם ברחו כבר ארבעים שנה קודם החורבן יחד עם הסנהדרין שגלתה לחנויות. ויחד עם השכינה שגלתה גם היא עמהם... נו... ומה נשאר בירושלים?? מחלוקת וטיטוס ובית חרב.

אז חשבתי לעצמי... קדימה... ירושלמים יקרים: אם יש אצלכם כזו מחלוקת תתפסו את הרגלים ותעברו לגליל העליון... יש ציפורי, אבנית, עכברא, ארבל, קציון, ביריה, פקיעין, ברעם, גוש חלב (אגב: כל שמות הערים האלו שמיניתי כעת... זה לא סתם!! זה שמות מובהקים של ערים שהיו גרים שם גדולי התנאים וגם קבורים שם עד היום הזה... אז מה חסר לך גם לעזוב את ירושלים כמו אותם תנאים ולגור שם...??) **ככה חשבתי עד מוצאי**

הבחירות!!!! אלא שאז פתאום קבלתי טלפון מלונדון... יהודי מתקשר אלי ואומר לי: ישר כח!! מה יש?? כתבת בעלון שלא לדבר על הפוליטיקה של הבחירות... ובזכותך התחזקתי... וקבלתי על עצמי פה בלונדון שלא לדבר על הבחירות בארץ ישראל והצלחתי... אמרתי לעצמי: רבש"ע: אם בלונדון צריך להתחזק שלא לדבר על הבחירות בארץ ישראל... אז מה יעזור לירושלמי שיברח לצפון...?? אז זהו!! ירדתי מזה!! ירושלמים... אין לכם לאיפה לברוח... לא יעזור לנו שנברח... אפילו עד לונדון זה ירדוף אחרינו... לכן אין לנו ברירה... סגר עלינו המדבר!! האופציה של המרחק הגיאוגרפי כבר לא רלוונטית!! וממילא אין הדבר תלוי אלא ביי!! אני מחליט לתפוס את עצמי לידיים ולהתנתק מכל הפוליטיקות... אני מחליט לבנות טרייטורה פרטית ונקיה משלי... אני אוהב את כל כלל ישראל... זו סוגלה לעשירות...

ונייעסתי... בקיצור: מאוד רציתי להתפקד למפלגה של אשר... אבל היה לי נורא משעמם... הרגשתי כמעט מנודה... אתה יודע מה זה לחיות בשבועות האחרונים ולהתעקש שכולם אהובים כולם ברורים...?? זה משעמם!!!! אתה מחוץ לעניינים... אז לא הצלחתי... ואני חושב שאתה תבין אותי... אבל אבא שבשמים?? מה אני אענה לו???

ישראל סבא?? מה אני אענה לו??

מעטים מעטים מסוגלים לאייש את התפקיד המנודה של אשר...

אבל חכו חכו... ימים יגידו... ובעוד קצת יותר משבועיים מגיע חנוכה... ופתאום הכל נעצר!! מחפשים שמן טהור למנורה ומוצאים רק ליום אחד... וצריך כעת נס **שבעה ימים תמימים** עד שיביאו שמן טהור חדש!!!! **סליחה: למה שבעה ימים???** למה צריך להמתין כל כך הרבה זמן?? מה הבעיה...?? חסר במקדש שמן...?? נו... בשביל מה יש לנו הר הזיתים...?? בטח יש שם זיתים... שילכו חמש דקות לשם וימסקו זיתים ותוך כמה שעות יהיה שמן למנורה... **אה...?? למה צריך לחכות שבעה ימים???**

מה התשובה?? כי שמן משובח למנורה ? ! ? ! אפשר להביא רק אי שם מתקוע שבנחלת אשר הרחוקה... שנתברכה בשמן!!!!

תבין: המנורה היא מקשה אחת של שבעה נרות... המנורה מאחדת את כל הקצוות... לכזו מנורה צריך גם שמן מתאים!!!! שמן שמגיע גם הוא ממי שמאחד ומאשר את כל הקצוות... ולכן השמן של המנורה מגיע מנחלת אשר שמאשר... לכן כלל ישראל יחכו שבעה ימים... המנורה תחכה שבעה ימים... **ואפילו הנס!!!! הנס גם יחכה שמונה ימים...** (וכל עם ישראל לדורותיו ידליקו נרות שמונה ימים) והכל כדי שילכו שלושה ימים עד נחלת אשר הרחוקה... ימסקו ויכתשו זיתים יום אחד ויחזרו עוד שלושה ימים, העיקר שהמנורה תקבל את השמן הטהור. מאיפה? מנחלת אשר!!

כבר נכתב בגיליון זה... שיש נתון היסטורי שאומר שבתקופה שלפני חורבן בית המקדש כמעט ולא נשאר תנא אחד בירושלים... כל חכמי ישראל נפוצו לכל עבר... הסנהדרין הסתובבה שמה בצפון... מאושה לשפרעם ומשפרעם לאושה ומשם לטבריה... רבי אליעזר היה בגליל העליון... יבנה וחכמיה... ואילו בירושלים עצמה?? היה שם רק רבי יוחנן בן זכאי שהוא היה נשיא וגם הוא ברח משם בסופו של דבר לא דרך... ולמה????

כי כשרואים ש-עיר האלוקים מושפלת עד שאול תחתיה וכולה אכולה ממחלוקת... הדבר המועיל היחיד שאפשר לעשות זה לברוח!!!! פשוט לתפוס את הרגלים יחד עם "יבנה וחכמיה" ולהתרחק כמטחוי קשת... למצא אדמה חדשה... (לא חרוכה...) ולהתחיל לבנות הכל מאפס... כל זמן שאתה בתוך הבלגן אתה בע"כ חייב לתפוס עמדה... אבל כשאתה בורח... הרי משם אפשר לאשר את כלל ישראל ולבנות אותו מחדש!! **זה**

אתה נמצא במצב שלי... שכנראה הגעתי מאוחר וכבר כל התפקידים מאויישים... כל מי שכבר צריך לעשות משהו בשביל הצלחת המערכה כבר עשה את העבודה שלו מצוין... ויש כאלו שגם עשו את העבודה יותר מידי טוב... ואני מרגיש ממש ממש מיותר... נו... אז מה התפקיד שלי ושלך כעת???

ברגע שכל ה"א תיקים של כנסת ישראל מאויישים!!! כעת אין לנו אלא להיות שבט אשר!!! בא ונאשר!!! בא ניקח מאה צעדים אחורה ונסתכל על הטוב ועל היפה שבכלל ישראל... בא נתבונן ונגלה עד כמה שצריך את כולם... בא נעשה מאמץ להכיל את כולם באופן ש"מיניה ומינה יתקלס עילאה..." **אני חוזר ומדגיש: לא לכל אחד יש רשות להיות אשר!!!** לראובן שמעון ולוי ויהודה אסור להיות אשר... יש להם תפקידים מנוגדים והם צריכים להתבצר בתיקים הנקודתיים שלהם ומשם להשפיע עלינו... **אבל אם אתה מגיע ואתה מגלה שהעסק בשליטה...** וכלל ישראל מסתדר היטב בלעדך... והי"א שבטים עושים את העבודה מצוין מלבדך... אז אנא... תעשה טובה... עדין שבט הי"ב חסר... חסר את האישור הסופי... חסר את אותו שבט אשר שיקח את הכמה צעדים אחורה... ויתנתק מכל שייכות פוליטית... ויסתכל על כל המכלול של כלל ישראל בעין חיובית ויגיד: כולם אהובים כולם ברורים... יחד ככככולם קדושה לך ישלשו...

אנשים התקשרו אלי ואמרו לי: תכתוב על הבחירות... תנקוט צד... תתגייס למערכה... תחזק את הצד הזה והזה והזה... **אז זהו!!!!** שבהתחלה באמת חשבתי שצריך לפעול... ובלילה באמת חלמתי חלום שגדולי ישראל נוקשים על דלת ביתי ופונים אלי ישירות ומתחננים לפני שאני אתגייס למערכה שאחרת... אם אני לא אתערב בענייני הבחירות וכו' אז מה יהיה עם כלל ישראל?? ואז בענוות חן נאלצתי להסכים לבקשה... ומאז אני נושא על שכמי את העול להוביל את כלל ישראל... **דא עקא שהתעוררתי... והתברר שזה היה חלום!!!!** לא!! אף אחד מגדולי ישראל לא פנה אלי... ולא רק שלא פנו אלי אלא גם הסתכלתי ימינה ושמאלה וראיתי שב"ה כלל ישראל מסתדר טוב מאוד גם בלעדי... המודעות היו מספיק גדולות בלעדי... והרמקולים היו מספיק רבי עוצמה בלעדי... והפסקוילים היו זרוקים על הריצפה עוד לפני שהתעוררתי בבוקר... וגם בתחום של המכות והאלימות... אף אחד לא ביקש את עזרתי... ומכל זה הגעתי למסקנה שכנראה בכל הנוגע למערכת הבחירות כל התפקידים כבר מאויישים... וכל האנרגיות כבר עובדות שעות נוספות... ולכן!!!! היות ואין לי מה להוסיף!!!! הרי זה בדיוק הזמן לחבור למפלגתו של אשר!!!! לעמוד מרחוק... **ולאשר!!!** לאשר את כל הי"ב שבטים... לאהוב את כולם... ולדעת שצריך את כולם!

ומה אתה חושב?? קל להיות אשר...?? ממש לא!!! הלוואי והייתי מצליח... מאוד מאוד היה קשה להיות אשר!! ואני חושב שזה יהיה גם שקר וגם גאווה מצידי לומר שהצלחתי להיות אשר בימים אלו... היה כזה נייעס עסיסי... כזה עקשען... שאני מודה- לא עמדתי בזה!!! נגררתי ודיברתי

מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישבו לביתו...

השעה שלוש לפנות בוקר... חכמי ישראל עומדים ברטט של קדושה בחדר ההמתנה... ומטיים את אזנם לשמוע את קולו המתקן של כינור דוד... ואת המיית הלב המשפכת של אדונו דוד כיצד הוא מתרפק באהבה ומשורר בדבקות עצומה וברוח הקודש לקונו... "בדיחא דמלכא..." כעת אסור להפריע לדוד המלך... כעת הוא בדבקות עצומה עם הקב"ה... כעת **נפשי לה!!!** משומרים לבוקר עד שומרים לבוקר...

מי שצריך את המלך שישמור ויצפה לבוקר... עד אז דוד משורר ומתפלל. נאנח ומודה לה'... הכל לפי הענין.

הגיע עלות השחר... ונכנסו חכמי ישראל אצל המלך דוד... אדונו המלך: עמך ישראל צריכים פרנסה...

דוד המלך מנסה לבדוק מאיפה אפשר להרחיב את מעגל ההכנסה... מפה ומשם... אבל אין... אין הקומץ משיביע את הארי ואין הבור מתמלא מחולייתו... טוב... דוד המלך מקבל החלטה של מלך!!! פלגי מים לב מלך ביד ה'... החלטה שיוצאת מפי המלך זה גזירת עליון... מיד יועצים באחיותופל ונמלכים בסנהדרין ושואלים באורים ותומים אם פנינו לנצחון או לתבוסה... יוצאים לדרך...

מגיע הרגע שלפני בניית מחנה המלחמה... כל אנשי הצבא מתכנסים... ומשוח המלחמה פותח בדבריו ואומר:

מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישבו לביתו... באותו רגע האברך ר' נפתלי חוזר מעורכי המלחמה... אמנם הוא כבר עבר את השנה ראשונה לנישואין... אבל רק לפני חצי שנה הוא סגר חוזה על הפרוייקט בבית שמש והוא עדיין לא קיבל טופס 4... אז זה נקרא שהוא בנה בית חדש **ולא** חנכו... ולכן הוא לא יוצא לקרב עצמו אבל הוא כן מחוייב לדאוג לענייני אכילה או לשמירת חפצים... לעומת זאת חבר שלו מהבנין ממול... הוא כבר כן קיבל טופס 4 ושבוע שעבר הוא קיבל מפתחות... ממילא הוא כבר נקרא בנה בית חדש וכן חנכו!!! ולכן הוא פטור לגמרי... גם מהיציאה לקרב וגם משאר צרכי המלחמה... הוא בכלל "נקי יהיה לביתו" הוא נפטר לגמרי... ומה אתה חושב... גם ר' עמרם בגיל הארבעים מצא את עצמו חוזר מעורכי המלחמה... בטח... הוא כבר שנים מחכה להקצאת קרקע... וסו"ס היו בחירות והרשות התחלפה ורק כעת הוא קיבל את ההקצאה של הבנין הנוטש לצורך פעילות החסד שבבעלותו... אז גם הוא חוזר כעת מעורכי המלחמה... אבל דווקא ר' יצחק שהוסיף מרפסת בסוכות האחרון ואשתו הייתה בטוחה שהוא יחזור... אבל לא!!! קי"ל שמרפסת זה לא בית... ואל תשאל... היה אחד שקנה דירה בהר יונה והוא כבר קיבל מפתחות ויכל להיכנס... אבל הוא משום מה החליט להמשיך לגור בקרית ספר עד סוף החורף... היות והבית שלו נשאר נוטש!! זה נקרא שהוא לא חנכו... ולכן הוא לא נפטר לגמרי מהמלחמה... אבל אם הוא היה זריז ונכנס כבר לבית... הרי עכשיו הוא היה נקי לביתו... לא חבל???

משוח מלחמה ממשיך ואומר: ומי האיש אשר נטע כרם ולא חיללו ילך וישבו לביתו... באותו רגע יורם מסתובב וחוזר... כן... הוא נטע כרם בדיוק בט"ו באב לפני שנתיים וחצי... עברו 44 ימים וכשהגיע א' תשרי עלתה לו שנה, לאחמ"כ הוא חיכה עוד שנתיים תמימים, ובראש השנה האחרון עקרונית הסתיימו שנות הערלה לנטיעה, אבל מה נעשה שבמשך השנתיים האלו הגפן הנפכה כבר לאילן, ולכן צריך לחכות עד ט"ו בשבט הקרוב, שלתאריך הזה כל המשפחה כבר מחכה בכיליון עיניים... ביום הזה מתחילים למנות שנת נטע רבעי, כן!!! אם אני כעת למלחמה אני כל הזמן אחשוב על ט"ו בשבט הממשמש ובא שמי יודע אם אזכה להיות שם... אני הראשון שמבין למה אדם כמוני לא יכול לצאת למלחמה...

וגם החתן המאורס הבה: שלמה הי"ו... גם הוא חזר מעורכי המלחמה... כן... יום אחד התפרסם ששלמה מתארס... ואז הראש ישיבה הוזמן ושלמה נתן טבעת לכלה ואמר לה: הרי את מקודשת לי בטבעת זו... הראש ישיבה בירך ברכת אירוסין... וכולם אמרו מזל טוב והתפזרו איש איש לביתו... גם הכלה הלכה לבית הוריה ומכאן ואילך היא אסורה לכל העולם... ושלמה נקרא מאורס... מאורס כזה שחוזר מעורכי המלחמה (למעט מאורסים מהסוג המקובל בדורינו שאין לזה שום תוקף של אירוסין... זה רק תנאים בעלמא...)

ואז המשוח מלחמה סיים במשפט המחץ!!! מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישבו לביתו... אוי אוי... כאן כבר מאות רבות של אנשים תפסו את הרגלים ובראש מורכן הסתובבו לאחור... הם גם קיבלו מכות על עצם הניסה... אבל מה אפשר לעשות... לפני שבויעים דברתי באמצע חזרת הש"ץ... אני ירא ורך הלבב מפני עבירות שבידי... לפני שבוע דברתי נייעס ולשה"ר... אני כבר לא ראוי להיכנס לתוך מחנה ישראל... כי תצא למחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע... אני לא מרגיש שאני מסוגל לגמרי להישמר מזה... עכ"פ המשוח מלחמה סיים את דבריו... מי שחזר חזר... והשאר נשארו צבאות ה'... אבל כעת אני אגלה לך סוד!!! מידע שבדרך כלל מעדיפים להסתיר אותו...

ש... שכל מה שכתבתי כאן אודות משוח מלחמה **הוא לא רלוונטי** ביחס למה שמתרחש עכשיו ברצועת עזה... **ואתה יודע למה???** כי מה שדברתי כאן זה מלחמת הרשות!!! כשמדובר במלחמה שכל מטרתה היא שעמך ישראל צריכים פרנסה ורוצים להרחיב גבולם... זה נקרא מלחמת הרשות... וכאן יש דין של משוח מלחמה שעומד ומסנן את הלוחמים אחד לאחד... **אבל!!! כשמדובר באויבי ישראל...** באויבים שמאיימים על עם הנבחר ויורים עליהם חיצים ובלסטראות... כאן זה לא מלחמת הרשות!!! אלא מלחמת מצוה!!! כבזו מלחמה אין משוח מלחמה ואין סינונים... על מלחמה כזו נאמר: "יצא חתן מחדרו וכלה מחופתה..." כולם יוצאים במלחמת מצוה יחד עם ארון ברית ה'... והיה בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך... לא נותר לנו אלא להתפלל השיבה שופטנו כבראשונה ויועצינו כבתחילה ונזכה לראות פני משיח צדקנו שינקום נקמת דם עבדיו השפוך. ועד אז!!! שלא יגידו שאני מסית לרצח... עד אז השקפת התורה היא שאסור לנו להתגרות באומות וכו'. אסור לנו לצאת לא למלחמת הרשות וכ"ש שלא למלחמת מצוה... אנחנו כן צריכים להתפלל על אחינו בשרינו שנמצאים תחת ההתקפות... ולא פחות מהם על אחינו הצעירים שנמצאים בחזית שישובו בשלום לבתיהם... עכ"פ גם במלחמת מצוה... שאפילו חתן מחדרו יוצא... אבל יש מישהו אחד ויחיד שאנחנו לא מסכימים שיצטרף איתנו למלחמה!!! תנחש מי?? דוד המלך בכבודו ובעצמו!!! עם ישראל עשו ווטו והתחננו לדוד המלך... אנא... תשאר בירושלים!!! ולמה? כי תהיה לנו מעיר לעזור - בתפילה!!! אנחנו צריכים אותך בירושלים... ששם אתה תגיד עלינו... מה תגיד?? את ספר התהילים!!! ואכן דוד המלך נמצא בקרב בחזית התפילה...

ותנחש איזה פרק דוד אומר ומחבר בשעת המלחמה??? יענך ה' ביום צרה!!! זה לשון רש"י שם (פרק כ')

המזמור הזה על שם שהיה שולח את יואב ואת כל ישראל למלחמה והוא היה עומד בירושלם ומתפלל עליון כענין שנא' טוב כי תהיה לנו מעיר לעזור ואמרו רבותינו אילמלא דוד לא עשה יואב מלחמה... אלה ברכי - יש מן האומות שבטוחים ברכי ברזל שלהם יש שבטוחים בסוסיהם אבל אנחנו בשם ה' נזכיר כי לו הישועה... המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד.

"למען לא נבוש..."

מושגים בסיסיים בהלכה.

עונת המעבר בעיצומה... והוירוסים משתוללים... כן... כל התופעות לוואי השליליות של עונת המעבר מגיעים בעקבות דור המבול שמחמתו הקב"ה שינה את תכונת העולם וחדש את המושג של שיש עונות המתחלפים של השנה זרע וקציר וקור וחום... (רבי שמואל בר נחמני שהיה חושש בראשו בעונת המעבר היה אומר: ראה מה עשה לנו דור המבול. עיין בראשית רבה נח ל"ד) עכ"פ זו העונה... וה' יעזור שכולנו נעבור אותה בשלום ושיהיה לכולנו חורף בריא...

עכ"פ... כמה הערות מצויות בימים אלו:

א. מי שסובל מכאבי בטן, וכשהוא מגיע להתפלל שחרית, חושש שיצטרך לצאת כמה פעמים גם באמצע התפילה, יכול להתעכב מלהניח תפילין עד לאחר ישתבח, (אבל לכתחילה עדיף להניח קודם עניית ברכו), עכ"פ אם חליץ תפילין באמצע ברכות ק"ש יוצא לצרכים גדולים, צריך לחזור ולברך על התפילין, ויכול לברך בין הפרקים (דהיינו בין ברכת אהבה רבה לק"ש...) ואם מניח בתהילות לקל עליון, יניח בלא ברכה ויברך רק לאחר שמו"ע, אנג: כאן יש לחזור ולהבהיר: שרק אם נפנה לצרכים גדולים, אבל בצרכים קטנים הכרעת המ"ב שלא יברך.

ב. בנוגע לביקור חולים, מקובלנו שאדם שחלה יום אחד אין ראוי לבקר, שמוא מקרה הוא, ואדרבה, אם מבקרים אותו זה רק מחיריד אותו שמוזיקים אותו לחולה, אלא רק מיום שלישי ואילך, וגם אז לא יבקר אדם לא בשלוש שעות ראשונות של היום ולא בשלוש שעות אחרונות... עכשיו בינינו... עיקר הביקור הוא מלשון ביקורת, לדאוג לחולה לכל צרכיו... סו"ס אדם שהוא לא במיטבו... כל דבר הכי קטן נהפך אצלו למסורבל שבעתיים... וכאן המקום שלנו לעזור לו... (לדוגמא: יש כאן בחור ששובב במיטה עם חום, והראש שלו כואב, הוא כעת צריך אקמול או אפילו כוס תה חמה (ואולי אפילו שמיכה נוספת), כשאדם נמצא במצב דפוק שכזה ובדיוק עכשיו נדרש ממנו לחפש את מי שממונה על ג"ח"ח תרופות, ולהפוס אותו... ולקחת ממנו את המפתח, ואז ללכת לארון ולהוציא את הכדור... כשבייל אדם שלא מרגיש טוב זה כמו לטפס על הר גבוה... ואילו אתה שב"ה מרגיש טוב, בשבילך זה עניין של שניות... כמו כן: אם הוא צריך ללכת לקופת חולים ובשביל זה הוא צריך לחכות לטלפון ציבורי שמתפנה, ואז להתקשר ולקבוע תור, ואח"כ עוד לחכות חצי שעה בבית מרקחת... הרי בשביל מי שסובל שפעת זה מאמץ כ"כ גדול שהוא כבר מעדיף להישאר במיטתה... אז הנה!!! כאן המקום שלך "לבקר" אותו, ולעזור לו, ולקצר לו את הבריקורטיה...)

ג. יש וירוסים שידועים כמדביקים במיוחד, מי שסובל מוירוס שכזה, צריך להתחשב בסביבתו, ולעשות מאמץ עליון לשמור על כל מה שנוגע לסטריליות והגיינה... ואם הוא לא מסוגל או שישאל שאלת חכם, אולי כדאי באמת ללכת הבייתה, (וכבר היו מקרים מעולם, שיותר מחצי בחורים מהישיבה נדבקו והישיבה הושבתה קרוב לשבוע ימים) ה. אתה לא מרגיש טוב?? אתה מרגיש עם זה דפוק?? חבל לך על הימים היקרים שאתה מפסיד... והכי הכי: אתה מרגישים שכולם המשיכו הלאה... ואילו אתה נשארת מאחור... מפגר אחרי כולם... תנוח דעתך!!! הירושלמי אומר: שאחרי שאדם מבריא מחולי הוא מקבל רוח מחודשת ורעננה עוד יותר מהולי שהיה לו לפני כן, שנאמר: "הרופא לכל תחלואיכי. תתחדש כנשר נעורייכי", ומהסיבה הזו ר' יוחנן שלא היה נוהג להניח תפילין כל היום מחשש של גוף נקי, אבל אחרי שהוא היה מבריא מחולי, הוא היה מרשה לעצמו במשך שלושה ימים להניח תפילין... גם בגלל המיורק מהעונות, וגם בגלל הרענונות הגופנית (תלוי במפרישי הירושלמי), כך שאתה לא מפגר אחרי כולם, יש לך קרש מקפצה להשלים את החסר.

הצעיר על חוף הים עם הדגל השחור – וימאן!

היה זה לפני חמש מאות שנה... ממלכת ספרד או הייתה בשיא תוקפה... והמלך שרצה להרחיב את ממלכתו מימן תקציב נכבד לשיגור צי של אניות ההפלגות רחוקות לאיי הים בשביל לכבוש עוד ועוד איים ולצרף אותם לטריטוריה של ממלכת ספרד... ימים יגידו ובאחת ההפלגות יגיע קולומבוס ויגלה את אמריקה... ובמשך שנים רבות לאחמ"כ עדיין אמריקה תהיה חלק מממלכות ספרד... (עד היום השפה של דרום אמריקה היא ספרדית) ובכן: הספינה קיבלה את ההוראות... ההפלגה יצאה לדרך... הלוכמים יצאו מצוידים עם דגלים!! ועם המון עוז ונחישות ודקות במטרה... אנתנו הולכים לכבוש עוד כמה אתים לטובת הממלכות...

יהי באמצע הדרך!!!!

קמה רוח סערה בלב ים... הגלים התנשאו לגובה של שמונה מטר וטילטלו את האניה מצד לצד... האניה התהפכה והתפרקה לשברים... מיגל החייל הצעיר הרגיש שעוד רגע הוא טובע... אבל הוא נאחז בכל כוחו באחד הקרשים של האניה... ואיכשהו נסחף איתם... שעות ארוכות של חחד מוות עברו עליו... כשהוא מתמודד לבד לבד מול גלי ים שופעים וקופצים מכל עבר ונאחו בכל הכח שלא לטבוע...

והנה!!! לאחר כמה שעות... הוא משפשף את עיניו... ומה הוא רואה???

הוא רואה אי!!! אי אמיתי!!! הוא חתר בכל כוחו לכיוון האי עד שהוא הגיע לשם... או אז נשם מיגל לרווחה ונפל תשוש ללא טיפת כוח על אדמתה האי ונרדם... לאחר כמה שעות הוא התעורר והתחיל לחשוב קדימה... **מה הלאה... מה יהיה איתי???** אמנם ניצלתי ממוות לחיים... ניצלתי מגלי הים... אבל תל"ס... אני נמצא פה כעת לבדי על אדמת האי הזה... **מה אני עושה פה???** יאז הוא נזכר!!! רגע רגע... הרי בשביל מה הפלגנו?? בשביל מה יצאנו ללב ים?? בשביל לכבוש עוד אי ועוד אי ולתקוע בה את הדגל של ממלכות ספרד... **אז הנה!!! יופי!!! אני כבר כאן!!! על אדמת האי!!!** בשביל זה אני כאן... הגעתי ליעד...

מיגל הוציא מתרמילו את הברד... תקע יתד באדמה ופרש את דגלה של ממלכות ספרד!!! והוא התמלא בשמחה ובגאווה יחידה הנה!!! ויחיה להיות לוחם נאה!!! מה שיהיה ומה שלא יהיה... האי הזה כבר שייך לממלכות ספרד... אני כבשתי אותו... עכשיו: מה הלאה?? עתור ה...?

לאחר כמה שעות ראה מיגל אניה מתקרבת... הנה... אניית הצלה... האניה התקרבה ורב החובל מזהה שם מרחוק דגל... בתחילה רב החובל קצת נרתע... הגע... אם יש שם דגל זה אומר שהאי הזה כבר כבוש ע"י מדינה!!! הוא התקרב והתקרב... והסתכל שוב ושוב במשקפת... ואז צעקה של התרגשות פרצה מפיו... אני לא מאמין... אני רואה פה את הדגל המוכר... הדגל האהוב של הממלכה... רב החובל התקרב ושם הוא מצא את מיגל, שכבר זכה במסירת האשונים בתור הכובש החלוץ של האי!!! שעוד מאות בשנים יחלפו והאי הזה יהפך לאחד מהנכסים האימפריאליים ביותר למדינת ספרד... אבל גם לאחר מאות בשנים האי הזה תמיד יקרא על שם הכובש הראשון... הלא הוא מיודיענו מיגל... עד כאן המשל... משל גוי שמספר על גוים...

בעת נחזור אלינו...

זכינו ו"אתה בחרתנו מכל העמים" ואנחנו נתנינו ועבדיו של מלך המלכים הקב"ה... תפקידנו יועדנו בתור יהודים זה "היה ה' למלך על כככל הארץ"!! שה' יהיה למלך על כל הארציות... על כל המציאות כולה ביחוד גמור... בלי משהו שיוצא מן הכלל... ולצורך כך נשלחנו כאן לעולם ההפלגה... המשימה שלנו היא: "ויאמר **כל** לעבדך ויברכו שם כבודך **באיים צדקך**"!!! תפקידנו להגיע לכל הפינות הכי רחוקות... לכל האיים הכי נידחים... וגם שם להמליך את הקב"ה... והקב"ה שולח כל אחד ואחד מאיתנו לשליחות אחרת... יש חיל גולים... ויש חיל האויר ויש חיל הים... כל אחד נשלח למקום אחר עם דגל של כבוד שמים... אבל תל"ס... **היעד הוא אחד ויחיד: והיה ה' למלך על ככככל הארץ!!!** שמלכותו יתברך בככככל משלה!!! שלא יהיה אי אחד... או דונם אחד שלא שייך למלכותו יתברך... ואכן קבוצת בחורים נשלחו לחיל הים... הם יצאו להפלגה לילית עם דגלים שכתוב עליהם בגדול: "ויתנו לך כתר מלוכה..." בתחילת הדרך הייתה התלהבות עצומה... איזה זכות יש לנו להרבות כבוד שמים... ולהרחיב את ממלכותו של הקב"ה בעולם... הם שרו בהתלהבות את הפיוט ויאיתו כל לעבדך... כתר יתנו לך ה' אלוהינו...

אבל לפתע!!!! באמצע הדרך... פתאום התקדרו העננים... ורוחות עזות התחילו לנשוב... הגלים התרוממו... והאניה הישבה להישרב... השריה הופסקה באחת... והחלפה בפאניקה... היסטריה... והגלים רק מתגברים יותר ויותר... **ולפתע טראח!!! האניה התהפכה ומי ומשבר...**

מיכאל נפל לתוך שאון הים... כל משברך וגליך עלי עברו... ניסיונות קשים ומרים... נפילות עמוקות... וגלים אדירים של מאבקי נפש ורוח עברו עליו... אל תשאל... שלא תדע... אבל מיכאל השתדל בכל הכח להחזיק ולהרים את הראש מעל המים... הוא נאחז בכל הכח בדף של ספינה... באיזה סדר א' עייף... אל תתרגש... הוא לא למד מי יודע מה... אבל הוא השתדל לסחוב... הוא השתדל לשמור קשר עין עם חובת היהודי בעולמו... השתדל לשמור קשר עין עם אבא שבשמים... ואז בשארית כוחותיו הוא הגיע לאי בודד... הוא התיישב שם ופרץ בבכי... רבש"ע: התחלתי את הזמן בשיא הגדלות!!! הייתי בשיא השטייגין!!! הרגשתי כוז קירבה עצומה אליך... הרגשתי שאני מפליג בעיני רוחי לתת לך כתר מלוכה... יצאתי להפלגה מתוך כוונה להרחיב ולהרבות כבוד שמים... והנה... תראה לאיפה נפלת... איפה אני נמצא... כולי סחוט וסמרטוט... טבעתי ביון מצולה ואין מעמד באתי כמעמקי מים ושכולת שטפתני... **ומה אני עושה כאן???**

ואז לפתע מיכאל תפס את עצמו!!!! רגע רגע רגע... בעצם בשביל מה הפלגתי... בשביל מה יצאתי לדרך...?? כל המטרה הייתה להרחיב ולהרבות כבוד שמים... כדי שזיאתיו כל לעבדך ויברכו שם כבודך ויגידו באיים צדקך... נו... אז הנה... **הגעתי לאיפה שתכנתתי!!!!**

רציתי לתקוע דגל של כבוד שמים באיים... אז הנה... הגעתי לאי...

נו... כעת לא נותר לי אלא לכבוש את האי הזה ולתקוע את הדגל של כבוד שמים חזק בקרקעית האי הזה ולהכריז בגאון שגם באי הזה "יתנו לך כתר מלוכה"!!!! מיכאל התגע... לקח את הדגל... תקע אותו חזק חזק על אדמת האי והתחיל לשיר את המנון הממלכה: "**ויאמר כל לעבדך ויברכו שם כבודך ויגידו באיים צדקך...** ויתנו לך כתר מלוכה"!!!!

לפני חצי שנה זיכני ה' והוצאתי ספר... **שם הספר הוא וימאן!!!**

בתמונת השער ניצבת דמות של ילד קטן שעומד מול גלי ים אימתניים והוא מחזיק בידים שלו דגל פיראטי שכתוב עליו בגדול: וימאן!!!!

והיו כאלו ששאלו: מה המשמעות של תמונת השער???

אז בהזדמנות זו אני אסביר: הילד הקטן הזה... הוא בחור צעיר שהגיע לשיבה... והתפקיד שלו הוא להיות חייל בצבא ה'... המשימה המוטלת עליו היא ש'יהיה ה' למלך על כל הארץ"!!!! יש כאן ארציות שצריך לכבוש למען ממלכות ה'... והארציות הן עדיין לא נכבשה לגמרי!!!! יש עדיין כמה איים רחוקים שעדיין לא נכבשו... עדיין לא התנוסס עליהם הדגל של כבוד שמים... ובשביל זה אנחנו פה... בשביל לגמור לכבוש את כל הארציות... שזיאתיו כל לעבדך... ויגידו גם באיים צדקך... ויתנו לך כתר מלוכה!!! שבכל מקום יתנוסס הדגל של כתר מלוכה...

זו המשימה שלנו בדור זה!!! לגמור לכבוש את כל האיים הנידחים שעדיין לא נכבשו... אבל לא כל חייל נשלח לקרב!!! בשביל זה כל הבחורים נשלחים עכ"פ להפלגה... כולם ננסים לתיבת נח... ומשם יש פתאום מבצעי פתע... והנה... מיכאל היקר שלנו התחיל את זמן חורף על רגל ימין... הוא סגר את עצמו בתוך תיבת נח ולמד ולמד בהתמדה וביגיעה... אבל מה נעשה שרצונו יתברך שיתקדש שמו לא רק בתיבת נח אלא גם שבאיים הרחוקים יגידו צדקך... **לפני!!!** בשביל זה... לפתע הגיעה רוח סערה ותרומם גליו... יחוגו ויעונו כשיכור וכל חכמתם תתבלע... פתאום הוא נתקף במלחמות עולם... כל מיני פיתוים התחילו לפעוע בו כאש בנעורת... הוא הרגיש שהוא נורק בבת אחת לתוך המים הזידוניים... היו לו כמה מעידות רחניות קשות שהוא נסחף למרחקים עצומים שהוא לא דמיין אותם... עד שברגעים מסוימים הוא הרגיש שהיה... אני כבר אבוד... אני כבר לא אדע את הדרך חזרה... והו... הקב"ה כבר לא יקבל אותי בחזרה...

ואז... מתוך הסערה... ומתוך הגלים שסחפו אותו עמוק לתוך משברי הים... לפתע הוא רואה לנגד עיניו אי!!!! הוא מרח מהר חתר לשם... ואז הוא נעצר שם... סוף סוף הוא הניח את רגליו על אדמה יצוקה... הסופה אט אט נרגעה... מלחמת היצר נחלשה ואז... או התחילו להגיע הרגעים הקשים... רגע היאוש... איך זה קרה לי??? איך לא החוקתי מעמד??? תראה לאיפה הגעת?? תראה לאיזה שפל מדרגה צללתי... הנה אני פה... נמצא תקוע באיזה אי... מי האמין... עד לפני שבועיים עשיתי שטייגין... הפלגתי בקדושה ובטהרה בתוך תיבת נח... למדתי שלושה סדרים... קמתי לתפילות... הכל... ופתאום רוח סערה הגיעה... והעיפה אותי לכל הרחוקות... והנה אני מוצא את עצמי פה שבר כלי... מרוסק לגמרי... בתוך האי הכבוד הזה...

הרגשה קשה מאוד!!!! מי שמורדה את התחושות האלו ש... ש... שלא ירים את היד... אין צורך... אנחנו מבינים אחד את השני בקודים...

נו... מה בעת עושים??? **מה אני עושה פה בתוך האי הבודד הזה??** למה הגעתי לפה בכלל?? למה הקב"ה ככה זיק אותי לפה???

בחור יקר!!!! אל תשפחה... באנו כאן לעולם בשביל להמליך את ה'!!! בשביל שיתנו לך כתר מלוכה!!! איפה?? בכל מקום... ובכל מצב... משיח לא יגיע עד שהיה ה' למלך על ככככל הארץ... והיות ויש כמה איים נידחים שבהם הקב"ה עדיין לא מלך... **לפני!!!** הקב"ה שלח אותך... אתה החייל הנאמן שלו... הוא שלח אותך במיוחד לאי הזה בשביל שתמליך אותו כאן... **תפני!** בתוך הבית מדרש... הקב"ה כבר מלך!!! כשאתה יושב ולומד בהתמדה אתה ממליך את ה'!!! אבל מה קורה כשקרתה חלילה מעידה...?? מה קורה כשקרה מה שקרה ואתה כעת מרגיש שנורקת רחוק רחוק... אי שם לאי הנידח ביותר...?? האם גם שם הקב"ה מלך?? האם גם בהסתרה שבתוך ההסתרה... האם גם שם נמצא השם יתברך?? **בשביל זה קרה מה שקרה!!!** כדי שגם את החלל הזה תמלא בקדושת שמו יתברך!!! אל תשקע בעצבות... אל תכנס למיטה... אדרבה... קום!!! מי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות!!! כל פמליא של מעלה מחכה שתמלא את החלל הזה... שתניף את הדגל של כבוד שמים גם באי הנידח הזה!!! קום!!! עמוד עמוד עמוד!!! קח כעת את דגל וימאן ותתקע יתד ותכריז: גם כאן נמצא השם יתברך!!! גם בניסיון הזה... וגם כאן אני מתחזק ואני תופס חיוזק וחוזר הבייתה...

תפני: ה' מלך תגל הארץ ישמחו איים רבים!!! ישנם איים רחוקים מאוד... שברורות הקודמים לא היתה גישה אליהם... גם בדרות הקודמים רצו שה' יהיה מלך על כל הארציות... דא עקא שלא היתה להם גישה לכוה עוצמה ועומק של ארציות... מומילא לא היו להם את האפשרויות ואת הכלים לעשות את ה' למלך על כל הארץ... אבל בדור שלנו שהארציות פרשה את רזעותיה הארוכות והשתלטה על כל פינה בעולם... ועומד לו בחור ומתמודד עם הניסיונות הכי קשים לבד לבד... זה לא כמו פעם... זה לא הקולנוע והטלוויזיה והשומר הצעיר של פעם... זה כמשיך קטן קטן שאף אחד לא יודע... ואתה לבד לבד... אתה יודע מה זה ה-לבד לבד הזה?? אתה יודע איך קוראים לזה?? **ויגידו באיים צדקך!!!!**

אתה נמצא באי!!! אתה מתמודד לבד לבד מול כל הארציות!!! ובידך לקחת דגל של וימאן!!!! ולהניף אותו בגאון ובגאווה ולשיר את המנון היהודי: ויאיתו כל לעבדך... ויגידו באיים צדקך ויתנו לך כתר מלוכה!!! **כן רבש"ע... כאן!!! באי הזה אני נתון לך כתר מלוכה!!!** בפירושו!!! אני נמצא כעת באי... לבד לבד... אף אחד לא כאן חוץ ממני... שטח הפקר... יש פה הפקרות מוחלטת... יש לי פה אפשרות לגלוש ולעבור על כל העבירות שבתורה... **אבל לא!!!** **פה!!!** מהמקום הזה אני מופיע ופורש!!! ומתנתק!!! ושובר את המכשיר הזה ומפנין נאמנות אליך יתברך!!!! ובוה אני פורש דגל של ממלכות שמים ומכריז: והיה ה' למלך על כל הארץ!!!! על כל הארציות!!!!

רבש"ע כבשתי לך את האי הזה!!! אתה מלך על האי הזה!!!

בחור יקר: קירבת את הגאולה... האי הזה עדיין לא היה כבוש... הפינה החשוכה הזו הייתה חלל ממלכות שמים... ואתה... בזה שהתמודדת מהמקום הזה... והתרוממת מהמקום הזה והכרזת שם שאין עוד מלבדו... הרי מלאת את החלל הזה בקדושת ה'... האי הזה הוא חלקך מכל עמלך... הוא חלק פרטי ואישי שלך בעולמך הנצחי...

גיליון מס' 307 פרשת ויצא
תשע"ט שנה שישית

לעילוי נשמות
מורת פנינה הנא פערל קרליץ ע"ה
בת הר"ר נחמן הכהן ז"ל
נלב"ע ד' כסלו תשע"ב - תנצב"ה

דברי שי"ח

ממין רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פשיט על הפרשה

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (כה, י)

ועיין ברש"י לעיל ס"פ תולדות שלאחר שקיבל הברכות נטמן בבית מדרשו של עבר ארבע עשרה שנה ואח"כ הלך לחרן, וכ"ה ברש"י בסמוך לקמן עה"פ וישכב במקום ההוא, וכמבואר כ"ז להדיא בסופ"ק דמגילה י"ז א'. וע"ש במהרש"א בח"א שמוכיח דגם בית מדרשו של עבר הי' בבאר שבע, ולפי"ז תמוה הרי בבאר שבע קיבל יעקב מיצחק את הברכות והיאך לא נתירא יעקב להטמן בבית מדרשו של עבר שהי' בבאר שבע עצמו ולא חשש שמא ימצאהו שם עשו. וכפה"נ שיעקב בטוח הי' שעשו לא ידרוך על מפתן הישיבה אפילו בשביל לחפשו שם וכפי שבאמת היה שבמשך י"ד שנים נטמן שם יעקב ועשו לא מצאו.

"ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה" (כה, יח)

יל"ע לר"ש דס"ל בזבחים ק"ח דבזמן היתר הבמות יכול להעלות אפי' על הסלע או על האבן א"כ למה הי' צריך לקחת את האבן ולהשימו הרי א"צ לבנות במה לשה הקטרה ויכול להקטיר אפי' כשהיא מונחת במקומה כמו סלע ואבן. ויל"ל דלפמ"ש"כ בחזו"א זבחים ס' כ' (ב) סק"ו דגם לר"ש צריך שיהא גבוה י"ט ואבן זו ע"כ לא היתה גבוה י"ט שהרי ישן על הקרקע ושם אותה מראשותיו וצ"ל שהיתה ארוכה וצרה ולכך הוצרך לזוקפה עתה לגובהה כדי שתהא גבוהה י"ט [ואע"ג שהיא היתה האבן שתי' ותנן ביומא נ"ג ב' דהאבן שתי' לא היתה בולטת מהקרקע אלא ג' אצבעות היינו משום ששיקעה הקב"ה בקרקע כדאי' בפדר"א פל"ה ע"ש].

(טעמא דקרא)

שו"ת בעניני הפרשה

ש. ידוע בברכות כו' ע"ב שאברהם אבינו תיקן שחרית. לכאורה צ"ב מדוע לא תיקן תפלת ערבית, הרי בכל התורה כולה היום מתחיל מהלילה, ויהי ערב ויהי בקר, א"כ בזמנו שלא היה שום תפלה, יכל לתקן מעריב.

ת. שחרית קודם ביום.

ש. ידוע בחז"ל בברכות כו' ע"ב שהאבות הקדושים תיקנו שחרית מנחה מעריב. מעתה יש לעיין האם לא התפללו בשבתות ור"ח ומועדים תפלת מוסף, כי לא מצינו שתיקנו מוסף.

ת. רק בשבתות ויר"ט.

ש. בחורים צריכים לנסוע לחתונה של אחד מחבריהם מחוץ לעיר לאחר שהגיע זמן של מעריב ועדיין לא התפללו מעריב, כי המנין של מעריב בישיבה בשעה מאוחרת, האם יסמכו על תפילת מעריב באמצע החתונה.

ת. יתפללו מיד.

ש. האם לכתחילה ראוי להנהלת הישיבה לדאוג שבני הישיבה שנוסעים לחתונה ידאגו לקיים מנין צדדי באמצע הסדר בחדר שיעורים באופן שלא יפריע לשאר החורים, כדי שיוכלו הנוסעים לחתונה לנסוע רק אחרי מעריב, או שסדרי הישיבה לא משנים, והבחורים שנוסעים ידאגו לעצמם להתפלל באמצע החתונה.

ת. תפוס לשון ראשון.

ש. בפרשת ויצא כתוב (בראשית כח' יח) "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה וגו'". נשאלתי מה הענין שיעקב אבינו עשה מצבה דוקא מאותה אבן שישן עליה, וכי לא יכל לקחת אבן אחרת לעשותה מצבה.

ת. לזכר שזכה לגילוי שכינה.

(קונטרס עזרת אליעזר)

עלי שי"ח

"רבי יהודה קופלוובין זצ"ל"

בשבוע האחרון נפטר הגאון רבי יהודה קופלוובין זצ"ל שהיה ידיד מנוער של להב"ח רבינו שליט"א, ולמד עמו באותו כיתה בתלמוד תורה, ולאחר מכן שימש כמחנך שנים רבות. לעיתים רחוקות היה מגיע לרבינו שליט"א, ופעם אמר שהוא חושש לבוא אצלו אם אינו מוכרח כי חס על זמנו של רבינו, וכשהיה מגיע רבינו היה מכבדו ומוקירו. נביא כאן שיח תורה שדיבר עם רבינו, באחד הביקורים שערך אצלו. ביקור זה בתאריך כ' אלול תשע"ד, (יש"כ לבני המשפחה).

רבי יהודה: בני נפטר לאחרונה... אבקש ברכה שיהיה עליה לנשמה.

רבינו: המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

רבי יהודה: נו, שיהיה שנה טובה.

רבינו: אמן, וכן למר אגוט יאר.

רבי יהודה: יש לי שאלה. כתוב בגמ' שעל שמן זית לא מברכים בורא פרי העין כי זה לא הזית עצמו אלא רק היוצא ממנו, ולכאורה מאי שנא מיין, שיוצא מהענבים ובכל זאת זה חשוב ומברכים עליו בורא פרי הגפן, על שם הגפן.

רבינו: הרי כתוב בגמ' שיין הוא חשוב יותר וקבעו לו ברכה לעצמו.

אחד מבני המשפחה מוזכר כי רבינו שולח להם מפעם לפעם פ"ש עם אחד האחיינים שמגיע הרבה לרבינו.

רבי יהודה: הרי למדנו לפני כשמונים שנה יחד בתלמוד תורה...

רבינו מחייך, לאחר מכן שואל איפה הוא גר, ורבי יהודה משיב ברחוב וסרמן, ורבינו שואל היכן זה...

אחרי זה רבינו הביא לו את הספר החדש שיח השמיטה, ורשם לו הקדשה עם ברכה חמה.

רבי יהודה: יש"כ, אגוטן יאר, שתזכו לאריכות ימים ושנים.

רבינו: אמן, וכן למר.

מברכת סבת 1808
יחזקאל 1608

פְּהַדְהָ הַיּוֹמִי

"בענין חצאי קנים שבשולחן"

מנחות צ"ו א' מתני' וכ"ח קנים כחצי קנה חלול ארבעה עשר לסדר זה וארבעה עשר לסדר זה. וכתב התו"ט (פ"א מ"ו) בשם רש"י בחומש ובשם הרמב"ם פ"ה מתני' ה"ב שהטעם כדי שתהא הרוח מנשבת בו, ולכאור' רש"י לא כיון לזה שלא כתב טעם אלא למה הוצרכו קנים כדי להפסיק בין חלה לחלה ולא יהיו מונחות זו על"ז וזו כדי שתהא הרוח מנשבת בהם אבל לא כתב טעם למה היו כחצי קנה ולא כקנה שלם וכ"ש שהרמב"ם לא כיון לזה ולא הזכיר שם כלל שהיו כחצי קנה רק שהיו מפסיקין הקנים, ונראה הטעם שהיו כחצי קנה כדי שהחלה תהא מונחת עליה כראוי ולא תדחק ונתקפל ונראה שצד הסדק היה למעלה כדי שתשב עלי' החלה יפה, והנה בתוספתא דמנחות (פ"א ה"ד) איתא כ"ח קנים של זהב חלולין מפוצלין מקבלין טומאה נראה דלרש"י (ד"ה המפוצלים) שהיו מכניסין את הקנים בתוך פנימות הסניפין קמ"ל דמקבל טומאה דלא תימא שאם מוציאין אותן מהסניפין היו ככלי שנשבר שאין משמש כלום קמ"ל דגם בפני עצמו מק"ט (ועי' כלים פ"א מ"ח טו).

(דרך חכמה פ"ג מבית הבחירה הי"ד ביה"ל ד"ה כחצי)

הדרכות ועצות למי שלא זכה לזש"ק

הם רוצים לתת תודה לה' במשהו מודגש ומיוחד, מה יעשו מה יעשה אבא ומה תעשה האמא? שילמד פרק התודה במס' מנחות. וכיון שזכה לב' [ותאומים] ילמד פעם אחת הפרק בש"ס ופעם אחת את הרמב"ם, הפרק והרמב"ם בדינים השייכים לפרק התודה. נתבקשתי לשאול, אדם שהקב"ה חנן אותו בכסף, וב"ה הוא נותן ומחלק הרבה יותר מחומש מנכסיו לשיבות הק' ולכוללים וגם החזקת בני תורה מיוחדים, וגם עושה יששכר וזבולון, ועכשיו ב"ה זכה אחרי כמה שנים (שהיה הפסק מהילד האחרון) להכניס את בנו לביתו של אברהם, ולאחר הלידה הייתה אשתו היולדת במצב של סכנה ממש ובחשד הש"ת ניצלה והבריאה, ועכשיו כתודה לבורא יתברך רוצה להוסיף בצדקה, ואחד אמר לו כי מאחר וכתוב על ג' דברים נשים מתות וכו' אז אולי חשוב לתת את הצדקה לבניין מקוה, שזה מאה חמישים אלף דולר? או לשלם קבוע עבור תשלום גנרטור לשב"ק באחד הישיבות הק' - בראש - וכדומה מענייני שבת, או עדיף להמשיך להחזיק תורה ולתמוך בישיבות וכוללים ומשפחות של בני תורה חשובים, כי אינו מלינון (רק ב"ה יכול לחלק כעת בערך חצי מיליון וזה הרבה יותר מחומש) או שיתן עבור חיתון במשפחות בני תורה שמאד קשה להם.

עליו לחפש אחד כזה שעל ידו הכסף שיתן לו הוא ידפיס ספר חידושי התורה, כי יחיד אחד - על ידו יש הרבה רבים [יחיד ת"ח מורס מעם על ידו יש רבים טובים ותלמידי חכמים] ואם החדו"ת כבר מונחים רק שחסר כסף להדפסה, לא על זה אני מדבר, אלא לתלמיד חכם שהכסף יעשה את הספר.

מי לא מדפיס היום ספר? אכן, נכון, צריך ראוי (א.ה. איש ראוי לספר ראוי). אבל אין צורך בהרבה כסף בשביל הדפסת ספר כזה של חידושי תורה? אז שיתן גם לגנרטור, כי הרי לומדים באיסור ועל ידי זה ילמדו בהיתר [ועל ידו תתרבה תורה בהיתר - בשלימות] ואם ישאר כסף שיתן לכוללים, ולא לחתן בני תורה [המוזכר לעיל בשאלה]. מה גם שלא יחלק את הכסף לג' חלקים, לספר, לחשמל לשבת ולכוללים, אלא תחילה לא', ואם ישאר יתן גם לב' ואם ישאר יתן לג' - ע"כ דברי רבנו.

את הסיפור דלהלן סיפר לי חתנו של רבנו מה ששמע מהגרי"ל זילברשטיין שליט"א ששמע מהרבנית ע"ה. וסיפרתיו גם לפני רבנו והתבטא: "זה סיפור נכון שאני זוכר אותה". וגופא דעובדה הכי הוא: פעם אחת יהודי בא לפני רבנו שכבר 16 שנים ולא זכה לזש"ק אמר רבנו - אולי פגעת במי שהוא, וענה שלא זוכר דבר כזה, והנה לפתע אח"כ נתעורר בלילה וזכר שכשלמד בישיבה, פעם אחת המנקה באה והביאה לידיה עמה והם שיחקו ועשו רעש והוא צעק עליה מביאה הילדים ואמרה שלא היה לה היכן להיחם ושוב צעק עליה. הוא איתר אותה וביקש מחילה, ואח"כ נולד לו בן.

(כל משאלותיך)

אח"כ שאלתי למעשה: הם לא למדו אף פעם בצורה כזו, הם תלמידי כולל, וכאשר יצטרכו ללמוד 8 דף ביום, יאלצו לכאורה לבטל שנה שלמה את סדרי לימודם ולהתמסר ללימוד הזה בלבד. ולכן אמרתי להם שעל זה גם כן הרב הסכים, האם אמרתי נכון? תגובה: נו. נא. לאחר כמה שבועות שלחו שאלה נוספת כהמשך: הם קיבלו על עצמם את ה"ל, אך נוכחו לראות כי זה מדי קשה ורוצים ללמוד במקום 8 דף ליום רק 4 חדשים עם חזרה, והלימוד יקח כשנתיים, אם זה גם בסדר, ותהיה אותה ברכה. מרן הסכים ואמר שכן.

ידועה העצה ומוקם תפילה, והנטיעה של רבנו לכפר שונם להתפלל שם על זש"ק. הודמן והגרא' מן שמע על כך מפי רבנו בימים ההם, בתחילת פרסום הרעיון.

ג' אמור "א אייר תשי"ו. נכנס יהודי ת"ח ושאל אודות הסגולה לזש"ק להתפלל בכפר שונם במקום של השונמית.

תגובת רבנו. בשעתו רבי דוד שמידל סיפר לי כי לפי סימנים שבכפתור ופרח, נמצאה מקום העליה ששם היה אלישע אצל השונמית - הר גבוה שלמטה יש מעין נובע מאבן ומולו בשיא ההר זה המקום, מנא ליה הא, איני יודע, אבל כך כתוב שם. וספרתי לאבא וצ"ל ואמר לי שאם זה המקום, כיון שצדיק התפלל שם - על הדבר הזה של ילדים - זו סגולה לתפילה שם על זש"ק. ואני"פ שכבר החריבו את הבית שהיה שם. ונסענו עם י' אברכים שלא היה להם ילדים וכולם נפקדו [ואם יש אבטחה אפשר לנסוע לשם].

האם גם אחרי הנטיעה עם רבנו גם כן ידוע לרבנו שהתפילה שם הועילה? גם אחרי שנסענו, שמעתי על כאלו שעזר להם, לא לכולם אבל עזר.

מי יסע האם הבעלים או הנשים? אין נפקא מינא בזה.

האם יש תפילות מיוחדות לתפילה שם? קפיטל ק"ג וק"ב כמדומה מסוגל לזש"ק.

האם צריך מנין אנשים בדוקא? אם רוצים לומר קדיש צריך מנין, אבל לתפילה אין נפק"מ.

האם יש איזו ברכה לומר שם, כי כך שמעו בשם רבנו שליט"א. אם היה ברור שזה המקום היה צריך לומר בשם ומלכות - ברוך שעשה נס לצדיקים במקום הזה, אך מאחר שלא ידוע מנא ליה לכפתור ופרח זאת, יש לאומרה בלא שם ומלכות.

רבנו היה (בפעם השניה) בבית השונמית, ולמחרת אמר לי כדלהלן: היו שם יחד קרוב לאלף איש, ואמרתי לומר תהילים ק"ב ק"ג על פי ספר שימוש חכמים - שהיה כבר בזמן חז"ל, ושם כתוב לגבי קפיטל בתהילים על מה הוא מסוגל, וק"ב ק"ג מסוגל לזרע על קיימא.

אנשים מעוניינים להודת לה' יתברך על שנפקדו בפניו בטן כמה מהם נכנסו והתייעצו כיצד להודות.

11 שנים לא זכו לזש"ק, ורופאים לא יודעים מה היה. הוא נסע והתפלל "בשונם", ועתה נולדו תאומים זכרים, וההורים שואלים כי

ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב...

ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי שאלתי את רבנו. מחר מתקיים כנס של "בוני עולם" הזמיוני לדבר, מה לומר שם?

א. התפילות לא נאבדות, שום תפילה לא נאבדת, ואם זה לא יעזור עתה יעזור לאחר זמן, ואם לא הועיל לזה יועיל לדבר אחר, ואם לא לו, לאחרים.

ב. ברכה מועילה - אם מאמין שהברכה תועיל [עי' ארחות ישר ערך רוח הקודש].

ג. תאמר, שאשה לא תלך בבית הקברות בד' אמות של קבר.

ד. אבא סיפר לי שאחד ביקש מהחפץ חיים ברכה לבנים ולא נתן, אמר מי יודע אך יתחנכו בדור זה, ההוא התעקש עמו ובסוף נתן ברכה ואח"כ היו לו כאלו צרות שהתחרט על הבן.

שאלה: מה שיעשו דבר מעשי? הראה רבנו במשנה ברורה [ס"ס ר"ו] שמי שעוסק בשבת הווין ליה בנים גדולי ישראל וזה גם סגולה לעצם הבנים - לזש"ק.

אין לו זש"ק האם צריך להכנס לחובות בשביל טיפול? כשאר מצוות, רק עד חומש.

שאלה בכתב. כבוד הרב, בע"ה זכיתי לחזור בתשובה ללמוד בישיבה הקנים בית כשר וללמוד בכולל כל היום, וכיום אני כבן 38 והיא בת 35 ועדיין לא זכינו לפרי בטן, אני מוכן לעשות מה שהרב יאמר לי לעשות או לקבל על עצמי? תלמד מסכת קידושין והאשה גיד בכל יום 10 פרקי תהלים.

כאשר מתפללים על זוג שיהיה להם זש"ק, האם צריך להתפלל על שניהם או די באחד מהן, וממילא זה על שניהם? יתכן שהיה יש זכות אבל לו אין זכות, ואם כן הוא המעכב, וכן יכול להיות להיפך, לכן יתפלל על שניהם.

פרטים דברים תשי"ו. אין לו שנים רבות זש"ק ונתעורר שלאשתו קראו שלומציון ע"ש המלכה של חשמונאים, וכיון שגנזר עליהם שלא ישאר מזרעם אפשר שזה המעכב, ושאל את הרב... ואמר שודאי שזה דבר שמפריע זה כלום, אין מה לשמוע לו, הרי זה רק שם על שמה, ואין בכך כלום לענין זה.

ב' אברכים נכנסו היום לרבנו. יש להם בן דוד שכבר 12 שנה אין לו זש"ק ועשה כל מה שרבנו אמר לו ולא נפקד, וכן כהאי גוונא בן דוד נוסף. והרי אמרו 'צדקה תציל ממוות' ונאמר בגמ' (נדרים ס"ד ב) דמי שאין לו בנים חשוב כמת, וא"כ לא גרע ממוות ממש שצדקה תציל, והם מעוניינים לעשות דבר מיוחד וגדול. הם עצמם אין להם מנוח, בכל זאת כל אחד יתן אלף דולר לצדקה, ושזה יקרע גזר דינם.

אני אתן לכם עצה יותר קלה ופשוטה, תלמדו ש"ס תוך שנה, כל אחד שמונה דפים ואז יהיה בסדר, יהיו להם ילדים.

האם שניהם ביחד ש"ס כל אחד חצי ש"ס, או כל אחד ש"ס? הרי יש להם ב' בני דודים, כל אחד מהם לבן דוד אחד.

וכי זה כל כך קל "אין לגבי משה מלתא זוטרת"?! והאם מלבד זאת כבר צריך לתת את הכסף שחשבו לתת לצדקה? כדאי שיתנו.

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק